COLDPLAY • KIRIKA • MISS PLATNUM • KOLEKTİFİSTANBUL • ERÇÜNEYT ÖZDEMİR • YASMİN LEVY

ROLL

ISSN: 1307-4628
9 771307 462808

ROLL 132

112480 ağustos 2008/08 5 YTL

peter murphy

GÖNÜL, KISMET VE BAUHAUS

umut sarıkaya

UYKUSUZ ÇİZERİYLE 10 GÜZEL ŞARKI

mark knopfler

AMMA SAÇMA
Beyazların lokantasında yemeyiz biz
Arabada oturur yeriz
Saçmasapan işte, amma saçma...
Uyumayız beyaz otel yataklarında
Saçmasapan işte, amma saçma...
Bu kasabalarda atamazsın öyle volta
En iyisi, kalmalısın arabanda
Önüne bakma, etrafa dalma
En iyisi, durmalısın neredeysen orada
Evinden çok uzaktasın oğlum
Zorlama şansını fazla
Saçmasapan işte, amma saçma...

Yirmi iki yıldır söyledik durduk,
1931'den beri
Amin diyorum, amin.
Şimdi gençler Tanrı'ya yakarıyor
Gitar, bas ve davulla, amin.
Bıkmadım hiç İsa'dan
Ama ağır bir yüktü benim için
Taşımak aşkını omuzlarımda
Çamurlu ve uzun bir yol boyunca.
Evimizden çok uzaktayız
Hadi gidelim şu parayı ödeyip adama
Saçmasapan işte, amma saçma...

Tanrı çobanım oldu,
Beni kırlara koydu
Ve bugün de verdi bize
Rızkımızı ve mazotu.
Git söğütün altına
Park et suyun yanına
Omuzlar olur yastık
Daya kafanı dal rüyaya
Omuzlar olur yastık
Daya kafanı dal rüyaya...

GERÇEK AŞK ASLA ÖLMEZ
Gerçek aşk asla ölmez
Gerçek aşk asla ölmez

Acaba bizim için sonsuzluk olmayacak mı
Hiç el ele yürüyemeyecek miyiz
Sarı taşla kaplı bir sokakta
Olmayan o hayal dünyasına...
Bugünlerde gidiyorum gideceğim yere,
Ve varacağım oraya nihayetinde
İzleyerek ekmek kırıntılarını
Olmam gereken yere,
Ait olduğum yere...

Bilmiyorum seni bana getiren neydi,
Bu seninle ilgiliydi
Bana o kadar çok gelen var ki
Yaptırmak için dövmelerini
Önce iğneyi hazırladım kapta
Koydum omurganın üstüne elimi
Ve oraya, tam omzunun üzerine
Çizdim o resmi, senin alâmetini...

İkimizi düşündükçe
Çizdiğimiz resim geliyor aklıma
O resim bize hatırlatıyor
Gerçek aşkın asla ölmeyeceğini
Gerçek aşk asla ölmez

Serserilerle uğraşıyorum, kafası iyi olanlarla da
Arada sırada seni düşünüyorum
Hep beraber sürüklendiğimizi, her ne tarafaysa
İlerlerken sırada.
Yaptığımı bozmak,
İskeleden atmak istiyorlar beni
Bense bir vapurda düşlüyorum kendimi
Terkedip giderken bu yeri

İkimizi düşündükçe
Çizdiğimiz resim geliyor aklıma
O resim bize hatırlatıyor
Gerçek aşkın asla ölmeyeceğini

PHILADELPHIA'YA YELKEN AÇMAK
Adım Jeremiah Dixon
Bir madenci çocuğuyum
Sizlerle ve hanımlarla bir kadeh şarap
İçmekten bayım, mutlu olurum
Durham ve Norhtumberland haritası,
Bizzat benim elimden çıktı
Doğduğum andan itibaren kaderim
Yeryüzüne imzamı atmaktı

Bana Charlie Mason der o,
Yıldızları izlerim ben
Anladım ki doğmamın sebebi
Gökyüzünü izlemek geceleri.
Bana fırıncılık yaptıracaklardı
Ama başka hayallerim vardı
Bu Doğulu fırıncının oğlu
Kraliyet Cemiyeti üyesi oldu

Açtık yelkeni Philadelphia'ya,
Kömürle kaplı Tyne'dan uzaklara
Yelkenle Philadelphia'ya
Gidiyoruz çizeceğimiz hatta
Mason - Dixon hattına.

Hakkını vermeliyim Dixon, iyi gözlemcisin
Ama yemin ederim, beni delirteceksin
İkimizi de öldürecek bu Doğu
Seni saf madencinin oğlu
Söz ediyorsun hürriyetten
Amerika'nın nasıl özgürleşeceğinden
Bir madenci yle fırıncının oğlu
Iroquios ormanlarında dolaşırken.

Kaldır kafanı Mason,
Bak, Amerika kıyıları...
Sular çekilince sabah
Göründü Delaware'in çıkıntıları.
Gel yukarıya, güneşi hisset
Yeni bir sabah başladı
Anlayacağız yeni bir günde,
Yıldızlarının bizi neden buraya getirdiğini de.

Açtık yelkeni Philadelphia'ya,
Kömürle kaplı Tyne'dan uzaklara
Yelkenle Philadelphia'ya
Gidiyoruz çizeceğimiz hatta
Mason - Dixon hattına.

PARAGUAY'DAN KARTPOSTALLAR
Her şey birbirini izledi
Kopardığım parçayı çiğneyemedim,
Gücüm vardı imzalamak için çekleri
Zaten zor olan da bu değildi
Kalamadım, müziğe dayanamadığımdan
O kadar çok neden var ki
Kart atamamam için Paraguay'dan

Soydum banknot dolu bir bankayı,
Dağ gibi büyük bir yığın parayı
Yani elveda demek vaktiydi dostum,
Ve hoşçakal...
Kalamadım, müziğe dayanamadığımdan
O kadar çok neden var ki
Kart atamamam için Paraguay'dan

Dolandırıcı olmak istememiştim asla
Ama kan vardı bir kere duvarda
Peter'dan çalmak zorunda kaldım
Paul'a borcumu kapatacaktım
Kalamadım, müziğe dayanamadığımdan
O kadar çok neden var ki
Kart atamamam için Paraguay'dan

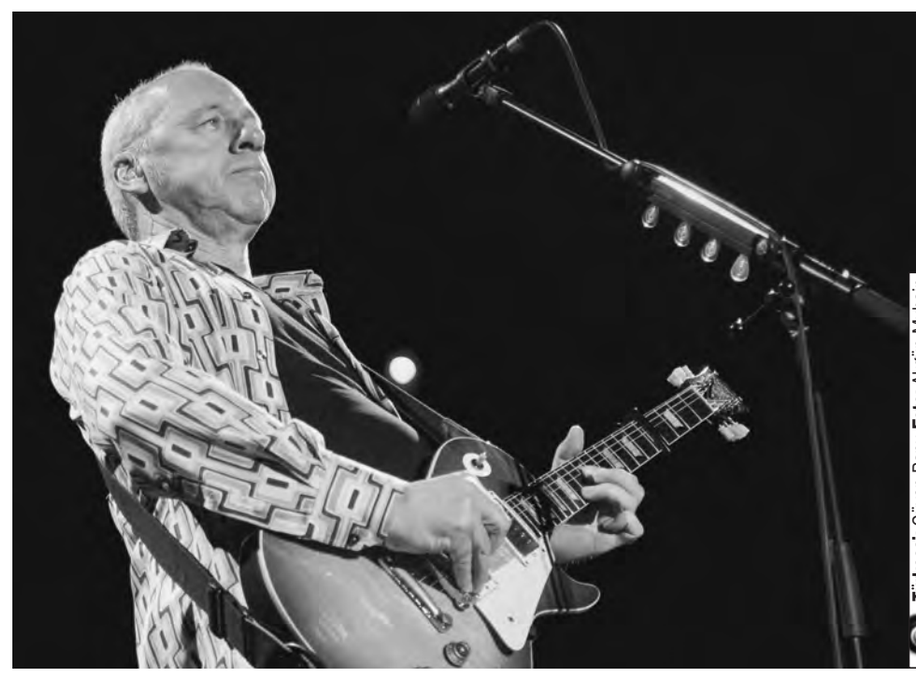

Türkçesi: Güven Banu **Foto:** Akgün Mulhsin

Kapak karikatürü: Umut Sarıkaya

ROLL
132
ağustos '08

08 Umut Sarıkaya
09 Peter Murphy
16 Kolektifistanbul
20 Kırıka
25 Yasmin Levy
28 Miss Platnum
30 The Kooks
32 Coldplay
36 Ercüneyt Özdemir
42 MGMT
44 The Breeders
57 Umut Sarıkaya (devam)

04 Ajans
14 Halkla ilişkiler
24 Ses ile Gölge Tuncer Erdem
41 Kıraathane
46 Gayd
48 Kısa dalga

Sarabeth Tucek, Mudhoney, Jamie Lidell
Fratellis, Black Keys, Dengue Fever
Daedelus, My Morning Jacket

50 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Adnan Uludağ, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Amy Spangler, Arslan Eroğlu, Ayşegül Oğuz, Banu Güven, Baran Özdemir, Bilge Ceren Şekerciler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çağdaş Önder, Çiğdem Öztürk, Deniz Öztürk, Derya Bengi, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Esra İpekçi, Fatih Özgüven, Fevzi Can Abacıoğlu, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Harun İzer, Haziran Düzkan, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, Hüseyin Ustaoğlu, İlker Aksoy, Mehmet Ali Meram, Mehmet Erdoğan, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Pelin Batu, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Seda Niğbolu, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, V. Can Yazıcı, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Ezgi Matbaacılık [Sanayi cad. Altay sok. No: 10 Yenibosna-İstanbul Tel: 0212 452 23 02] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Ağustos 2008 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Süslü Saksı Sok. No:5-3 Beyoğlu İstanbul **tel-faks** 0212 251 87 67 **e-mail** rolldergisi@yahoo.com **abonelik** expressroll@gmail.com **yıl** 12 **sayı** 132 **ağustos** '08 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazişleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)

ISSN 1307 - 4628
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

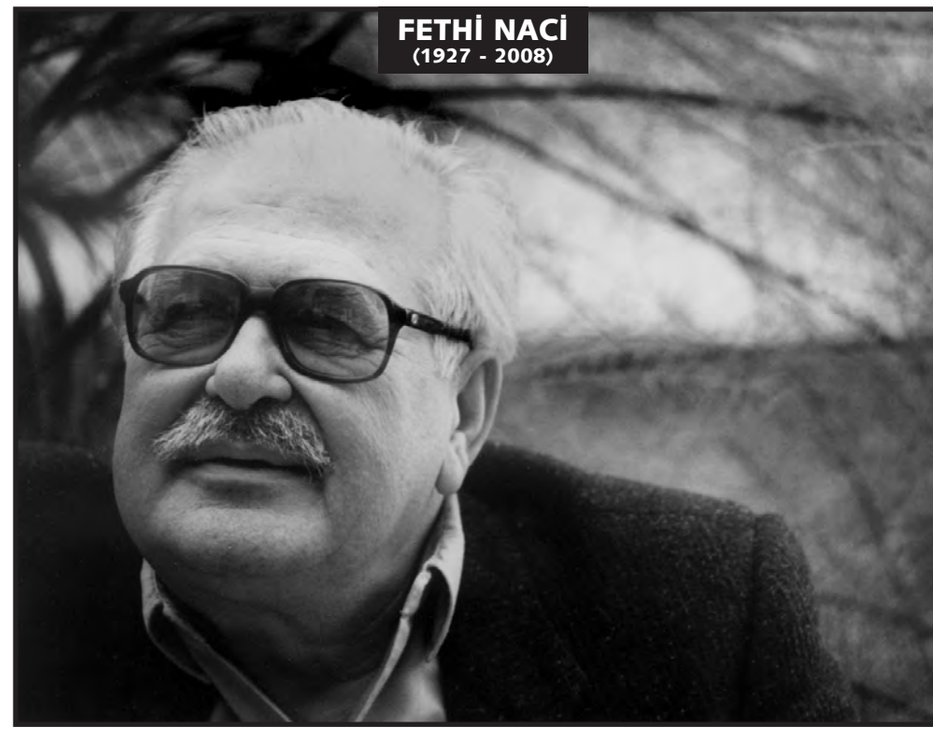

ROLL •OVER NACİ AMCA

Bir eğitim aracı olarak küfür

1970'lerin başlarında Karadeniz Ereğlisi'ne, sendikacı işçilere üç ayrı konuşma yapmak için gitmiştik: İki iktisat profesörü, bir de ben. Profesörlerden biri "ücret" konusunda konuşurken bir işçi "Hocam, bize artık-değer'den bahseder misiniz?" demiş. Profesörün cevabı: "Ben, vülger Marksizm anlatmam!" Öbür profesöre de Türkiye'de sosyalizmin kurulup kurulamayacağını sormuşlar; o da, konuştuğu kürsüden aşağıdaki ayakkabı boyacısı çocukları göstererek "Bu çocuklar oldukça bu memlekette sosyalizm mosyalizm kurulamaz!" demiş. Ben de Anayasadaki sosyal haklar üstüne konuşuyordum. Sorunu somutlaştırmak için "Anayasadaki sosyal haklar"la "evdeki tencere" arasındaki ilişkileri anlatıyordum. Sendikacılardan biri (adını unutmadım: Şükrü) söz istedi ve şunları söyledi: "Siz Anayasadan bahsediyorsunuz, ama bir profesör 'Bu Anayasa lükstür!' diyor. Bu konuda ne dersiniz?" 12 Mart sonrası günlerdeydik. O sendikacıların yalnızca "Anayasa lükstür!" diyen profesöre değil, benden önce konuşan iki profesöre de haklı bir öfke içinde olduklarını biliyordum: "Siz" dedim, "o profesörlerin çoğunun ..... olduğunu hâlâ öğrenemediniz mi!" 1965-75 arasında tam on yıl ders verdim işçilere, fakat o gün alkışlandığım kadar hiçbir konuşmamda alkışlanmamıştım...

Bu yıl (1998) nisan ayında Değirmendere'ye gittim. Orada seminerlerde ders verirken tanıştığım Özcan'ı görmez miyim! Beni çok mutlu eden bir söz söyledi: "Hocam, siz küfrü eğitim aracı olarak kullanırdınız!" Özcan doğru söylüyordu. Beş-on dakika konuşunca işçilerde bir dikkat dağılması olurdu. Diyelim "ücret" konusunda konuşuyorum, önce "işveren" diyorum, işçiler uyuklamaya devam ediyorlar, sonra "sanayici" diyorum, gene uyuklama, sonunda daha yüksek sesle "Bu ....." diyorum, bütün işçiler uyanıyor, kahkahayı basıyorlar ve dikkatle dinlemeye başlıyorlar. B Tipi seminerler A Tipi seminerlerden geçenler içindi. Onlara Gönen'deki Eğitim ve Tatil Merkezi'nde ders verirdik. Yanılmıyorsam, 1974 ve 1975 yazlarında o seminerlerde ders verdim: Enflasyon, devalüasyon vb. konuları anlatmaya çalışırdım. Bu konuları, 1975'ten sonra, yalnızca işçiler değil, halkımız da anladı: Yaşayarak... Ama o yıllarda bunlar anlaşılması zor ve soyut konulardı. Onların anlayabileceği biçimde anlatabilmek için çok çalışırdım. Ama itiraf etmeliyim, istediğim sonucu alamazdım.

O seminerlerden birinde adı ya Kâmil ya Rüstem olan, iri yapılı bir işçiyle tanışmıştım. O da benim gibi türküleri seven biriydi. Bir gün, öğleden sonra, devalüasyonu anlatırken, baktım bütün sınıf uyuklamakta, "Kâmil!" diye seslendim. Kâmil, ayağa kalktı, ama arkadaşlarının yanında mahcup olacağını bildiği için, perişan bir vaziyette bana baktı. Ben, bir süre bekledikten sonra, "Yahu Kâmil" dedim, "şu 'Mezar arasından atlayamadım' türküsünün tamamı nasıldı?" Önce arkadaşları bastı kahkahayı, sonra Kâmil rahatladı, gülümseyerek oturdu. Ben de o arada bilmeleri gerekenleri hem açıkladım, hem defterlerine yazdırdım. Ertesi gün, sabahleyin ders verecektim, öğleden sonra İstanbul'a dönecektim. Öğle yemeğinden sonra baktım, işçiler bizim yemek masasının çevresinde toplanmaya başladılar ve Kâmil elinde sazıyla çıkageldi. Hey koca Kâmil! Gitmiş, kasabadan bir bağlama bulmuş! Türküler söyledi benim için... Bunları yaşayabildiğim için mutluyum...

Maden-İş'te on yıl boyunca ders verdim. Ama 1975'te yorulmaya başlamıştım; İstanbul içinde ders vermek neyse ne, ama İstanbul dışına gitmek artık yormaya başlamıştı beni. Merter'deki bir seminerden sonra, Kemal Türkler'e, "İstanbul içinde derslere devam edebilirim, ama İstanbul dışı için benden hayır yok..." dedim. Böylece "işçi öğretmenliği" dönemim sona erdi.

Yıllar sonra, 12 Eylül sonrası, Mete Sönmez anlattı: "Abi, hocalar arasında senin de adın sık sık geçmiş. Yatağını hazırlamıştık! Ama tutuklamaları 1975'ten öteye götürmemişler..."

Fethi Naci, "Dönüp Baktığımda"

Hiçbir şey sis kadar sessiz değildir.
KETIL BJØRNSTAD, Müzik Uğruna

Kuşlara göre değişir yeryüzü / Kuşların bakışına göre / Kanatlarıyla dağıttıkları buluta göre // Şaştıkları uçurtmaya / Ve imrendikleri ökseye göre **ÜLKÜ TAMER**

Güneşe bakarken isli cam parçaları kullanırız, geçmişe bakarken de renkli cam parçaları kullanmalıyız.
JULIAN BARNES, Flaubert'in Papağanı

Büyük sayılan birinin yanında dikkatli, fakat tabiî bir şekilde oturmak ve her türlü lâübali vaziyetlerden tamamile sakınmak lâzım, lâkin baston yutmuş gibi dimdik durmak, yahut omuzlarını çarpıtıp boynunu iğerek kulluk vaziyeti almak yalnız medeni maişet icabından değil, insanlık haysiyetinden de uzaktır. *("Toplu Yaşayış Bilgileri", Yedigün mecmuasından, 1938)*

Tanrı önce yolculuğu yarattı, sonra şüpheyi, sonra da nostaljiyi.
(Angelopoulos'un "Ulis'in Bakışı" filminden)

Rock tarihinin abide isimlerinden ikisi ne mutlu ki yeniden bir araya geldi. **DAVID BYRNE** ve **BRIAN ENO**, 27 sene sonra, beraberce bir albüm hazırladı. Üç Talking Heads albümünde de teşrik-i mesai eden ikilinin 1981'de yayınladığı "My Life In The Bush Of Ghosts" da geçtiğimiz sene yeniden yayınlanmıştı. Yeni mücevher "Everything That Happens Will Happen Today" adını taşıyacak, ilk şarkı "Strange Overtones" internetten bedava indirilebilecek, albüm ağustos sonunda ellerimizde olacak.

EDDIE VEDDER Sean Penn'in "Into The Wild" filmi için yaptığı şarkılarını çalacağı kısa bir ABD turnesine çıkıyor. Bu arada **PEARL JAM** de yoksullukla savaşan Robin Hood Vakfı yararına verdiği konserde 3 milyon dolar topladı. 2800 kişi kapasiteli Beacon Tiyatrosu'ndaki konserin bazı biletleri 2250 dolara alıcı buldu.

HEY GİDİ GOCA DÜNYA

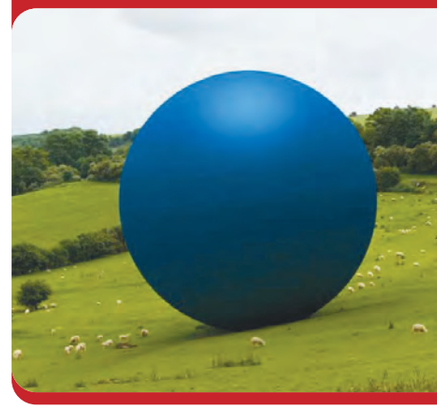

Peter Gabriel'in son albümü "Up" çıkalı altı sene oldu. Biz hararetle yeni albüm beklerken, önümüze gün yüzü görmemiş eski kayıtlar düştü. Asla şikâyetçi değiliz. Peter Gabriel ve arkadaşlarının elinden çıkma "Big Blue Ball", rock tarihinin büyük dönemeçlerinden birinin yolunu açmış, dünyayı dünyanın müziğiyle tanıştırmaya çok uğraşmış Gabriel'in müziğe sadakatini de belgeliyor adeta. 1990'ların başında Peter Gabriel'in Real World stüdyolarında yapılmış 11 adet ortaklaşa kaydı içeriyor "Big Blue Ball". Albüm boyunca Mısır'dan İspanya'ya, Afrika'dan Amerika'ya dolanırken kimler çıkmıyor ki karşımıza: Natacha Atlas, Hossam Ramzy, Papa Wemba, Vernon Reid, Joseph Arthur, Karl Wallinger, Sinead O'Connor, Billy Cobham, Jah Wobble, Manu Katché, saymakla bitmez... Gabriel'in dört şarkıda mikrofon başına geçtiği kayıtlar meğer yıllardır keşmekeş halinde durumuş, prodüktör eli beklermiş. Bu kayıtları, hele Natacha Atlas'ın "Habibe"sini dinlemeden geçen onca yıla yazık...

ELVIS COSTELLO Kanada ve İngiltere'de yayınlanacak bir TV şovuna başlıyor. Şimdilik 13 bölüm olarak planlanan programda müzisyene konuk olacak isimler arasında Elton John, Tony Bennett, Lou Reed, Pat Metheny gibi isimlerle birlikte eski ABD başkanı Bill Clinton da var.

Devendra Banhart yan projesi **MEGAPUSS** için long play hazırlığında.

BRUCE SPRINGSTEEN son albümü "Magic"in turnesinde yapılan kayıtlardan dört şarkılık bir EP çıkartıyor. Patrona Tom Morello, Byrds'den Roger McGuinn ve Alejandro Escovedo'nun eşlik ettiği şarkıların arasında E Street Band'in bu sene kaybettiği keyboard'cusu Danny Federici'nin grupla birlikte çıktığı son performansta çalınan "4th of July, Asbury Park (Sandy)" kaydı da yer alıyor. EP'den elde edilecek gelir Danny Federici Melanoma Fonu'na aktarılacak. "4th of July, Asbury Park (Sandy)" demişken, New Jersey'nin ünlü falcısı **MADAM MARIE** geçtiğimiz ay hayata gözlerini kapadı. 90'lı yaşlarındaki falcı Springsteen'ın şarkısında geçen "duydunuz mu polisler nasıl pataklamışlar Madam Marie'yi, sırf geleceği onlardan daha iyi söylüyor diye" dizeleriyle ölümsüzleşmişti.

OASIS 6 Ekim'de çıkacak yeni albümü "Dig Out Your Soul"un şarkı listesini açıkladı. Prodüktörlüğünü Dave Sardy'nin yapacağı plağı Gallagher kardeşler kendi plak firmaları Big Brothers etiketiyle yayınlayacak. "Waiting For The Rapture", "(Get Off Your) High Horse Lady", "The Nature Of Reality" gibi şarkıların yer alacağı albümden çıkacak ilk single "The Shock Of The Lightning" olacak.

NICK CAVE son albümü "Dig, Lazarus, Dig!!!"i tamamlayan 46 sayfalık bir "kitapçık" çıkardı. Kitapta el yazısı lirikler, notlar, fotoğraflar, röportajlar ve bir de CD bulunuyor.

İçinde "The Sherry End", "On The Flip Of A Coin" ve "The Escapist" gibi şarkılar bulacağımız yeni **THE STREETS** albümünün ismi "Everything Is Borrowed" olacak.

CARL BARAT, elektro rock grubu Reverend and The Makers'dan **JON "THE REVEREND" MCCLURE** ile dub kayıtları yapıyor. İkili ortaya çıkan işleri ancak çok memnun kalmaları halinde yayınlayacak.

THE STROKES davulcusu Fabrizio Moretti, kız arkadaşı Binki Shapiro ve Los Hermanos'dan Rodrigo Amarante'yle grup kurdu. Kendilerine şimdilik **LITTLE JOY** diyen üçlünün ilk albümünü sonbaharda çıkarması bekleniyor. Strokes basçısı Nikolai Fraiture da bugünlerde **NICKEL EYE** adındaki yeni projesiyle meşgul. Nickel Eye'ın "The Time Of The Assassins" adındaki ilk albümünde Yeah Yeah Yeahs'den Nick Zinner ve Regina Spektor misafir olacakmış.

BBC'ye konuşan keyboard'cu Ian McLagan'ın yaptığı açıklamaya göre **THE FACES** yeniden toparlabilir. Şarkı yazarı ve gitarist Steve Marriott'ın The Small Faces'ı terketmesinden sonra Ronnie Wood ve Rod Stewart'ın katılımıyla kurulan –ve öncülü kadar ünlü olan– grup '70'lerde "Stay With Me", "Ooh La La" gibi çok sayıda hit çıkarmıştı.

Rage Against The Machine'in solisti Zach De La Rocha, Mars Volta'dan Jon Theodore'la yepyeni bir grup kurdu. **ONE DAY AS A LION**'ın kendi adını taşıyan ilk EP'si çıktı bile. İkilinin "Wild International" adlı şarkılarını grubun MySpace sayfasından dinleyebilirsiniz.

TV ON THE RADIO merakla beklenen üçüncü albümü "Dear Science,"ı eylülde yayınlıyor. Siz sormadan söyleyelim, virgülün yerinde bir hata yok!

İKİ YİĞİT ÇIKTI MEYDANE

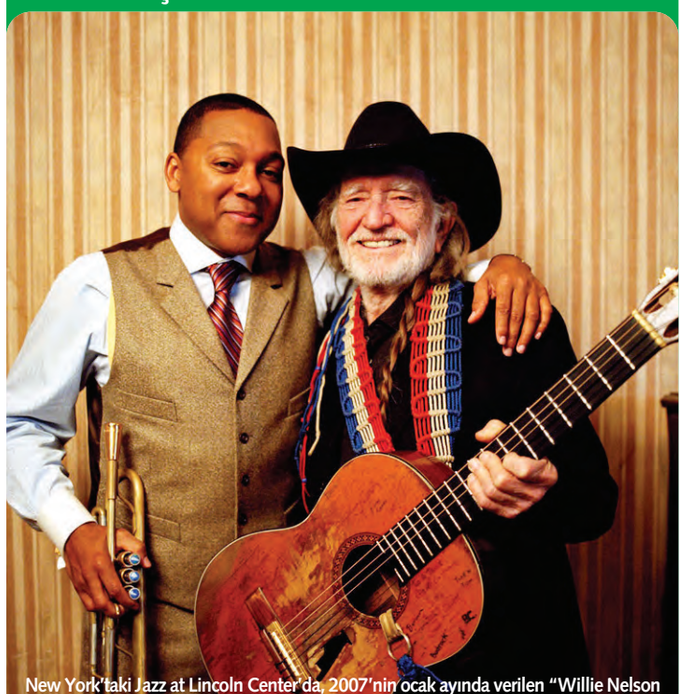

New York'taki Jazz at Lincoln Center'da, 2007'nin ocak ayında verilen "Willie Nelson blues söylüyor" konserlerinin ses kayıtları "Two Men with the Blues" adıyla yayınlandı. Bir yanda 75 yaşındaki country efsanesi Willie Nelson, diğer yanda 47 yaşındaki caz devi Wynton Marsalis. İkisini bir araya getiren kuvvet, "Caldonia", "Stardust", "Basin Street Blues", "Georgia On My Mind" gibi eski blues ve caz standartlarını şöyle bir silkeleme isteği... Wynton'un karşı konmaz trompeti, Willie'nin saçları gibi ipek sesi, piyano, bas, davul ve saksofon: Siyahıyla, beyazıyla dört başı mamur bir Amerikan halk müziği takılmacası… Malûm, Bush belâsının günleri sayılı. Bu albüm galiba Barack Obama'nın yarattığı (içi belki dolu, belki boş) umut ve iyimserliğin ilk çarpıcı örneklerinden.

Macera için KUTUPAYISI size yeter!

www.kutupayisi.com

TUSA DIVING EQUIPMENT · STANLEY · Lowe alpine · SALEWA · BEUCHAT · ASOLO · Aladdin · BUFF · TREK

KUTUPAYISI
Doga Sporları Malzemeleri
www.kutupayisi.com

BEYOĞLU MAĞAZA
Tarlabaşı Bulvarı No:117
Beyoğlu - İstanbul
Tel: 0212 2 430 430
beyoglu@kutupayisi.com

KADIKÖY MAĞAZA
Dere Gazino Sk. No:4
Kadıköy - İstanbul
Tel: 0216 337 80 67
kadikoy@kutupayisi.com

OLİMPOS MAĞAZA
Kadir's Tree Houses
Olimpos - Antalya

Hickcok filmi gibi
(Kanal 1 ana haber bülteni altyazısı)

Gökyüzü ve yeryüzü acımasızdır, bütün yaratıkları saman köpekler gibi görür. **LAO TZU**

Çok yemek yemekten sindirimsizliğe uğrayıp ölen bir Fransıza karşılık, açlıktan ölen üç yüz elli bin Hintli var, yaşam hiç kimse için kolay değil. **CAVANNA**, Karşı Ansiklopedi

Herkes kurtuluşu kendi başına arıyor. Her biri ateşin içinden fırlatılmış bir kömür parçacığı gibi. *(Terrence Malic'in "İnce Kırmızı Hat" filminden)*

Kendinden yaşlıyı, hele bir kadını iskemlede bırakıp koltuğa kurulan genç, misafir dahi olsa, medenî terbiyesinin eksikliğini derhal göstermiş olur.
(Yedigün mecmuasından, 1938)

NAS, FOX NEWS'A KARŞI: TİLKİNİN KIZILI

Beyaz Saray'ı bırakmaya hazırlanan Bush'un propaganda makinesi Fox News, artan ırkçı yayınlarından ötürü sert tepkilere maruz kaldı. Amerika'daki siyahların hakları için mücadele veren Color of Change örgütü, 620 binden fazla imza taşıyan bir bildiriyle Fox News'un New York'taki merkez binasına dadandı: "Irk ayrımcılığına ve nefret saçmaya son ver!" Ulusal ölçekte yayın yaptığı için muhafazakâr kesimler üstünde etkili olan ve geçmişte bu gücü kullanarak çeşitli kesimlere karşı medyatik linç kampanyaları yürüten Fox News, Demokratik Parti'nin başkan adayı olduğu kesinleştiğinden beri Barack Obama ve ailesine karşı agresif bir karalama harekâtı sürdürüyor. "Osama-Obama" benzerliğini bir propaganda silahı olarak kullanan televizyon, Obama ve eşinin halkı yumruk kaldırarak selamlamasını –Martin Luther King'e göndermeyayınlarına "terörist yumruğu" olarak yansıttı. Fox-karşıtı kampanyaya öncülük eden rap yıldızı Nas, duruma "Sly Fox" (Kurnaz tilki) adlı bir parçayla müdahale etti. Dezenformasyondan girdi, "digital Satan"dan çıktı. Lafı şöyle bağladı: "Ben tilkinin sadece kızılını severim / Fox da siyahı tek şartla sever: Ya ölü olacaksın ya da kodeste..."

Seneler sonra yeniden bir araya gelerek turneye çıkan **THE POLICE**, canlı kayıtlardan oluşan bir DVD ve CD çıkarmayı planlıyor. DVD'de ekstra olarak grubun davulcusu Stewart Copeland'in oğlu Jordan'ın yönetmenliğini yaptığı "Better Than Therapy" adında bir turne belgeseli de yer alacak.

CROSBY, STILLS, NASH & YOUNG, 2006'da çıktıkları "Freedom Of Speech" turnesinin kayıtlarını bu ayın sonunda yayınlayacak. Albümdeki 16 şarkının yedisi Neil Young'ın solo albümü "Living With War"dan.

FOO FIGHTERS, son Wembley konserinin DVD'sini yayınlayacak. Konsere Led Zeppelin'in Jimmy Page'i ve John Paul Jones'u da iştirak etmişti.

DAMON ALBARN ve **JAMIE HEWLETT** Gorillaz albümleri ve "Monkey: Journey To The West" operasından sonra işbirliklerine yepyeni bir mecrada devam ediyorlar. İkilinin yeni işi "Carousel", pek çok farklı hikâyenin bir araya gelmesiyle oluşan müzik, canlı performans ve animasyonlarla desteklenen bir tür film olacakmış. "Monkey: Journey To The West"in kayıtları da yakında "Monkey" adıyla yayınlanacak.

Wayne Coyne'dan yeni **THE FLAMINGS LIPS** albümü hakkında tüyo: "John Lennon ve Miles Davis birlikte çalıyormuş gibi tınlayacak."

İngiliz disko rock ekibi **FRIENDLY FIRES** kendi adlarını verdikleri ilk albümlerini eylülde çıkarıyor.

I'M FROM BARCELONA'nın merakla beklenen ikinci albümü ekimde çıkıyor. "Who Killed Harry Houdini?" adındaki albümden seçilen ilk single "Paper Planes" ise ağustosta yayınlanacak.

Foreigner'ın solisti **LOU GRAMM**, şimdilik isim koymadığı bir Hıristiyan rock plağı doldurdu. Şarkıcı '90'ların sonunda hayatını tehdit eden beyin tümöründen kurtulduktan sonra inanç temalı şarkılar yazmaya başlamış, 2003'te grubuyla yollarını ayırdıktan sonra kendini iyiden iyiye dine vermişti.

JACK PENATE yeni albümünü **FATBOT SLIM**'le birlikte yazıyor.

ABD'nin ünlü dondurma markası Ben & Jerry's **ELTON JOHN** onuruna özel bir dondurmalı pasta üretti. Kısa bir süre için satışa sunulacak "Goodbye Yellow Brick Road" adındaki tatlıdan elde edilen gelir Elton John AIDS Vakfı'na aktarılacak. Firma daha önce Jerry Garcia için "Cherry Garcia" adında bir dondurma da çıkarmıştı.

Atlantalı dörtlü **DEERHUNTER** 2006 tarihli "Cryptograms"ı takip edecek yeni albümleri "Microcastle"ı ekim sonunda çıkarıyor.

Yeni albümleri "Evil Urges"ın dumanı üzerinde, ama **MY MORNING JACKET** altıncı stüdyo kaydı için şimdiden çalışmaya başladı.

RONNIE WOOD alkol bağımlılığından kurtulmak için yedinci kez rehabilitasyonda.

'80'lerin sonunda kurulan "süper" grup **GOLDEN SMOG** Brian Wilson'ın "Love and Mercy" ve "Until You Came Along"unun erken bir versiyonu gibi daha önce yayınlanmayan iki ek şarkı da içeren "Stay Golden" adında bir "best of" çıkarıyor. Soul Asylum, Replacements, Wilco, Jayhawks, Run Westy Run, Big Star, Honeydogs gruplarından isimlerin kadroda olduğu orkestra, zamanında her yeri kaplayan punk ve hardcore sahnelerine tepki olarak kurulmuş bir cover grubuydu. Özellikle Eagles şarkıları söyledikleri ya da Rolling Stones plaklarını baştan sona çaldıkları ilginç konserleriyle ün salmışlardı.

BOB DYLAN bootleg'lerinin sekizincisi "Tell Tale Signs" adıyla ekimde yayınlanacak. İki CD'lik albümde "Oh Mercy", "Time Out Of Mind", "Love And Theft" ve "Modern Times" dönemlerinden yayınlanmamış kayıtlar, bazı şarkıların alternatif versiyonları yer alacak.

Dallaslı dream pop'çular **THE SECRET MACHINES** içinde "Atomic Hell", "Dreaming Of Dreaming" ve "The Fire Is Waiting" gibi parçalar içeren üçüncü albümünü ekimde çıkaracak.

Yavaş yavaş ikinci solosu için çalışmaya başlayan eski Pulp'çı **JARVIS COCKER** Wes Anderson'un Roald Dalh kitabı "Fantastic Mr. Fox"dan uyarladığı yeni filmi için birkaç şarkı yazdığını söyledi. "Rushmore" ve "The Royal Tenenbaums" gibi filmlerle kendine sıkı bir hayran kitlesi yaratan yönetmen, bu sefer çocuklar için bir animasyon yapmaya soyunuyor.

Kris Kristofferson ve Townes Van Zandt gibi isimlerle çalışan country şarkıcısı **LARRY JON WILSON** 28 sene aradan sonra yeni bir plak çıkarıyor. Sanatçı kendi ismini verdiği akustik şarkılardan mürekkep albümü Florida sahilinde beş gün gibi kısa bir sürede kaydetmiş.

Yeah Yeah Yeahs solisti Karen O'dan yan proje haberi! Karizmatik şarkıcı New York'lu ahpaplarıyla kurduğu **NATIVE KOREAN ROCK & THE FISHNETS**'le son iki yılda yazdığı aşk şarkılarına vücut verecek.

Yeni **THE SEA & CAKE** albümü "Car Alarm" tamamlandı. Grubun şarkı yazarı ve solisti Sam Prekop ise şimdiden Sea & Cake gitaristi Archer Prewitt'le gitar ve vokalden mürekkep bir albüm kaydetmenin peşine düştü.

KARACALAR DÜETİ

1971'in Hey'lerini karıştırırken görürdük: Ulvi Uraz Tiyatrosu geç Osmanlı döneminde geçen bir nevi "Cimri"yi sahneye koyuyor, Ben Johnson'dan uyarlayan Ülkü Tamer, oynayanlar arasında Toto Karaca var, müziklerse Cem Karaca ve Kardaşlar'ın ellerinden öper. Nasıl bir müzik çıktığını yıllardır merak ederken, birdenbire altı şarkılık bir plak olarak çıktı karşımıza "Püsküllü Moruk". Kayıtlar Almanya'da Destur Records tarafından plak formatında basıldı, internetten de ısmarlanabiliyor. Rock tarihimizden daha büyük sürpriz nasıl çıkar, bilemiyoruz valla. Prova kayıtlarda çeşitli karakterlerin ağzından şarkıları seslendiren ana-oğul Karacaları dinlerken, oğulun o karakteristik vokalini nasıl da annesinin operet geleneğinin katkısıyla yarattığını da görmüş olduk böylece. Kardaşlar da tam formunda bu arada. Senenin değil, senelerin hadisesi!

Ata biner gibi bacakları açarak oturmak, seviye düşüklüğünü gösteren bir hoppalık, ayak ayak üstüne attıktan sonra tabanı dikmek, çirkin bir azamet veya çolpalıktır.
(Yedigün mecmuasından, 1938)

Cinsellik ve ölüm gerçek anne babamızdır. Bazılarımız için olup olabilecek tek ailedir. **JEANETTE WINTERSON**, Dizüstü

Asık suratlı insanlar ne kadar küçük, zayıf, korkak olurlarsa olsunlar kendilerine özgü bir otoriteleri oluyor. **KETIL BJØRNSTAD**, Müzik Uğruna

Ölüm, beni bahçemde lahana ekerken bulursa, öldüğüme değil de, işimi bitiremediğime yanarım. **MONTAIGNE**

Ya eski bir sevgi? Eski bir sevgi, bir zamanlar bir şeyin özgürlüğüne kavuşturulmuş olduğu bir yerde duran taştan bir anıtı bekleyen paslı bir tanktır. **JULIAN BARNES**, Flaubert'in Papağanı

Rilo Kiley vokalisti **JENNY LEWIS** bir şarkıda Elvis Costello'yla düet yaptığı yeni solosunu eylülde yayınlıyor. "Acid Tongue"da şarkıcıya The Black Crowes'dan Chris Robinson ve M.Ward'la kurduğu She and Him'le bugünlerde adından sıkça söz ettiren aktris/şarkıcı Zooey Deschanel eşlik ediyor. Albümde ayrıca Lewis'in kızkardeşi iki şarkıya geri vokal yaparken, babası da harp çalıyor.

Müstakbel James Bond filmi "Quantum Of Solace"ın tema şarkısı **JACK WHITE** ve **ALICIA KEYS**'e ait. "Another Way To Die", James Bond tarihinin ilk düet şarkısı olma özelliğini taşıyor. Film ekim sonunda vizyona girecek.

FEIST hit şarkısı "1234"u Susam Sokağı'nın ağustos bölümlerinden biri için yeniden yorumladı. Şarkıya "Dörde kadar saymaya bayılırım" gibi sözler yazan Feist, kuklaların oynadığı yeni bir klip çekmeyi de ihmal etmedi.

COLD WAR KIDS'in "Loyalty To Loyalty" adındaki ikinci albümü eylül ayı içinde yayınlanıyor.

Deneysel rock grubu **DEERHOOF** dokuzuncu stüdyo albümü "Offend Maggie"yi ekimde çıkarıyor.

R.E.M. BURAYA

Dualarımız kabul oldu, rock'n'roll tanrısı gene gönlümüze göre verdi. Bu senenin en yakışıklı konseri 4 Ekim'de Kuruçeşme Arena'da vuku bulacak. R.E.M. çalacak, İstanbul oynayacak. Michael Stipe, Peter Buck ve Mike Mills abiler "Losing My Religion"lardan "Man On The Moon"lara, "Murmur"dan "Accelerate"e akacak... Akşam kanlı canlı R.E.M. şarkılarıyla noktalanacak SOS İstanbul başlıklı bu etkinliğin, çevre ve kültürel miras meseleleriyle uğraşan sivil toplum kuruluşları ile vatandaşları buluşturan bir platform olması hedefleniyor. Öğleden sonra başlayacak şenlikte, yerli ve yabancı başka grupların performansları da izlenebilecek.

Retro-fütürist pop üçlüsü **THE ALIENS** ve indie rock'çu **THE SPINTO BAND** albümlerini ikiliyor. İlk plakları "Astronomy For Dogs"u geçen sene yayınlayan Aliens yeni albüm "Luna"yı eylül sonu çıkaracak. Spinto Band'in "Moonwink"inin çıkışıysa aynı ayın ilk haftasına tarihlenmiş.

JIMI HENDRIX'ten iki buluntu haberi: Stephen Stills'le otuz sene önce yaptığı kayıtlar, Stills'in deposunda ortaya çıktı. Hendrix'in 1967'de Londra'da Astoria'da kırdığı gitarın Noel Redding'in evinde bulunan parçalarıysa açık artırmayla satılacak. En az 1 milyon dolar etmesi tahmin edilen gitarın parçaları Noel Redding'in evinde bulunmuştu. Hendrix iki kere daha sahnede gitar kırmış, ama o parçalar bulunamamıştı.

PAUL MCCARTNEY, Beatles tarihinin ilk İsrail konserini muhtemelen eylül ayında verecek. 1965'te halkın ahlâkını bozacakları gerekçesiyle The Beatles'a uygulanan yasak böylece yıllar sonra delinmiş olacak.

THE PRETENDERS altı senelik hasreti bitiriyor, yeni albüm "Break Up The Concrete"i eylülde yayınlıyor. Albüm yayınlanana kadar haftada bir şarkıyı da internet sitelerinden görücüye çıkaracaklar. "Boots Of Chinese Plastic" halihazırda dinlenebilir.

QUEEN, konserlerde mikrofonu emanet ettiği Paul Rodgers'la ilk stüdyo albümünü ekimde yayınlayacak. "The Cosmos Rocks", Freddie Mercury'nin ardından yapılan 1995 tarihli "Made In Heaven"dan bu yana ilk Queen albümü olacak.

Los Angeles'lı elektro-funk ekibi **IGLU AND HARTLY** ilk albümleri "And Then Boom"u eylül sonunda yayınlıyor.

CREEDENCE CLEARWATER REVIVAL'ın ilk altı albümü elden geçirilerek yeniden yayınlanıyor. Grubun kuruluşunun kırkıncı sene-i devriyesi vesilesiyle çıkarılacak olan CD'lerin her birinde nadir bulunan kayıtlar, 45'liklerin B yüzleri, konser kayıtları da yer alacak.

THE LEVELLERS'ın yeni albümü "Letters From The Underground" bu ay içinde yayınlanıyor.

Kaliforniyalı dünya müziği rock'çusu **MICHAEL FRANTI**, grubu Spearhead'le yeni albümü "All Rebel Rockers"ı bu ay yayınlıyor. Jamaika'da kaydedilen albümün prodüktörlüğünü Sly & Robbie yaptı.

GEORGE MICHAEL bu ay sona erecek dünya turnesinin son birkaç konserine Andrew Ridgeley'i davet edebilir. Bu, malûm, Wham'in yeniden toparlanması demek.

B.B. KING bu ay yayınlanacak yeni albümünde 1950'lerin şarkılarına dönüyor. Albümün prodüktörü T Bone Burnett.

Foto: Şahan Nuhoğlu

Anarşist, punk, tırt

Edip Akbayram'ın saçları, Kaan Tangöze'nin gözaltı torbaları, Zülfü'nün dizi, Nâzım'ın mavi gözü, İsa'nın son yemeği, Hitchcock'un purosu, Nietzsche'nin bıyığı, "önümüze gelene bi'tekme" yapan Marx-Engels-Lenin, "Yeni Hayat"ı ancak yarısına kadar okuyan Orhan Pamuk, Harvard'daki sınıfta unutulmuş gocuk, prezervatif devir teslim töreni, Erkan Plastik maşrapaları, Hatas cetvelleri, lise bahçeleri, üniversite kantinleri, çekyat uykuları, pazar yerleri, çay ocakları, kır pidecileri, dedeler, torunlar, ben, sen, o, biz, siz, onlar ve daha neler neler... Huzurlarınızda, yayın hayatında bir yılı geride bırakan Uykusuz dergisinin medar-ı iftiharı Umut Sarıkaya... Onun müzikten, edebiyattan, mahalleden, sokaktan ekmek yiyen karikatürlerine 10 şarkıyla zoom yaptık.

MC Hammer - U Can't Touch This *(Please Hammer Don't Hurt 'Em)*

Umut Sarıkaya: 10 yaşımdan bir şarkı. MC Hammer bizim mahallede çok popülerdi. Sarıyer Çayırbaşı'nda oturuyorduk, hâlâ oradayız. Gecekondu mahallelerinde rap nedense çok sevilir. Şimdi de Sagopa Kajmer, Ceza dinleniyor, bizim mahalledeki parkın bütün çocukları rap'çi oldu.

Bir karikatüründe Nostradamus şöyle diyor: "Görüyorum lan görüyorum, oğlum var ya, 'Yu ken taç dis' parçası '91 yazına damgasını vuracak". Sen MC Hammer dinliyor muydun?

Tabii. Pazarda satılan dolar amblemli kolyelerden almıştım. 10 yaşında bir çocuk, kocaman teneke dolarlı kolyeyle mahallede geziyor. *(gülüyor)* Bunu dinlerken Cengiz Kurtoğlu'nu da dinliyorduk. İkisi birbirine benziyordu herhalde: Bugün arabeski sevdikleri için Sagopa Kajmer'i de seviyorlar belki.

İşçi çocuklarının dünyasında artık rap'in arabeskin yerine geçtiğine dair iddialar var.

Yoo, sanmam. Askerliğimi kısa dönem yaptım, ama hep uzun dönemlilerle takıldım, çünkü kısa dönemlilerden sıkılıyordum. Pek ağır arabesk dinlemediklerinin farkına vardım, artık Hakan Altun filan dinliyorlar. Yanımda Müslüm Gürses mp3'leri götürmüştüm, dinlemediler bile.

Ailende nasıl bir müzik kültürü var?

Evdekiler türkü dinler. Çocukluğumda evde Aşık Mahzuni'ler vardı, "Muhabbet" kasetleri vardı. O zamanlar onları korkunç buluyordum. Şimdi büyüdüm, çalışırken Sabahat Akkiraz filan dinliyorum.

Çocukluk hatıralarına çok bağlı bir mizahın var.

Penguen'de öyle bir hava doğdu. Uğur (Gürsoy) ve Ersin'le (Karabulut) aynı odada çalışırdık. Yaptığımız geyiklerden aynı hayatı yaşamış olduğumuzu anladık ve çok şaşırdık. Halbuki Ersin apartmanda, Uğur Denizli'de köyde büyümüş. Bu geyikleri çok çizdik, ama belli bir zaman sonra sıkıcı oldu, 22 yaşında birinin "ah eskiler çok güzeldi" demesi saçma geldi. Penguen'deyken daha doludizgin yapıyorduk bu tip şeyleri: Küçükken denize gitmek, aileler, annenin, babanın hareketleri...

Ailece denize gider miydiniz?

Bizde yazlık kültürü yok, ailece gidilmezdi denize. Kilyos halk plajına giderdik ya da Sarıyer'de sahilde yüzerdik.

Bazı çizerlerin dünyası legolardan, gameboy'lardan ibaret. Konuşan hayvanlar, süper kahramanlar: Mizah gittikçe oraya doğru gidiyor. Biz son eski kafalılar gibiyiz.

Boğaz çocuğuyum diye hava mı atıyorsun bize?

(gülüyor) Yüzüyorduk işte. "Salacak günleri" diyecek halim yok. Sarıyer'de pantolonla yüzen adamların arasındaydık.

Ne zaman eline kalem alıp bir şeyler çizmeye başladın?

Abim üniversitedeydi, eve Leman getirdi, "üniversitede herkes bunu okuyor" dedi. Esprileri hiç anlamamıştım, mizah anlayışım yerlerdeydi. Kıllanan Adam'ı kıllı adam sanmıştım. *(gülüyor)* Ama bir yıl boyu satır satır okudum, sonra çizmeye başladım.

Niye anlamadığın şeyi okumaya devam ettin?

Bilmem, herhalde o da üniversiteye hazırlık gibiydi. Üniversite bana çok ütopik geliyordu. Otobüste uzun saçlılar görüyordum, "bunlar ne biçim adam" diyordum.

Mahallede üniversiteye giden sayısı az mıydı?

İki kişiyiz: Abim ve ben.

devamı 57'de ➜

alo!

PETER MURPHY

Post-punk'ın en okkalı gruplarından Bauhaus, çeyrek asır aradan sonra gıcır gıcır "Go Away White"ı yayınladı... Hızlı '80'lerin yorgunluğunu uzun yıllar yaşadığı Ankara'da atan, son zamanlarda da İstanbul'a taşınan şarkıcı Peter Murphy'nin gene başına ekşimenin tam sırasıydı... Bauhaus turnesinden Türkiye'ye dönüşte kapağı Cunda'ya atınca, kendisine şehirlerarası bir telefon çaktık, "Deep" albümündeki klasiklerinden "Go Away White"a uzandık.

KARAYA ÇIKAN YUNUS

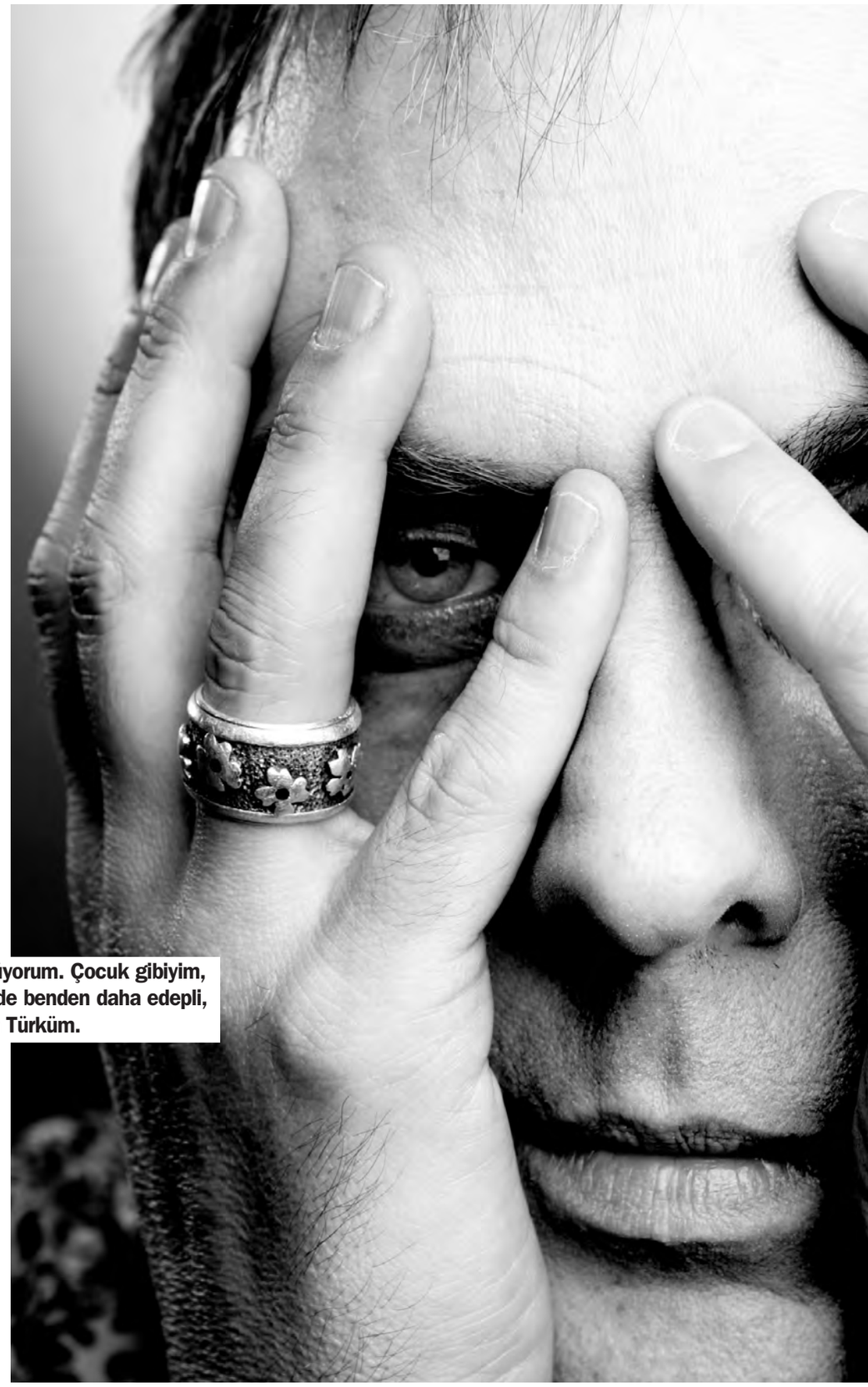

Bu bir "Roll call", dolayısıyla "Deep" albümünüzdeki "Roll Call"la başlayalım mı?

Peter Murphy: Ben şarkılarımı genellikle bir fikirden yola çıkarak yazarım. "Roll call"un, bildiğiniz gibi, birçok anlamı var. Bunlardan biri, okulda veya askerde yapılan yoklamadır. Bir de toplumsal olarak yapılan bir yoklama vardır. Bu kavramı bir şarkı olarak düşünmeye başladım. Genelde hızlı yazarım, fazla düşünmeden aklıma gelenleri kâğıda dökerim. Çok fazla düşünürsen olmuyor, bozuluyor. *(gülüyor)* Yazdıktan sonra bir kenara koyuyorum, dinleniyor. Sonra yazdığım dizelerden seçme yapıyorum. "Roll Call"daki fikir şu: Fan olunca, bir grubun veya bir takımın fanı olunca, kendini sınırlıyorsun. Milliyet konusunda da öyle. Düşünün, insanlık diye bir şey var, bir sürü ülke var, bunlardan birinin sırf orada doğmuş olduğun için diğerlerinden daha iyi, daha üstün olduğunu iddia ediyorsun. Müzikteki de aynı durum. Müzik diye bir şey var, bir sürü grup var. Kendini tek bir grubun fanı olarak tanımlıyorsan, fan olduğun grubun en iyi, en üstün olduğunu iddia ediyorsan, diğerlerini dışlıyorsan, kaybediyorsun demektir. Çünkü kendini sınırlamış oluyorsun. Duyabileceğin sevgiyi azaltıyorsun. "Roll Call" bir uyarı şarkısı, "kendini nasıl tanımladığını yeniden düşün" diyen bir şarkı.

1990 tarihli "Deep"in hit şarkısı "Cuts You Up"tı. "Cuts You Up"ın esin kaynağı neydi?

Hayat acı veriyor. O acılar da lâzım.

Kendimi bir âşık olarak görüyorum. Çocuk gibiyim, o kadar açığım. Mercan Dede benden daha edepli, daha akıllı. Ben ondan daha Türküm.

(gülüyor) Ben çok duygusalım. Çok kolay demoralize olabiliyorum, çok küçük şeylerden fena etkileniyorum. Dramatik bir kişiliğim var. Artistlik yani. *(gülüyor)* Dolayısıyla, bir tanrı arayışı içinde oluyorum, bana yol göstersin diye. Gösteriyor da. "Cuts You Up" o fikirden çıktı.

Aynı albümde "Marlene Dietrich's Favourite Poem" diye bir şarkı var. Onun hikâyesi ne?

O çok kendiliğinden çıkmış bir şarkı. Marlene Dietrich takdir ettiğim bir sanatçı, ama hiçbir zaman fanı

→09

olmadım. Bir gün bir belgesel seyrettim, bir Dietrich biyografisi. Son yıllarında inzivaya çekilmişti. Kimsenin fotoğrafını çekmesine müsaade etmiyordu, söyleşi vermiyordu. Nasıl olmuşsa, o belgeselin çekilmesini kabul etmiş. Ancak, kendisi görünmüyordu, sadece sesi duyuluyordu. Kamera Dietrich'in evinin salonunda geziniyor, söyleşi bir başka odada yapılıyordu. Bu fikir çok hoşuma gitti. Ünlü bir şahsiyet, kendisi olarak konuşmak istiyordu, bir ikon olarak değil. Konuşan Marlene Dietrich adlı ikon değil, bir insandı. Yaptığı şeyin çok cool olduğunu düşündüm, başlı başına bir sanat eseriydi. Soruların birçoğu, ikonlara sorulan standart sorulardı. Fakat bir an geldi, bana o şarkıyı yazdıran olay oldu. Söyleşiyi yapan kişi, "hepimiz bir gün bu dünyadan göçeceğiz, yaşınız itibarıyla siz de ölüm hakkında düşünüyorsunuzdur, neler söylemek istersiniz" dedi. Uzun bir sessizlik oldu. Sonra Marlene Dietrich annesiyle olan ilişkisini anlattı, araları her zaman iyi olmamış. Annesinin ölümünden bir süre sonra mezarına gitmiş. Mezartaşındaki yazı şöyle bitiyormuş: "Kalp kırıklığıyla gitme." Bunu o kadar gönülden söyledi ki... Ve o anda öyle ışıldadı ki... Marlene Dietrich oydu. Belgeseldeki son sözleri buydu: "Kalp kırıklığıyla gitme." Beni çok derinden etkiledi. O anı şarkılaştırmak istedim. Marlene Dietrich'e bir güzelleme yazmak istedim. Dinleyicilerim benim bir Marlene Dietrich şarkısı yazacağımı akıllarından geçirmezlerdi, en azından o günlerde. Muhtemelen onların gözünde hiç cool olmayan bir durumdu. O bakımdan da hoşuma gitmişti o şarkıyı yapmak, dinleyicilerin hiç beklemediği bir şeydi. Koyu, sert, gerilimli bir post punk şarkısı yerine böyle yumuşak, duygusal bir şarkı...

Madem söz ikonlardan, kült şahsiyetlerden açıldı, oradan devam edelim. Siz de bir ikon olarak telâkki ediliyorsunuz. O etiketle yaşamak nasıl bir şey?

Son Bauhaus turnesinde –36 konserlik bir turneyi yeni bitirdik– Amerika'daki konserlerde bir soru-cevap bölümü yaptık. *(gülüyor)* Bir tür stand-up komedisi gibi oldu. Sorulardan biri, "tanrısal bir insan olmak nasıl bir duygu"ydu. Ben de "bu çok güzel bir iltifat" dedim ve şöyle devam ettim: "Tanrıya 'su' diyelim, böyle bir mecaz üzerinden düşünelim. Ben de bir musluğun resmiyim. Siz suyun, yani müziğin peşindesiniz. Bana baktığınızda bir musluk görüyorsunuz ve suyun kaynağı olduğumu düşünüyorsunuz. Kaynak ben değilim. Ama böyle düşünmeniz normal, çünkü bu zorunlu bir toplumsal kurgu. Ben de sahneye çıktığımda size ihtiyaç duyuyorum."

Turne kapsamında Portekiz ve Polonya'da konserler verdiniz. Oralarda ve Türkiye'de hayranlarınızın olması çok acayip bir şey değil mi?

Bowie müthiş bir güzellik duygusu yayıyordu. 17. yüzyılda cins-i latif, erkeklerdi. Sonra, İngiltere'de çok tutucu bir kültür egemen oldu. Bowie o kültüre bir meydan okumaydı.

1980'lerde Türkiye'ye ilk geldiğimde –karımla beraber tatile gelmiştim– kimsenin beni ya da Bauhaus'u bilebileceğini aklımın ucundan bile geçirmemiştim. Fakat bilenler vardı, hem de gayet iyi biliyorlardı. Çok şaşırmıştım. Ama müzik böyle bir şey. Üstelik 1980'lerde, Türkiye gibi ülkelerde veya Doğu Bloku ülkelerinde plaklara, kasetlere ulaşmak çok zordu. Fakat, tıpkı suyun yolunu bulması gibi, müzik de yolunu bulup dinleyicisine ulaşıyor. Küçük bir dere nehir olup denize ulaşıyor.

Türkiye'de yaşadığınız halde konserinize tanık olmadık, ama Portekiz ve Polonya'dan davet alıyorsunuz. Nasıl oluyor bu?

Türkiye'de konser vermeyi çok istiyorum. Organizatörlerin birçoğu kim olduğumu biliyor, ama yeterli sayıda seyirci gelmeyeceğini ve para kaybedeceklerini düşünerek konser düzenlemeye yanaşmıyorlar. Portekiz'e 1984'ten beri gidiyorum, üç-dört senede bir çağırıyorlar. Portekiz'de Elvis gibiyim. *(gülüyor)* Hakikaten öyle. Dinleyiciler bütün şarkılarımı biliyor. Polonya ve diğer eski Doğu Bloku ülkeleri de çok ilgili benimle.

Şu ikon meselesine dönelim. Sizin de ikonlarınız, kahramanlarınız var, öyle değil mi?

Vardı diyelim. İnsanın yaşı ilerledikçe o kahramanlar sizin bir parçanız oluyor. Dolayısıyla, yetişme çağındayken kahramanlarınızın olması önemli bir şey.

Sizin kahramanlarınız kimlerdi?

Benim çocukluğumda "World At War" diye bir belgesel vardı, sunuculuğunu ünlü aktör Laurence Olivier yapıyordu. Gerçek görüntülerle bezeli bir belgeseldi. Babam ve amcam II. Dünya Savaşı'nda çarpışmışlardı. Nazilerin Yahudilere yaptıkları beni şoke etmişti. Babam "bunların hepsi gerçek" diyordu, "o temerküz kamplarına giren ilk müttefik askerlerinden biri amcandı". Çocukluğumda benim kahramanlarım Britanya askerleriydi. *(gülüyor)* Sonraki kahramanım Julie Andrews'du –"The Sound of Music"in başrol oyuncusu. O kadın hayallerimi süslerdi. *(gülüyor)* Yaşım biraz büyüyünce Oscar Wilde'ın "Dorian Gray'in Portresi"ni okudum ve hayran kaldım. Sonra da Wilde'ın diğer kitaplarını hatmettim. Edebiyat eğitimimi Wilde'dan aldım diyebilirim. 14 yaşımda filan, abilerimin plaklarına bakarken Tyrannosaurus Rex (T-Rex) dikkatimi çekmişti. Kim bunlar dedim kendi kendime. Çok enteresan tiplerdi; ne kadın ne de erkek gibiydiler. Aseksüel bir halleri vardı. Marc Bolan'ın kahramanım olması öyle başladı. Ardından Bowie geldi. Hiç unutmam, lisede Daniel Ash'le *(Bauhaus'un gitaristi)* koridorda yürürken bir müzik duyduk. Sanat odasından geliyordu. Bizden büyük sınıflardan iki çocuk bir plak dinliyorlardı. Ses çok güzel, sözler acayip cool'du. Dinledikleri David Bowie'nin "Honky Dory" (1971) albümüydü. Biz o çocuklardan küçüktük, normalde bize "hadi git" çekmeleri gerekiyordu, o zamanlar adet öyleydi. *(gülüyor)* Ama hayır, "hadi gelin" dediler. Birkaç gün sonra, bir sınıf arkadaşım "Bowie'den haberin var mı?" dedi. "Evet" dedim, "bir albümünü dinledim." "O zaman şu resme bak" dedi. Siyah-beyaz bir fotoğraftı. "Ne bu?" dedim, "kim bu?" değil, "ne

Çeyrek asırlık aradan sonra bu yıl "Go Away White" adlı bir stüdyo albümü yayınlayan Bauhaus: Daniel Ash, David J, Peter Murphy, Kevin Haskins

10→

bu?" Bir uzaylı gibiydi, yakışıklı bir uzaylı. "Ziggy Stardust"la böyle tanıştım. Para verip aldığım ilk albüm oydu. Çok küçük bir kasabada yaşıyordum. Benden ve Daniel Ash'ten başka Bowie dinleyen yoktu.

1973-74'te "Ziggy Stardust" Ankara'da da patlamıştı.

Biliyorum. Eşim Beyhan da o sıralarda Ankara'daymış ve Bowie'ye vurulmuş. Sonra Bowie'nin çevresindeki isimlere takılmaya başladım. Lou Reed'e, Iggy Pop'a, Andy Warhol'a...

Paul Weller, geçen sayımızda naklettiğimiz söyleşide, "eskiden sevmezdim, artık günde beş vakit 'Ziggy Stardust' dinliyorum" diyor.

Paul Weller biraz geç kalmış. *(gülüyor)*

"Ziggy Stardust"ı bu kadar cazibeli kılan ne?

Yeni kuşaklar için veya Paul Weller gibi yeni keşfedenler için ne ifade ediyor, bilmiyorum, ben 1970'lerdeki cazibesini biliyorum. Bowie müthiş bir güzellik duygusu yayıyordu, bir erkeğin öyle güzellik duygusu verdiği görülmemişti. Erkekler 17. yüzyılda bütün kültürlerde tavuskuşu gibiydi. Cins-i latif erkeklerdi. Güzellikleriyle kadınları cezbediyorlardı. Ama 17. yüzyıldan sonra, İngiltere'de çok baskıcı, çok tutucu bir kültür egemen oldu. Bowie o kültüre bir meydan okumaydı. Görüntüsüyle, sesiyle, müziğiyle fantastik bir hadiseydi. Bir devrimdi adeta. Bir güzellik duygusu saçtı Bowie. İnşaat işçileri bile saçlarını Bowie gibi boyamaya başladı.

Yeni kuşak rock'çulardan kahramanlarınız var mı?

Var tabii. Portishead, PJ Harvey... Antony and The Johnsons. Antony (Hegarty) mükemmel. Albümü bir elmas.

The Editors?

Onları Rock'n Coke'ta seyrettim ve çok beğendim. Joy Divison'la Bauhaus arasında bir yerdeler.

Pete Doherty?

Yabani çocuk! *(gülüyor)*

Bir söyleşide, "gerçekten ufuk açıcı eserler Radiohead ve Björk'ten geldi, Radiohead albümleri pekâla Bauhaus albümleri olabilirdi" diyorsunuz.

Doğru. Yaklaşımları açısından aramızda öyle bir paralellik var. Bauhaus olarak biz de çok deneysel işler yapıyorduk, plak şirketlerini ürküten bir anlayışımız vardı. Ufku çok açık, çok özgür, çok güçlü bir müzik yapıyorduk... Radiohead'in "OK Computer"ı mükemmel. "Kid A" de öyle. Bir dakika, az kalsın unutuyordum, benim bugünlerdeki asıl kahramanım Sigur Rós. Geçenlerde Bir DVD'lerini seyrettim, müthişti. Görüntü de, müzik de büyüleyici.

Bauhaus'un müzik sahnesine çıkmasıyla Thatcher'ın iktidara gelişi aynı günlere rastlıyor. Bugün geçmişe baktığınızda o günleri nasıl görüyorsunuz?

Bauhaus'un kurulduğu günlerde kendi olayımızdan başka bir şey düşünmüyorduk. Çok narsisisttik. Biz işçi sınıfından geliyorduk, beş parasızdık. Başlangıçta Thatcher'ın iyi işler yapacağını, ekonomiyi canlandıracağını düşünüyordum. Dolayısıyla, bir tepki göstermemiştim. Zaten müziğin siyasetle doğrudan ilişkilenmesinden yana değilim. Müzik yapmak, şarkı yazmak, sanatla hemhal olmak maddî dünyayı aşan bir şey. Dinleyicilerin hayal gücünü harekete geçirmek, onlara siyasî mesaj vermekten daha faydalı bir iş.

Radiohead'le aramızda bir paralellik var. Bauhaus da çok deneysel işler yapıyordu. Ama bugünlerdeki asıl kahramanım Sigur Rós.

Yeni albümünüzdeki "Too Much 21st Century" sosyo-politik bir şarkı ama.

O şarkının sözlerini Daniel (Ash) yazdı, ben orasına burasına birkaç ekleme yaptım. "Give me one religion" (Bana bir tek din kâfi) benim yazdığım bir dize. O şarkıda Daniel'in fikirlerini tamamlayan dizeler yazdım sadece.

"Dust" albümünüzdeki "In Jungle Haze"de "terk edin şehrinizi, terk edin hayallerinizi" diyorsunuz. İngiltere'yi terk edip Türkiye'ye yerleşmek sizin için nasıl bir şeydi?

Bir bakıma hayallerimi terk etmekti. Bir oruç dönemine

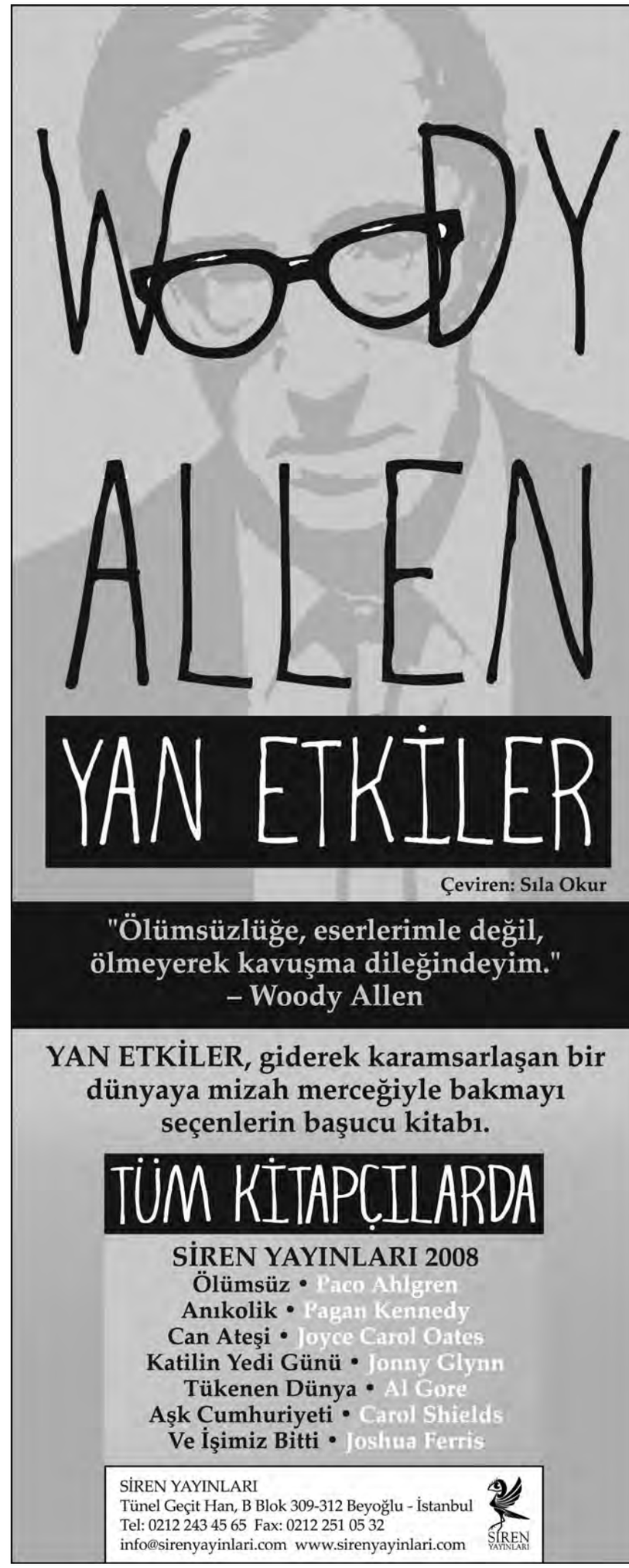

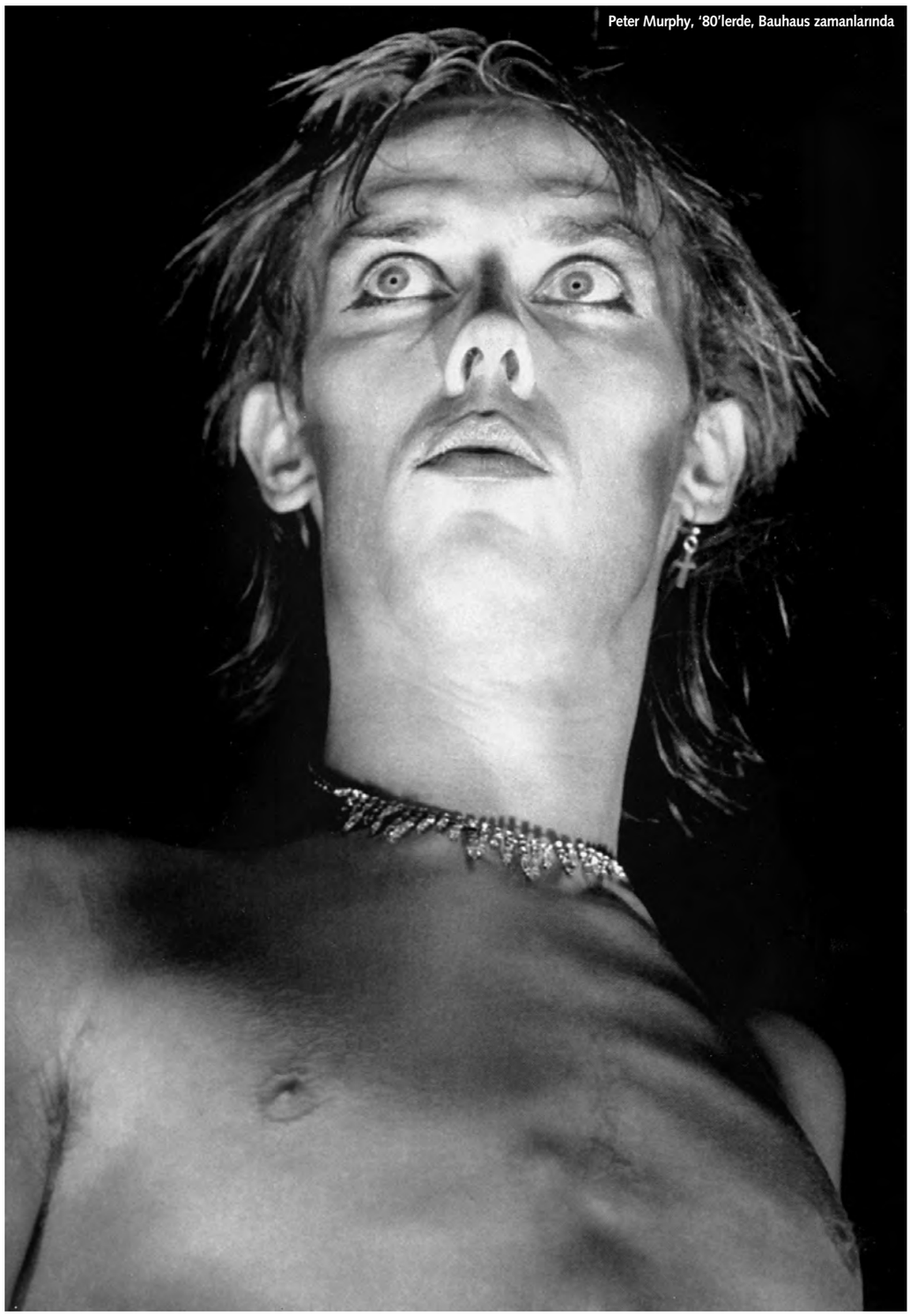

Peter Murphy, '80'lerde, Bauhaus zamanlarında

girmek istiyordum. O açıdan beni çok farklı bir hayatın beklediğini biliyordum.

Ankara'ya dair ilk izlenimleriniz nasıldı?

Havada feci bir kömür kokusu vardı. O günlerde hava kirliliği çok yoğundu. Ama şehir hoşuma gitti, çok kıyak insanlar tanıdım.

Ankara'ya geldiğinizde Joe Strummer'ın doğduğu şehir olduğunu bilmiyordunuz...

Hayır, sonra öğrendim. Strummer çok kıyak bir adamdı, o da bir kahramandı. "Rock The Casbah" favori plaklarımdan biriydi. Jamaika'nın dub ve reggae'siyle rock'u harmanlamaları çok hoşuma gidiyordu. Bauhaus onlar gibi politik değil, ama tıpkı onlar gibi farklı müzikal gelenekleri bir araya getiriyoruz.

Namınız "Goth'un büyükbabası". Bu adlandırmaya ne diyorsunuz?

İtirazım yok. *(gülüyor)*

Memleketiniz Northampton'ın İngiltere'nin en gotik şehri olduğu doğru mu?

Benim memleketim Welling, Northampton'a 10 mil mesafede, küçük bir kasaba. Northampton'ın mimarisi gotiktir, o doğru. Ama kültürel veya müzikal anlamdaki gotikle alâkası olmayan bir şehirdir.

Bir söyleşide "gotik Ann Rice, Marilyn Manson, Nine Inch Nails değildir" diyorsunuz. Gotik ne sizce?

Gotik 16. yüzyılda ortaya çıkmış bir mimari tarzıdır, ama günümüzde postmodern bir duyarlılığı ifade etmek için kullanılıyor. Biçimde güzellik arayan ve alenî olmayanla, bilinmeyenle bir bağ, bir ilişki kurmak isteyen bir bakış açısıdır. Modern rock müziğinde kendilerini "goth" ilan edenlerin birçoğu ve onların kullandıkları terminoloji gotiğin bir karikatürü aslında. Gotiğin doğasında saf, katışıksız bir mistisizm vardır, ama mistik bir hareket değildir.

Herkes şarkı söyleyebilir. İyi söyleyebiliyorsanız, alfabeyi bile şarkı gibi söyleyebilirsiniz ve harfler kendi başlarına bir anlam kazanır. Müzik, biçimi aşan bir hadisedir.

"Mercan Dede benden daha Batılı, ben ondan daha Doğuluyum" dediğinizi okuduk. O cümleyle ne kastetmiştiniz?

Mercan harikulâde bir adam, o lafı Mercan'ı eleştirmek için söylemedim. Kendimi bir âşık olarak gördüğümü ifade etmek için söyledim. Ben bir çocuk gibiyim, o kadar açığım yani. Bu yüzden başım çok kolay belaya girebilir. Mercan benden daha edepli, daha akıllı. Ama ben Mercan'dan daha Türküm. *(gülüyor)*

Mor ve Ötesi'ni nasıl buluyorsunuz? Onlarla da yakın ilişkiniz var.

Mor ve Ötesi'ni ilk duyduğumda, Batılı bir rock grubu zannetmiştim. Bir sabah, "Dünya Yalan Söylüyor" albümünün çıktığı sıralarda, kızım odasında müzik dinliyordu. "Kim bunlar?" dedim, "çok iyiler". Kulak kabartınca Türkçe söylediklerini fark ettim. Kızım, "gördün mü baba" dedi, "sana hep bunu anlatmaya çalışıyorum, yarın konserleri var, git kendi gözlerinle gör". Kızımın tavsiyesine uyup gittim ve çok beğendim. Sonra onları aradım, tanışmak istediğimi söyledim. Teşekkür ettiler, "Dünya Yalan Söylüyor"un İngilizce versiyonunu yapmayı düşündüklerini söylediler. "Tamam" dedim, "o işi ben üstleniyorum". Beni Yedikule'de verdikleri konsere davet ettiler, orada tanıştık. O gece turneye çıkıyorlardı, Harun (Tekin) "sen de gel" dedi, ben de peki dedim ve iki hafta onlarla takıldım. Hatta "Sevda Çiçeği"ni sahnede onlarla beraber söyledim. Akabinde, "Dünya Yalan Söylüyor"un şarkı sözlerini İngilizceye çevirmeye başladım. Çeviri demek doğru değil aslında, sözleri yeniden yazdım. Zira şarkı sözlerini çevirmek mümkün değildir. Sonra, Harun'u albümün İngilizce versiyonu için antrene etmeye başladım. Çok hızlı yol aldık ve tamamladık.

O kayıtların akıbeti ne oldu?

Bende duruyor. Bir de grubun üyelerinde tabii.

Günışığına çıkacak mı?

Ona uğraşıyorum, Londra'da bağlantılar kurmaya çalışıyorum.

Eurovision maceraları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bence şahaneydi. Eurovision'a katılmak postmodern bir fikirdi. Hatta punk bir hadiseydi. Çok cesur bir hareketti. Onlara "yapmayın, etmeyin" diyenler oldu çok. Ama "Deli"de, kendi çizgilerinden taviz vermediler. Performansları da harikaydı. Eurovision şarkı yarışması bence bir komedi. Ve bir tekmeyi hak ediyor. Mor Ve Ötesi'nin katılması öyle bir tekmeydi. Ayrıca, Türkiye'yi

temsilen katılmaları, dinleyici kitlelerini genişleten bir vasıta oldu.

Türkiyeli gruplardan başka kimleri seviyorsunuz?

Duman'ı seviyorum. Bir de Mazhar Fuat Özkan'ın bazı şarkılarını. Bazı şarkıları plastik, ama bazıları dahiyane.

Mesela?

"Buselik Makamına". Onun İngilizcesini de ("Big Love Of A Tiny Fool") yaptım, biliyorsunuz. Siz hangi şarkılarını seviyorsunuz?

Sizi hayal kırıklığına uğratmak istemeyiz, ama ilk aklımıza gelen "Ali Desidero".

Fena değildir o. MFÖ çok yetenekli bir grup. Türkiye'nin Stones'u... Erkan Oğur'u çok beğeniyorum. Civan Gasparyan'la birlikte yaptığı "Fuad" müthiş bir albüm. Erkan, 1986'da benim solo albümümde ("Should The World Fail To Fall Apart") çalmıştı. Büyük gitarist.

'70'lerde Türkiye'de yayınlanıp neredeyse unutulan bazı plaklar, "Turkish funk" başlığı altında Batıda epey revaçta son zamanlarda. Bunu neye bağlıyorsunuz?

Türkiye, günümüzde dünyanın en önemli ülkelerinden biri. Ve hakikaten, potansiyel olarak, bir kültür köprüsü. Dünyanın bir Batı-Doğu buluşmasına çok ihtiyacı var. "Turkish funk" denen şey, böyle bir buluşmanın müzikteki örneği. Ve müthiş bir cazibesi var, özellikle ritm bakımından. Çünkü Batılı kulakların hiç alışık olmadığı bir ritm bu. Biz Batılılar 4/4'e alışmışız. 5'li, 7'li, 10-11-12'li ritmler çok farklı geliyor.

"Go Away White"ın kapanış parçası "Zikir"in esin kaynağı neydi?

David'in *(David J. Haskins, Bauhaus'un basçısı)* gitarından çıkan tınılar yarım saat içinde o parçaya evrildi. "Zikir"i yarım saatte bitirdik. Anında yazdım o sözleri: "Seviyor / Sevmiyor". Ve söylemeye başladım. Kendiliğinden bir trans hâli hasıl oldu. O hâl Hint boyutuna gidebilirdi, genelde herkes öyle yapıyor. Ben zikire aşina olduğum için bu tarafa büktüm parçayı. Böylece Bauhaus'un damardan mistik bir şarkısı olmuş oldu. Bu benim için büyük bir başarı. *(gülüyor)*

"Go Away White"taki favori şarkınız hangisi?

Birkaç tane var, ama bir numaram "Adrenalin".

"Sevda Çiçeği"ni Mor ve Ötesi'yle birlikte söylediniz, kendi kendinize mırıldandığınız Türkçe şarkılar da vardır herhalde. Türkçe şarkı söylemek size nasıl bir duygu veriyor?

Bir şarkıcı olarak hep şunu söylemişimdir: Herkes şarkı söyleyebilir. Eğer iyi söyleyebiliyorsanız, alfabeyi bile şarkı gibi söyleyebilirsiniz ve harfler kendi başlarına bir anlam kazanır. Müzik, biçimi aşan bir hadisedir. Müzik insan bedeninde rezonans yapar ve bedeni ruhanîleştirir, ona makam kazandırır. Bu söylediğim mistik bir ahmaklık değil, fiziksel bir hakikat. Bütün müzisyenler bilir, performans esnasında bir an gelir, o anda seni bir şey teslim alır, sana işler, sen onun iletkeni olursun. Birçok müzisyen bu deneyimi yaşamıştır.

Eurovision bence bir komedi ve bir tekmeyi hak ediyor. Mor Ve Ötesi'nin katılması öyle bir tekmeydi. Onları ilk duyduğumda, Batılı bir rock grubu zannetmiştim.

Sohbetimizin başında, İngilizce cümle içinde "gönül" sözcüğünü kullandınız. Bir söyleşinizde de "kısmet"ten söz ediyorsunuz...

Kısmet, "Karma"dan daha iyi bir kelime. Çok hoşuma gidiyor.

Mark Twain de kullanıyor kısmet kelimesini...

Evet, kullanıyor. Türkiye'ye gelmeden önce çeşitli edebî metinlerde karşıma çıkan bir kelimeydi kısmet. Şairlerin, edebiyatçıların kullandığı bir kavramdı. Hakkında bir fikrim vardı yani. Ama Türkiye'de orijinal kullanımıyla karşılaşınca çok ilgimi çekti. Kavram olarak kader gibi, ama ondan epey farklı. Kader önceden yazılı olanı, belirlenmiş olanı ifade ediyor. Kısmet öyle değil, ucu açık. Çok zengin bir içeriği var.

Gönül de öyle.

Evet, o yüzden İngilizceye çevirmesi çok zor, İngilizcedeki en yakın karşılığı "kalbin kalbi". Kalp, birçok dinde tanrının mekânıdır. Gönül kalbi içeriyor, ama ondan daha geniş bir alana yayılıyor. Çok güzel, çok kapsayıcı bir kavram.

Yolda yeni bir proje var mı?

Yeni bir solo albüm hazırlıyorum. Hemen hemen bitti sayılır. Yıl sonunda ya da 2009 başında piyasaya çıkacağını umuyorum.

İsmi belli mi?

Bir isim koydum, "Merman", ama albümü o isimle mi çıkarırım, bilemiyorum. Merman, deniz adamı ya da deniz oğlanı demek. Deniz kızının, "mermaid"in erkeği. Belden aşağısı balık, belden yukarısı erkek. Çok az bulunan bir varlık. Ona bir aşık oldun mu, bir daha iflah olmazsın. *(gülüyor)* Gözleri mavi, ama çok özel bir mavi. Benimkiler gibi. *(gülüyor)*

En sevdiğiniz hayvanın yunus olduğunu duymuştuk.

Eskiden öyleydi, ama artık merman. Bazı yunuslar, karaya çıkmak istediklerinde kendilerini deniz adamına, "merman"a dönüştürürlermiş. *(gülüyor)*

Söyleşi: ***Yücel Göktürk***

Türkiye'nin böyle bir çalışmaya ihtiyacı vardı.

18 Ağustos'tan itibaren kitapçılarda.

LİTERATÜR®

HALKLA İLİŞKİLER

Hazırlayan:
Ayşegül Oğuz

"ŞARKI SÖYLEMEK LAZIM" YARIŞMASI KULİSİ

Serra Can, 20, stajyer

Yarışmadaki favorin kim?
Asuman Krause ve partneri Özgür Özberk. İnanılmaz sempatikler ve ses olarak da uyumlular. En önemlisi, çalışanlara karşı inanılmaz iyiler.
Neler dinliyorsun?
Kulağıma ne güzel gelirse. Ama buradaki sanatçılar içinde kesinlikle Tan!

Bütün şarkıları kusursuz.
Boynunda ay-yıldız kolyesi var.
Hiç çıkartmam.
Neden?
Vatanıma milletime çok bağlıyım. Hıristiyanlar deliler gibi dini için haç takabiliyorsa, biz de Türk olarak takmalıyız.
Memleket gündemine ne diyorsun?
Partilerin din tandanslı olması bizim televizyon piyasasını etkiler mi diye korkum var.
Üstünüzde bir baskı mı var?
Yok. Ama okulda hissediyorduk, bu kış türban serbestliği durumu oldu, kızlar okula türbanla gelmeye başladı.

Asuman Krause, 30, manken-şarkıcı

"Şarkı Söylemek Lazım"da şarkıcı koçluğu yapıyorsunuz...
Evet, bayağı bayağı canlı söylüyoruz. Ben de sesime güveniyorum.
Neler dinlersiniz?
Ablam Kool & The Gang hayranı. Sonra ben de dinlemeye başladım. Rap, r&b, soul dinlerim, böyle büyüdüm. Stevie Wonder'ı çok severim. Almanya'da yaşarken annem Türkiye'den Sezen Aksu ve Nilüfer kaseti almıştı. Sonra alaturka müzik dinlemeye başladım.
Duvarınıza ilk astığınız posteri hatırlıyor musunuz?
Bobby Brown!
"Tenimizin Uyumu" diye bir şarkınız var. O nasıl bir şarkı?
Çok kıymetli. Bana yazılmış bir şarkıdır. Çok eğlenceli, güzel bir parça. Balkan ezgisi taşıyor.
Bu aralar neler dinliyorsunuz?
Kendimi dinliyorum, kendi şarkılarımı yazmaya çalışıyorum.

Mert Gün, 19, ses teknisyeni

Nasıl müzikler dinliyorsun?
House, deep house falan dinliyorum. DJ'lik de yapıyorum ve sesçiyim, bu müzik yüksek sesle dinlenir.
Bu yarışmada hem Batı, hem de Doğu sazları var. Sana nasıl geliyor?
Alaturka severim ama, çok değil. Vokal sevmiyorum, düz çalsınlar işte.
Yarışmada bir favorin var mı?
Belki Müslüm Gürses olabilir. Hayranları çok.
Arabesk senin için ne demek?
Kıro!
Kıro ne?
Kaba.
Müslüm Gürses kaba ve kıro mu?
Yooo, aslında yaptığı müziklerin sözleri güzel, ama altyapısı yakışmıyor.
Sen onu nasıl görmek istersin?
Böyle devam etsin, onu seven böyle seviyor.

Yıldız Tilbe, 40, müzisyen

Neden şarkıcı koçluğu yapıyorsunuz?
Sevdiklerimle buluşmak için, gülüp eğlendirmek için... Burada yarışma çekişmesi yok.

Yıldız Tilbe neler dinler?
Güzel olan her şeyi dinlerim şekerim. Türkçe ya da yabancı hiç fark etmez. Duygusunu hissetmem yeterli. Zaten yabancı şarkıları da o yüzden sevmiyor muyuz? Duyguların dili yok!
İlk albümden bu yana kaç yıl geçti?
Müziğe '91'de başladım, 18 yıl olmuş. Vay be!
Müzik sizin için nasıl bir ifade alanı?
Beni kendimden çıkartıyor, bazen kendime getiriyor. Mutsuzluklarımı unutturuyor. Mutluluklarımı hatırlatıyor. Yorgan gibi bir şey. Örtücü.
O sigarayı yakacak mısınız? Yasağa ne diyorsunuz?
Kapalı alanda içilmiyorsa, dışarıda içeceğim, kim takacak o yasağı!

BURASI BEYOĞLU

Baran Duman, 24, inşaat işçisi

Cep telefonundan sesli Ahmet Kaya dinliyorsun. Sever misin?
Anlamlıdır şarkıları. Şimdi çalan şarkı annemi hatırlatıyor.
Annen nerede?
Van'da. İstanbul'a geleli çok oluyor, '94'te geldim, bir kere gittim köye. Annemi de çok az gördüm.

İstanbul'da hayat nasıl gidiyor?
Zor. Para olmadı mı açsın.
Ahmet Kaya dışında kimi dinliyorsun?
İbrahim Tatlıses, Ferdi Tayfur. Hepsinin konserlerine de gittim. Sezen Aksu'nun konserine de gittim.
İstanbul'da rahat rahat Kürtçe konuşabiliyor musun?
Yerine göre. Toplum içinde konuşulmaz tabii.
Köyden annen seni aramış olsa?
Konuşurum, çünkü anadilim. Annem Türkçe bilmiyor ki... Ben okulda zorla öğrendim Türkçeyi.

Hasan Özipekçi, 25, öğrenci

İstiklal Caddesi'nde çalan bir grup yabancı müzisyen var. Nasıl buldun müziklerini?
Enteresan. İlk kez gördüm böyle bir şey, İstanbul'a ilk kez geldim. Saz, gitar biliyorum da, burada başka enstrümanlar da var. Güzelmiş.
Nereden geldin?
Gaziantep. Orada türkü barlar var ama, böyle sokak müziği olmaz. Oraların kültürü bunu kaldırmaz.
Sen neler dinliyorsun?
Kürtçe özgün müzik dinliyorum; Ciwan Haco, Aynur Doğan, Şivan Perwer...
Gaziantep'te Kürtçe müzik dinlerken sıkıntı yaşıyor musun?
Dinlenmiyor, çünkü hâlâ halkın Kürtlere karşı tepkisi var. Deyim yerindeyse, Kürtler potansiyel terörist olarak görülüyor. Bu bir yıl içinde şehit düşen askerlerin birçoğu Antepliydi, dolayısıyla Kürtlere karşı tepki artıyor.

Ayşe Naz Pelen, 19, öğrenci

Şu anda ne dinliyorsun?
Blonde Redhead.
Müziğe ulaşmak için hangi yolları takip ediyorsun?
Last FM'i takip ediyorum. Eskiden CD alırdım, sonra fiyatları arttı ve mp3'e

döndüm. Arşiv oluşturmayı çok seviyorum. Sabancı'da okuyorum ve okulun müzik arşivinden de yararlanıyorum.
Başka neler dinliyorsun?
Alternatif rock ve chill out.
Yerli?
Dinlemiyorum.
Bu yaz kimin konserlerine gittin?
Massive Attack'a gittim, Björk'e gideceğim.
Genç bir kadın için Björk dinlemek ne demektir?
Huzur!
Başka neler sana huzur verir?
Klasik müzik: Rahmaninov, Beethoven...

Aysu Bodur, 25, lojistik uzmanı

Ne dinliyorsun?
DJ Yahel.
Aletin içinde başka neler var?
Korn'dan tutun da Natacha Atlas'a, Massive Attack'a, Duman'a kadar...
Son zamanlarda yeni bir şey eklendi mi müzik zevkine?
Kapalıyım bu konuda. Ama mesela, Bedük diye bir adam var, hayatta hazzetmezdim. Bir gece Babylon'da bir konserine gitme gafletinde bulunduk, o gaflet bir keyfe dönüştü. One Love'a normalde daha geç gidecekken onu dinlemek için erken gittik.
İstanbul'un konser takvimine ne diyorsun?
Maddî anlamda çöktük! Massive Attack harikaydı! Görsel açıdan bu kadar etkileneceğimi düşünmemiştim. Sonra Roisin Murphy konserine gittim, o kadar iyi değildi... Björk'e gitmeyeceğim sanırım.

LEONARD COHEN

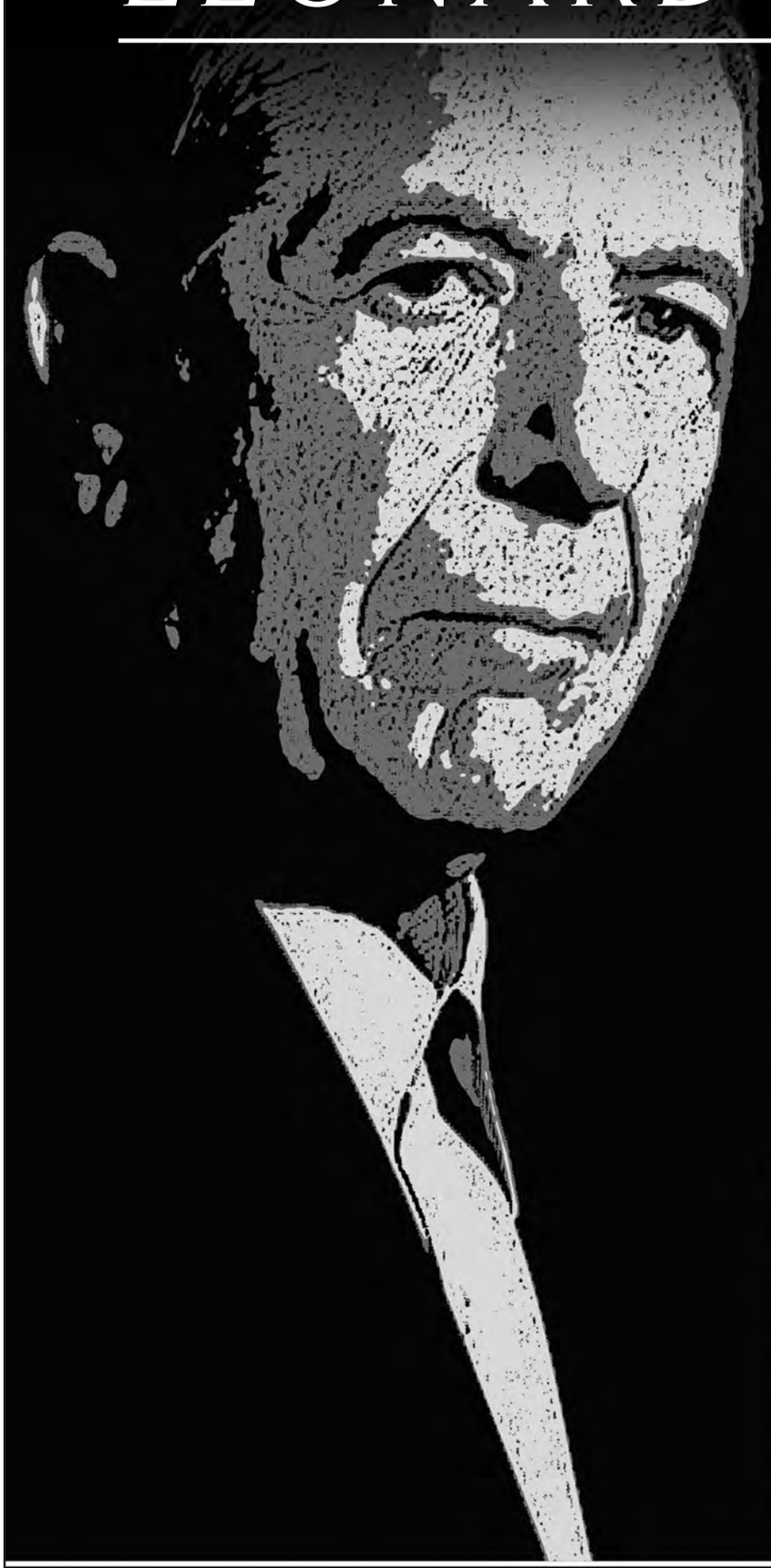

Görkemli Kaybedenler

Kanadalı ozan-şair Leonard Cohen, Kanada edebiyatının Yirminci Yüzyıl'da verdiği en önemli eserlerden biri kabul edilen romanı 'Görkemli Kaybedenler'de okuru, dil oyunları ve iç monologlarla bezeyip insanlık tarihinin din ve toplumsal eylemlerini kullanarak kurguladığı yarı-biyografik bir aydın sorgulamasına davet ediyor. Kanada'nın Hıristiyanlaştırılması, Cizvitlerin din uğruna yaptıkları, Kızılderililerin yaşamı ve ilişiğinde gelişen olayların Kanada özelinde genel insanlık tarihine yansımasını, Cizvitlerin azize ilan ettiği Mohawk kızı Catherine Tekakwitha'nın öyküsüyle birleştirip hepsini entelektüel ve çağdaş bir aşk üçgenine yerleştiren Cohen, anlatı tarzıyla okura bir yandan zekâ düzemlinde meydan okuyor, diğer yandan okuru hüzünle gülümsetebiliyor.

En Sevilen Oyun

Dünyaca tanınan, saygın folk besteci ve şarkıcısı, Kanadalı şair Leonard Cohen, Montrealli ve Yahudi bir ozanın çocukluğundan erişkinliğe kadar geçirdiği, geleneklerle kuşatılmış, özgürlük arayışı, aşk ateşi, sanat ve insanlık kaygıları ve yoğun cinsellikle yüklü, sancılı bir büyümenin hikâyesini, dönemin toplumsal olayları ve ülkesinin kültürel hayatıyla birleştirerek anlatan, yarı-otobiyografik ilk romanı 'En Sevilen Oyun'la okurda hafif bir gülümseme ve dolu gözler bırakıyor.

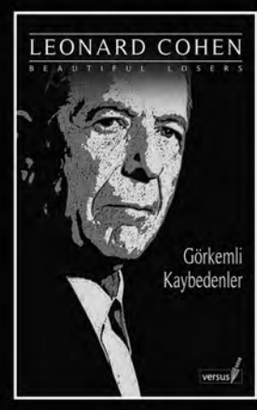

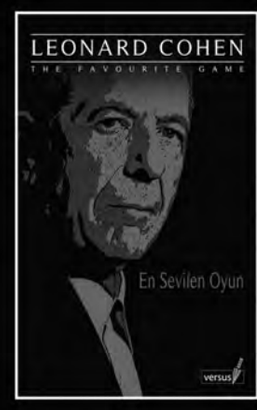

versuskitap.com

0.216 418 27 02

versus

KOLEKTİFİSTANBUL

Kolektif'in ilk albümü dostlarla, misafirlerle doluydu, ikinci albüm "Krivoto"daysa altı kişilik çekirdek kadro var, grubun adının sonunda da artık İstanbul ibaresi mevcut. Grubun motoru Bulgar göçmeni Karaoğlu Kardeşlerse, dinamosu da Fransa'da doğup otantik Balkan müziklerine, nefesli bandolarına gönül veren Richard Laniepce ve dört şarkıda mikrofonu eline alan Aslı Doğan. "Krivoto" vesilesiyle ikiliyle hasbıhale oturduk...

MERSİNLİ İSMAİL SEYAHATNAMESİ

Büyükada'ya taşınmışsınız. Güzel mi adada yaşamak?

Aslı Doğan: Güzel valla. Çok dışarı da çıkmıyoruz zaten artık, çalınca ancak. Kışın, sonbaharda daha iyi olabilir, yazın fena oluyor.

Richard Laniepce: Yazın da kötü değil, son vapurdan sonra. *(gülüyor)* Merkezden yarım saat kadar uzağız, küçük bir bahçemiz var, biz bizeyiz. İnsan görmüyoruz çok fazla. Ne zaman insan sürüsüyle beraber vapura binmek lâzım, o zaman depresyon başlıyor. *(gülüyor)*

Ada provalar, jam'ler için de iyi bir yer olabilir...

Richard: Ev küçük, ama yine de bir oda hazırlıyorum müzik için.

Aslı: Kışın daha rahat olur belki, yaz gecelerinde herkes balkonlarda oluyor, sesler hemen duyuluyor.

Richard: Bizim komşu Şenol Filiz. Onunki de sessiz bir müzik. *(gülüyor)* Arto Tunç da stüdyo kurmuş adada, öyle duydum. Bazen müzisyenler proje hazırlamak için bir yerde 15 gün kalıyorlar, sessiz, sakin, yeşil bir yer böyle durumlarda iyi geliyor. Ama adalarda altyapı yok, belediye pek bir şey yapmıyor. Rum okulu, Yeditepe Üniversitesi'nin yeri filan hep bomboş duruyor.

Aslı: Yeditepe'nin öğrencileri için park yeri sorunu olmuş herhalde, binada bir-iki sene çalışıp bırakmışlar. *(gülüyor)* Ama biz geleneksel müzisyenlerle de çalıştığımız için, bir araya gelip öyle uzun çalışmak imkânsız bizim için. "15 gün işi gücü bırak" denemez onlara. Talat ve Tamer Karaoğlu kardeşler düğün müzisyeni, onlar dışında başka müzisyenlerle çalışmak da bizim için zor. Bulgaristan göçmeni bir aile, onlar olmasa "biz geleneksel müzik yapıyoruz" diyemeyiz zaten. Gerçek bir tavır ancak onlarla çıkıyor, onların her türlü haline katlanmak durumundayız. Mesela ağustos ayının bir cumartesi günü bizi kim çağırırsa çağırsın, gidemeyiz, çünkü düğünler var. Bu düğünler bir yıl önceden rezerve ediliyor. Bir de, bizim düğünler gibi değil, göçmenler için müzisyen çok önemli. "Başka bir orkestra gelsin, biz onların parasını da verelim" diyoruz düğün sahibine, "olmaz" diyor adam. Romanlarda da öyle, yemek olmaz, sandalye bile koymazlar, ama orkestraya tonla para verirler. 12 tane kolon var, yerde çekirdek yiyorsunuz. *(gülüyor)* Sünnetinde kim çalmış, 70 yaşında adam hatırlıyor mesela.

Richard: Bizim grup altı kişi. Talat'la sonradan tanıştık, o klarnet ve saksofon çalıyor. Ama Tamer, Bulgaristan pasaportundaki adıyla, Tamer Ahmet diye ilk albümde de vardı. Onlar olmayınca da aramızda çalıyoruz, ama caza, funk'a daha yakın bir müzik çıkıyor. Ediz (Hafızoğlu, davulcu) de Bulgaristan göçmeni, Bulgar müziğini, bütün aksak ritmleri çok iyi biliyor, ama süper caz davulcusu, zaten sadece bizimle Balkan müziği çalıyor. Ertan (Şahin, tuba) daha funk dinliyor, Youngblood Brass Band gibi gruplara takılıyor, üniversitede klasik müzik okuyor. Dördümüz beraber çalarken daha funk bir şey çıkıyor.

Kolektifistanbul'un düğün müzisyenleri sahnede de ipleri ellerine alıyorlar mı, onları serbest bırakıyor musunuz?

Aslı: Evet, herkes istediği gibi çalıyor. "Sen buraya şöyle yap" gibilerinden tek bir prova bile yapılmadı şimdiye kadar. Solo yaparken de isteyen istediği kadar yapar, saniye filan sayılmaz.

Richard: Normalde tam radyo formatında bir müzik değil bizimkisi, hele konserlerde. Bir parça bir konserde üç dakika sürmüş mesela, bir başka konserde 17 dakika. Birisi bir şey yapıyor, oraya doğru gidi-

İstanbul'dan başlayıp Makedonya'ya kadar uzanan bir müzik Balkan müziği. Bir daire çizeceksek merkeze Bulgaristan'ı koyabiliriz, ama İstanbul da içinde mutlaka.

yoruz, sonra geri geliyoruz, her şey değişiyor konserlerde...

Aslı: Göçmen müzisyenler deyince bıyıklı amcalar gibi de anlamamak lâzım, beraber epey vakit de geçiriyoruz, müziğe de yansıyor bu. Kendi stüdyoları da var, kayıt işleriyle ilgileniyorlar, bizden çok uzak bir dünyaları yok.

Richard: Bazı geleneksel müzisyenler beraber çalmak istediğinde hemen "ne kadar vereceksin" diye soruyor bazen. Onlarla öyle bir şey yok. Gerçekten müzik için yaşıyorlar. Bizim grubun da bir çekirdeği var artık, birbirinin yerine geçen müzisyenler gibi değil. Herkesin tek tek yokluğu hissediliyor sahnede.

Nerede yaşıyor Karaoğlu kardeşler?

Aslı: Güneşli'de, bütün Bulgaristan göçmenleri gibi. Küçük Bulgaristan orası, yemekler başka, bakkallar başka, duvarlardaki afişler başka. Sabah kahvaltı için bir kahvehaneye giriyorsunuz, acayip acayip şeyler var, dızlan mesela, bir börek türü. Bar var kahvehanede, arkasında dekolteli bir kız, yaşlı amcalar espresso içiyor. Köfteleri de bir tuhaf, ama acayip güzel. Güneşli Bulgaristan'ın aynısı, hiçbir şekilde kendinizi Türkiye'de hissetmiyorsunuz. Birçok afiş Bulgarca, izledikleri televizyon kanalları Bulgar kanalları... Kayıtları da Güneşli'de yaptık.

Richard: Çok köfte yedik kayıtları yaparken, şahaneydi valla.

Sabahları içki içmek gibi bir adet var mı orada?

Richard: İçenler var, rahat içiyorlar. Bira, votka takılıyorlar, rakı pek yok.

Aslı: Ama rakia dedikleri bir şey içiyorlar, Bulgaristan'da mastika da diyorlar, anasonlu değil, rakıdan çok daha ağır, ben içemiyorum. Votkanın yanında bira içen insanlar bunlar. *(gülüyor)* Ediz'in doğduğu köye gitmiştik Bulgaristan'da, iki bin kişi vardı köyde, büyük göçler vermişler, ama bir diskoları vardı, kütüphaneleri, jimnastik salonları vardı, sinema daha yeni kapanmıştı. Kadın-erkek gibi bir ayrım da hiç yok orada. Ahşap sandalyeleri olan o köhne kahvehaneye mini eteğimle girip rahatça bira içebilirim. Dedeyle kız torunu pekâlâ böyle içki içiyorlar hakikaten. Herkesin elinden her iş geliyor, her yer çok temiz...

Güneşli'dekilerin hepsi o büyük göç dalgasıyla mı gelmişler Türkiye'ye?

Aslı: Genellikle evet, '90'ların başlarında, ama bayağı bir dinamik de var. Bul-Göç diye bir dernekleri var, hep 15-16 yaşlarında çocuklar çalışıyor, radyo da kurmuşlar, canlı yayında da çaldık orada. Stüdyo doluydu biz çalarken, süslenip püslenmiş bir sürü gencecik kız, erkek... İnsan şaşırıyor geleneksel bir müziğe bu kadar genç insanın sahip çıkmasına. Çok canlı bir kültürleri var.

Yaşlılar Kolektif'ten haberdar mı?

Aslı: Haberdarlar, biz de yeni öğrendik bunu. Radyoda çalarken bir sürü soru, istek falan da gelmiş.

Evvelki Roll söyleşisinde Balkan ülkelerine otobüsle turneye çıkacağınızı söylüyordunuz. Yeni albümün kapağındaki otobüs o otobüs mü?

Aslı: Bu otobüs o otobüs olamadı, o proje ertelendi ne yazık ki. Çok iyi bir koordinasyon gerekiyordu, bunlar çok zengin ülkeler de değil. En iyi koordinasyon merkezi Fransız Kültür Merkezi'ydi, ama onlar da bizim devlet dairelerinden ağır.

Richard: Bu proje için ideal zaman ramazan, çünkü düğün yok. *(gülüyor)* Seneye inşallah.

En son ne zaman geniş bir Balkan gezmesi yaptınız?

Aslı: Davulcumuz Ediz'in düğünü için Bulgaristan'a gittik en son. Richard üç ayda bir gidiyor ama. Zaten Türkiye'ye yerleşmeden önce de üç ay, altı ay gibi uzun kalışlar yapmış. İstanbul'a da altı ay için gelmişti, ama uzadıkça uzadı.

Seninle tanıştı çünkü, öyle mi?

Aslı: *(gülüyor)* Sadece ben değil, müzikle de ilgili. İki yıldır yerleşik düzendeyiz İstanbul'da.

İkinci albümde grubun adı da değişmiş. İlkinde Kolektif'ti, şimdi Kolektifistanbul olmuş...

Aslı: Çünkü o zaman bir kolektiviteydi gerçekten. İlk albümün hikâyesi Richard'ın beş yıllık yolculuğuydu, kişisel bir hatıra defteri gibiydi. Ortada bir grup yoktu, 21 müzisyen dostumuz vardı. Beş yıl boyunca tanışılan bütün müzisyenler bir şekilde katkıda bulundular "Balkanatolia" albümüne. Mesela viyolonselin varlığı tuhaf gelebilir, ama illâ İbrahim Metin olsun istiyorduk. "Şu enstrüman lâzım, kim çalar" diye gelmedi hiç kimse. Sonra o kolektivitenin içinden altı kişi çıktı ve Kolektifistanbul oldu. Bir de, yurtdışında çok fazla Kolektif diye grup var, adres vermek de istedik.

Richard Laniepce ve Aslı Doğan (foto: Şahan Nuhoğlu)

Türko-Balkanik müzik diyoruz bizim müziğe. Dünyada Balkan müziği diye bilinen ve çok dinlenen müzik, Türko-Balkanik ve Çingene repertuarı üzerine kurulu.

Bu müziğin merkezine Bulgaristan'ı koyabiliyor muyuz? İstanbul'a has bir müzik değil sonuçta...

Aslı: İstanbul'dan başlayıp Makedonya'ya kadar uzanan bir müzik bu. Bir daire çizeceksek merkeze Bulgaristan'ı koyabiliriz, ama İstanbul da içinde mutlaka.

Sen niye dairenin merkezî yerlerinde değil de, kenarında, İstanbul'da yaşamayı seçtin?

Richard: Komünizm yıkıldıktan sonra hayat oralarda biraz sertti, insanlar daha kapalıydı. Şimdi Sofya'ya gidince çok hareketli bir şehirle karşılaşıyorsun, ama on sene önce çok fakirdi, hiçbir yerden yaşama sevinci fışkırmıyordu.

Aslı: Geleneksel müziklerle ilgileniyorsanız, İstanbul maden gibi. Richard'ın dinlediği, ilgilendiği müzikler de Balkan ve Ortadoğu müzikleri, İstanbul'da bunların hepsi var. İranlı bir müzisyenle de burada tanışma ihtimaliniz gayet yüksek, Balkanlar'dan gelen bir müzisyenle de.

Richard: Çok iyi Balkan müzisyenleri var Türkiye'de. Manisa'da, İzmir'de çok Makedon var mesela.

Aslı: Koçani, Papazov deyince, yabancı müzikler gibi dinliyoruz, ama adamla tanışıp da "n'aber İbrahim abi" deyince her şey değişiyor. Koçani Orkestar'ı sekiz sene önce ilk defa canlı dinlerken gayet Makedonyalı adamlar bekliyordum, isimleri söylemeye başladılar "Ramazan, Ahmet..." diye, "n'oluyor" dedim. O zaman sadece akordeoncuları Slavdı. Türk müziklerinin oradaki etkisini çok unutuyoruz. Bir Alman grubu nasıl toplanıp Balkan müziği yapıyorsa, Fransa'da festivallerde bize benzer muameleyi yapıyorlar, Türkler de bunun için bir araya gelmiş diyorlar. Kendine dair geleneksel bir şeyi yaptığını anlatmak uzun sürüyor. O yüzden ilk albümde biraz daha lokal bir çalışmaya gittik. İlk albümdeki repertuar daha geniş, içinde Romanya'dan, Yunanistan'dan şarkılar da var. Belki özellikle yapılmış bir şey değil, ama ikinci albümde genellikle Balkan Türklerinin şarkıları var. Dışardan bakmak yerine, içerden bakmaya çalıştık sanki.

Eskiden Türkiye genelinde Balkan müziği bilinmez, sevilmez değildi, ama sanki sadece tek bir kişiyle, Arif Şentürk'le anılırdı. Karadeniz müziğinin tek temsilcisinin Kâmil Sönmez olması gibi...

Aslı: Bir de Havva Karakaş vardı galiba. Tabii, onlarınki de bizimkine yakın bir repertuar, ama orkestrasyon daha farklı.

Richard: Onlar daha TRT tarzı yapıyorlardı bu müziği. Atatürk'ün sevdiği şarkılar gibi... *(gülüyor)* Ben Balkan müziği demiyorum bizim müziğe, Türko-Balkanik müzik diyorum, Balkanlar'da çok çeşitli müzikler var çünkü. Şu anda dünyada Balkan müziği diye tanınan müzik, Balkanlar'da çalınan müziklerin sadece bir biçimine karşılık düşüyor. Türk müziği deyince sadece İç Anadolu'yu, bağlamayı, bozlakları almak gibi bir şey. Bulgaristan'da sadece insan sesinden ibaret, polifonik şarkılar da var. Köylerde gadulka çalıyorlar, kemençe gibi bir alet bu, sonra kaval, gayda, tambura. Bu enstrümanlar "brass" gibi değil, başka bir şey. Fakat dünyada Balkan müziği diye bilinen ve çok dinlenen müzik, Türko-Balkanik ve Çingene repertuarı üzerine kurulu.

O sound çok popülerleşti, neredeyse festivalleri tek başına taşır oldu. Koçani Orkestar'dan Taraf de Haidouks'a geleneksel gruplar, Gogol Bordello, Kultur-Shock, Shantel gibi rock'çular dillerden düşmüyor. Bu genel eğilimi neye bağlıyorsunuz, sen kendini bu eğilimde nereye koyuyorsun?

Richard: Ben önce Bröton müzikleriyle ilgilenmeye başladım, gayda ve zurnaya benzer bir alet çalıyordum, bu müzikle yaşamak istiyordum, ama çok müzisyen vardı. Ben de müzik aleti yapayım dedim, bir okula gittim, Rönesans ve Barok enstrümanlarını yapmayı öğrendim. Ağaçla çalışıyordum, özel obua, özel klarnet yaptım, daha az perdeli, eski tarz enstrümanlardı bunlar. Çok iyi bir hocam vardı, onun sayesinde başka müzikleri daha fazla tanıdım, başka gaydaları sevmeye başladım. Romanya'da cimpoi, Türkiye'de tulum var, Yunanistan'da, Bulgaristan'da farklı çeşit gaydalar kullanıyorlar. Ne zaman gayda desen, insanların aklına etekli bir İskoç geliyor, ama çok çeşit var.

Gayda ya da tulum hayvan derisinden yapılan bir enstrüman. Hep

→17

ağaçla çalışmış biri olarak bu malzeme nasıl geliyor sana?
Richard: Evet, her yerde deri kullanılıyor, Bröton gaydası da öyle. Ama orada küçük bir parça kesiliyor, tulumdaysa küçük bir hayvanın tamamı kullanılıyor.
Bir vejetaryen tulum ya da gayda dinleyemez mi yani?
Richard: *(gülüyor)* Artık gorteks de kullanıyorlar. Bakımı da daha kolay oluyor ayrıca... Bu işlere meraklanınca gezmeye, koleksiyon edinmeye başladım. CD'lerin, kasetlerin, plakların yanında gayda, zurna, kaval da topluyordum.
Başın şişmiyor mu zurnadan?
Richard: *(gülüyor)* Yok, çok seviyorum. Normalde bir zurna CD'sini dinlemek çok zor hakikaten, ama ben yapabilirim... Neticede, benim hikâyem bu Balkan ilgisinden önceye dayanıyor, bizim diğer elemanlar da zaten geleneksel müzisyenler.
Peki genel olarak bu ilgi neden hasıl oldu dersiniz?
Aslı: Kulüplerde, festivallerde çalan, bütün dünyada pazarlanan Balkan müzikleri işin çok eğlenceli bir yerinden tutuyorlar çünkü. Sonuçta sıcak bir duygusu var bu müziğin. Bu müzikle birlikte Çingene dünyası imajı da satılıyor, "fakir ama mutlu insanlar" gibi bir trend...
Richard: Bregoviç bu müziği popüler kılmak uğruna çok şey yaptı. Bazen biz sahnedeyken geliyorlar "Bregoviç'ten bir şey çalar mısınız" diye. *(gülüyor)* Kusturica'yla Tony Gatlif'in de çok katkısı var tabii. Bu müzik sinemayla popüler oldu aslında. Duvarın yıkılmasının da etkisi var tabii.
Aslı: Ben Balkan müziği dinleyeceğim zaman Bregoviç'ten ya da Shantel'den dinlemiyorum, ama bu müziği farklı bir yere taşıdıkları için onlara kötü gözle de bakmıyorum.

Gogol Bordello'nun sahne enerjisini sevebilirim, ama oturup dinlemiyorum. Bulgar düğün müzisyenlerini tercih ederim, inanılmaz çalıyorlar, konuya daha hâkimler.

Sonuçta geleneksel olan olduğu yerde duruyor zaten, bitmiş bir gelenek değil bu. İbrahim Tatlıses'in son albümünden bir parçayı Koçani'nin repertuarında bambaşka bir sound'la dinleyebilirsiniz, böyle şeyler de oluyor, popüler olan da geleneksele girebiliyor. Böyle bir karşılıklı ilişki var ve sürüyor.
Richard: Gogol Bordello'nun enerjisini, sahne performansını sevebilirim, ama ben de hiç oturup dinlemiyorum. Bulgaristan'da bir düğünde müzisyenler inanılmaz çalıyorlar, onları dinlemekten daha çok keyif alıyorum. Konuya daha hâkim, daha uzmanlaşmış insanlar üzerinden besleniyoruz. Gogol Bordello gibi disko-Balkan müziği yapanlar onların yanında soğuk kalıyor. Rock dinleyen birine bir Bulgar köylüsünün müziğini verince tabii acayip geliyor, kültürel bir durum bu. Biz biraz ortada kaldık diyebilirim.
Aslı: Evet, bir rock festivalinde de çalabiliyoruz, insanlar gayet güzel eğleniyor, ama biri bizi bir köy düğününe de çağırabilir pekâlâ. Gerçi hiç kimse de kolay kolay yapamaz o işi, beş-altı saat çalıyorlar çünkü. İnanılmaz büyük bir repertuarları var. Bir şeyi otuz saniye çalıyorlar, hop, oğlanın amcası işaret ediyor, bambaşka bir şeye geçiyorlar. Bizim için teknik olarak imkânsız. *(gülüyor)* Ayrıca, cephe gibi: Birinin tuvaleti geliyor, klarneti arkadaki çocuğa veriyor, o devam ediyor bir süre, hiç boşluk olmuyor müzikte.
Karaoğlu kardeşler de Güneşli'de popüler şarkıları, mesela Serdar Ortaç'ları filan çalıyorlar mı?
Aslı: Bulgaristan'da yapıyorlar onu daha çok, Tarkan, İbrahim Tatlıses çalıyorlar. Türkiye'dekiler buradan hiçbir şey çalmıyor, hep oradan şarkılar çalıyorlar. Buradakiler oraya, oradakiler buraya hasret gibi bir durum. Ama orada bir Türk popçunun, mesela Aziz'in yeni bir parçası burada düğünlerde çalınır. Aziz orada bayağı fenomen, Fatih Ürek'in beyaz saçlısı, bir ara Türk partisinde politikaya girmeyi de düşünmüş.
Richard: Saçı sakalı tam Şakşuka gibi, gözlerini de bazen acayip erotik kullanıyor...
Albümdeki şarkıların menşeini açıklarken epey ismi de referans veriyorsunuz, "şunun repertuarından aldık" diye...
Richard: Daha çok isim sayabilirdik, ama yok dedik, yeter. Versiyonlar farklı oluyor her kayıtta, biz de not düşüyoruz bu "Iva Papazov versiyonu", "bu Orhan Pamukov'unki" gibi...
Orhan Pamukov mu?
Richard: Evet, gerçek. *(gülüyor)* Çok ünlü Bulgaristan'da. Müthiş bir klarnetçi.
Aslı: "Bilmem nereden geleneksel bir ezgi" demek çok yetersiz kalıyor şarkıyı anlatmak için, o şarkıyı öne çıkaran ismi de zikretmek gerekiyor. Diyelim Papazov'un versiyonunun ilk çalındığı köye gitseniz, bambaşka bir şeyle karşılaşacaksınız.
Richard: Fekata var mesela, Kuzey Bulgaristan'da yaşayan bir Çingene, gerçek ismi Philip Simeonov, oralarda ilk onda, süper bir müzisyen. Ondan bir şey alıp da onu anmamak olmaz mesela. Birinci albümde Theodosii Spassov'dan bir parça çalmıştık. Spassov bir Bulgar kavalcı, onu inanılmaz çok seviyorum, geleneksel Bulgar müzikleriyle cazı çok iyi birleştiriyor. İlk albümde gaydacı Petko Stefanov'dan da bir parça vardı, 15 sene önce ondan ders almıştım. Böyle çok müzisyenle tanıştık yıllar içinde.
Albümün bonus track'i İsmail Üredi'den "Bir elmanın yarısı". Kimdir İsmail Üredi?
Aslı: O başlı başına hikâye. Bulgaristan'da Türk müziği kasetleri satmak yasakken müzisyenler kamyoncularda ne varsa parasıyla alıyorlar, düğünlerde onları çalıyorlar. Mersinli İsmail de lokal bir müzisyenmiş, onun birkaç kasedi tesadüfen Bulgaristan'a gitmiş ve çok popüler olmuş. Orada bütün Türkler biliyor bu şarkıları, ama Mersinli İsmail diye bilmiyorlar, düğünlerde dinliyorlar. Richard'ın bir Bulgar arkadaşı var, konservatuarlı bir Slav, ama Gagavuz arkadaşlarından sürekli dinlemiş "Bir elmanın yarısı"nı. Türkçe bilmiyor, ama bu sözleri de ezbere biliyor. Richard da ondan öğreniyor şarkıyı, Fransa'da beraber çalıyorlar. Sonra Richard Türkiye'ye gelince "ben Türkçe bir şarkı biliyorum" diye söyledi, biz öyle bakıyoruz. *(gülüyor)* TRT'ye bile sorduk, kimse bilmiyor şarkıyı. Ne zaman Tamer abiyle tanıştık, o söyledi, " aa bu Mersinli İsmail'in, küçükken babamlar düğünlerde çalardı" diye. Konserlerde de, albümde de Richard söylüyor şarkıyı. Şimdi düzeltti Türkçesini, ama şarkıyı taşıyan dördüncü ağız filandı ve bunların hiçbiri Türkçe bilmiyordu.
Mersin'in bir yerel şarkısı amma dolaşmış. İsmail Üredi yaşıyor muymuş?
Aslı: Yaşıyor, şimdi Bakırköy'de bir tavernada çalıyormuş. Bir akşam gideceğiz ona. Siyah, uzun ceketli, bıyıklı, elektro bağlamalı bir adam...
Bulgaristan'da bu kadar popüler olduğunu biliyor muymuş?
Aslı: Hayır, nereden bilsin? Bir konserimize de çağırmak istiyoruz onu.
Richard: Bizim versiyonumuz biraz daha punk arabesk. Söylerken oynayışımız da değişiyor, mikrofon oynuyor, her şey oynuyor, davulcu durduğu yerde sallanıyor... *(gülüyor)* Balkan müziğinin bir yanı çok Doğu.
Aslı: "Lamba da şişesiz yanmaz mı" bir Antep türküsü mesela, ama biz Kadriye Latifova'nın repertuarından aldık. Rembetikocular da Urfa türküleri söyler mesela, ortak meyhane havaları vardır böyle, bu türkü de herhalde öyle gidenlerden, ortak popüler repertuarın bir parçası.
Richard bu âlemde kendimi buldum diyor mu?
Richard: Bir şekilde, evet. *(gülüyor)*

Ama tabii ben başka bir yerden geliyorum, buraya tam entegre oldum, bu müziklere tam anlamıyla hâkimim diyemem. Bir hayat lâzım bunun için. Bu işi en iyi yapanlar bile geleneksel bir müzisyenin repertuarına sahip olamaz. Sofya'nın merkezinde doğmuş, sadece rock dinleyen biri için de aynı şey geçerli.

20. yüzyılda doğmuş biri için Barok müzik de benzer bir uzaklıkta herhalde...

Richard: Tabii. Bağırsak teller ancak otuz-kırk yıl önce kullanılmaya başlandı, daha önce metal tellerle çalınıyordu bu müzikler. Kırk yıl önce Barok müzik için normal klarnet, normal obua kullanıyorlardı, her şey moderndi.

Türkiye'de de Bezmârâ grubu da erken dönem Osmanlı müziği için enstrümanları yeniden yaptı...

Richard: Evet, ama onlar da metal tel kullanıyorlar. Normalde bağırsak tel kullanmak lâzım, alet bambaşka bir ses veriyor o zaman, ama bakımı da çok zor.

Geçen söyleşide dinlediğini söylediğin isimler arasında en modern isim Serge Gainsbourg'du...

Peki sen hep Balkan müzikleri dinler miydin Aslı?

Aslı: Richard kadar değil elbette, benim sonradan oldu. Caz ve geleneksel müzikler severdim, ama benim için mesela İran da çok önemliydi. Hayatımda müziğin bu kadar büyük bir yeri yoktu zaten, daha çok sinemayla geçirdim ilkgençliğimi.

Dolayısıyla, şarkıcılık da sonradan...

Aslı: O tamamen tesadüf zaten. Banyoda bile şarkı söylemezdim. Çocukluk arkadaşlarım, kuzenlerim "sen şarkı mı söylüyorsun, niye ki?" diye şaşırıyorlar. *(gülüyor)* Enstrüman dersleri alıyordum, her şeyi denedim, ney, klarnet, akordeon... Richard yüzünden başladı şarkıcılığım, "sesin pes, böyle çok fazla kadın yok" diye beni kandırdı. *(gülüyor)* Şimdi de bütün konserlerde sahnede değilim, başka işlerle, organizasyonla falan uğraşıyorum, şarkı söylemek hediye gibi oluyor, "çıkıp iki de şarkı söyleyeyim" diyorum. Enstrümanda da nihayet trompette karar kıldım. Balkan müziği çalabilir miyim, daha bilmiyorum. Yarım saat çalsam, bir saat durmam lâzım. *(gülüyor)* Selim abiyle (Sesler) klarnet çalışmıştım, tam beceremediğim. Trompet sahtekâr bir enstrüman, Türk müziğinde çok olmadığı için biraz çalsanız da kulağa hoş geliyor. Ortalama bir trompetçi olabilir, ama ortalama bir klarnetçi korkunç bir durum. *(gülüyor)*

İbrahim Tatlıses'in bir parçasını Koçani'den bambaşka bir sound'la dinleyebilirsiniz. Böyle bir karşılıklı ilişki var ve sürüyor.

Richard: Şanson çok seviyorum, özellikle George Brassens'i, gerçi o da eski usûl bir adam. *(gülüyor)* Jacques Brel de seviyorum. Serge Gainsbourg'u da dinliyorum, ama '80'lere kadar, sonrası çok kitsch funk. Caz çok dinliyorum, John Zorn mesela. "Masada" albümü bazen geleneksel bir müzik gibi geliyor kulağıma. "Songs For Lulu", "Painkiller" da çok iyi gerçi. Fela Kuti, Getatchew Mekurya da çok şahane. Fakat benim en sevdiğim grup Farmers Market; son iki albümleri müthiş. Norveçli ve Bulgar müzisyenler bunlar. Hep sürpriz halindeler, sürekli başka yerlere gidiyorlar, virtüozite de çok yüksek, ama sadece gösteriş için değil. Sağa sola sürekli baskı yapıyorum Türkiye'ye gelmeleri için. *(gülüyor)* Theodosii Spassov'la bir albüm yaptılar "The Fish Are Praying For Rain" diye; belki de bu füzyon içinde, Balkan ve caz söz konusu olduğunda en başarılı albüm.

Oğuz Aral'la blind-test yaptığımızda çaldığımız hiçbir şeyi beğenmemişti, ama Ciguli çalınca "işte gerçek müzik bu" deyip oynamaya başlamıştı. Ciguli'yi nasıl buluyorsunuz?

Aslı: *(gülüyor)* Gerçek bir müzisyen o, enstrümanına çok hâkim, değme caz müzisyenlerinden, klasikçilerden çok daha yetkin bir adam, ama albümlerini çocuklara satmaya çalıştılar, yazık oldu adama. "Ciguli"nin anlamını yeni öğrendik bu arada: Bulgaristan'da eski arabalar hâlâ çok, bir sürü de Serçe var. Serçe'ye Ciguli derlermiş meğer...

Söyleşi: ***Merve Erol***

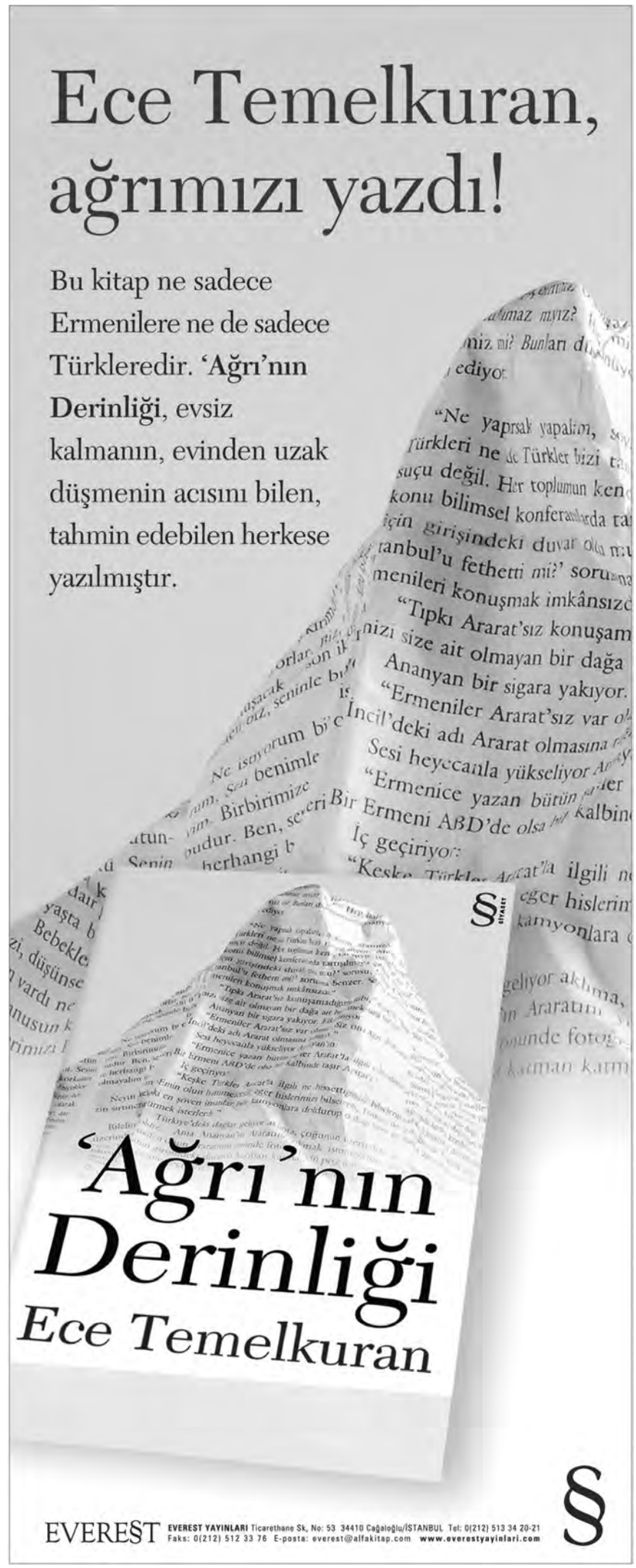

KIRIKA Sanki yıllardır bu albümü bekliyormuşuz da beklediğimizi bilmiyormuşuz, meğer Kırıka'daki bu kırıklığa, "Kaba Saz"daki bu kabalığa ihtiyacımız varmış da farkında değilmişiz... Bu işler hep Salih Nâzım Peker'in başının altından çıkıyor: İstanbul Blues Kumpanyası'ndan arkadaşı Sarp Keskiner'le birlikte Roll'a az emek vermedi bugüne kadar. Nice ustayla söyleşiler yaptı; sazını güzel çaldığı kadar, müziğe güzel kafa yordu. En sonunda, yanına dostlarını (Devrim, Ferhat, Replikas'tan Orçun, ayrıca Sarp Keskiner'den Stelyo Berber'e pek çok misafir) alıp yeni bir bando kurdu, başladı Ege türküleri yazıp bestelemeye, çalıp söylemeye... Kırıka macerasını Salih'ten ve Devrim'den dinledik...

Halikarnas Balıkçısı'na özlem

Şarkılardaki nefis dizeler arasında bizim favorimiz şu: "Bir mendil gibi dürdüm acılı hayatı." Sizinki ne?

Hasan Devrim Kınlı: "Hakikat olmuş gibi bakışmıştık ikimiz". Bana "vay be" dedirtiyor.

Salih Nâzım Peker: Ben Halikarnas Balıkçısı'na, Sait Faik'e, Sabahattin Eyüboğlu'na bir özlem duyuyorum. Bugünün Türkiye'sinden çok uzak bu yazarlar. Şiirlerini bestelediğim Mustafa Kamil Gök'ün dünyasını biraz onlara benzetiyorum.

Kimdir Mustafa Kamil Gök?

Salih: Babamın dayısı... 1998 yılında, 70'li yaşlarında vefat eden, karayolları bölge müdürlüğünden emekli bir hesap uzmanı. Tam bir orta bürokrat. İzmir'de, Mersinli'de yaşıyordu. Sanatsal yanını içine atmış, dışarıya fazla yansıtamamış biriydi. Vaktiyle şiir dergilerinde şiirleri yayınlanmış. Vefatından kısa bir süre önce, kızları onun şiirlerini kitap haline getirmişlerdi, çok memnun olmuştu.

Devrim: Çok basit, vurucu sözleri var. Salih'ten dinlediğim kadarıyla, beste yapan, söz-müzik ilişkisine kafa yoran bir adam olduğunu biliyorum.

Bu şiirleri okurken, sahnede çalarken nasıl biri canlanıyor gözünde? Mustafa Kamil Gök sana ne ifade ediyor?

Devrim: Matrak birinin fotoğrafı canlanıyor gözümde. Çevresinde kimseye söyleyemeyeceği, söylese de kimsenin sallamayacağı günlük şeyleri, sıradan insanların hayatını yazarak anlatmış. İnsan böylelerini özlüyor. Sanki benim de akrabammış gibi hissediyorum. Bu şiirler sayesinde, basite ulaşmanın ne kadar maharet istediğini bir kere daha görmüş oldum. Bu sözleri müziklendirdiğin zaman etkisini ikiyle üçle çarpıyorsun.

Salih: Mustafa dayım çok güzel ud çalardı, besteleri vardı. Müziğe merakım onun çok hoşuna giderdi. Her zaman "bu şiirleri sen besteleyeceksin" derdi. Bir tevatüre göre Sezen Aksu da şiirlerini istemiş, ama vermemiş.

Bu şiirleri bestelemen galiba epey eskilere dayanıyor. Mustafa dayın hiç dinleyebildi mi?

Salih: O hayattayken bir tek "Sonbahar'da İzmir'e Özlem"i bestelemiştim. Ona mandolinle çalmıştım, çok beğenmişti... Bence bunlar şarkı sözü-şiir. Bir bestekârın kaleminden çıktığı belli. Edebî şiirlerde müzik ezilebiliyor ya da şiirin kalitesini tutturmak adına müzik çok zorlanmış oluyor. Kitabının hemen hemen tümünü besteledim. Daha şiirleri okuduğum andan itibaren, şu şiir nihavend olur, bu şiir saba olur diye hemen aklıma geliyordu. "Dokumacı Örümcek"i gördüğüm anda, "bu çok güzel rast olur" demiştim.

Devrim: "Dokumacı Örümcek" çok güzel bir beste. Tek akorlu bir şarkı. Düşünebiliyor musun, sahnede dört dakika boyunca mi majör çalıyoruz, değişen akorlar, karmaşık armoni gibi işgüzarlıklar olmadan da büyük bir hareketlilik doğuyor.

Böyle armonik numaraları işgüzarca mı buluyorsun?

Devrim: "Bizde enstrümantal müzik geleneği yok, bu çok büyük eksiklik" gibi lafları duyduğum zaman sinir oluyorum. Enstrümantal müzik işi herkesin kolayına geliyor bence. Çünkü sözle uğraştığın zaman yaranı göstermek zorunda kalacaksın. Bizde söyleyecek sözü olan pek adam yok. Her ne kadar piyasada bunca söz de yazılsa, bir sürü albüm de çıksa, onlar başka bir kategori... Son yıllarda ciddiye alınan müzikler, söyleyecek söz olmamasından ötürü, hep çalgısal müzikler. Ben müzikoloji okudum, müzik öğretmenliği yapıyorum. Müzik eğitimi almış kişilerde şunu görüyorum: Aralarında hep saz konuşurlar, enstrüman konuşurlar. Önlerine bir metod alırlar, sol elleriyle bir şeyler çalışırlar. Oysa sağ el tavır elidir, üslûp elidir, ritm elidir, sağ el her şeydir. Ama bu hiçbir kitapta yazmaz. Çünkü kitaptan öğrenilmez. Ancak birine bakarak, birinin çırağı olursan öğrenirsin. Şarkı formunda, çalarken söylemek de zorundasın. İnsanlar bu ayrıma geldikleri anda, güya zor olan, ama bence kolay olan tarafa gidiyorlar: Enstrümanına hakim olma duygusu, sözlü müziği diskalifiye ediyor. Tabii bir de bunun üstüne söyleyecek sözün olmaması biniyor.

Salih: Türkiye gibi tarihsel olarak güçlü söz ve müzik kültürü olan bir ülkede, şimdi neden bu kadar kalitesiz sözlerin dolaştığını anlamıyorum. İki güçlü ekol var; biri Alevi-Bektaşi kültürü içinde giden, sazla sözü birbirinden koparamadığın halk aşıklığı geleneği... İkincisi ise şehir musikisinde, Türk sanat müziğinde rastlanan, Kırıka'nın daha yakın olduğu güfte besteleme hattı. Bu tarz Zekai Tunca'yla, Avni Anıl'la bugüne kadar geldi, ama bir yerde kesildi kaldı. Şiir besteleme konusunda, kimi beğenir, kimi beğenmez ama, Zülfü Livaneli'nin çok büyük emeği var.

Yunanistan'da kasap havası formunda aşk şarkıları yazıyorlar. Oysa bizde hep serbest form. Ege'nin formları modern ve gündelik hayata neden yansımıyor?

Şarkı yazarlarını, songwriter'lık geleneğini bu

Salih Nazım Peker ve Hasan Devrim Kınlı (foto: Muhsin Akgün)

Kırıka'nın dört efesi: Orçun Baştürk, Salih Nâzım Peker, Hasan Devrim Kınlı, Ferhat Yegül

tabloda nereye koyuyorsun?
Salih: Türkiye'de hiç varolmadığını düşünüyorum.
Bülent Ortaçgil ya da Barış Manço sence ne yapıyor?
Salih: Barış Manço aşık geleneğine yakın. Bülent Ortaçgil ve Fikret Kızılok ise modern ve istisnaî örnekler. Fikret Kızılok'un kaybına çok üzülüyorum, her geçen gün ne kadar önemli bir figürü kaybettiğimizi görüyorum. Çünkü başvurabileceğin, senden bir kuşak öncesinden bir adam yok. Bugünkü Türkiye'de şiir yazmak bile, konusu ne olursa olsun, başlı başına bir politik duruş. Çünkü kendini ifade etmek, samimi bir şey söylemek, yaranı göstermek alay edilen, çok naif bir şey. Aslında bizim sözlü müziğimiz, belli bir tarihe kadar daha önemliydi. Ama '90'ların başında Türkiye'de bir şeyler oldu. Bu yeni cihazların gelmesinden midir nedir, sound ön plana çıktı. Stüdyolar belli bir kaliteye erişti, insanlar enstrümanlarını daha güzel çalar oldular, daha iyi prodüksiyonlar yapılır hale geldi. Bu, işin güzel tarafı. Ama böylece artık her şey bir ses prodüksiyonuna dönüştü. Hangi seslerin, hangi gitar pedallarının, hangi plug-in'lerin kullanıldığı ön plana çıktı, işin edebî kısmı, insanî kısmı, hikâye kısmı hemen hemen hiç kalmadı.
Sözün bitişi '80'lerin başında olmadı mı?
Salih: '80'ler konusunda büyük bir karalama kampanyası var, ben buna hiç katılmıyorum. Mesela Can Yücel'i büyük kitlelerle tanıştıran Yeni Türkü'dür, Attilâ İlhan'ı kitlelere tanıtan Ahmet Kaya'dır. Evet, prodüksiyonlar kötüydü, ama biz iyi şiirle '80'lerin müziğinde karşılaştık. Zülfü Livaneli'nin "Ada" albümüyle mesela...
Şiir bestelemek bu kadar önemli bir ihtiyaç mı sence? Bir müzisyenin kendi sözüyle, kendi sazıyla kendini ifade etme kabiliyeti '80'lerde, 12 Eylül'le birlikte gerilemedi mi?..
Salih: '80'li yıllarda 12 Eylül'ün baskısı verimsizlik getirmiş, ama gene de çok güzel şarkılar yayınlanmış. Ezginin Günlüğü, Yeni Türkü, sonra Bülent Ortaçgil ve Fikret Kızılok'un Çekirdek kayıtları... İçlerinden kime kendini yakın hissediyorsun dersen, Fikret Kızılok derim. Fakat ona da bir uzaklığım var. Bunlar çok bireysel adamlar. Evet, Kızılok'un Aşık Veysel'in yanına gitmesi gibi bazı güzel örnekler var ama, bu insanlar forma kafayı takmamışlar. Kırıka'da ise forma bir düşkünlük var. Bugünün sözlerini, şarkılarını bazı geleneksel formlarla dile getirmek istiyoruz. Form bizi geleneğe, hayata, belli bir düne, bugüne ve yarına bağlayan bir zincir. Yunanistan'a bakıyorsun, hâlâ bugün bile en popüler aşk parçaları zeybek formunda. O formu korurken aşırı bir folklorculuk da yapmıyorlar. Kasap havası formunda aşk şarkıları yazıyorlar. Oysa bizde hep serbest form. Dünle neden ciddi bir ilişki kurulmuyor? Ege'nin formları modern ve gündelik hayata neden yansımıyor?
Ege'ye has bir eksiklik mi bu, yoksa bütün Türkiye için aynı şey mi geçerli?
Salih: Karadenizliler bu işi güzel becerdi. Horon formunu tekrar modern müzikte tedavüle soktular. Rahmetli Kâzım Koyuncu, Fuat Saka, Volkan Konak hattı çok hoşuma gidiyor. Hızlı ritmleri olduğu için belki Ege'den daha şanslılar. Kürt ve Alevi müziği de bu konuda başarılı. Semahlar, halay formları o kadar popüler oldu ki, iyi örneklerinin yanında, aşırı derecede ticarî ve çirkin örnekleri bile çıktı. Ama Ege müziği kendi kabuğunda kaldı. Belki Ege bölgesinin ekonomik açıdan kendine daha yeterli olması, İstanbul'a göçün azlığı, modern hayata ve kapitalist ekonomiye çok daha erken geçmiş ve folklorik değerlere pek ihtiyacı olmaması nedeniyledir. Zannediyorum biz, özellikle zeybek ve Batı Anadolu formlarında bugün beste yapma gayretinde olan ilk grubuz.
Dün-bugün-yarın zincirinden bahsettin. Kırıka'nın dününde ne var? Sizi ne besliyor, ne dinliyorsunuz?
Salih: Şehir halk musikisi dinliyoruz. Maalesef çok eskiye gitmemiz gerekiyor: 18. yüzyılın sonunda ortaya çıkıp 1950'lere kadar, özellikle meyhanelerde yaşayan bir müzik. Bugün biraz "yüksek müzik" tabiriyle anılıyor, klasik Türk müziği, Türk sanat müziği deniyor ama, aslında şehirli halk müziği. Klasik Türk müziğine göre daha eğlenceli, daha hafif. Samimiyeti ve eğlencesi bakımından halk müziğine yakın, makamsal icra açısından sanat müziği özellikleri taşıyor. Cumhuriyet dönemine yansıyan örneği Tanburacı Osman Pehlivan, daha önceki örneği Tanburi Cemil Bey, biraz daha önceki de Tanburi Mustafa Çavuş... Bir de tabii Osmanlı şehir müziğinin içinde doğan, daha sonra mübadeleyle Yunanistan'a gidip bambaşka bir müzik haline gelen rebetikoyu dinliyoruz. Bizde halk müziği hep köyle özdeşleştiriliyor, ama bir de şehirli halk müziği var. Türk sanat müziğinin hepimiz tarafından en bilinen eserleri, aslında şehir türküleridir: Üsküp, Selânik, İstanbul ve İzmir türküleri. Ağır çalışmaları pek bilmeyiz, ama "Vardar Ovası"nı hepimiz mırıldanırız.

Şehirli halk musikisi için eskilere gitmemiz gerekiyor. Bayram Aracı'nın bağlama üslûbu şehirli ve sert. Öncesi, Tanburacı Osman Pehlivan: Kırıka'nın somut ağababası.

Herkesin bildiği popüler zeybek örnekleri neler?
Salih: "Harmandalı", oyun havası olarak çok bilinen bir örnek... "İzmir'in Kavakları" karakteristik, ağır, tam İzmir tarzı bir zeybek... "Çökertme" zeybek olarak biliniyor, aslında zeybek değil, ama zeybek karakterinde bir parça. "Hekimoğlu" da zeybek değil, ama efe tavırlı... Zeybek olması için 9 zamanlı olması lâzım, ama Roman havaları gibi hızlı değil. Daha ağır ve aksanı daha farklı. Roman havalarında makine gibi bir 9 oluyor, ama zeybeklerdeki 9'u sayamayabilirsin, daha akıcıdır, macun gibidir.
Başka yörelerin de zeybekleri yok mu?
Salih: Mesela Kastamonu'nun meşhur "Sepetçioğlu Zeybeği" var. Ankara'nın, Konya'nın da kendine has zeybekleri var. Ege'den Antalya ve Mersin'e kadar zeybek bölgesi zaten. Geçen gün radyoda duydum, Yüksek Sadakat'in yeni parçası "Ben Seni Arayamam" güzel bir yürük zeybek örneği. Popüler müzik içerisinde kim zeybek yaptı diye düşününce, hemen aklıma "Takalar" (Modern Folk Üçlüsü) geliyor. Hem çok güzel bir zeybek, hem de form parçayı ezmemiş. "Ele Güne Karşı" (Mazhar Fuat Özkan) da öyle...
Mazhar Alanson'un "bu şarkı zeybektir" dediğini hiç duydun mu "Ele Güne Karşı" için?
Salih: Biz toplum olarak terimlerle konuşmayı, bir şeylerden adlı adınca bahsetmeyi sevmiyoruz galiba. Türk müziğiyle Yunan müziğinin makam ve usûl yapıları hemen hemen aynıdır. Yunan müzisyenler kendi aralarında "hadi bir zeybek yapalım", "hadi bir karşılama çalalım" derler. Biz böyle demeyiz, şarkının adını söyleriz. İspanyollar da terimlerle konuşuyor. İspanyol müziği bolerodur, fandangodur ya da rumbadır mesela. Yunan popüler müziği rebetikoya dayandığı için, karşılama, çiftetelli, kasap havası ve zeybek formları üzerine bina edilmiş. Türklerde bu form anlayışı yok.
Geçmişteki kayıtları dinlediğinde, Türkiye'den kimleri kendinize yakın görüyorsunuz?
Salih: Rebetikoya en yakın kişi bence Ankaralı Bayram Aracı. Onun şehirli ve sert bağlama üslûbu var, bağlamayı rebetiko gibi çalıyor. Sözlerinin daha şehirli olması, vokal tarzındaki resitatif nidalar, teatral durumlar bizi çekiyor. Köylü ezikliği olmadan bağlama çalıyor. İçkisini de içen, gazinolarda çalan bir insan. Orhan Gencebay, Bayram Aracı'nın ardılı olduğunu, bu tarzı Bayram Aracı'dan gördüğünü iddia ediyor. Ama Orhan Gencebay'ı ben biraz korkak buluyorum. Hiçbir zaman sahne çalışması yapmadı, gazinoda, meyhanede çalmadı, yeterince canlı değil. Yine de bağlamaya çok şey getirdi, şehirli bir tavırla çaldı, elektro saz denemeleri yaptı. Ama bizim üstüne düştüğümüz sosyal bağlam, Bayram Aracı'da kesiliyor. Bayram Aracı'dan önce kimi görüyorsun dersen, Tanburacı Osman Pehlivan: Kırıka'nın somut ağababası.
Ege ekonomisinin görece gelişmiş olması, büyük şehre göç vermemesi gibi argümanlar, bu kültürel kesintiyi yeterince açıklamıyor. Yunanistan'da bu gelenek modern müziğe evrilirken

bizde neden durmuş olabilir?

Salih: Aslında iki tarafta da net biçimde Doğululuk kompleksi var. Yunanistan'da özellikle '30'larda, Metaxas zamanında Doğu müziği yasaklanıyor, makam çalınan ve tampere olmayan sazlar kırılıyor, rebetler hapse sokuluyor. Aynı buradaki gibi "Batılılaşacağız" diyorlar, hatta "tek doğru müzik Alman müziğidir" diyorlar. Gene de yeraltına çok müdahale edememişler. Esrar, fuhuş, kumar ve rebetikonun varlığına engel olamamışlar. Türkiye'de, İslâm'ın etkisi veya devletin gücü nedeniyle olabilir, öyle bir yeraltı dünyası yaşamamış. Yunanlı yazarlar da söylüyor: Rebetiko, İstanbul ve İzmir'deki semai kahvelerine, daha öncesinde yeniçeri kahvelerine dayanan bir müzik. Bütün argo Türkçeye dayanıyor, enstrüman isimleri Türkçeden geliyor: Buzuki, curas, baglamadaki...

Bazı tarihsel gerçekleri de görmezden gelemeyiz herhalde... Yeniçeri kahvelerinin bu müziği yaşattığını söyledin, ama tarihimizde yeniçeri katliamları var. Bir sürü saz ve söz ustası da mutlaka o dönemde öldürüldü.

Salih: Sadece onlar da değil, Osmanlı'nın mesleklere bağlı lonca sistemi de, ona bağlı geniş bir folklor da bitti 1826'da. "Esnaf mehteri" diye bir şey vardı mesela. Bugün biz mehteri çok hamasi algılıyoruz. Oysa paşaların, sultanların, vezirlerin mehteri olduğu gibi, loncaların da mehteri vardı. Kunduracı mehteri bayramlarda padişahın önünden geçiyordu, ama düğünler için, sünnetler için kiralanabiliyordu. Dünyada halk bandosu olan nadir kültürlerden biriyiz. Balkanlarda herkesin söylediği gibi, Sırpların nefesli takımları hep mehterden etkilenmiştir. Halk bandosu çok büyük bir kültürdü, bugün esamesi okunmuyor.

Devrim: Ama halkın zihnindeki terminoloji bunu bir ölçüde yaşatıyor. Bergama tarafında çok köy gezdim, düğün izledim, köye davul-klarnet geleceği zaman "mehter geliyor" diyorlar. Mehter sadece devlet ricaline ilişkin bir şey değil onların gözünde. Bu insanlar kendi müziklerini yapıyorlardı. Arif Sağ hep söylemiştir "Çingenelerle Alevileri çıkarırsan, Türkiye'de müzikten bahsetmek zordur" diye. Evet, doğru, ama Batı Anadolu'daki halk bandoları da sivil müzik için ciddi bir dayanak noktasıydı. Yeniçeriliğin kaldırılmasından sonra bile birkaç kuşak bu geleneği unutmadı. Şimdiyse Türkiye'nin batısı çok talihsiz.

Salih: Batı Anadolu'da bütün müzik bugün Romanlara ihale edilmiş durumda.

Devrim: Bergama tarafında hiçbir köyün kendi müzisyeni yok, hiçbir köyde bağlama bile çalınmıyor. Roman müzisyenler olmasa, düğünde çalacak insan yok. Orgcular geliyor, ama onların görevi geleneği aktarmak değil. Zeybek çalınacağı zaman mecbursun bir davul, klarnet veya trompete. Esnaf mehteri kesintiye uğramamış olsaydı, Türkiye'de sivil müzik yaşantısı farklı seyredebilirdi.

Önce Kurtuluş Savaşı, hemen ardından büyük İzmir yangını, sonra da mübadele derken Rumlar bu toprakları terk etmek zorunda kaldılar. Egeli Türk köylüleri ve mübadeleyle gelen Türkler, belki de önemli bir müzik geleneğine sahip değillerdi ve Batı Anadolu'ya ait bu müziğin gerçek taşıyıcıları da Rumlardı.

Salih: Şehirli müzikte bu dediğin doğru. Gayrimüslimlerin Türkiye'den gitmeleriyle şehir musikisinin çok büyük yara aldığını düşünüyorum. Köy müziği aynı değil. Batı Anadolu'da köy müziğinin kendine ait dinamikleri var. Zeybekleri de var.

Neden devam etmiyor?

Salih: Zeybek oynanıyor, ama çalınmıyor. Yeni üretimse sıfır. Batı Anadolu'nun şanssızlığı, müziğin tamamen Romanlara ihale edilmiş olması.

Evvelden de Rumlara ihale edilmiş belli ki.

Salih: Evet, Batı Anadolu'da müzik bir kesimin tekelinde. Bugün Romanlar bundan çok memnun. Bir tane gaco görmedim ki klarnet çalsın, keman çalsın. Yunanistan'da çok güzel çalan Çingeneler var, ama gacolar da var.

Devrim: Bizim albümde farklı tavırlarda çalan üç klarnetçi var. Tolga (Akşit) Roman değil. Hüsnü Şenlendirici'nin mahallesi olan Atmaca mahallesinde, bir müzisyen kahvesinde, Tolga'nın müziğini dinlettiğimde "sahiden gaco mu?" diye sordular, inanmadılar. Çünkü Tolga senelerce Romanlarla düğün çala çala üslûbu kapmıştı... Bir keresinde orgla düğünlere giden Roman müzisyenin dükkânına gitmiştik. "Sana bir şey dinleteceğim" dedi, değişik stilde bir bağlama kaydı dinletti. "Meğer Hüsnü'ymüş. "Bağlama çalıyor mu o?" diye sordum, "o her şeyi çalar" dedi. Peki neden çalmıyor? Çünkü para getirmiyor. Müzik Romanlar için ekmek parası. Dönme dolap gibi hep aynı repertuar çalınıyor. Ama Hüsnü bir taraftan da kafalarını çok karıştırdı. Düğünlerde, yaşlı Romanların gençlerin kafasına vurduğunu çok gördüm, "ne olurdu şu iki parçayı çalışıp öğrenseydin" diye kızıyorlardı. Bir köylü gelecek, "bana şu havayı çal" diyecek, sen onu o an bilmek zorundasın, çünkü para kazanmak için yapıyorsan bu işi. Ama bu artık çocukların umurunda değil, tek dertleri artık virtüoziteler, nağmeler... Koca mahallede konuşulan iki konu var, biri Hüsnü'nün cipi, diğeri Hüsnü'nün sevgilisi...

Folklorun altında ezilmemek lâzım. Erkan Oğur'un albümünün adı bile manidar: "Gülün Kokusu Vardı". Yani, bir asr-ı saadet dönemi yaşandı ama bitti. Ne münasebet!

Ama Hüsnü Şenlendirici'nin müzikal arayışlarını da takdir ediyorlar anlaşılan.

Devrim: Hüsnü'nün birleştirme, ayıklama, yeni bir şeylerin peşinde olma durumu bir taraftan takdir ediliyor, ama bu havalar da çeyiz gibi bir şey. İki sınıf var onlar için: Çalgıcı ve müzisyen. Çalgıcılıkta düğün çalarsın, hayatın boyunca çalgıcı kalabilirsin. Ama hepsi sınıf atlamak, müzisyen olmak isterler. Müzisyenlik de, önemli bir ismin arkasında çalarak olur. Bunun da gereği notadır. Deli gibi çalarlar, ama dizlerini döverler, "keşke nota bilseydim" diye.

Salih: Hüsnü'nün bir faydası, bir zararı oldu. Şu mesajı verdi: "Kabuğunuzun dışına çıkabilirsiniz, düğünden başka bir müzik de var." Şimdi Roman çocukları Hüsnü gibi çalmaya, onun gibi giyinmeye çalışıyor, aynı nağmeler, aynı gömlekler, küpeler, aynı saç ve sakal tıraşı... Zararı şu oldu: Herkesin merakı nağme, cambazlık, cazbantlık, ton, ses... Kimse bildiği hava sayısıyla övünmüyor.

Bu Hüsnü Şenlendirici'nin kabahati mi?

Salih: Değil tabii, ama Türkiye'de artık her şey proje haline geldi. Artık hiçbir şey edebiyat değil, literatür değil, dağarcık değil, repertuar değil. Biraz nağme yapayım, yanında davul-bas da olsun! Romanlar esas kıymetli şeyin bu mirası, bu literatürü taşımak olduğunun farkında değiller.

Devrim: Çalgıcılığın en düşük seviyesi disko yapmaktır. Bunlar servisi ayağına getirenler, mesela deniz kenarında restoranda yemeğini yerken yanına gelip çalanlar. Sivil geleneği taşıyan insanlar bunlar. O masada yemek yiyenlerin ortak hafızalarında bugün acaba kaç tane parça vardır? Kaç taneyse, onları da zaten disko yapanlara borçludurlar. Olay tamamen nağmeye dönerse, acaba yirmi sene sonra o repertuar kaça inmiş olacak? İnsanları ortak noktada buluşturan şarkı sayısı ikiye, üçe inmiş olacak, ondan sonra da bir arada şarkı söyleyememe başlayacak.

Yunanistan'da bir arada şarkı söyleme kültürü var mı?

Salih: Farkı bir örnekle anlatayım: Mikis Theodorakis'in annesi Çeşmeliymiş. Üç yıl önce, Theodorakis'in doğumgününde Çeşme Belediyesi onun için bir parti ve bir konser düzenledi. Zülfü Livaneli de oradaydı. Theodorakis ağladı, sevindi, çok mutlu oldu ve kendi bestelediği bir kasap havası çalınırken 80 yaşındaki o dev adam sahnede kasap oynamaya başladı. Bu adamın Türkiye muadili, ondan yirmi yaş büyük olan Ahmet Adnan Saygun'dur. Bizde Türk Beşleri her ne kadar folklora merak salıp zeybekler, halaylar bestelediler se de, hiçbir zaman bunu samimi bir eğlence ve dışavurum olarak görmediler, sadece bir malzeme olarak gördüler. Ahmet Adnan Saygun kalkıp oynamazdı, ama Theodorakis oynadı.

Zülfü Livaneli de oynamamıştır.

Salih: Ben bugüne kadar Zülfü'nün sahnede hareket ettiğini bile görmedim. *(gülüyor)* Bir örnek daha: Beş-altı yıl önce, Türk-Yunan barışması yaşandığında, iki dışişleri bakanının muhabbeti. Yorgo Papandreu kalktı, zeybekiko oynadı. İsmail Cem sadece alkış tuttu, "bir dakika ya, bir har-

mandalı çalın da ben de oynayayım" demedi.

Kırıka konserlerinde seyirciler dans ediyor mu?

Salih: Zeybek konusunda insanlar korkak, ama hızlı şarkılarda, mesela "Dört Mevsimli Gözler"de dans ediliyor. Bizim albümde sadece zeybek formu yok, "Acılı Hayat" bir kasap havası, "Yıllar Geçti" bir tango. Bu işte, sosyal bağlamının olması çok önemli. Bizim şarkılarımız birlikte söylensin, bu şarkılarla birlikte dans edilsin istiyoruz. Kırıka, her şeyden önce parti anlayışına sahip bir grup.

Devrim: Türkiye'de iki insan, mesela bir bağlamacı ve gitarcı, "birlikte bir şey çalalım" dedikleri anda feci bir tereddüt yaşarlar: Ya ikisi de aynı temayı bir oktav aşağıdan, bir oktav yukarıdan çalar ya da "sen bir şey çal da, ben üstüne bir şey çalayım" gibi bir takılmaca olur. Bir kalıbı, bir üslûbu, bir formu öğrenmek için kimse kafa patlatmamıştır, aralarında bir görev dağılımı yapamazlar. Bizde grup müziği bu yüzden gelişmiyor.

Salih: Halbuki elinde aktarılabilir bir form olduğu zaman birlikte müzik yapmak çok kolaylaşıyor. Türkiye'de form olmadığı için birlikte müzik yapmak şans eseri, karşılıklı frekansların tutmasına, mood'a bağlı. Bu yüzden hep doğaçlamaya giden bir şey çıkıyor ortaya. Kırıka fikri, buna bir tepki olarak doğdu: İstanbul Blues Kumpanyası'nın son zamanlarında, bir şarkıyı sahnede 20-25 dakika çalmaya başlamıştık. Hep doğaçlama, hep doğaçlama... Çok sıkılmıştım artık. O dönemde Tanburi Cemil Bey dinliyordum, ondan aldığım nağmeleri elektro saza taşıyordum, sürekli taksim yapıyordum, fakat su boşa akıyor gibime geliyordu.

Suyun boşa akmaması için ne yaptın?

Salih: Kırıka'da form devreye girdi, şarkı bütünlüğü ortaya çıktı, bir hikâye anlatma macerası başladı. Parçanın formunu bozmayan taksime sonuna kadar açığız, ama müziği doğaçlamaya dayandırmıyoruz. Form olmadığı zaman Türkiye'de her şey şahsî yeteneğe, bir tür deliliğe kalıyor. Odana kapanmışsın, çok güzel bağlama ya da gitar çalıyorsun. Türkiye'de bu var. İnsanlar nedense "benim ustam yok" demekten gurur duyuyorlar.

Bizim gruplarla söyleşi yaptığımızda duvar gibi aynı şey çıkıyor karşımıza: "Ben kimseden etkilenmedim!"

Salih: Halbuki en güzeli "ben bu müziği şurada gördüm", "şu konserden sonra heveslendim" diyebilmektir... Cover olayında bile, ancak son zamanlarda Türkçe parça cover'lamak rahat ve komplekssiz bir iş oldu. Eskiden hiç kimse istemezdi Barış Manço çalmayı... "Bu ülkede müzik yokmuş, n'apalım, sağlık olsun" da diyemezsin. Çok güzel bir Anadolu rock hadisesi gelmiş geçmiş. Çok güzel bir Türk tangosu gelmiş geçmiş. Nedense bunlar unutulmuş, kuşaklararası büyük bir iletişim kopukluğu başgöstermiş. Hiçbir şeyin dünü yok. Dünü olmadığı için yarını da olamayacak. Bugünlerde genç kitleleri etkileyen son hareket Duman. Yarına etkisi olacak mı Duman'ın?

Olacak.

Salih: İnşallah. Daha öncekilerin etkisinin olmadığını bildiğim, o kopukluğu gördüğüm için umutsuzum... Bugün Anadolu rock'u temsil edenler hiç iç açıcı gelmiyor bana. Moğollar'ın kendisi de çok zayıf. Duman'ın sevdiğim parçaları var, mesela "Aman Aman"ı cover'lamayı bile hayal ediyorum. Ama onlarda da aynı hatayı görüyorum. Hiçbir şeyi bilerek yapmıyorlar, hiçbir şeyin üzerine düşünülmemiş, bir tavır, bir form kaygısı güdülmemiş.

İllâ sizin gibi kafa patlatmak şart mı? Bu biraz da sezgi işi değil midir?

Salih: Mutlaka sezginin payı var. Ama sırf sezgiye bel bağlarsan, aktarılamayan bir miras yaratırsın.

Şarkı söyleyişinde kabadayı bir eda var. Neden?

Salih: Evet, bu külhanîlik rebetikodan kaynaklanıyor. "Nasıl şarkı söylemeliyim" sorusuna epey kafa yordum. Çok sakin, temiz, Ortaçgil tarzı bir şarkıcılık bana fazla modern geldi, çaldığım enstrümanlara da uymadı. Folklorun altında ezilmiş, daha köylü, türkücü tavrı da uzak geldi. Şehirli türkücü diyebilirim kendime. Kaynağım belli: Bayram Aracı ve onun külhanî, bitirim okuması. Buna çok çalıştım, heceleri o şekilde bölmeye uğraştım. Ben şarkıcı değilim, müzik hayatım bağlamayla başladı. Nasıl zamanla enstrümanında bir tavır geliştiriyorsan, mızrabın farklılaşıyorsa, seste de bir tavır geliştiriyorsun, bedenine onu yakıştırıyorsun. Kendimi, kimliğimi burada buldum. Mesela sesi çeneye toplamak çok yaptığım bir şey.

Rebetiko âleminde etkilendiğin özel biri var mı?

Salih: Rebetikonun mucidi Markos Vamvakaris –iki parmakla buzuki çalıyordu. Diğer önemli isimse Vassilis Tsitsanis... Başta bunlar. Direkt etkilendiğim Nikos Papazoglu, Yunanistan'da da alternatif müziğin en popüler ismi. Esasında bir rock gitaristi, ama tamamen rebetikoya vermiş, yeni rebetikolar besteleyen, sahnede akustik gitar çalan bir adam. Bugünün meselelerini, aşklarını anlatıyor ve su gibi zeybek çalıyor...

Sana senin Muammer Ketencoğlu'na sorduğun soruyu soralım: Ruhi Su ve zeybekler!

Salih: *(gülüyor)* Ruhi Su'yu çok seviyorum, fakat zeybek çalıp söylemeyi becerebildiğini düşünmüyorum. Zeybek daha makamsal bir müzik, her ne kadar köy zeybekleri olsa da, daha şehirli bir edayla okunması gerekiyor. Kendisini takip edenler açısından Ruhi Su çok önemli bir iş yaptı, Türkiye'de böyle bir müziğin de varolduğunu gösterdi. Ama o tavır bence yanlıştı. Bence Türkiye'de en güzel zeybek okuyan Tolga Çandar. Ama bir tane bile bestesi yok. Bugünkü şartlarda onu yeniden ürtemiyorsan, bir noktadan sonra seni terk ediyor zeybek. Artık sana ait olmamaya başlıyor.

Türk Beşleri zeybekleri bir eğlence ve dışavurum olarak görmedi. Ahmet Adnan Saygun kalkıp oynamazdı, ama onun muadili Theodorakis kasap havasıyla oynadı.

Muammer Ketencoğlu'nu nasıl buluyorsun?

Salih: Güzel okuyor, güzel çalıyor, ama işi çok zor: Akordeon Türkiye'de tanınmayan bir saz, çalabileceği Türkçe sözlü repertuar çok sınırlı. Yunan müziğine dayanmaya ve Yunanca okumaya mecbur. Arşiv anlamında, aynı Ruhi Su gibi çok önemli işler yaptı. Başta ben olmak üzere çoğu kişiyi etkiledi. "Anadolu Zeybekleri / Karanfilin Moruna" albümünü yüzümüze şak diye vurdu, "böyle de bir güzellik var" diye... Ama bir noktada onu çok kısır buluyorum: Beste nerede abi? Batı Anadolu folkloruyla kimse ilgilenmiyor diye kızıyorsun, çok güzel akordeon çalıyorsun, söylüyorsun, peki hani nerede yeni zeybekler? Yaptığın şeyi bugün tekrar üretemiyorsan, dönme dolap gibi 200 parçayı sürekli çalıyorsan, bence o kültürü yaşatmıyorsun, müze gibi donduruyorsun.

Devrim: Muammer abinin durumunu biraz Erkan Oğur'a benzetiyorum. Erkan Oğur'a, hayranlığın ötesinde bir duygu besliyorum, ama onu hiç anlayamıyorum. Geleneğe bu kadar kıymet verip yeni bir şey yapmamasını, üstelik yeni bir şey yapılamayacağını düşünmesini anlayamıyorum.

Salih: Folklorun altında ezilmemek lâzım. Folklor çok güzel bir taban, onun üstüne basmak ve yükselmek lâzım. Asıl o zaman folklora iyilik yapmış olursun. 16 Horsepower'daki sivilliğe bayılıyorum. "Folklore" diye bir albümleri var, adamlar kendi türkülerini çalıyorlar. Erkan Oğur'un albümünün adı bile manidar: "Gülün Kokusu Vardı". Yani, bir asr-ı saadet dönemi yaşandı ama bitti, artık hiçbir şey yapılamaz. Ne münasebet!

Devrim'e soralım: Senin nasıl bir müzikal geçmişin var?

Devrim: Benim müziğe takılmam Sarp (Keskiner, İstanbul Blues Kumpanyası'ndan) sayesinde oldu. İkimiz de orta ikideydik. Beraber ders çalışırdık, birbirimize gider gelirdik. Sarp o yaşlarda çevremde gördüğüm en değişik adamdı. Kendi ilgi alanlarını icat etmiş biriydi, beni ilk defa sahafa götüren de Sarp'tır, ilk kasetimi çeken de Sarp'tır, bir de deliler gibi futbol oynardık.

Sarp seni blues'cu yapmıştır kesin.

Devrim: Hayır, ondan bir virüs aldım sadece. Doğrudan doğruya metal dinleyerek müziğe başladım. Üniversitede metal grubu kurduk. Parlak bir öğrenci değildim, 9 Eylül Üniversitesi müzikolojiyi yedi senede bitirdim. Salih'le ikimizi Sarp tanıştırmıştı, Salih gibi bir insana bizim müzikoloji çevrelerinde hiç rastlamadım. Gerek bilgi, gerekse enstrüman çalma açısından.

Salih: Devrim'in müzikolog olması bize başka kapılar açtı. Devrim ve Orçun (Baştürk) "elimizdeki bu forma nasıl bas ve davul çalarız" sorusuna kafa patlattılar. Orçun resmen zeybek baterisi çalıyor. Rock davulu değil, volüm düşük, ama incelik çok fazla. Basta da rock'a, blues'a ait pentatonik ataklar yok, hep makamsal müziğe nasıl bas çalınır kaygısı, oktavlı geçişler, glissandolu geçişler var. Grupta sürekli tavır çalışıldı.

Kırıka'nın müziğinde rock yok mu?

Salih: Calexico'dan çok etkilendiğimiz için dolaylı olarak vardır. "Rast Zeybek"te, "Sonbahar'da İzmir'e Özlem"de, geniş anlamda bazı alternatif rock yaklaşımları var. Bir taraftan formda geleneğe bağlı olmak, bir taraftan da derin sözlerle şarkı yapmaya çalışmak bizi heyecanlandırıyor. Bu anlamda Amerikan folk müziği ilgimizi çekiyor. Rebetikodaki sürekliliği aynen orada da görüyoruz. Adam 19. yüzyıldan bir kovboy şarkısı çalıyor, arkasından bugün yaptığı bir besteyi çalıyor, ikisini art arda hiç de yadırgamıyorsun. Özellikle Calexico ve 16 Horsepower'dan etkilendik...

Sen metal dinliyor musun hâlâ?

Devrim: Bayılıyorum. Yüksek sesle müzik dinleme hastalığımdan ötürü. Kulaklarım çınlayacak kadar o gürültünün içinde olmalıyım, yüzmeliyim.

Kırıka'da bu gürültü yok.

Devrim: Yok. Ama sekiz-dokuz sene boyunca metal çaldım. Kesinlikle zihinsel değil, fiziksel bir şey benim için. Belki kan dolaşımıyla ilgili. Müziği belki de sağaltım olarak kullanıyorum.

Kırıka ne demek?

Salih: "Kırık"tan geliyor, komik, anlamsız bir isim. Ama kulağa müzikal geliyor...

Mastika, rebetika kelimeleriyle kafiye yapıyor.

Salih: Evet, doğru, bilinçaltımda böyle bir şey olabilir. Hiç düşünmemiştim.

Sondaki a'yı uzatarak söylersek kıl olur musunuz?

Salih: Kıl kaparız tabii. *(gülüyor)* A harfiyle bir ilgisi yok, kırık olan A harfi değil. "Kırık" kapalı bir ses, "kırıka" ise açık. Üç hecenin müziği başkadır, Türkçe bir heceli ve üç heceli kelimelerde çok güzel tınlar. Aslında aklıma nereden geldi biliyor musun; tavla oynarken pulu kırarsın ya, pulu tavlaya "kırıka" diye vurmak, o nida, o ses hoşuma gitti.

Söyleşi: ***Derya Bengi***

kayıp

yürüdüğün taş yollar rüyalarda kalmışsa, düzlükler, düzlükler uzanıyorsa önünde, alabildiğine

beyazlara, beyazlara gömülmüşse toprak, geceleri bile ışıldıyorsa masumca ayaklarının dibinde

uğultular başlıyorsa aniden kuru dallarda, tepeleri aşıp düzlüklere, düzlükleri geçip derelere dağılıyorsa

sesler, gölgeler dolanıyorsa etrafında, uzun uzun yürü kuzeyi bulmak için, yosunlarına bak ağaç gövdelerinin

Yasmin Levy

Yasmin Levy, İstanbul'a gelir gelmez ayağının tozuyla Bodrum'a uçtu, hayranı olduğu İbrahim Tatlıses'in şovuna katıldı, "Naci En Alamo"nun yanısıra İbo'dan tanıdığımız Yıldız Tilbe şarkısı "Seni Sana Bırakmam"ı İspanyolca cover'ladı, ertesi gün Caz Festivali kapsamında, İstanbul'daki Yahudi cemaatinin de yoğun ilgi gösterdiği kapalı gişe bir konser verdi Esma Sultan'da... 500 yıllık bir gelenekten süzülen Sefarad müziğinin genç starı, ertesi sabah, şarkılarıyla arasındaki aşk-ı muhabbeti Roll'a anlattı...

ALem BUYsa KRaL İBO

Foto: Şahan Nuhoğlu

Ladino müziğinin günümüzde nasıl temsil edildiğini düşünüyorsunuz?

Yasmin Levy: Ladino az konuşulan bir dil. Ben İspanyolca konuşuyorum, ama Ladino bilmiyorum. Yine de gittikçe daha çok sayıda insan Ladino şarkılar söylüyor, aralarında Yahudi olmayanlar da var. Yüzyılları devirip bugüne gelebildiyse bu şarkılar, yaşamaya devam ederler. Konserlerime gelen müzisyenler de çok etkileniyor bu şarkılardan, hemen söylemeye başlıyorlar. Bence kesinlikle geleceği var bu şarkıların. Bana şarkılar hakkında soru soranlar, notaları, şarkı sözlerini isteyenler oluyor. Bu beni çok şaşırtıyor, diğer yandan cesaretlendiriyor da.

Ladino şarkıları sözlü tarih aracılığıyla günümüze kadar ulaşabilmiş. Bu şarkıların en büyük araştırmacılarından biri de babanız Isaac Levy. Babanızın çalışmalarından nasıl etkilendiniz?

Düğünüm bir yana, İbo Şov'a katıldığım gün hayatımın en heyecanlı günüydü. Dünya yıkılsa onu dinlemeye devam edebilirdim eskiden. Şimdi neyin hayalini kuracağım?

Babam ben bir yaşımdayken ölmüş, ama ben onunla büyüdüm, hatırası hep çok canlıydı. Annem ondan adeta hayattaymış gibi söz ederdi, "baban bir duysa..." falan derdi. Ayrıca bütün hayatım boyunca yaptığı işin ne kadar önemli olduğunu dinledim. Babam bunları yapmış, peki ben kendi küçük yolumda ne yapabilirim dedim kendi kendime. Ona çok büyük bir hayranlık besliyorum ve aslında o şarkıları söylemeye bile korkuyorum. Babamın vaktiyle bir sürü şey yaptığını, ama şu anda hayatta olmadığını idrak etmem bayağı uzun sürdü.

Belki de babanızı kutsallaştırmak istemediniz...

Eğer öyle bir şey yapsaydım onu tamamen öldürürdüm, bir anıt haline gelirdi. Çok mütevazı bir insanmış, "ben elimden gelenin en iyisini yaptım, şarkılara ulaştım" dermiş. Belki de o şarkıları kaydetmeseydi, insanlar yitip gidecek ve şarkıları beraberlerinde mezara taşıyacaklardı. Babam şarkıları aldı, dünyaya taşıdı ve yaygınlaştırdı. Öldüğünde yorgunmuş, 57 yaşına gelmiş ve hastaymış, bütün ailesi genç öleceğini

→25

biliyormuş. Ama bu şarkıların bir gün sahnede icra edileceğini hiç düşünmemiştir herhalde. Sefaradların yanlarına alabildikleri tek şey dil, hatıralar ve şarkılardı. Hayat hakkında şarkı söylemişler, kaynanalar, terk edip giden sevgililer... Kadınlar hep evde şarkı söylermiş, şarkıcı olmak bir utançmış, şarkıcılara kötü gözle bakılırmış. Birden bizim kuşak çıktı ve "hadi şu şarkıları söyleyelim" dedi, çünkü yok olmaya yüz tuttuklarını fark ettik. Ben aslında veteriner olmak istiyordum. Annem ve babam şarkıcıydı zaten, ben kim oluyordum da şarkıcı olacaktım? Ama kader işte, tanrı benim şarkıcı olmamı istedi. Dedim ki, o zaman meşhur bir şarkıcı olacağım, pop söyleyeceğim. Genç bir kadınsın, yüz yıllık sefarad kültürünün, geleneğinin altında ezilmek istemiyorsun. Zor olduğu için seçtim belki de bu yolu. Birden 24 yaşında bir kız çıkageliyor ve "Ladino" diyor, olacak iş değil!

Babanızın kim olduğunu öğrendiklerinde işler değişmiyor muydu?

Elbette, herkes beni "bu Isaac'ın kızı" diye bağrına basıyordu. İnsanlar bana "sen de cemaatin bir parçasısın, bu şarkıları söylemelisin" dediler. Bütün dünyada insanlar kucakladı beni, ama işin içine flamenko katınca çok tepki aldım. Herkes Ladino şarkıları aşağı yukarı aynı şekilde söylüyor. Ses kafadan çıkıyor, gövdeden değil. Çok güzel, ama ben gencim ve Doğuluyum! Flamenkoda ses bütün vücuttan çıkıyor. Farklı bir şey yapmam gerekiyordu. Bir gün bir flamenko dansçısını keşfettim, bana birlikte bir şeyler yapmayı teklif etti. Bu, flamenkoya kaydığım dönemdi. Üç aylığına İspanya'ya gittim. Yine tanrı bana "Ladino söyleyeceksin" diyordu, ben de, "hayır, ben flamenko istiyorum" diyordum. Ben tanrıya inanıyorum, aramızdaki adeta bir çekişme gibiydi. Sesimi değiştirmeye uğraştım flamenkocular gibi söyleyebilmek için. Eğer Ladinoya teslim olsaydım, bütün hayatım ondan ibaret olacaktı. Flamenkoyu bulunca, hep ekmek yerken birden bir pasta keşfetmiş gibi oldum. Sonra da zorlamaya başladım ve müziğime flamenko ekledim. Geleneğe karşı geldiğimi, delirdiğimi düşünenler oldu. Bu böyle birkaç yıl sürdü. Yaptığım müzik yüzünden flamenkocular dan da tokat yedim, üç yıl boyunca özür dilemem gerekti. Hiçbir zaman bir flamenko şarkıcısı olduğumu iddia etmedim. Ama tutkuyu getirdim, göğsümden söylemeye başladım, flamenkodaki gibi. Anlıyorum, bu hem annemin hem babamın şarkısı, ama ben de onu kendimce ifade etmek istiyorum. İnsanlar Ladino şarkılara hayatları pamuk ipliğine bağlıymış gibi bakıyor. Bence hiç öyle değil, burada tutkulu, genç aşk şarkılarından bahsediyoruz.

Şimdilerde İspanya'da Ojos De Brujo ve benzeri grupların temsil ettiği yeni flamenko akımı da biraz işini kolaylaştırmıştır herhalde...

Evet, o da gençlerin marifeti. Eskiden flamenko sadece İspanya'da icra edilirdi, ama birkaç yıldır dünyaya açıldı. Aynı Ladino gibi. Çok zordu bu kararı vermek, çok ağladım. Sana sürekli hayır diyen büyük bir canavarla mücadele etmek gibi bir şey. Kendime ancak şimdi bu bedeli ödemeye hazırım dedim. Geleneksel biçimde icra edenler de var Ladinoyu, müthiş, ama ben kendi yolumu çizmek istiyorum. Bu şarkıları Carnegie Hall'a, Sidney Opera Binası'na taşıdım. Bence babam inanmazdı bunun mümkün olacağına. Mesele bu yerlerin büyüklüğü değil, bu yerler daha önce Ladino şarkılara asla ilgi duymamış yerler, ama şimdi ilgileniyorlar. Bunu mümkün kılan da füzyona açık olan gençler. Flamenkoda da aynısı oldu; eğer kendini kapatırsan, ülkende kalırsın.

Araplar da gövdeden söylüyor şarkıları...

Evet, öyle, bunu hiç düşünmemiştim. Ladino geleneğiyse Ortaçağ şarkı söyleme biçimi gibi, operaya benziyor. O kadar sıkı tutumuşlar ki işi, şarkı söyleme biçimi bile korunmuş, çok etkileyici.

Arap şarkıcılarla ilişkiniz nasıldı küçükken? Ümmü Gülsüm, Feyruz, Rahbani Kardeşler dinler miydiniz?

Ben Kudüs'te büyüdüm. Kudüs bir kaynaşma potasıdır, herkes oradadır. Kilisenin çanını duyarsınız, ardından ezan sesi gelir. Ben de bu harmanın ürünüyüm. Babamın en yakın arkadaşı bir Araptı. Benim de Arap arkadaşlarım var, Araplara benziyorum zaten. Ümmü Gülsüm, Abdülvahab gibi isimlerle büyüdüm, biraz daha az olmak koşuluyla Feyruz... Yaptığım müzik de bunların ürünü. Biz Arap kültürünün parçasıyız, bir arada yaşıyoruz, birbirimize benziyoruz, akrabayız. Korku ve nefret yüzünden bu hale geldik. "Dünya çok güzel bir yer, hadi barış içinde yaşayalım" demek fazla masumane tabii ki, çünkü bir savaşın içindeyiz. Bizi oradan atmak istiyorlar, biz orada yaşamak istiyoruz, onlar da orada yaşamak istiyor. Dinler güzeldir, ama bizim onlara yorum getirelim derken tökezliyoruz. Herkes kendisinin en iyi olduğunu, seçilmiş olduğunu düşünüyor. Sorun bundan kaynaklanıyor.

Herkes Ladino şarkıları aşağı yukarı aynı şekilde söylüyor. Ses kafadan çıkıyor, gövdeden değil. Çok güzel, ama ben gencim ve Doğuluyum! Bana flamenko da gerekiyordu.

Bugün İsrailli küçük çocukların sizin çocukluğunuzda dinlediğiniz kadar Arap müziği dinleme şansı var mı?

Bugün için arada bir bağ olduğunu söylemek çok güç. Benim gibi Doğulu Yahudiler, Mizrahiler, Araplara benzer. Bundan başka, Aşkenazi Yahudileri ve Sefarad Yahudileri var. Biz Arap müziğini çok seviyoruz, ama aradaki mesafe gittikçe artıyor. Doğu müziği çalabilirsin, ama Arap müziği çalmanı istemiyorlar. Ben de ortaya çıkıp "hayır, ben Arapçayı seviyorum" diyorum. Araplara ait olanı alıp Yahudileştirmeye gerek yok, bu Arap, bundan zevk al! Arapça duyunca kanalı değiştirenleri biliyorum. Ama her iki tarafta da aklı başında insanlar var, her yeni güne uyandıklarında barış istiyorlar, hayatlarını buna adamışlar.

Siz hiç bir Arap ülkesinde konser verdiniz mi?

Beni asla davet etmiyorlar. Tanrıya dua ediyorum bunun gerçekleşmesi için. Eğer bir gün davet alırsam, koşa koşa gider, şarkı söylerim.

Albümdeki şarkılardan "Mano Suave"yi dünyanın önde gelen Arap şarkıcılarından Natacha Atlas'la birlikte söylüyorsunuz...

İsrail'de bu şarkıyı herkes seviyor, dünyanın geri kalanında da öyle. Natacha Atlas, Mısır'da İsrailli bir Yahudi kadınla ortak çalışma yaptığı öğrenilirse hayatının çok zorlaşacağını söylemişti. Araplar bizimle hiçbir şey yapmak istemiyor. Bu yüzden Natacha'ya teklifi götürdüğümde reddeceğine çok emindim. Sorun yaşamasını istemiyordum. O da bana, "Yasmin, seni seviyorum, bu işi de seviyorum ve bunun mümkün olacağını herkese göstermek istiyorum, hadi yapalım" dedi. Londra'da gerçekleştirdik bu düeti. Natacha orada yaşıyor, menajerim de öyle. Yılın büyük bölümünde Londra'dayım. Ama Natacha asla İsrail'e gelemezdi.

"Mano Suave"de kanun ve udda Türkiye'den bir sanatçıyla, Mümin Sesler'le birlikte çalıştınız. Sesler'in İsrail'de yaşadığını öğrendik...

İsrail'de Doğu müziği icra eden Yahudiler, Mizrahilerdir. Mizrahiler Arap şarkılarını söylerler, Türk şarkılarını da tercüme ederler. Mümin Sesler bu alanda tanınıyor, Doğu müziği icra eden sanatçılarla çalışıyor. Uzun yıllar İsrail'de yaşadı, sonra Türkiye'ye geri geldi. Şimdilerde galiba tekrar İsrail'e döndü. Çok güzel çalıyor.

Yahudi kültüründe isyan şarkıları

var mı? Mesela Yahudilerin İspanya'dan sürülmesiyle ilgili şarkılar yazılmış mı?
Hayır, öyle şarkılar yok. En azından benim bildiğim repertuarda, babamın kitaplarından öğrendiğim şarkılar arasında yok. Sadece kimin kime ne ettiği gibi şeyleri anlatan hikâyeler var. Yahudiler yüzlerce yıl İspanya'da yaşadılar, ağaçlar diktiler, çocuklar doğurdular o topraklarda ve sonra bu kadar kaba biçimde ülkeyi terk etmeye zorlanınca öfke acıya dönüştü. İspanya'ya gittiğimde, bana, "size yaptığımız onca şeyden sonra neden buraya geliyorsunuz, bizi nasıl affedersiniz" diye soruyorlardı. Yüzlerce yıl öfkeyi içimde tutmamı nasıl bekleyebilirler ki?
İspanya'da Yahudiler için özel bir yurttaşlık yasası çıkarıldı. İki yıl boyunca İspanya'da ikamet eden Yahudilere vatandaşlık veriliyor...
Evet, bizi davet ediyorlar, ben de istesem İspanyol vatandaşı olabilirim. Ama ben İsrailliyim, İsrail'i seviyorum, orada yaşamak istiyorum. Arada İspanya'ya gidip kültürümü taşımak istiyorum, onların da kültürü bu çünkü. Bir bölümü de Türk kültürü. Cemaat bunu hep konuşur, Türkiye kapılarını açan ülkeydi, Yahudileri buyur etti. Yahudileri en kötü zamanlarında kurtardınız. Biri bana, "İspanya'ya giderken kendini nasıl hissediyorsun, onları yeniyoruz, değil mi?" demişti. Olay bu değil, öfkeyle ya da intikam duygusuyla hareket edemezsiniz. Bunların hepsi geçmişte kaldı. Bu yüzden "bize bunları yaptılar" diye şarkılar yazılmadı, onun yerine acı dolu şarkılar söylediler. Türkiye'ye geldiklerinde yeni şarkılar söylemeye başladılar. Büyük bir kısmı da aşk şarkıları. İspanya'dan gelen bir sürü şarkı var, çoğunlukla da Hıristiyan şarkıları. Yahudiler bu şarkıları Yahudileştirdi, O şarkıları beş yüzyıl boyunca canlı tuttular, yeni öğeler eklediler. Hıristiyanlar şimdi bu şarkıları hatırlamıyor bile. Bir de sürüldükten sonra yapılan şarkılar var. Türkiye'de ya da gidilen diğer ülkelerde.
Yahudiler gittikleri her yerde o coğrafyanın meşrebince harmanladı bu şarkıları, değil mi?
Babamın kitaplarına bakarsanız, aynı şarkının bir Bulgar versiyonu, bir Türk versiyonu olduğunu görürsünüz mesela. Arada farklar var tabii, bu da çok güzel bir şey. Şimdiye kadar bu şarkılar tek biçimde yorumlanmış, şimdi yeni kuşak geldi ve daha farklı yorumluyor bunları. Sonraki kuşaklar daha da farklı yorumlayacak belki.
Nerelerde konserler veriyorsunuz?
Genellikle İsrail dışında oluyorum konser vermek için. Her yıl bir kez konser veriyorum İsrail'de. İsrail'de bana "niye burada az konser veriyorsun, bizi beğenmiyor musun?"

diyorlar. Ben de sebebin bu olmadığını söylüyorum. Bunları yaparken cemaat bana pek de fazla kucak açmadı. Ama büyük başarı dünyada geldi. İsrail'e gitmek benim için hâlâ çok önemli, orası benim evim. Bugün daha büyük bir seyirci kitlesi var orada, şimdi bana kucak açıyorlar. Ama uzun sürdü bunu kabullenmeleri. Ben de aynı Yasmin değilim, artık daha sakinim. Şimdi İsrail'de her şey yolunda, herkes mutlu, ben de mutluyum. İsrail'de Ladinoyu kaybedeceğimizi fark ettiler. Şimdi üniversiteye gidip Ladino öğrenebilirsiniz, albümler çıkıyor, kitaplar yazılıyor artık.

Doğulu Yahudiler olarak biz Arap kültürünün parçasıyız, bir arada yaşıyoruz, birbirimize benziyoruz, akrabayız. Bir gün bir Arap ülkesinden davet alırsam koşa koşa giderim.

Ladino şarkılarının büyük icracılarından Berta Bienvenuda Aguada Türkiyeli bir Yahudi. Onunla yollarınız kesişti mi?
Ah, aşkım o benim. Bir keresinde tanıştık ve sarılmaya doyamadım, ninem gibi. Küçük bir pırlantaya benziyor. En muhteşem Ladino şarkıcısı o, benden, herkesten çok daha iyidir. Gelir, sanki evindeymiş gibi şarkı söyler, ondan çok şey öğrenirsiniz. Her seferinde içiniz gider.
İbrahim Tatlıses'le birlikte şarkı söylediniz. Başka sevdiğiniz, birlikte çalmak istediğiniz biri var mı?
Etrafımdaki herkes, "tamam artık, yapacağını yaptın İbrahim'le, başımızın etini daha fazla yeme" dedi. *(gülüyor)* "Artık daha fazla İbrahim Tatlıses şarkısı söylemeyeceksin, değil mi?" dediler. *(gülüyor)* Orhan Gencebay'ı da çok severim, onu İbrahim Tatlıses'ten daha önce tanımıştım. Çocukken herhalde bütün filmlerini görmüşümdür. Televizyonun karşısında oturur, saatlerce seyreder, ağlardık. Herkes ona âşıktı. Sonra birden ara açıldı, başka şeyler yaptık. Orhan, baba gibi, saygı duyuyor insan ona. Son birkaç yıl içinde uyandı yine duygularım. Son yıllarda Orhan Gencebay ya da İbrahim Tatlıses dinlemediğim tek bir gün yok. Koşarken dinliyorum mutlaka. Fakat gurum Antonio Molina vefat etti. Hayran olduğum iki sanatçının kızıyım, ama çok nesnel bir yaklaşımı vardı hep annemin, iyi söyleyemeyince yüzüme vururdu hemen. Böyle bir eğitim aldım. Ebeveynlerim öyle, ama gurum Antonio Molina'dır. Pavarotti'yle de şarkı söylemek isterdim. Julio Iglesias'ı çok severim, annem de çok sever, çocukluğumun bir parçası o. Flamenkoyu çok seviyorum, flamenko kaderim. Yeni kuşaktan Buika'yı ve Mariza'yı da çok beğeniyorum. Bizler dünya müziğinin genç kuşağıyız, aynı festivallere gidiyoruz, güzel bir ilişkimiz var.
Yunanistan'dan İsrail'e göç eden ve İsrail müziğini Yunan müziği ve Doğulu melodilerle buluşturduğu söylenen gitarist Aris San'ı sever miydiniz? Galiba bir ara İstanbul'dan da geçmiş ki, "Eğlen Oyna" diye bir 45'liği de var...
Evet, severdim. O zamanlar tek bir kanal vardı İsrail'de, Aris San çok meşhurdu ve saygı görüyordu. Annem de bayılırdı o müziğe. Ben, Eleni'yi (Vitali), Haris Alexiou ve Dalaras'ı keşfettiğimde yakınlaştım Yunan müziğiyle. Altı-yedi yıl önce, şarkıcı olduktan sonra kulağım başka müziklere de açıldı aslında. Çok dar görüşlüydüm, dünya yıkılsa da İbrahim'i dinlemeye devam edebilirdim. Bayağı mücadele etmem gerekti açılmak için.
İbo Şov deneyimi nasıldı?
Programa hazırlık için içeride makyajdayken orkestra "da da daaaa" diye bir giriş yaptı, istediğiniz herkese sorun, birden gözümden yaşlar boşandı. Bilmiyorum, belki de babamı düşünmüşümdür. Düğünümü bir yana bırakırsak, hayatımın en heyecanlı günüydü. İbrahim bizi en iyi şekilde ağırlamak için elinden geleni yaptı. Ama biliyorsunuz, sahneye çıktığında her istediğini yapıyor. Stüdyo adeta evi gibi, herkesi kontrol ediyor. *(gülüyor)* İkinci şarkıyı söylerken, televizyonda görülmüyordu, bana maşallah diye bir jest yaptı ve dedim ki, tamamdır, olay bitmiştir, beni seviyor! *(gülüyor)* Hayatta iki büyük sorun var: Biri, bir hayalinin olması ve bu hayalin hiç gerçekleşmemesi. Diğeriyse bir hayalinin olması ve gerçekleşmesi. Şimdi neyin hayalini kuracağım ben? *(gülüyor)* Belki bir gün olur diye hayalini kuruyordum ve gerçek oldu. Birden telefon ettiler ve şova gel dediler. Korkmak için vaktim bile olmadı. *(gülüyor)*
İstanbul'a gelip bir albüm kaydetmek istediğinizi duyduk...
Evet, projenin bir ayağı için buradan otuz müzisyenle kayıt yapmak istiyordum. Bence en büyük projem bu olacak. Bu gelişimde gerçekleştirmeyi düşünüyordum, ama henüz hazır değilim. Sadece geleneksel Ladino şarkılarını söyleyeceğim. Türk müzisyenler projenin Müslüman tarafı olacak, Yahudilerle de kayıt yapacağım. İspanya'da kilisede bir koroyla da kayıt yapmak istiyorum. Ama biraz daha olgunlaşmam gerekiyor bu proje için.

Söyleşi: ***Çiğdem Öztürk***

→27

Miss Platnum

One Love Festival'de başta biz mi çekingendik, o mu, ne fark eder? Balkan nağmelerini en kıvrak halleriyle üfleyen bakır nefesliler, kırık bir İngilizceyle Rumencenin birbirine karıştığı cesur, seksî, sözünü sakınmaz rap başlayınca kalabalık mıknatısa tutulmuş gibi birikti sahne önüne, o da ağırlığını attı üzerinden... Romanya doğumlu, Berlin'de mukim Miss Platnum, Balkanya menşeli feminist hiphop'unu Roll'a anlattı...

ONDAN ŞİKÂYET BUNDAN ŞİKÂYET

Berlin'de Rumen kökenli bir göçmen olarak yaşamak nasıl bir şey?

Miss Platnum: Berlin, farklı kültürlerden birçok mültecinin yaşadığı bir şehir. 1989'dan beri oradayım, annem-babam mülteci olarak gittiler, sekiz ay sonra da beni ve erkek kardeşimi yanlarına aldılar. Tek bir kötü deneyim dışında, orada kendimi memleketimde hissediyorum.

Nedir o kötü deneyim?

Bir keresinde annemle otobüsteydik. Aramızda Rumence konuşuyorduk. İki yaşlı hanım bizi duydu, kendi aralarında yüksek sesle Almanca konuşmaya başladılar: "Bu yabancılar işlerimizi, paramızı elimizden alıyor, vergilerimiz bunlara gidiyor..." Annem de dönüp "bunlar yalan, ben de çalışıyorum, vergimi ödüyorum" diye cevap verdi, sonra apar topar otobüsten indik. Böyle bir şey olduğunda kimse doğru dürüst bir tepki vermiyor. Ama gerek kendi yaşadıklarımdan, gerekse çevremden biliyorum ki, başka bir ülkede bir şeyler yapmak isterseniz, insanlar size iyi davranıyor.

Berlin'de hiç Türkiyeli arkadaşınız var mı?

Tiyatro yapan bir kız tanıyorum. Bir okul arkadaşım da şimdi doktor oldu. Ama çok yakın bir arkadaşım yok. Halbuki Kreuzberg'de yaşıyorum. Türkiye maç kazandığında ortalık yıkılıyor, çok gürültülü kutlamalar oluyor. Orada yaşamaktan memnunum, herkes istediği hayatı sürebiliyor.

Şarkılarınızda "sıfır beden" kültürünü eleştiriyorsunuz. Bu konuda ne hissediyorsunuz?

14-15 yaşındayken idolleriniz var, televizyonda onları izliyorsunuz ve onlar gibi olmak istiyorsunuz. Kendi kendinize bakıp "ben öyle değilim" diye dertleniyorsunuz. Hiçbir şey yemeyip anaroksiya, blumiya olan çok kadın var, bu çok tehlikeli. Televizyona, dergilere çıkan birisinin küçük çocuklara karşı sorumluluğu olması lâzım. Pekâlâ farklı görünebilirsiniz, ince bir bedene sahip olmayıp çok güzel olmanız mümkün. Güzel olmanın tek yolu bu değil, sürekli rejim yapmanız gerekmez.

Gossip'in solisti Beth Ditto'yu tanıyor musunuz?

Fazla takip etmedim. Radikal biri olduğunu ve bedenini rahatlıkla sergilediği resimler çektirdiğini biliyorum. Onun gibi birinin varolması harika. Müziğiyle de takdir görüyor. Çünkü önemli olan nasıl göründüğün ya da kim olduğun değil, ne söylemeye çalıştığın. Yoksa, dünyanın en güzel elbisesini giysen de boş.

M.I.A. ve Santogold çok önemli bir şey başlattı. Herkes sahnede mükemmel Beyoncé ya da Madonna olmak istemiyor. Bazıları da gerçek bir kişilik ister.

M.I.A.'yı çok seviyorsunuz...

M.I.A.'nın çok önemli bir şey başlattığını düşünüyorum. O ve arkadaşı Santogold, onlar çok güçlü. Farklı giyiniyorlar, farklı bir rap tarzları var. Bir değişim duygusunu yansıtıyorlar. Herkes sahnede mükemmel Beyoncé ya da mükemmel Madonna olmak istemiyor. Bazıları da gerçek bir kişiliği olan, mükemmel görünmeyen biri olmak ister. Bence yükselen değer bu olacak.

Louis Vuitton'un başharflerini taşıyan desenine benzeyen bir logonuz var. Hatta bu nedenle kendi giysi firmanız olduğu sanılıyor. Orkestranız da bu desenle bezeli gömlekler giyiyor...

Keşke firmam olsaydı. *(gülüyor)* Evet, orkestramın ne giyeceğini düşündük bir süre, sonra bu fikir çok iyi geldi. O desen bazı şeylerin sadece zenginlerin hakkı olduğunu iddia edenlere yönelik bir ironi. Böyle bir desenin olması için sanki çok büyük, çok ünlü biri olman gerekiyor! Ya da bir Vuitton çantası ancak çok zengin birinin koluna yakışır! Halbuki şart değil. Bizim müziğimiz de biraz böyle: Hem çok şehirli hem de geleneksel müzik unsurları taşıyor. İnsanların şöyle demesinden hoşlanmıyorum: "Ben şu sınıftanım, şunları giyebilirim. Sense giyemezsin." Bence ne istiyorsan giyebilirsin. Diyelim bir elbiseyi beğendim, giydim, biri gelip de "bunun altına yüksek topuklu ayakkabı giymelisin" dediğinde sinir oluyorum. Canım isterse spor ayakka-

bı giyerim. Albüm resimlerimde de taç, kürk falan giyiyorum. Klişelerle oynamayı seviyorum. Rap klişeleri bunlar. Örneğin bir arabam da var.

Ne marka?

(gülüyor) Mercedes değil, Ford.

Mercedes ister miydiniz?

İsterdim. Zaman zaman bu rap tavrını seviyorum. İçinde büyüdüğüm Rumen kültüründe bu konular biraz farklıdır. Eğer paranı kazanıyorsan, "bunu herkes görsün, kendim kazandım, kendime büyük bir araba alıp kutlayacağım" dersin. Bence bu hayat karşısında çok hoş bir tavır. Ama o kadar çok insan "bu çok züppe bir şey, yuppie mi oldun?' falan diye düşünüyor ki. Bence insanın bu tür arzularını tatmin etmesinin mahsuru yok. Evet, hepimiz çevremizi korumalıyız, ben de elimden geldiğince bisikletime biniyorum, ama zaman zaman bir pezevenk gibi yaşamak istiyorum.

Sahnede güçlü bir havanız var...

Almanya'da kadın özgürlüğünün farklı bir anlamı var. Tanıdığım birçok kadının aslında özgürleşmeye ihtiyacı yok. Bence gösteriş yapıyor onlar. Habire "ben özgürleşmiş bir kadınım" diye bayrak sallamaya gerek yok. Eğer özgür bir kadınsanız, zaten herkes anlar.

Romanya'ya gidiyor musunuz?

Senede en az bir kez gidiyorum. Orada albümlerimi yapıyorum, çalışıyorum.

Balkan kültürünün son zamanlarda popülerleşmesi hoşunuza gidiyor mu?

Gogol Bordello'yu internette görmek hoşuma gidiyor. New York da Berlin gibi çok karışık bir yer, kültürler birbirinin içine geçiyor. Bunları kullanabilirsiniz. Bu insanları eleştirmek aklımdan geçmez. Bu bir dalga ve herkes üzerine sıçramak istiyor. Eğer iyi geliyorsa, gerçek geliyorsa ve yapan insanların hoşuna gidiyorsa, bence sorun yok. Ama bir prodüktör tutup da "Balkan kökenli bir kız var, hadi şunu piyasaya sürelim, çok moda" dediğinde tatsız olur.

Gogol Bordello Madonna'yla da sahne aldı.

Ama bu onlardan çok Madonna'nın olayı bence. "Aaa, Gogol Bordello diye bir grup var, çok iyi, beğeniliyor, onlarla sahneye çıkmalıyım" demiştir herhalde.

Evli değilsiniz...

Hayır...

Yani küçük köyünüzden çıkmak için evlendiğiniz doğru değil.

Hayır.

Genellikle kadınların öykülerini anlatıyorsunuz...

Her zaman değil. Örneğin bir parçamda aslında çok iyi durumda oldukları halde bunu fark etmeyip şikâyet eden insanları anlatıyorum. Hep şikâyet ederler, "şuyum eksik, buyum eksik" diye, ama her gün lokantada yemek yerler. Belki parayı ailelerinden alırlar. Bu şarkıyı yaptım, çünkü galiba ben de biraz böyleyim.

Ailenizle mi yaşıyorsunuz?

Hayır. Ama ben de zaman zaman şikâyet ediyorum. Ama insanların yaşadığı gerçek sorunları, gerçek acıları gördüğümde, örneğin yiyeceği, suyu olmayan insanları gördüğümde şikâyetlerimin ne kadar boş olduğunu anlıyorum. Bence bu da modern, büyük şehir hayatının bir parçası. Gençler ne yapacağını bilmiyor, "belki tekrar okula giderim, belki ailem bana para verir, dünyayı gezerim, ne yapsam acaba" diyor. Bence bu çok lüks bir şey. Ben, eğer bir şeyi gerçekten istiyorsan onu yaparsın diye öğrendim. Çalışırsın, sıkı çalışırsın, plan yapar, ona sadık kalırsın. Devamlı şikâyet etmezsin. Bence benim kuşağımın sorunu devamlı şikâyet etmek.

Söyleşi: ***Haziran Düzkan***

TOMBULLUK ONUR YÜRÜYÜŞÜ

Bugünlerde müzik dünyasında bir dirhem et bin ayıp örtüyor, malûmunuz. Kalori hesaplarını koyvermiş, beden kitle endeksine mesafeli, basküllerli paspas etmiş lolipop kızlara karşı savaş boyaları yüzlerinde mücadele halinde bir sürü kadın müzisyen, stil ve hacim arasındaki her türlü ilişkiyi yerle bir ederek yollarına devam ediyor. Miss Platnum gibi birçok farklı meselesi olan, yeni ünlenen sofistike bir r&b müzisyenini sırf beden ölçüleri tutuyor diye bir grup dolgun kadınla bir tutmuyoruz, bu savaşın yeni komutanı olmayı hak ediyor da o yüzden. O kadar çok yemekten bahsediyor ki, adeta bir "tombulluk onur yürüyüşü" gerçekleştiriyor. Dünyaya iletmek istediği iki mesajdan biri, kadınların, moda dergileri ne derse desin, yemek yemekten keyif almaya devam etmeleri gerektiği. "Chefa" albümündeki oyun havası kıvamındaki şarkısı "Butter"da, açıkça, adeta Lou Reed'in "Heroin"i gibi bir bağımlılık şaheseri dillendiriyor, neredeyse sayıklayarak birazcık daha tereyağı istiyor. Ki zaten Amy ne derse desin, bu yüzyılın uyuşturucusu kolesterol, kal temiz kalabilirsen. "Give Me The Food"da niyetini daha açıkça dile getiriyor: "Biliyorsunuz, insanlar kadınların devamlı ince ve diyette olması gerektiğini düşünüyor, ama bu umurumda bile değil". Ve ardından, tarihin gelmiş geçmiş en fettan kahkahalarından biri. Neredeyse kabare gibi bir albüm, o kadar teatral ki. Pete Fox'la yaptığı düet "Come Marry Me"de bu da zirveye ulaşıyor: "Yaşlanıyordun, evlendiğin iyi oldu deyip duruyorlar, ben evden ayrıldığım için mutluyum sadece."

Bu şarkı aynı zamanda Miss Platnum'un anavatanında aşk meşk işlerine de bir gönderme, ki bu da ikinci mesaja getiriyor bizi, aynı zamanda bütün hadisenin tamamlandığı noktaya. Miss Platnum, aslen Romanyalı ve çocukluğunu orada geçirirken, rejimden (kelimenin ikinci anlamıyla) bir hayli çekmiş. Bundan bahsetmeyi ve malûm diktatöre lanetler okumayı seviyor, ancak o günlere aynı zamanda şükran da duyuyor. Katılmamak elde değil, zira her şarkıda daha da ağırlaşan aksan, ama en çok da "hayde, hoppa"lar, inanılmaz oynak ve güzel ezgiler, Balkan havaları havai fişek gibi bir anda patlayıp işi kızıştırıyor. Bu açıdan anavatanının müziğini "konuşturan" M.I.A'ya benzetmek mümkün, zira kendisi de en sevdiği müzisyenler arasında bu ismi de telaffuz ediyor. Huzurunda "hazrol"a geçtiği tek kadın M.I.A değil, "Mercedes Benz" şarkısıyla Janis Joplin'e de selâmı çakıyor, elbette çok daha eğlenceli bir şekilde. Bir tür çelişkiyle, "Mercedes Benz"de zenginlik hayallerinden bahsederken, "Life" şarkısında bu sefer zenginliğe, daha doğrusu hem zengin olup hem de şikâyetçi olanlara öfke kusuyor.

Platnum'u dertlendiren tek şey aşk gibi görünüyor, zira "Come Marry Me" dışında, ki o bile bir aşk şarkısı sayılamaz, ne zaman ki gönül meseleleri açılıyor, halaylar duruyor, eğlence bitiyor. Hem "Voodoo" hem de "Do You", diğer şarkılarına göre hem çok ağır, hem de epey yakınan şarkılar. Genelde inanılmaz basit bir İngilizceyle (ve tabii zaman zaman da anadiliyle), müthiş sarih bir biçimde derdini anlatıyor. İmalar, karmaşık imgeler yok, yakınmak yok, saldırı yok, "varsın bize vursun felek" gibi bir üslûpla. Üstelik çok komik, alaycı değil ama şakacı, hem kendine hem dünyaya karşı. Miss Platnum, 23 yıllık kısa bir ömre bir göç, yüzlerce diyet, bir gruba vokalistlik deneyimi, solo kariyeri ve biri nefis, biri de kayıp iki albüm sığdırmış genç bir müzisyen. "Chefa" Miss Platnum'un dünya pazarına giren ilk albümü, ki bu vesileyle kendisini de tanımış olduk. Kendi sözleriyle izah edelim: "Bana Chefa derler, tanıştığımıza memnun oldum, benim için bir zevk." *H.D.*

Önce "Inside In/Inside Out", şimdi "Konk"la Brit-popa sıkı bir kuvvet şurubu içiren The Kooks, adını bir Bowie şarkısından almış, geçenlerde sahneye çıkıp taze Coldplay şarkısı "Violet Hill"i yorumlamaktan gocunmamış, hürmetkâr, kanaatkâr bir grup... Lider Luke Pritchard, Les Inrockuptibles'e hayatını anlatıyor...

THE KOOKS

TELAŞA MAHAL YOK

Müzik konusunda hep ihtiraslı mıydın?
Luke Pritchard: Tek istediğim, müziğimi yaparak hayatımı kazanmak ve o sayede seyahat edebilmekti. Arzularım müziğe dairdi: İngiliz popuna yeniden biraz tazelik ve masumiyet kazandırmak gibi... Bizim başladığımız zamanlar, her şey kesinkes ikiye ayrılmıştı: Bir yanda, tamamen ticarî bir pop, öbür yandaysa, ilginç ama "bilen" çevrelerle sınırlı gruplar vardı. Kooks'la yapmak istediğimiz, çocukluğumuzda Supergrass ya da Blur gibi grupların bize yaşattığı masumiyet ve coşkuyu bulmaktı.

Kooks'la hedefi vuracağınızı ne zaman fark ettin?
Hemen, ilk kaydı yaptığımızda; bir haftasonu dört şarkı birden yapmıştık. Daha önce başka gruplarla çalmıştım, ama o kıvılcım hep eksikti. Kooks'ta, farklı fikirlerimiz ve zevklerimiz vardı, ama aynı doğrultuda ilerliyorduk. Hakiki bir grup olduk ve bunu korumak için kesin kurallar koyduk, işlerin, kararların, yazımın paylaşımı gibi... Bu kadar demokratik grup az vardır. Grup adına karar almaktan nefret ediyorum. Liderlik rolünü ben istemedim, üstüme kaldı. Ne müzikal açıdan ne de insanî açıdan böyle bir isteğim var. Bir müzisyeni sersemin tekine çevirmenin en iyi yolu ona liderlik yüklemek.

Sahneye çıkma güvenini nasıl elde ettin?
Kendimi bildim bileli müzik yapmayı çok seviyordum. Bunun kaçınılmaz olarak bir sonraki aşaması, müziğini başkalarına dinletmek. En başından beri arkadaşlarım nakaratlarımı bir ağızdan söyler oldu. Bu iyiye işaretti. Bu ilk teşvikler bende sarsılmaz bir güven oluşturdu, halbuki çekingen, içine kapanık, yalnız bir çocuktum. Müziğime gösterilen ilk tepkiler düşmanca olsaydı, muhtemelen kabuğuma çekilmiş olurdum.

Çocukluk anıların böyle mi?
Çocukluğumu çok bulanık hatırlıyorum. Babamı çok küçükken kaybettim, o da müzisyendi. Benim için bir ikon, bir ideal haline geldi: Onun hakkında neyin doğru, neyin uydurma olduğunu bilemiyorum artık, ama müzik yapma arzu ve hevesimi ona borçlu olduğum kesin. Çocukluğumdan hatırladığım, gün boyu pek bir şey yapmadığım, feci sıkıldığım, zamanımın büyük çoğunluğunu odamda öylesine tek başıma takılarak geçirdiğim. İnsanlara karşı bir fobi geliştirmiştim, kimse beni sevmiyormuş gibi geliyordu ve iltifatları, iyi davranışları da itiyordum. Tamamen kendi dünyamda yaşıyordum, 12-13 yaşımdan beri habire ot içiyordum; o da yalnızlık duygusunu perçinliyordu. Yatılı okulun da bir faydası olmadı, çünkü aşırı kalantorların, starların, diplomatların çocuklarının gittiği bir okulda burslu öğrenciydim. Halbuki ben annemle birlikte, lüksten uzak büyümüştüm. Dolayısıyla, okulda kendimi diğerlerine yabancı hissediyordum. İsyankâr falan olmamama rağmen, durmadan fırça yiyor, ceza alıyordum: Yok, dört kutu birayla yakalanmaktan haftasonu okulda kalma cezası, yok, joint bulundurmaktan altı hafta ceza... Ben de bilimkurguya sığındım, kaçmak için idealdi. Bilimkurgu ve babamın plakları: Beatles, Buddy Holly, Everly Brothers, Eddie Cochran, Bob Dylan... Kızlarla ilişkim sıfırdı, neyse ki plaklar vardı da onlara tutunuyordum. İnsan ilişkilerine, aşka dair her şeyi onlardan öğrenmiştim...

> **Brit-popla bir ferahlama hissettim. Kooks'la yapmak istediğimiz, çocukluğumuzda Supergrass ya da Blur gibi grupların bize yaşattığı masumiyet ve coşkuyu bulmaktı.**

Babanın plaklarından çıkıp kendi müzik dünyanı kurman nasıl oldu?
Brit-popla oldu. Blur, Oasis, Pulp, Supergrass... Bir yandan babamın plaklarını hatırlatıyorlardı, diğer yandan da onların daha modernize, daha doğrudan bana seslenen versiyonlarıydı. Onlarla birlikte, büyük bir ferahlama duygusu hissetmiştim. İlk defa, arkadaşlarım, tutkumu, heyecanımı paylaşabileceğim, konuşabileceğim insanlar vardı. Bu böyle bir yıl sürdü, sonra yine Dylan'a döndüm; 12 yaşımdan beri Dylan benim için neredeyse bir obsesyondu. Yatılı okuldayken, abiler odamı basar, CD'lerimi kırar, parçalar, Wu-Tang Clan dinlemeye zorlarlardı beni. Şimdi bankacı oldular, lüks otomobillerinde işe giderken Dylan dinliyorlar.

İlk gitarını kim aldı?
Annem. Çok küçüktüm, doğru dürüst çalamamak o kadar geriyordu ki, bir gün gitarı duvara vura vura kırdım. Annem, "sana bir gitar daha alacağım, ama sakın aklından çıkarma, üçüncüsü olmayacak!" dedi. Ben de bütün zamanımı kucağımda gitarla geçirmeye başladım, albüm

çıkarma hayalleri kuruyordum. Durmadan şarkı yazıyordum, aynı bugünkü gibi: Geceleri, yatağımda. Benim için esas olan yazmaktı. Onca şey anlatabilmek, hissettiklerini üç dakikada özetleyebilmek büyüleyici geliyordu. Hayatın da şarkılar kadar basit olmasını isterdim. Şarkı sözlerinin özlülüğü, kesinliği beni cezbediyor.

Gayet ciddi bir müzik eğitimi almışsın. Bu alanda kendini göstermeye o kadar kararlı mıydın?

Varoluşumu haklı göstermeye, anlamlı kılmaya ihtiyacım vardı; bu çerçevede Kooks'un başarılı olması beni rahatlattı. Çünkü kabul görme ve öç alma duygusuyla hareket ediyordum. Okulda, herifin teki, Nick Glease adlı müzik öğretmeni, bana sürekli zamanımı boşa harcadığımı, başka bir şey denememi, müzikte bir bok olmadığımı söyleyip duruyordu. Hâlâ sık sık aklıma geliyor, beni o kadar çok aşağıladı ki, ama aynı zamanda bana motivasyon da vermiş oldu. Moralimi bozmak, burnumu sürtmek için elinden gelen her şeyi yaptı, bizim gençliğimizi kıskanan ihtiyarın tekiydi. Üzerimde hakimiyet kurmaya, elektro gitarı bana yasaklamaya kesin kararlıydı. Croydon'daki Brit School'a *(Londra'nın uzak bir varoş semtinde "Fame" filmindekini andıran bir müzik okulu)* kaydolacağımı söylediğimde, bana bunun delilik olduğunu, o varoşta bıçağı böğrüme yiyeceğimi, ayrıca da zaten en ufak bir şansım olmadığımı, müziğimin bir geleceği olmadığını, sesiminse daha da berbat olduğunu söyledi. Bir de öğretmenlerin bize yol açtığı, ilham kaynağı olduğu söylenir!

Peki, Brit'te, sonra da Brighton Institute of Modern Music'te neler öğrendin?

Brighton'a okumaya gittiğimde 17 yaşındaydım, hayatım ilk defa başkalarına açılmıştı. Şarkı söylemeyi orada öğrendim. Daha önceleri, ağzımı açtığım anda, yakın arkadaşlarım bile yüzlerini buruştururdu: "Şarkılarını çok seviyoruz ama, sen gitar çalmakla yetinsen!"

Kooks İngiltere'de çok kısa sürede ünlendi. Grubun kontrolünü kaybettiğin hissine kapıldığın oluyor mu zaman zaman?

Her şey inanılmaz hızlı gelişti, düşünecek zamanımız bile olmadı. Hiçbir plak şirketine tek bir demo bile göndermedik, kayıt yapmaya ya da bir menajer aramaya hazır olduğumuzu sanmıyorduk. Tek istediğimiz, birkaç küçük konser vermekti. Bir konser organizatörüne bir CD gönderdik, o bizim menajerimiz oldu ve Virgin'i bizimle sözleşme imzalamaya ikna etti. Bir tek CD'yle buraya geldik. Daha henüz sadece iki aydır beraberdik. Kendimizi korumayı, oyunun kurallarını koymayı, her şeyi yaşayarak öğrenmek durumunda kaldık. Zaman zaman paniklediğim oldu, ama haksızlık edecek halim de yok doğrusu: Müzik yapayım diye üstüne para veriyorlar, içtiğim içkilere para ödemiyorum, birdenbire etrafımda kızlar peyda oldu... Eh, bütün bunlar biraz fedakârlığa değer. Zaten grubu da bunlar için kurmuştuk, kafamıza göre dünyayı dolaşmak ve sadece müzik muhabbeti yapmak için. Bütün bunlar başıma geldiğinde 18 yaşındaydım, rüya gibiydi. Hayatıma bayılıyorum. Ona bir anlam, bir hedef, bir amaç kazandırdım.

Sizin yaşınızda böyle bir başarının getirdiği baskıyı dengelemenin yolları neler?

Burnu büyüklük yapmanı, ne oldum delisi olmanı engelleyecek dostlarını etrafından ayırmamak. Rüzgâra kapılmamaya çalışıyoruz. Kendimi korumamın bir başka yolu da, hakkımızda çıkan yazıların tek satırını bile okumamak. Nispeten ayrıcalıklı bir çevreden geliyorum, çok farklı bir dille kendimi ifade ediyorum, kodaman okulunda okudum... Bunlar sürekli yüzüme vuruluyor. Radiohead, Blur ya da Pete Doherty'nin toplumsal kökenlerinden kimse bahsetmiyor, ama ben bunu boynumda bir haç gibi taşıyorum. Brit School'a gittiğim için de benimle kafa buluyorlar. Amy Winehouse, Adele ya da Kate de aynı sıralardan geçti, ama hayır, onlara bu nedenle saldırılmıyor, bana sataşılıyor. Adeta günah keçisi oldum... *(gülüyor)*

Kişiliğinin bu bir anlamda kıymetli yanını kabullenmek ve kabul ettirmek zor mu geliyor?

Zaman zaman kendimi çok aptal ya da gülünç bulduğum olsa da, genel olarak kendimle barışığım. Kim olduğumu inkâr edecek, varoşlarda yetişmiş bitirim ayaklarına yatacak halim yok. İyi bir eğitim ve kültür alma şansına sahip oldum. İtibar kazanacağım diye, pek çok grubun yaptığı gibi, kendi doğama aykırı davranamam.

Kooks'un müziğinin fazla ciddiye alındığını düşünüyor musun?

Öyle abartılacak bir şey değil, vaktiyle olduğundan daha özenli ve modernize bir beat müzik yapıyoruz. Provalarımız çok neşeli, gayet hafif: "bir, iki, üç..." ve kaptırıp gidiyoruz.

Milyonlarca albüm sattıktan sonra da bu kadar basit ve naif kalmak mümkün mü?

Bu durum insanın elini kolunu bağlayabilir, kulak verilmesi, tatmin edilmesi gereken o kadar çok insan var ki. Ama bu mesleği rakamlara kafayı takmak, hissedarları memnun etmek için seçmedim. Plak şirketimizin maddî zorluk içinde olması kötü, ama bunun kabahatlisi ben değilim, sorumlusu da ben değilim. Bir söyleşide, Coldplay'den Chris Martin plak şirketinin ekonomik bilançosuna katkıda bulunmak için bir albümlerini düşündüklerinden daha erken çıkarmaya karar verdiklerini anlatıyordu. Ama bu senin işin değil ki be kardeşim!

Öyle abartılacak bir şey değil, vaktiyle olduğundan daha özenli ve modernize bir beat müzik yapıyoruz. Provalarımız gayet hafif: "bir, iki, üç..." ve kaptırıp gidiyoruz.

İlk albümün başarısının size sağladığı özgürlüğü nasıl değerlendirdiniz?

Her tür değişikliğe karşı çok temkinliydim. "Konk"u da aynı yerde, aynı insanlarla kaydetmek istiyordum, öyle de yaptık. Aynı albümü tekrarlamak gibi bir niyetimiz yoktu, ama kaprislere kapılmamak istiyorduk. Kaliforniya'da lüks bir otele yerleşip birkaç ay havuz başında kızların kıçlarını seyredebilirdik... *(gülüyor)* Ama öyle olsa, suçluluk duyardım, her şeyin tamamen müzik merkezli kalmasını istedim. Üzerimizde hiçbir baskı, en ufak bir iddia yokken kaydettiğimiz ilk albümdeki kozayı yeniden oluşturmayı arzu ettim. Tek kaprisimiz, onlarca, ama hakikaten onlarca gitar kiralamak oldu, çocuklar gibiydik. Ama sonuçta, yine eski James Trussart Deluxe Steelcaster'ımı kullandım. Bu albümün bir kopuş değil, bir devamlılık sunmasını istiyordum. Telaşa mahal yok, hâlâ içimizde bir sürü şarkı var, aceleye getirip de basamakları atlaya atlaya çıkmanın ne âlemi var? Daha bir sürü Kooks albümü olacak.

Çeviren: ***Siren İdemen***

[COLDPLAY] Coldplay eğer U2 veya REM gibi merdivenlerden ağır ağır çıkan bir grup olsaydı, yeni albümleri "Viva la Vida or Death and All His Friends" için bir nevi "Joshua Tree", bir nevi "Out Of Time" diyebilirdik: Her kapıyı açan anahtar albüm! Oysa Coldplay, daha ilk başta, 2000'de "Yellow" sayesinde, "dakka bir, gol bir" hızıyla girdi hayatımıza. Bugün ustalar ustası Brian Eno'nun denetiminde yayınladıkları son derece maharetli dördüncü albümleriyle büyüklüklerini büyütmekle meşguller. Les Inrockuptibles, Spin, NME ve The Sun kanalıyla, evimizin rock'çusu Chris Martin anlatıyor.

KARPUZ O KADAR KIRMIZIYDI Kİ

2008 itibarıyla Coldplay kimdir, nedir?
Chris Martin: Kendimizi her bakımdan ispatlamamız gereken bir dönemdeyiz. Bugünlerde, bir rock grubu olmak çok enteresan bir hadise. Kimse albüm satamıyor, herkes keyifsiz ve kötümser. Fakat bizim açımızdan bu durum bir özgürleşme. Şöyle düşünüyoruz: Madem daha fazla büyümemiz söz konusu değil, o zaman kendimizi geliştirelim, daha iyi olalım. Bu bizi ürkütmüyor değil, zira emniyet kemerimizi çözmüş durumdayız. Coldplay'in potansiyelini harekete geçirmenin zamanıdır diye düşünüyoruz.
Bu düşünce yeni albümünüze, "Viva La Vida"ya nasıl yansıdı?
Albümdeki her şarkı yeni bir renk arayışı. Çünkü mesele, albümün iyi veya kötü olması değil, renkli olup olmadığı. Yapacağımız şarkılar daha önce tatmadığımız lezzetler olmalı. "Viva La Vida", bugüne kadar yaptığımız en bütünlüklü albüm. Tek kelimeyle "anti-download". Her şarkı bir sonrakine bağlanıyor, dolayısıyla bu albümden iki-üç şarkı seçip indirmek pek mümkün değil.
"Viva La Vida", bundan önceki albümlerinize kıyasla daha gevşek, daha rahat görünüyor. Çalışma tarzınızda bir değişiklik yaptınız mı?
Bir trilojiden çıkıyorduk, kabuğu kırmamız lâzımdı. Aynı noktada kalmak çok boğucu olacaktı. Bizi alışkanlıklarımızdan kurtarsın diye Brian Eno'yu çağırdık prodüktörlüğe. Ve Eno bizi tam mânâsıyla yeniden yapılandırdı. Bize ev ödevleri veriyordu: Şu kitabı, bu makaleyi okuyun, şu şu sergileri görün, şu albümleri dinleyin diyordu.
Kimlerin albümleriydi onlar?
My Bloody Valentine, Malili grup Tinariwen, Alman endüstriyel rock'u –Kraftwerk, Rammstein... Donna Summer'ın "State of Independence"ını defalarca dinletti bize. Favori şarkısıymış. Eno gerçek bir öğretmen gibiydi, ayrıca psikologluk da yaptı. Toplumsal ve etnik kökenlerimden daha az kompleks duymayı öğretti bana. Eno'nun sayesinde gitarlı beyaz rock'un biraz daha ötesini görebilmeye başladım. Bu bir özgürleşme oldu, Eno hiçbir sınır tanımıyor. Onunla çalışırken her şey çok doğal ve kolay geliyor, halbuki hiçbirimiz onun fikirlerini göze alamazdık.
Demolarınıza Eno'nun ilk tepkisi nasıldı?
Ona cidden ihtiyacımız olduğunu söyledi. *(gülüyor)* Haklıydı. Grubun diğer üç elemanına daha fazla sorumluluk ve güven vererek bizi çok daha iyi hale getirdi. Tahayyül edemeyeceğiniz kadar çok beraber çaldırıp söyletti bizi.
Şarkı söyleyişin fark edilir derecede gelişmiş.

Yanda, "Viva La Vida" albümünün kapağında, Fransız ressam Eugène Delacroix'nın 1830 tarihli "La Liberté guidant le peuple" (Halka yol gösteren özgürlük) tablosu yer alıyor. Aşağıda Coldplay, "Violet Hill" klibindeki kostümleriyle: Soldan sağa, Will Champion, Guy Berryman, Chris Martin, Jonny Buckland.

Bu senin çabanla mı oldu, yoksa Eno'nun teklemesiyle mi?
Bu benim kendi isteğimdi, ama desteğe ihtiyacım vardı. Eno sayesinde sesim biraz kütlenin içinde, diğer vokallerin arasında yok oluyor. Hemen hemen bütün parçalarda Eno da söyledi, bayılıyor şarkı söylemeye.
Senin vokal tarzının epey takipçisi çıktı İngiltere'de –ağlak, hisli ve gösterişli vokal. James Blunt ya da Keane gibi şarkıcıların örnek aldığı tip olmak nasıl bir his?
(gülüyor) Gururlandırmıyor. Böyle bir karikatüre indirgenmek övünülecek bir şey değil. Böyle diyorum ama, ben de her şeyi Thom Yorke'tan ve Jeff Buckley'den arakladım.
"Viva La Vida"nın şarkı sözleri de öncekilere kıyasla daha oturaklı...
Evet, yalnız vokalimde değil, sözlerde de ana renkleri değiştirdim. Artık daha az soyut ve daha tematik yazıyorum. Sözler üzerinde çok çalıştım, bu benim için pek öyle alışageldiğim bir durum değil. Leonard Cohen'in, Dylan'ın, Nick Cave'in ya da Jay-Z'nin sözlerini dinlediğimde kıskançlıktan kuduruyorum. Yazdığım sözleri grubun üyelerine ilk sunduğumda çok huzursuz ve gergin oluyorum. Sanki karşılarında çırılçıplak kalmışım ve yargılanıyormuşum gibi geliyor. On yıl sonra hâlâ bu kadar gergin ve tedirgin olmam kendime duyduğum güveni gösteriyor değil mi? *(gülüyor)*
Albümün ismi Frida Kahlo'nun "Viva La Vida" (Yaşasın hayat) adlı tablosundan geliyor. Bu seçimin arkasındaki fikir ne?
"Viva La Vida"yı geçen sene Meksika'da, Frida Kahlo'nun müzeye çevrilen evinde gördüm. O tabloda ve genel olarak Kahlo'nun eserlerinde bayıldığım şey, renklerin parlaklığı, canlılığı ve fakat yakından bakıldığında efkâr ve keder taşımaları. Bunun benim ruh halime çok yakın olduğunu düşünüyorum. Mutluluk ve mutsuzluk pekâla bir arada olabiliyor, bunu kendimden biliyorum. Kahlo bir karpuz yapıp üzerine "Viva La Vida" yazmış. O karpuz o kadar kırmızı, o kadar canlıydı ki. Ama aynı zamanda insanı hüzünlendiren bir tarafı vardı. Görür görmez vuruldum. Albüm için başka bir isim düşünemez oldum.
Peki bu isim albümün ruhuyla örtüşüyor mu?
Albümün bütün felsefesi "Lost" adlı şarkıdaki bir cümleye dayanıyor: "Just because I'm losing / Doesn't mean that I'm lost" (Kaybediyor olmam, kaybolduğum anlamına gelmez). Benim felsefem de böyle, asla bırakmayacaksın. Ama yine de her gün, akşamüstü saat beş oldu mu, iç sıkıntısı üzerimi kaplıyor... Genellikle sekize doğru kendimi daha iyi hissetmeye başlıyorum. Kimsenin başına gelmesini dilemem bu şüphe anlarının. Kendime karşı çok talepkârım, gündelik hayatta kolay bir insan olduğumu söyleyemem. O tür anlarda kimsenin bana yardımı dokunamaz.
Albümün merkezî şarkısı "42"da, Rammstein'dan esintiler olduğu gibi, Radiohead'den de izler var. "Viva La Vida", vokalde Bono'nun olduğu bir Soundgarden parçası gibi, "Yes" Billy Bragg tarzı bir protest şarkı adeta, "Violet Hill" ise Oasis kokuyor...
Her şarkıda intihaller var. Kendimizi hiç frenlemedik, müziğin akıntısına bıraktık. Albümün genel havası progresif rock'tan esintiler taşıyor. "Bohemian Rhapsody"nin veya "Happiness Is A Warm Gun"ın nakaratlarını söylememek için kendimizi zor tuttuk. "42", Radiohead'e bir saygı duruşu. Ne zamandır bir Radiohead şarkısı yapmak istiyorduk. Bu 97. denememiz. Nihayet becerdik!

Kahlo'nun eserlerinde bayıldığım şey, renklerin parlaklığı, canlılığı, fakat yakından bakıldığında efkâr ve keder taşımaları. Benim ruh halime çok yakın bu.

(gülüyor) Bu kimilerine göre cesur bir albüm; bana kalırsa, anahtar kelime şans. Beşinci üyemiz, görünmeyen adamımız Phil Harvey yeniden bizimleydi. Eno'nun yanısıra, Arcade Fire'ın prodüktörü Markus Dravs da albüme el verdi. Cesur olduğumuz nokta, bu insanların kapısını çalıp yardımlarını istememizdi. Başarılı bir grubun "yardıma ihtiyacımız var" demesi zordur.
Hayatını Coldplay'e adayalı on yıl olmuş. Çocukken hayalini kurduğun böyle bir şey miydi?
On yıl önce, tek arzumuz günün birinde bir albüm çıkarabilmekti. Bir sözleşme imzalamak, sonra ilk albümü yapıp bitirmek, bütün bunlar akıl almaz geliyordu. Biz ne en yetenekli ne de en azimliydik; sadece, en şanslı olan biz olduk. Evet, çalıştık, çok prova yaptık. Ama kendimizi hep sahtekâr gibi hissediyorduk, sanki her an birileri çıkacak ve bizim gayet vasat müzisyenler olduğumuzu farkedecekti.
Bir grupta müzik yapmak mizacına aykırı gelmiyor muydu?
Hep müthiş kendine güvensiz biriydim. Bir grubun içinde olmak, "çete"ye girmek biraz da olsa güven duygusu verdi. Asla solo müzik yapamam, müzik dünyası için büyük felâket olur. *(gülüyor)* Böyle bir şey yapabilecek egoya sahip değilim.
Ego değilse, seni motive eden neydi o zaman?
Sıkıntı korkusu, bir şey yapmama, boşluk korkusu... Taşrada, Devon'da büyüdüm, liseye Yeovil'e, PJ Harvey'in şehrine gidiyordum... Her şey çok güzel, küçük, bütün dünyadan uzaktaydı. Öylesine küçüktü ki, bende dünyayı keşfetme konusunda çılgın bir arzu uyandırıyordu. Geceleri sabahlara kadar büyük şehirlerin hayalini kuruyordum. Başka hiçbir yeri tanımıyordum. İlk defa

→33

Londra'ya geldiğimde, 19 yaşındaydım. Çocukken, bütün hayatım ormanda ateş yakarak, kulübe yaparak filan geçerdi. Geri kalan zamanda da ufak tefek şarkılar yazıyordum. Mutlu ve neşeli olsaydım, asla müzik yapma ihtiyacı hissetmezdim. Yazmak, benim için, başımdan geçenleri, bana ne olduğunu, ne hissettiğimi, gün boyu ne yaptığımı anlamaya çalışmanın bir yoluydu. Hikâye anlatmayı, resim yapmayı çok seviyordum...

Evinizde müziğin özel bir yeri var mıydı?

Annem müzikoterapist, babamsa bütün hevesi içinde kalmış bir şarkıcı. Sanattan, müzikten uzaklaştırmak için insanların ellerinden gelen her şeyi yaptıkları kuşaktan. İllâ sağlam bir mesleği olsun istemişler, o da muhasebeci olmuş, ama müzisyen ya da oyuncu olmayı hayal ediyormuş. Benim de muhasebeci olmam onun için büyük hayal kırıklığı olurdu herhalde. Kendimi bildim bileli şarkı söylemekten çok zevk aldım, küçükken okulda, kilisede söylerdim. Başkalarının şarkılarını taklit ederdim. A-Ha ve Michael Jackson'la başladım, sonra Paul Simon, Stevie Wonder ve Cat Stevens geldi, ardından, U2 ve Echo & The Bunnymen, şimdilerdeyse Arcade Fire. Annemle babamın evinde hep bir piyano vardı, idollerimi aynen kopya edecek teknik beceriden yoksun olduğum için kendi şarkılarımı yazmak zorunda kaldım. Onikinci yaş günümde, annem Venedik'ten küçük bir mandolin getirmişti, o oyuncakla çok şarkı yaptım... Bir gruba dahil olmam çok mantıklıydı yani. Kızlarla tanışabilmemin ve kim bilir, belki günün birinde Devon'dan çıkabilmemin tek yolu buydu. Gitmem gerekiyordu. Londra'ya tarih okumaya gittim, ama bu sadece bir bahaneydi, orada müzisyenlerle tanışmak için kesinlikle daha fazla şansım olduğunu biliyordum.

Eğitimini ihmal ettin diye kendine kızgın mısın?

Bir yarım kalmışlık duygusu var, ama sistem böyle istiyor: 21-22 yaşında eğitimini tamamlayacaksın ve artık öğrenmeye ihtiyacın olmayacak. Bense her gün öğrenmek istiyorum, sürekli okuyorum, birçok kişinin sözlerine kulak veriyorum. Eğitimimi bırakmaya beni zorladı diye grubu suçlayamam. Şikâyetçi olmak için fazla göt olmak gerek. Sahip olduğum her şeyi Coldplay'e borçluyum. Bu grup olmasaydı, belki de kafamda bir kasket, Londra'nın tarihî eserlerini gezdiren bir turist rehberi olurdum. Öyle bir hayatım olsaydı depresyondan kurtulamazdım, orası kesin.

Ebeveynlerin gönlünde yatan mükemmel damat gibi görülüyorsun. Chris Martin'in biraz daha karanlık bir yüzü de yok mu?

Korkarım ki var. Ama bunu görmenizi hakikaten istemem, ürkütücü çünkü. Çok hiddetli bir yanım var. Ve tabii bir sürü tatminsizliğim... Ama ben bütün bunların rüzgâr enerjisi misali yapıcı bir şeye kanalize edilmesinden yanayım. Hiddetimi gitarımın üzerinde akorlardan çıkarıyorum. Kurt Cobain, Jim Morrison gibi erken veda eden idollerden yola çıkarak rock'la düzgün bir hayatın bir arada olamayacağını öne süren bir mitoloji var. Ama Dylan gibi büyük sanatçılar bunu yalanlıyor. Herkes bunalım geçirebilir, herkes hayatına son vermek isteyebilir, bu bakımdan sıhhî tesisatçılar veya mühendislerle müzisyenler arasında bir fark yok.

Ama müzisyenlerin "tanrısallık kompleksi"nden mustarip olduğu söyleniyor. Özel hayatlarındaki sorunları bir yana, dünyayı kurtarma girişimleri de buna bağlanıyor. Coldplay'in Adil Ticaret'e, Afrika'nın borçlarından kurtulmasına angaje olmasının ardında da bu kompleks mi yatıyor?

Dünyada olup bitenlere karşı kılını kıpırdatmak istemeyenlerin rahatlarını bozmamak için uydurdukları bir laf "tanrısallık kompleksi". Biz Afrika'yı kurtarma iddiasında değiliz. Çok somut bir soruna, iyi araştırdığımız bir konuya dair düşüncelerimizi söylüyoruz. Hepsi bu.

Biraz önce çete duygusundan bahsettin. İnsan Coldplay'i dünyanın geri kalanıyla savaş halinde tahayyül edemiyor...

Birileri kalkıp "I hate Coldplay" (Coldplay'den nefret ediyorum) diye bir tişört yapsa eminim çok satar. Biz hiçbir zaman cool olmadık, olamayız da. Pek çok kişinin bizden hazzetmediğinin de farkındayız. Ve bu bizi daha da birleştiriyor. Birbirimize karşı çok dürüstüz. Bütün tecrübeleri beraber yaşadık. Bu sayede bir single'ın kapağından davulun sound'una kadar her konuda rahatça tartışabiliyoruz... Birimizin uzaklaşmasına, başka yola sapmasına izin vermeyecek kadar birbirimize bağımlıyız, birbirimizi koruyoruz. Şu ya da bu nedenle birimiz düşerse, bütün grup yıkılır.

Yine de hiç kavga ettiğiniz, bağırıp çağırıştığınız, grubu dağıtmayı düşündüğünüz olmuyor mu?

Her hafta oluyor. Çok nazik ve gayet düzenli bir şekilde birbirimize girişiyoruz. *(gülüyor)* Her şeyi tartışıyoruz, tıpkı öğrenciliğimizdeki gibi. Yüzlerce kere ayrılmanın kıyısına geldik. Ama bu kolay çözüm olurdu. Coldplay taşıması, hâkim olması epey ağır bir yük oldu bize çok uzun bir süre. Ama işte yine sıfırdan başlıyoruz, yeni albümde nereye doğru, nasıl bir yol izleyeceğimizi bilmiyoruz. Artık o kadar büyük bir grup değiliz ve bu da kesinlikle hareket etmeyi kolaylaştırıyor. Müzik endüstrisi o kadar değişti ki, statümüzün ne olduğunu hakikaten bilemiyorum artık.

Coldplay 2000'deki ilk albümüyle başarıyı yakaladı. Sizin durumunuzda, baskı plak şirketinden değil de, bu başarının getirdiği özgürlükten kaynaklandı galiba. Bu özgürlük size ket vurdu mu?

Hiç düşünmemiştim, ama çok doğru. Bu özgürlük bizi panikletti. Çünkü bizim neredeyse modası geçmiş bir hürmetimiz var dinleyiciye. Bu özgürlüğü istismar etmeye ve albümümüzü satın alanları kandırmaya hakkımız olamazdı. CD'ler ucuz şeyler değil, insanlara kaprislerini satamazsın. İlk albümden sonra, bütün kayıtlar tam mânâsıyla cefalı oldu. Her seferinde sıfırdan başlamanın belirsizliği beni dehşete düşürüyor. Biz-

Her şarkıda intihaller var. "42" şarkısı, Radiohead'e bir saygı duruşu. Ne zamandır bir Radiohead şarkısı yapmak istiyorduk. Bu 97. denememiz. Nihayet becerdik!

den bekleneni yapmak, aynı fikirlerle oynayıp durmak ne kadar kolay ve de korkunç olurdu...

Sanatçılar hep şarkıları kendileri için yaptıklarını söylüyorlar. Çok azı dinleyicilerinin mahkûmu olduğunu itiraf ediyor.

Sorun şu ki, ben aslında çoğu zaman yanılıyorum. Eğer şarkıları sırf kendim için yapsaydım, çoğu kötü olurdu. Coldplay için neyin iyi, neyin kötü olduğunu önceden bilmediğim için, her fikri, her öneriyi, yanlış yola sapma pahasına, sonuna kadar götürüyoruz. Stüdyoda böyle bir lüksümüz var, zaman sınırımız yok. Bazı şarkılar nihaî biçimlerine gelinceye kadar heavy metal, hiphop ya da elektro versiyonlardan geçebiliyor.

Coldplay'in hak ettiğinden fazla büyütüldüğünü düşünüyor musun?

Evet. Bu da beni çok tedirgin ediyor. Biz bireysel olarak tek tek o kadar da iyi değiliz, ama bizim şansımız bizi büyüten bu kimya. Muse'a baktığım zaman, kendi adımıza utanıyorum: Her üyesi yetenekli bir grup işte!

Sana göre günümüzün en iyi grubu kim?

Birinciliği iki grup paylaşıyor: Arcade Fire ve Sigur Rós. Biz yedinci sıradayız.

Çeviren: ***Siren İdemen - Yücel Göktürk***

hurûfîlik

"Hurûfîlik", plan b'nin "Dinler ve İnançlar" serisinin ilk kitabı. Daha önce yayımlanan "Gül † Haç: Batı Uygarlığının Yeraltı Kaynakları" ve "Sinema: Modern Mitoloji" isimli araştırma kitapları büyük ilgi toplayan Ömer Tecimer, bu kitapta Hurûfîlik'i inceledi; tasavvuf felsefesini ve özellikle Bektaşîlik'i etkileyen, birçok heterodoks inanç akımı üzerinde iz bırakan Hurûfî felsefesi üzerine ayrıntılı bir çalışma hazırladı.

Gerçeklerin harflerde gizli bulunduğunu ileri süren Hurufilik, evrendeki tüm varlık ve olguların şifrelerini harflere dayanarak çözümlemeye çalışan bir inanç sistemidir. Yaratılışın, Tanrı'nın sözleriyle, yani "kelâm"la gerçekleştiğine, "kelâm"ın harflerden oluştuğuna, her harfin de belirli sayısal değerlere özdeş olduğuna inanan Hurûfî felsefesi, Kur'ân'ı yorumlamanın yanı sıra, çözümlenmesi gereken bir gizem olan insan yüzüne de yönelmiştir.

Önyargılardan uzak, nesnel bir inceleme

Hurûfîlik'e tarih boyunca çoğu zaman önyargılarla yaklaşılmıştır. Genellikle eksik ve yanlış tanıtılan Hurûfîlik, hakarete varan eleştirilere maruz kalmış, kimi zaman bağımsız bir din gibi ele alınmıştır. Hurûfî düşüncesinin öz niteliği olan ezoterizm, varlığını günümüzde de sürdüren bir sapkınlık suçlamasının kaynağı olmuştur.

Bu kitabın amacı Hurûfîlik'i aklamak ya da yargılamak değil, bu konuda önyargılardan arınmış, nesnel bir değerlendirme sunmaktır.

harflerin esrarlı dünyasında büyülü bir yolculuk

plan b®

meşrutiyet c. kıblelizade s. tepe han 1/6 şişhane 34430 istanbul tel: (0212) 251 4023 fax: (0212) 251 4024 e-mail: info@planb.com.tr www.planb.com.tr

Ercüneyt Özdemir

Ankaralı Metropolis grubunun 2003'te yılların tecrübesini konuşturduğu "Makine" albümü, ne yazık ki bir son nefesmiş. Metropolis dağıldı, ama şarkı yazarı/şarkıcı Ercüneyt Özdemir pes etmedi, ince ince düşünülüp bangır bangır çalınmış gayet modern bir rock albümüyle, "E8"le çıkageldi. Şarkı yazarlığının püf noktalarını, Beyoğlu'ndaki stüdyosunda, çay, kahve ve bira eşliğinde kendi ağzından dinledik.

semtini arayan çocuk

Eski grubun Metropolis'le yaptığın tek albüm "Makine"den "Gel Gör Beni", ilk solo albümün "E8"de de var. Neden şarkının remiksini yapma ihtiyacı hissettin?

Ercüneyt Özdemir: Aslında bir arkadaşım, kendi albümüne almak istemişti. O ara galiba çok Chemical Brothers dinliyordum, parçanın kulüp versiyonunu yapmayı düşündük. O aranjman elimde iki sene dolaştı. Arkadaşım vazgeçince, "o kadar uğraştık, bari kendim söyleyeyim" dedim. Değişik açılımları oluştu şarkının, es geçmeyelim istedim.

Yani hâlâ Metropolis'in şarkılarıyla tek tek uğraşıyor değilsin...

Yok, bu özel bir durum. Fazla arkasına bakan bir adam değilim. Ama Metropolis albümü daha fazla insana ulaşabilirdi gibi bir duygu da yok değil içimde.

Niye bitti Metropolis?

"Bu işi yürüteceğiz" diye dört sene yurtdışına, Avusturya'ya kaçmak durumunda kalsak da, Türkiye'ye dönme fikri ağır bastığında, yavaş yavaş bir iş-güç sahibi olma, evlenme gibi şeyler başladı. Müzik bir meslek, ben hayatımı hâlâ müzikten kazanıyorum, ama herkes bu bakış açısında olmayabiliyor. Biz Ankara orijinli bir gruptuk. Şehir değiştirip İstanbul'a taşındığımda, bir yıl Ankara'yla bağımı kesmedim, hep gittim geldim. Grup elemanlarımız, sağolsunlar, üç kere İstanbul'a geldiler, o da oflaya uflaya. Grubun sonunu getiren de galiba benim İstanbul'a gelmem oldu. Arkamdan gelselerdi ya da ben orada kalsaydım ne olurdu, tartışılır. Yaşlar ilerledi, bireysel tercihler öne çıktı. "Herhalde" dedim, "bu grup dağıldı". Bir araya gelip prova yapmayalı da bayağı uzun zaman olmuştu.

2003'te, "Makine" çıktıktan sonra Metropolis olarak neler yapmıştınız?

Bir sene kadar Ankara'da, Limon'da çalmaya devam ettik. Orada güzel gecelerimiz oldu, normal cover repertuarımıza kendi şarkılarımızı ek yapıyorduk.

Neredeydi Limon?

Sakarya Caddesi'ndeydi. Biz bıraktıktan sonra korkunç bir cinayetle kapandı. İşletmecilerden biri dört-beş kişinin katili oldu, barın elemanlarından çok sevdiğimiz bir arkadaşımız da maalesef öldürüldü. Filmlik bir hikâye bu. Ama Limon, açılışından kapanışına kadar, Ankara için çok tarihî bir mekândı bence. Ankara'daki diğer mekânlara göre dışavurumun bayağı serbest olduğu, müzik tarzı olarak kimsenin kimseyi engellemediği bir yerdi. '90'larda Manhattan'da Nirvana çalıyoruz diye blues'cular arkamızdan toplantı yaparlardı. Ankara'da hiç azımsanmayacak, bayağı mutaassıp bir blues topluluğu vardır. Gerçi şikâyet etmiyorum, gitarın nasıl ele alındığını, nasıl çalındığını onlardan gördük. Ama Limon dönemini ayırmak lâzım, İstanbul'da çok örneği olmayan bir yerdi bana göre. Limon'un ardından Çilekeş'ler, Manga'lar, Deja Vu'lar aktı geldi.

Onlar da çalıyor muydu Limon'da?

Ya çalıyorlardı ya da sahnenin önünde bizi dinliyorlardı. Ankara'dan gelen yeni kuşak gruplar o enerjinin ürünü gibi geliyor bana, ciddi bir alevdi. Ama Metropolis de orada çalmak dışında çok da bir şey yapmadı o dönem. Birkaç kere İstanbul'da konser verdik, sonra baktık ki iş istediğimiz gibi gitmiyor, herkes kendi kabuğuna çekildi. Benim İstanbul'a taşınmam 2002'ye denk geliyor. Ben de ilk geldiğimde şaşırdım, ne yapmalıyım, nasıl sadece müzikle uğraşabilirim diye düşündüm. Bir süre cover çalmaya direndim, ama baktım olmuyor, Beyoğlu'ndaki gruplara monte olmaya çalıştım. Büyükparmakkapı Sokak açısından bakılırsa, başarılı sayılacak gruplarla çalıştım. Orası da bir fenomen oldu, sadece Beyoğlu'nda çalmak değil de, o sokakta, Hayal Kahvesi, Line ya da Mojo'da çalmak başka bir aşama gibi görülüyor bar müzisyenleri açısından. Ben Indigo diye bir grupla çalıştım, girdiğimde bir aylık bir solistleri vardı, ama ondan ayrılmak istiyorlardı.

Ne cover'ları yapıyordunuz?

Dünyanın en sevilen şarkıları repertuarı. '70'ler, '80'ler CD'lerindeki şarkıların çoğunu çalıyorduk. Cake, Depeche Mode, Steve Miller Band... Sert şeyler yoktu, gitarcı kolay kolay distorsiyona basamazdı. Bir nevi Beyoğlu parti rock müziğiydi. Fishmind grubunda ise daha grunge bir repertuarımız vardı.

Metropolis şarkıları söylüyor muydun bu gruplarda?

Hayır, hiç dokunmadım bile. Metropolis'ten sonra bende bu işi grupla yapma fikri biraz söndü işin doğrusu. Biraz da kendimi zorlamak istedim, tek başıma tasarlayabileceğim müzik nereye varabilir diye. Ayrıca, Metropolis, o güne kadar sahip olduğum, ama serbest bırakamadığım bir potansiyeli de engelliyor olabilirdi.

Dinlediğiniz müzikler birbirinden çok farklı mıydı Metropolis'te? Mesela Chemical Brothers dinler miydi onlar?

Elektronik müzik çok dinlemezler bildiğim kadarıyla. Dream Theater, Rush gibi grupları çok severdi davulcumuz. Ben de dinlerdim ama, çok da rağbet etmezdim öyle şeylere. Bana fazla kurgulanmış, hatta kurgulanmaktan boku çıkmış gibi geliyor progresif müzik. Enstrümanını çalma üzerine değişik bir deneyim olabilir, ama ben daha ziyade ustalara ilgi duyduğumu fark ettim. Nick Cave gibi, Mazhar Alanson gibi, Jeff Buckley gibi şarkı yazarları üzerine yoğunlaştım. Bu ayrımı yapabildiğim andan itibaren de galiba o ustalığın peşindeyim.

Nick Cave, Mazhar Alanson, Jeff Buckley'ye yoğunlaştım. Sadece şarkı ustalığı değil, bir hayat ustalığı var burada. Sait Faik, Mahmut Şevket Esendal da çok okuyorum.

Ustalık derken, şarkı ustalığından mı söz ediyorsun?

Şarkı yazma ustalığı değil sadece, bir hayat ustalığı da var burada. Sait Faik, Mahmut Şevket Esendal da okuyorum çok. Edip Cansever bana fazla progresif geliyor, onun yerine Cemal Süreya'yı, Özdemir Asaf'ı açıyorum. İfadelerin daha net, daha ➜

karga

Ağustos / Eylül 2008

01 08 08 Cu Fri **on the BEATen tracks_** Bahadır Dilbaz
02 08 08 Ct Sat **Real Time fx_** Bahadır Dilbaz
05 08 08 Sa Tue **Out Of Concept_** taifu
07 08 08 Pe Thr **Audio Boxing_** Osman Kaytazoğlu
08 08 08 Cu Fri **MainTIMEstream_** Bahadır Dilbaz
09 08 08 Ct Sat **Saltyspinzitfunky_** Salty
10 08 08 Pr Sun **Haletiruhiye_** Berk Öğüt
13 08 08 Ça Wed **Kuzgun_** Özgür
15 08 08 Cu Fri **Karga_** Bahadır Dilbaz
16 08 08 Ct Sat **Audio Judo_** Osman Kaytazoğlu / Bahadır Dilbaz
17 08 08 Pr Sun **Haletiruhiye_** Berk Öğüt
18 08 08 Pt Mon **Kuzgun_** Özgür
19 08 08 Sa Tue **Heartbreaker_** Dj Riptide
20 08 08 Ça Wed **belles de nuit_** Ali May
21 08 08 Pe Thr **Present Tense_** Elif İzbırak
22 08 08 Cu Fri **Sek sek sekerek_** taifu
23 08 08 Ct Sat **Rock'n Roll_** Sizzle
24 08 08 Pr Sun **Rock Bottom Riser_** Dj Riptide
25 08 08 Pt Mon **Vertigo_go_** Hilmi Tezgör
26 08 08 Sa Tue **Beat Surrender_** Saffet Sözen
27 08 08 Ça Wed **DEform-E_** Ozan Maral
28 08 08 Pe Thr **Cazır Cazır_** Deniz K.
29 08 08 Cu Fri **JAMsession_** Cem Çınlar
30 08 08 Ct Sat **Saltyspinzitfunky_** Salty
31 08 08 Pr Sun **Rock Bottom Riser_** Dj Riptide

Kadife Sokak No: 16 Kadıköy İstanbul T: 0216 330 31 51
F: 0216 346 55 46 www.kargart.org info@kargart.org

belirgin olması beni cezbediyor. Kulağımı tersten göstermektense, direkt göstereyim diyorum. Metropolis'teki gibi el yordamıyla da değil, seçilmiş sözcüklerle, hecelerle, seçilmiş uyaklarla, biraz daha rafine yollarla yapmak istiyorum bunu. Eskiden aklına gelen her şeyi yazan bir adamken, artık doğru dürüst not defteri taşımıyorum, ama yeri geldiğinde yine kalemi kâğıdı, gitarımı, kayıt cihazını önüme alıp sabaha kadar bir fikrin peşinden gidiyorum.

Heybende çok şarkı var mı?

Benim kadar müziğin içinde olan biri için aslında az. Belki 25-26 tane şarkım vardır hepi topu. Bu iki albüme girmeyenlerin beş-altı tanesi de başkalarının albümlerinde.

Yayınlananlar dışında başka şarkın yok mu?

Bitmiş diyebileceğim şarkıların sayısı otuzu geçmiyor. Eskiden dönüp dönüp şarkının üstünde oynamalar yapıyordum, ama artık ilk hissettiğim an çıkan şeyin doğru olduğunu düşünüyorum. Şarkı, çıktığı anki haliyle düzgün olmalı, artık ona bir şey eklenmemeli, bir şey çıkarılmamalı.

İlham bekleyenlerden misin yani?

İlhamla pek aramız yok, ben onu aradığımda ortalarda olmuyor. *(gülüyor)* Ben galiba daha çok tepem attığında şarkı yazıyorum. Hissettiğim duygunun belli bir yoğunluğa gelmesi gerekiyor, onu yaşamazsam kalemi elime almıyorum. Ya da "şarkı yazmalıyım, şarkı yazmalıyım" diye beynime vurup duruyorum, sonra bir bakmışım, gerçekten de yazıyorum. Kendi verimsizliğimden de çok şikâyetçiyim, ama zorla güzellik de olmuyor işte. Kendimle arama çok fazla gürültü girdiğini hissediyorum son zamanlarda. Daha da beteri, bu gürültüye yaranmaya çalıştığımı fark ediyorum. Bir süre sonra insan o gürültü yüzünden kendisinin ne olduğunu unutuyor. "Nereden başlamıştım bu işe" diye soruyorum kendime, "başlangıçta neydim, bana şarkı yazdıran, o gitarı sabahlara kadar çaldıran şey neydi?" Daha fazla Peter Gabriel, R.E.M., The Smiths, Ahmet Kaya dinlemeye başladım.

Klasik rock dörtlüsünün yapacağı şeyler sınırsızdır. Yola çıkarken mainstream'e yakın bir şey yapmak istedik. Albümü annem de dinleyebilsin gibi bir isteğim vardı.

Stüdyoda cingıllarla, dizi müzikleriyle uğraşmak seni sevdiğin şeylerden uzaklaştırıyor mudur?

Şarkı yazmadıysam, yaptığım hiçbir iş beni tatmin etmiyor, oyalıyor ancak. Ama bunu meslekî deformasyon gibi değil de, meslekî dönüşüm gibi algılamak lâzım. İlk yola çıktığım andan daha hâkimim yaptığım işe. Gürültüden kastım, mesela sabahları yarım saat seyrettiğim televizyon da olabilir. Kırda, dağda bile peşimizi bırakmayan bir sürü ses... Bütün bunlarla iyi geçinmek, biraz azaltmak mümkün mü acaba, asosyal olmadan?

İstanbul da yoruyor olabilir mi seni? Ankara'dan, İzmir'den gelenler zor alışır genellikle İstanbul'a. Neresindensin Ankara'nın?

Cebeciliyim, Mazhar Alanson'un semtinden. Cebecili olmaktan kaynaklanan bir semt çocuğu olma durumum var. Bunu yurtdışında sürdüremedim, o toprağa tam yakışamadım, o duyguyu arıyordum, ama ne olduğunu da tam bilemiyordum. Şimdi işyerim Beyoğlu'nda, evim Elmadağ'da, Beyoğlu barlarında defalarca çalmışlığım var, yani son zamanlarda bu semtin çocuğu olma durumu ortaya çıkıyor. Mahmut Şevket Esendal'ı da o yüzden seviyorum, Beyoğlu'nda yaşayan sıradan insanları akıcı bir dille anlatabiliyor. Ben de sokağa çıkıyorum, buralarda yürüyorum, elli sene önce bahsettiği insanları ben de görüyorum. Her insanın ayrı bir öyküsünün olması, Beyoğlu'nun kozmopolitliği filan bir yana, bahsettiğim ustalığın içinde bir yere ait olarak bu işi yapma da var. O ustaların hiçbiri geldikleri yere ihanet etmemişler, içinden çıktıkları şeyi anlatmışlar. Gürültüye yaranmadan kastım biraz da böyle bir şey. Ne yaptığını, ne olduğunu hatırlatan şeyler bunlar. Üç kuruş paranın kaygısıyla bir müzisyenin hayatta kalma şansı yok. Herkesi bitirmiş olan bu hırs müzisyeni daha hızlı bitiriyor.

Cebeci'yi Ankara'nın diğer yerlerinden ayıran ne?

Üniversite faktörü var, en önemlisi. Siyasal'ın Cebeci'de olması bizim mahalle kültürümüzü çok etkiledi... '80'lerde, ergenlik dönemimizde görüp görebileceğimiz, hayal kırıklığına uğramış solculardı. Buna rağmen, politikanın ne olduğunu merak ettik, "biz evvela insanız, dünyaya insanca bakıp eleştireceğiz, kendi yaşama fikrimizi kendi çabamızla geliştireceğiz" diyebildik. En basitinden, sürekli gittiğimiz bir çay ocağı vardı mahallede, Marksistti sahibi, bize sürekli siyaset komedisi yapardı. Politika, çaycısına kadar bulaşmıştı o zamanlar. Cebeci'de piştim ben, ilkokulundan üniversitesine kadar. İletişim mezunuyum, o da Siyasal'ın parçasıydı eskiden.

Üniversiteye evden yürüyerek gidip geliyordun yani...

Evet, bütün okullarıma yürüyerek gittim. En uzak okulum Kurtuluş Lisesi'ydi, oraya çeşitli yerlerden öğrenciler gelirdi. Eskiden beri MHP'nin kalesi diye bilinirdi, nitekim son bir sene okulun arka kapısından çıkmak zorunda kaldım bir arkadaşımla beraber. Bizi öyle ya da böyle şiddet yoluyla bastırıyorlardı. Belki direkt politik mevzu gibi görünmüyordu olay, ama kız mevzularından filan gözümüzü korkutmuşlardı. Çok kalabalıklardı, yapacak bir şey yoktu. *(gülüyor)* İçlerinde, öğrenci olmadığı halde okul çıkışına gelen sivil polisler de vardı, yaşları da öğrencilerden çok büyük değildi. Adam mezun olmuş, hemen polis yapmışlar, Kurtuluş Lisesi'nin önüne dikmişler. Herkesi bilirlerdi, "bunlar komünist" dedikleri hemen halledilirdi. Bizim gördüklerimiz, terör denilen şeylerin yanında hiçbir şey tabii ki. Biz hiçbir şey görmedik, ama yine de ayrımcılık fikrinin başlangıcı orada oldu bende. Şu anda belki lise yıllarımdaki kadar "biz ve onlar" fikrine, her şeyin bu kadar basit sınıflandırılabileceğine inanmıyorum. O yüzden de artık şarkılarımda çok fazla mesaj kaygısı taşımamaya çalışıyorum. Fazla yer ve zaman işaretleri koymuyorum şarkılara. Bir şeyin avukatlığını yapıyormuş gibi görünmek istemiyorum. Tek sorumluluğum iyi müzik olmalı diye düşünüyorum.

Ercüneyt Özdemir olarak müziğine devam etmenin koşulları neler, kendi şarkılarınla kendini sahnede görüyor musun mesela?

Şu ana kadar Ercüneyt Özdemir olarak konser vermedim, ama ağustos itibariyle bir takım kulüp performansları olacak. Kulüp performansları zaten artık konser sayılıyor, üniversite şenlikleri bile ancak sponsorlarla düzenleniyor, sponsorlar da sadece kalburüstü isimlere rağbet ediyor.

"E8" ne demek?

Bir şey değil, Ercüneyt 2008 demek. Başta adımı soyadımı kullanmayacaktım, E8 olacaktı projenin ismi. Ercüneyt Özdemir gibi seksî bir isimle çıkmak riskli görünmüştü prodüktörlere. *(gülüyor)*

"E8"de çalanlar cover gruplarından arkadaşların mı?

Albümde ta Ankara'dan birlikte çalıştığımız arkadaşlarımız da var, basta Cüneyt Karayalçın var mesela, albümde bas partisyonlarının çok estetik olduğu görülecektir. Bazı arkadaşlarımızla da bu proje esnasında tanıştım. Çalan arkadaşlar kadar aranjör Yıldıray Gürgen'den de bahsetmek gerekir, canlı kayıtlara başlamadan önce neyi nasıl yapalım diye konuşurken oyuncak

mağazasına girmiş çocuklar gibiydik. Evde şarkıları kaydettiğim aletten sonra bu bilgisayar ortamında bir sürü ses alternatifiyle uğraşmak eğlenceli bir süreçti. Albüm bittikten sonra, oyun da bitmiş gibi oldu.

Bu albüm bir Metropolis albümü olarak çıksaydı ne değişirdi? Orada da şarkıları yazan sendin...

Değişen bir şey yok benim açımdan, ben yine bir grupla çalıyorum şu anda da. O albümde hâlâ eksikliğini hissettiğim şey, çok melodik olmaması, akılda kalan, yolda yürürken mırıldanabileceğin bölümlerin yokluğu. Besteci olarak idealimdeki melodileri yaratamadığım duygusunu vermişti albüm. "E8"de çalan ekibin çok iyi olduğunu söyleyebilirim. Türkiye'nin önde gelen bir takım pop rock müzisyenleriyle de çalışıyor bazıları, ama onlarla beraber yaptıkları müziği bir tür iş gibi görüyorlar, bu albümeyse iyi müzik yapmak için girdiler.

Şarkıları beğendiler mi, sözler hakkında yorum yaptılar mı?

Şarkıları sevdiklerini biliyorum, ama enstrümanistlerle şarkı yazarları arasında ciddi bir bakış açısı farklılığı da var. Dinlediğimiz müzikler de, dinleyiş biçimlerimiz de farklı olabiliyor, ama şarkıları pek çok defa dinlediler, çalarken eğlendiler. Normalde bar gruplarının çoğu bir parçayı bir-iki kere dinler, sonra oturup çalmaya kalkışır. Bu grupta öyle olmadı, çok ince detaylara girdik, sahnede neyi nasıl çalacağımızı bile tasarladık. Yaptığımız müzik yine bir grup müziği, klasik rock dörtlüsü için hazırlanmış şarkılar bunlar. Kimi yerlerde aranjörün paçalarından tutmak zorunda kaldım, "gel, grup mantığının sınırları içinde kalalım" diye. Bu bir sınır mı, yaratıcılığı artıran bir şey mi, ondan da emin değilim. Bana göre klasik rock dörtlüsünün yapacağı şeyler sınırsızdır. Üstelik yola çıkarken mainstream'e yakın bir şey yapmak istemiştik bu sefer. Albümü annem de dinleyebilsin gibi bir isteğim vardı.

Metropolis'i beğenmemiş miydi annen?

Beğenmişti ama, "nesini beğendin" diye sorduğumda cevap alamayacağımı biliyordum. Oradan aklında kalan bir şey yoktur, ama bu albümde bir sürü şey olacaktır. Bu bir ölçü değil tabii, ama annemin dinlediği şeyleri ben de dinliyorum. İbrahim Tatlıses'in eski albümleri mesela, Neşet Ertaş türküleri... Annem kendi yöresinin türkülerini de sever, Erzurumludur. Ben de severmişim Doğu türkülerini, Metropolis sonrası dönemde kendimle ilgili böyle bir sürü şey öğrendim. "İllâ da şu müziği yapacağız" takıntısının ardından serbest kaldığımı hissettim. Çocukken Zekai Tunca'yı ne kadar çok sevdiğimi hatırladım mesela.

"Gel gör beni aşk neyledi" ya da "gençlik başımda duman" gibi kalıplar üzerinden şarkı yaratmayı da seviyorsun zaten...

Klişeleri nasıl değerlendirdiğin de önemli. Metropolis albümünden sonra, ne söylediğim kadar, neyi nasıl söylediğimin de önemli olduğunu fark ettim. Deyimleri, atasözlerini deforme edip şarkıya yedirdiğim oluyor.

Bu albümündeki okuyuşun da, kelimelerin de daha Türkiyeli gibi. Bir şarkın Duman'ı da hatırlattı.

Doğrudur. Bu albümde sesime daha çok sahibim, Metropolis albümünü yaparken ne yaptığımı doğru dürüst bilmiyormuşum. "Burasını yanlış okudun" diyen kimse yokmuş karşımda, bir cahil cesaretiyle işe girişmişiz, yolda toparlamaya çalışmışız.

MySpace'teki arkadaş grubunda Bauhaus var. Sever misin Bauhaus?

Ben Peter Murphy hayranıyım, solo albümlerini çok severim, "Cuts You Up" şarkısının yeri başka. Ankara'da yaşadığını da biliyordum. Tanışamadım, ama abim tanıştı, hatta söyleşi yapmak istedi o zamanlar çıkardıkları bir edebiyat dergisi için. Ben daha 18-19 yaşımdayken, Stüdyo İmge dergisi sayesinde Violent Femmes ve R.E.M.'le tanışmamdan sonra, aynı grupların albümlerini edinen, Bahreyn'den gelme diplomat çocuğu arkadaşlarım oldu. Biri şimdi bir üniversitede İngilizce hocası, kardeşi de bir radyonun başında. Türkiye'ye geldiğinde bir tanesinin saçları dimdik punk'tı, yüzünde piercing'ler falan. Sonra bize benzemek zorunda kaldı. *(gülüyor)* Birbirimizden çok şey alıp birbirimize çok şey verdik. The Church, Pixies, Happy Mondays gibi gruplarla tanışmamı sağladılar. 4AD gruplarını çok dinlerlerdi. Bu kadar vokal armonisinin peşinde olmamın sebeplerinden biri de, yine o dönem tanıdığım Cocteau Twins'dir herhalde. Bauhaus da o döneme denk geliyor, ama benim için Ramones'dan daha büyük değildi. Peter Murphy'nin daha çok yeri var hayatımda. Üstelik bir Türkle evlenip buraya yerleşmesi, çalışmalarını buradan yürütmesi, hâlâ İngiltere'de bir hayran grubu olması çok etkileyici bir şey. "İşi biliyorum, ama işe gitmiyorum" durumu var onda. *(gülüyor)*

Peter Murphy'nin buraya yerleşmesi, çalışmalarını buradan yürütmesi, hâlâ İngiltere'de bir hayran grubu olması çok etkileyici. "İşi biliyorum, ama işe gitmiyorum" durumu.

Söyleşi: ***Merve Erol - Derya Bengi***

FOTOĞRAF-DENEME >

TALİHLİ BİR ADAM
John Berger - Jean Mohr
Türkçesi: Osman Akınhay

Ortak kitapları olarak Türkçe'de daha önce *Anlatmanın Başka Bir Biçimi* ve *Yedinci Adam*'la bilinen yazar John Berger ile fotoğrafçı Jean Mohr'un fotoğraf-deneme türündeki bu kitabı, esas itibariyle toplumsal gözlem ile tıp felsefesini birleştiren bir metindir; ayrıca, idealist bir köy doktorunun hayatından yola çıkan, nefis bir tefekkür metnidir...

GEY-LEZBİYEN >

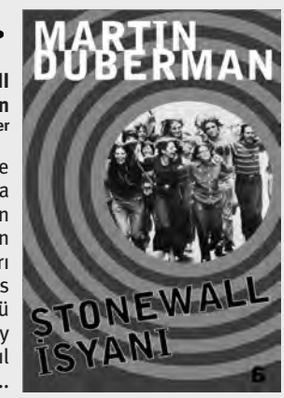

STONEWALL İSYANI
Martin Duberman
Türkçesi: Ceren Günger

Türkçe'de daha önce *Aylak Kerouac* ve *Toprak Ana – Emma* adlı oyunlarıyla bilinen ünlü tarihçi ve aktivist Martin Duberman, bu kitabında, 28 Haziran 1969'da New York'taki bir eşcinsel barı olan Stonewall'a düzenlenen polis baskınının nasıl bir isyana dönüştüğünü ve beş güne yayılan çatışmalarla gey ve lezbiyen dünyasının çehresini nasıl kökten değiştirdiğini anlatıyor...

KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR >

BERDEL
Müslüm Yücel

"Edebiyatta Ölüm ve İntihar" ve "Türk Sinemasında Kürtler" kitaplarından tanıdığımız Müslüm Yücel, kendi halasıyla ablasının da genç yaşta ölümlerine sebep olan berdel üzerindeki bu çalışmasında, yaşadığımız coğrafyada süregiden bir gerçekliğin nasıl acılara sebep olduğunu, bu olgunun 'erkeklik'le ilişkisini de kurarak anlatmaktadır...

SİNEMA >

TÜRK SİNEMASINDA KÜRTLER
Müslüm Yücel

Müslüm Yücel'in Kürtçe'nin yasak olduğu yıllarda, asimilasyon politikalarının kökenlerini ve gelişimini de ele alan bu kitabı, Türk sinemasında yer alan Kürt karakterlerin ve Kürt coğrafyasının izini sürerek, Kürtçe'nin Türkçe'nin içerisine nasıl gizlendiğini ve Kürt karakterlerin hangi bakış açısıyla işlendiğini ortaya koymaktadır...

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

agorakitaplığı

BARIŞAROCK

6

FESTİVAL
İSTİYORUZ
SAVAŞA
İŞGALE
KARŞI

SAVAŞA KARŞI FESTİVAL İŞGALE KARŞI FESTİVAL IRKÇILIĞA KARŞI FESTİVAL MİLLİYETÇİLİĞE KARŞI FESTİVAL ÖZELLEŞTİRMELERE KARŞI FESTİVAL NEOLİBERALİZME KARŞI FESTİVAL KAPİTALİZME KARŞI FESTİVAL ÇOK ULUSLU ŞİRKETLERE KARŞI FESTİVAL MİLİTARİZME KARŞI FESTİVAL DARBELERE KARŞI FESTİVAL YASAKLARA KARŞI FESTİVAL IMF'YE KARŞI FESTİVAL DTÖ'YE KARŞI FESTİVAL DÜNYA BANKASI'NA KARŞI FESTİVAL NATO'YA KARŞI FESTİVAL CİNSEL AYRIMCILIĞA KARŞI FESTİVAL HOMOFOBİYE KARŞI FESTİVAL GDO'LARA KARŞI FESTİVAL KÜRESEL ISINMAYA KARŞI FESTİVAL NÜKLEERE KARŞI FESTİVAL

MYRA

9-10 AĞUSTOS 2008, SARIYER

ROLL KİTAPLIĞI

Abdullah Aysu Küreselleşme ve Tarım Politikaları (Su)
Adonis Kör Kahin (Yapı Kredi)
Ahu Antmen *(der.)* Sanat/Cinsiyet –Sanat Tarihi ve Feminist Eleştiri (İletişim)
Alain Jaubert Cennet Vadi (Kanat)
Alexander Trocchi Helen ve Arzu (Versus)
Bülent Aksoy Geçmişin Musıki Mirasına Bakışlar (Pan)
Bülent Somay Çok Bilmiş Özne (Metis)
Dario Azzellini Futbolistas –Futbol ve Latin Amerika (Otonom)
Fethi Naci Dünya Bir Gölgeliktir (YKY)
Hrant Dink İki Yakın Halk İki Uzak Komşu (Uluslararası Hrant Dink Vakfı)
Kurt Vonnegut Şampiyonların Kahvaltısı (Dost)
Küçük İskender The God Jr (Sel)
Leonard Cohen Görkemli Kaybedenler (Versus)
Marjane Satrapi Dikiş Nakış (Minima)
Martin Duberman Stonewall İsyanı (Agora)
Oscar Wilde Yalancılık Sanatı –Sanatçı Olarak Eleştirmen (Epos)
Patrick McCabe Kasap Çırağı (İthaki)
Simon Vestdijk Çalgılı Bahçe (Versus)
Ümit Kardaş Ötekiler İçin Sivil İtaatsizlik Rehberi (HayyKitap)
Woody Allen Yan Etkiler (Siren)

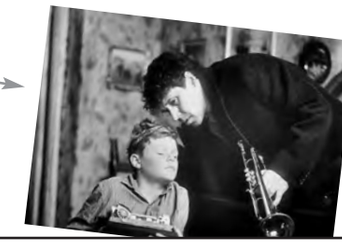

Lisa, gidelim buralardan

Şarkılarını, şiirlerini bilmeseymişiz bile, onu bir romancı olarak baştacı edermişiz. Leonard Cohen'in "Görkemli Kaybedenler"i yeni bir çeviriyle yeniden yayınlandı, beraberinde yarı-otobiyografik ilk romanı "En Sevilen Oyun" geldi. Daha iyi yaz okuması yok...

"Bu gece seninle karşılaştığıma çok sevindim. Bize gelip Carl ve çocuklarla tanışmalısın. Carl çok okur; onunla konuşmaktan hoşlanacağından eminim."
"Yapmaya niyet ettiğim en son şey oturup biriyle, Carl bile olsa, kitaplardan konuşmak. Ben, seninle yatmak istiyorum. Bu kadar basit."
Ataklığıyla onu savunmasız bırakıp köşeye sıkıştırmaya niyetlenmişti, ama sadece sohbeti modernleştirmeyi başarmıştı.
"Benim için basit değil. Komik olmaya çalışmıyorum. Niye benimle yatmak istiyorsun?"
"Çünkü biz bir zamanlar el ele tutuşmuştuk."
"Ve bu geçerli bir sebep, öyle mi?"
"İnsanların, aralarındaki masa sayesinde bile olsa herhangi bir bağ kurmaları şanstır."
"Ama herkesle bağ kurmazsın. Anlamı kalmaz o zaman."
"Benim için kalır."
"İyi de, bir erkekle kadının bağ kurabilmesinin tek yolu yatağa girmek midir?"
Breavman gerçek deneyimleriyle değil, flörtçü sözcüklerle yanıtladı.
"Başka ne var? Sohbet mi? Ben bu işin içindeyim ve sözcüklere hiç inancım yok. Dostluk mu? Seks üzerine kurulmamış kadın-erkek dostluğu ya ikiyüzlülük ya da mazoşistliktir. Birlikte ulaştığımız orgazm sonrası bir kadının yüzünde değişimi gördüğüm an tanıştığımızı anlarım. Bundan başka her şey hikâye. Bugün kullandığımız sözlük bu. Geriye kalan tek lisan bu."
"O zaman, kimsenin anlamadığı bir lisan bu. Eveleme geveleme."
"Sessizlikten iyidir. Lisa, gidelim buralardan. Çok geçmeden biri çıkıp neden gitarımı getirmediğimi soracak ve yumruğumu ağzının ortasına indireceğim. Haydi, bir yerde kahve içip öyle konuşalım."
Lisa kibarca kafa salladı. "Hayır."
Şimdiye kadar aldığı en iyi hayır cevabıydı bu, çünkü içinde onur, takdir ve kesin bir inkâr vardı. Cevabı aldı ve oyunu bitirdi. Artık beyaz atkılı gençlerin uzun arabalarıyla gelip onu götürdükleri günlerdeki gibi keyifle konuşup onu izleyerek hayranlık duyabilirdi.
"Bu kelimenin bundan daha iyi kullanıldığını hiç duymamıştım."
"Bunu duymak istediğini düşündüm."
"Nasıl bu denli bilge olabildin?"
"Dikkat, Larry."
"Bakın ne bulduk?" Hostes ışıltıyla gülümsedi. Birçok davetli katıldı.
"Seni çalarken hiç dinlemedim" dedi Lisa. "İsterdim."
Tanımadığı gitarı aldı ve akort etti. Pikabın sesi kapatıldı ve herkes ya bir sandalye çekti ya da yün halının üstüne, yere oturdu.
Hafif ahşaptan, bas telleri iyi tınlayan, güzel bir İspanyol gitarıydı. Aylardan beri bir gitara el sürmemişti, ama ilk akoru (La minör) basar basmaz çalmayı kabul ettiğine memnun oldu.
İlk akor onun için her zaman can alıcıydı. Bazen tenekemsi, lezzetsiz bir ses çıkardı ve yapılacak tek şey kaldırıp gitarı bir kenara koymaktı, çünkü ses bir türlü

düzelmezdi ve icatlarının hepsi kulağa basit reklam cingılları gibi gelirdi. Uygun saygı ve şefkat göstermeden gitarı eline aldığı zamanlarda başına gelen bir şeydi bu. Gitar, onu itaatkâr bir frijit kadın gibi cezalandırırdı.
Ama bir de müziğin öyle derinden fışkırıverdiği güzel zamanlar vardı ve o zamanlarda telleri tıngırdatanın kendisi olduğuna inanmakta güçlük çekerdi. Sağ elinin karmaşık hızlı hareketini ve sol elinin perdeler arasında gezinen balet parmaklarını izlerken, bu hareketlerle, sanki ahşabın içinden havaya dağılan müzik arasındaki bağlantıyı merak eder dururdu.
İşte yalnızca Lisa için çalıp söylediği o an, tam böyle bir andı. İspanyol İçsavaşı şarkılarını partizanca değil, Tiresiasçı bir tarihçi gibi söyledi. Donne'un muhteşem açılışını düşünerek, herhangi bir aşk şarkısının özünü oluşturan, sevgiliden mahrum kalmaya dair minik parçalar söyledi.
"Tatlı aşkım! Gitmem değil / Sana yorgunluğumdan."
Sözleri pek şarkı gibi söylemedi, mırıldandı. Kendini yıllar önce teslim alan şiiri, dudaklardan öylesine dökülüveren o basit dizeyi yeniden keşfetti ve derken, bitirmeden önce onikiden vurdu.
"Benim olması gerektiğini bilirken / Sevdiğimin başkasını sevdiğini görmektense / Güneşin hiç parlamadığı / Bir karanlık vadide olmak isterdim."
Tüm melodileri Lisa'ya ithaf ederek bir saat çaldı. Şarkıları söylerken, o kırmızı sicimi çözüp özgür kılmak istedi onu. Ona verebileceği en güzel hediye buydu.
Bitirince gitarı, sanki içinin en iyi yanını saklayan bir şeymiş gibi dikkatlice yere bıraktığında Lisa, "Müziğin, söylediğin her şeyden daha fazla sana bağım olduğunu hissettirdi bana" dedi. "Lütfen bir an önce bizi ziyarete gel."
"Teşekkür ederim."
Kısa süre sonra, dağlarda yürüyüş yapmak üzere partiden ayrıldı. Ay'ı izledi. O da uzun zaman yerinden kıpırdamadı.
Leonard Cohen, "En Sevilen Oyun" (Versus)

→41

MGMT

Adlarını The Management'tan MGMT'ye çevirip "Oracular Spectacular" albümüyle 2008'e damga vuran iki New York delikanlısı, müzikal takıntılarını Rock & Folk, Les Inrockuptibles ve Evene'e anlatıyor...

MİSTİK ELEKTRONİK SAYKODELİK

Birbirinizle nasıl tanıştınız?
Andrew Van Wyngarden: Aynı üniversitede okuyorduk. Birinci sınıftayken, aynı binada kalan bir arkadaş grubuyduk. O zamanlar, sanatla kafayı bozmuş ucubeler, hippi artıkları gibi bakılırdı bize. İkimiz de müziğe çok düşkündük. Özellikle rock klasiklerine takılıyorduk: Sonic Youth, King Crimson... Sonra, bilgisayarda bir şeyler bestelemeye giriştik. Bir live albüm kaydettik ve her şey öyle başlamış oldu.
Goldwasser: Odamızda elektronik loop'larla oynaşırken şarkı söylemezdik. Sonra bir aşamada pop şarkıları yazmaya koyulduk, sırf eğlenmek için. Hâlâ da öyle bir ciddiyet yok üzerimizde. MGMT, yani "management" da büyük şirket işlerine bir gönderme. Hedefimiz mümkün olduğunca çabuk çok fazla satmaktı. Asla gerçekleşmeyeceğini düşünüyorduk, ama oldu galiba. *(gülüyor)*
Bugün MGMT nasıl bir müzik yapıyor?
Wyngarden: Sürekli değişiyor. Albüm çıktığından bu yana değişmeye devam ediyor. '60'lı, '70'li yılların saykodelik müziğinin izleri çok var. Biraz da endüstriyel müziğin başlangıç dönemini görebilirsiniz. Sonuçta, müzik zevkimiz de değişiyor.
Albümünüzde bayağı bir nostalji duygusu, hatta epey hüzün hissediliyor...
Ben Goldwasser: Evet, türleri de, duyguları da birbiriyle kaynaştırmak hoşumuza gidiyor. Bu albümdeki şarkıların bazıları epey eski, bayağı bir zaman önce yazıldılar. Dolayısıyla da neşeden hüzne pek çok farklı duygu var... Samimi mavradan hakiki depresyona kadar uzanıyor.
Hippilerle aranız nasıl?
Wyngarden: Benim babam Memphis'te muhalif bir yayında editör, annemse New Mexico'da yaşayan bir fotoğrafçı. Ablamla yanımıza oturur, bir cigaralık sarar, döndürür. Ablamla annem hafif manyaktır zaten, ben onların yanında gayet makûl kalırım. Sanki ebeveynlerimin klonlanmış hali gibiyim, kendini bir anda 1960'larda bulmak isteyen bir velet misali. Ama biz aynı zamanda yıkmak ve kaos yaratmak da istiyoruz.
"Oracular Spectacular"ın yapımında maddelerin etkisi oldu mu?
Goldwasser: Maddelerle habire uçuşa giden bir grup gibi görünmek istemeyiz doğrusu. Ama bazı tecrübelerin de yetişmemizde etkisi olmadı değil. Ama bunlar albüme hiç yansımadı.
Wyngarden: Evet, okul yıllarında kaldı o işler. Ben şahsen Castaneda'nın meskalin serüvenlerinin hastasıydım.
Herkes albümün saykodelik olduğunu söylüyor, ama kimse tarzınızı tam olarak tarif de edemiyor. Siz nasıl tarif edersiniz?
Wyngarden: Müziğimizin sadece saykodelik olduğu söylenemez. Tek söyleyebileceğimiz, bugüne kadarki bütün etkilenmelerimizin bir karışımı olduğu ve epey deneysellik içerdiği.
Kimler sizi en çok etkileyen gruplar?
Goldwasser: Tabii epey saykodelik sound var, Spacemen 3, Flaming Lips, Spiritualized... Pop âleminden David Bowie. Ve tabii bütün babalar: Bob Dylan, Neil Young, Stones...
Pek çok müzisyenle benzeştiriliyorsunuz: Todd Rundgren, "Miss You" ve "Emotional Rescue"nun Stones'u, Brian Eno, Bee Gees, Spiritualized, T-Rex, Sly & The Family Stone, Bowie, Suicide, Silver Apples...
Wyngarden: Vaay! Bize uyar, teşekkürler. Saydığınız çok meşhur isimler bir yana, büyük hayranlık duyduğumuz Silver Apples'la ya da Spiritualized'la karşılaştırılmak çok hoş.
Goldwasser: Spiritualized gerçek dahi! Bütün Spacemen 3 tayfası büyüleyici esasen.
Wyngarden: İnsanlar Jason Pierce ve Sonic Boom'un dehasının farkında değil, bir-iki reverb efektiyle hafif oryantal numaralar çektiklerini sanıyorlar, halbuki onlar çok incelikli işler yapıyor, gerçekten çok büyük şarkı yazarları.
Nikki Sudden'a çok hayran olduğunuzu söylüyorsunuz; onun adını anan pek kimse kalmadı...
Goldwasser: Nikki Sudden'a hayranlığımız büyük. Onu yine çok beğendiğimiz Swell Maps'le keşfetmiştik, Jacobites'le yaptıklarının da gönlümüzde apayrı bir yeri var.
Sudden'da bu kadar çok sevdiğiniz şey ne?
Wyngarden: Katışıksızlığı, bütünlüğü. '80'li yıllardaki taviz vermeyen tavrı, "Their Satanic Majesties Request" ile "Beggars Banquet" arasında sıkışan kendi müzikal yaklaşımından şaşmaması...
Herhalde Nikki Sudden dinleyerek büyümediniz... Gençliğinizde neler dinliyordunuz? Nirvana döneminiz oldu mu mesela?
Goldwasser: Yoo, hayır... Ben King Crimson hayranıydım, benim fetiş grubumdu.
Wyngarden: Benim için en büyük üstad Neil Young'dı. Ama, bütün zamanların en iyi albümü ne diye sorarsan, bence kesinlikle Lou Reed'in "Berlin"idir.
Goldwasser: Bizim için yeni müzisyenler keşfetmek adeta bir obsesyon.
Wyngarden: Hep mainstream'in dışındaki şeyleri keşfetmek gibi bir derdimiz oldu.
Goldwasser: Kesinlikle snobluk olarak görülmesin, ama hiçbir zaman listelerdeki gruplarla yetinmedik. Kenarda köşede kalan şeyleri keşfetmek müthiş bir zevk.
Strokes, White Stripes gibi gruplar çıktığında nasıl karşıladınız?
Wyngarden: Her ne kadar Jack White büyük bir gitarist olsa da, bize bayağı demode gelmişti doğrusu.
Goldwasser: Yine fazla iddialı gözükmek istemem, ama herkesin White Stripes'ı, Strokes'u,

Bilgisayarla birkaç saniyede bütün bir bölümün yerini değiştirebiliyorsun, eklemeleri, çıkarmaları yapabiliyorsun. Bilgisayar olmasa, müzik yapmak bayağı zor olur.

42→

Interpol'u göklere çıkardığı devirde, biz King Crimson, Sly Stone, Suicide'ın ikinci albümü, Spacemen 3 ya da Mingus'un "The Black Saint & The Sinner Lady"sini dinlemeyi tercih ediyorduk.

Genel olarak, şarkılarınızın temaları nereden, nelerden kaynaklanıyor?

Wyngarden: Bir kuralı yok. Duruma göre değişiyor. Ama genel olarak, okuduğumuz kitaplardan, seyrettiğimiz şeylerden çıkıyor... Çoğunlukla şarkıları hızlı hızlı, alelacele yazıyoruz.

Sadece bilgisayarla mı yapıyorsunuz bestelerinizi?

Goldwasser: Klasik enstrümanlarla başlıyoruz, gitarla, piyanoyla... Ama sonra, bütün düzenlemeleri bilgisayarla yapıyoruz. Bir sürü şey yapmaya imkân veriyor bilgisayar. Birkaç saniyede bütün bir bölümün yerini değiştirebiliyorsun, istediğin eklemeleri, çıkarmaları yapabiliyorsun, istediğin orkestra enstrümanını ilave edebiliyorsun, müthiş bir şey! Bilgisayar olmasa, müzik yapmak bayağı zor olur. *(gülüyor)*

Albümü niye ikiniz tek başınıza kaydettiniz; üçlü ya da dörtlü klasik grup formatını tercih etmemenizin sebebi ne?

Wyngarden: Çünkü bu maceraya iki kişi olarak atıldık ve öyle devam etmek istedik. Ayrıca, iki kişi kayıt yapmak çok daha kolay. İkimiz de birkaç enstrüman birden çaldığımız için bir sorun olmadı.

Giyim kuşamınıza, grubun görünüşüne verdiğiniz önem konserlerinize de yansıyacak mı?

Wyngarden: Öyle olmasını çok istiyoruz. Ama, bununla uğraşacak hiç vaktimiz olmuyor; bir yandan provalar, bir yandan yeni şarkı yazmak... Zamanımız yetmediği için de, varolanı şarkı yazmaya ayırmayı tercih ediyoruz. Önemli olan, yaptığımız müzikten insanların hoşnut kalması. Ama görsel dünyamızı da konserlerle bütünleştirmeye niyetliyiz. İnternet sitemizin dizaynı olsun, albüm kapaklarının tasarımı olsun, bizim için hepsi önemli...

Albümünüzün adı "Oracular Spectacular" (Muhteşem Kehanet) nereden geliyor?

Goldwasser: En başta, "Mystic Bullshit" (Mistik zırva) koymayı düşünüyorduk. Ama pek çekici gelmedi, satış şansı yoktu doğrusu. Bir arama motorunda bu kelimeleri yazdık. Ve "oracular" (kehanet) ile "spectacular" (muhteşem) çıktı karşımıza. Hoşumuza gitti ve albümün adı böyle kaldı.

Albüm mart ayında çıktı ve hemen ardından büyük festivallere katıldınız. Bu hızlı başarı sizi

nasıl etkiledi?

Wyngarden: Genelde, küçük salonları tercih ediyoruz. Dinleyiciyle temas kurma açısından daha sıcak bir ortam oluşuyor. Büyük salonlarda ses sistemi çok daha iyi oluyor, ama çok fazla konsantrasyon gerektiriyor. Her şeyin çok hızlı geliştiği doğru, yeniden yere inmeye çalışıyoruz.

Goldwasser: Çok hızlı başarılı olmaya gelince, buna çok fazla kafayı takmamaya çalışıyoruz. Hakkımızda söylenen iyi şeylere inanacak olursak, kötülerine de inanmamız gerekir.

Wyngarden: Bu olup bitenleri, başarıyı hiç öngörmemiştik. Ben'le beni bir araya getiren, acayip müziklere duyduğumuz tutkuydu. MGMT bizim için sadece bir hobiydi. Büyük bir plak şirketiyle sözleşme imzaladıktan sonra iş ciddiye bindi... Onun üzerine, bir sürü şarkı yazmamız gerekti.

Bizi bir araya getiren, acayip müziklere duyduğumuz tutkuydu. MGMT bizim için bir hobiydi. Büyük bir plak şirketiyle sözleşme imzaladıktan sonra iş ciddiye bindi.

Goldwasser: Doğru dürüst bir repertuarımız yoktu. İlk konserimiz bayağı efsanevî oldu. Connecticut'ta, fakültede sahneye çıkmıştık. Ama çalacak parçamız olmadığından, aşağı yukarı bir saat boyunca, "Ghostbusters"ın jeneriğinden tek bir parçayı çalıp durduk. O gece, "loser" şöhreti yakamıza yapıştı.

İlk single'ınız "Time To Pretend"de rock'n'roll tarzı hayatın nimetlerinden faydalanan, ama sonra eroinden ölen iki müzisyeni canlandırıyorsunuz. Bu gidişle gerçeğe dönüşür mü?

Goldwasser: O tamamen bir şakaydı canım. İnşallah körün taşı tutturması gibi tutturmayız. Eroin kullanmak isteyeceğimizi sanmıyorum.

Wyngarden: Valla ben seksenime kadar denememiş olursam o zaman başlarım. Hem eroin de acıya iyi gelir. O şarkı aslında rock star klişelerine, o hayat tarzına bir dokundurma. Böyle bir hayat felsefemiz yok. İnsanlara uyuşturuculara takılın, şunu bunu yapın demiyoruz.

Goldwasser: Müziğe ilk başladığımızda, rock star olunca şöyle yapacağız, böyle yapacağız diye şakalaşır dururduk. O şarkıyı mezuniyetten kısa bir süre önce, o ruh haliyle yazmıştık.

Kendinizi elinizde keyboard'lar, arkanızda koca bir kitle, Kiss gibi kameraya dil çıkarırken düşünebiliyor musunuz?

Goldwasser: Şahane olurdu valla. Peki David Lee Roth'a ne dersiniz? Kalabalığın üstünde onun gibi sörf tahtasıyla dolaşsak filan? Bütün rock müzisyenlerinin nihaî hedefi budur.

Bu rock klişelerine düşmekten korkmuyor musunuz?

Wyngarden: Şimdilik, o şarkıda anlattığımız durumla bir alâkamız yok. Yaşadıklarımıza alışmaya, başımıza gelenleri sindirmeye çalışıyoruz ve insanların yaptığımız müziği sevmeye devam etmesini umuyoruz.

Goldwasser: Rock yıldızı olmak için belirli bir kişilik yapısına sahip olmak lâzım, bense onun kıyısından dahi geçmiyorum. Kendimi denetleme mekanizmalarım çok güçlü. Hayatımda hiçbir zaman suçluluk duymadan canım ne çekiyorsa yapamadım. Ayrıca, dünyanın en büyük grubu olma gibi heveslerimizin de olacağını zannetmiyorum. Bizimle beş dakika geçiren herhangi biri, eğer vaktiyle bizim ulaşılmaz olduğumuz gibi bir hisse kapılmışsa, anında bütün düşünceleri değişir. Kimse bizde büyük bir rock yıldızı olacak kapasitenin olduğuna inanmaz.

Wyngarden: Bir sene evvel, daha şarkılarımızı yeni yeni yazarken ve henüz bir sözleşme imzalamışken, bütün bunların niye başımıza geldiğini anlayamamıştık. Sanki bir tuhaf yolda galaktik bir takım varlıklar bize kılavuzluk ediyordu. Hâlâ da neler olup bittiğini tam olarak bilemiyoruz, bu noktaya gelmek için büyük bir çaba harcamış değiliz çünkü. Bu aralar Paris'te şık bir kulüpte top modeller için düzenlenen bir partide DJ'lik yapacağız. Bizde de top model havası var mı? Vardır inşallah.

İlk albümde o kadar çok tarz bir arada ki, ikinci MGMT albümünün birinciden tamamen farklı olması mümkün mü?

Wyngarden: Ama olacak. Bambaşka bir albüm olacak.

Çeviren: ***S.İ.***

[The Breeders]

Dünya Kurt Cobain'e, Cobain onlara hayrandı. Kim Deal'ın Pixies yıllarından sonra kurduğu The Breeders, '90'ların başında fırtına gibi esmiş, dur-kalk usûlünün en güzel kullanıldığı düşük yoğunluklu bir punk rock'la –hele "Cannonball"la– indie âleminin çıta hizasını belirlemişti. Üçüncü albümleri için dokuz sene sabretmemiz gerekti, dördüncü albümleri "Mountain Battles" için altı sene bekledik. Hâlâ formdalar, hâlâ taş gibi rock yapıyorlar. Madem İstanbul'a da bir şarkıyla selamı çakmışlar, Kim Deal'ın Time Out ve Guardian'a söylediklerine kulak veriyoruz...

BİLGİSAYAR GARAJA KARŞI

Pixies'e katılmadan evvel ponpon kızdınız. Popüler olmak için çırpınan sıradan bir liseli miydiniz o zamanlar?

Kim Deal: Popüler olmak için can atmıyordum, ayrıca o zamanlar ponpon kızlara potansiyel fahişe gözüyle de bakılmazdı. Asıl korkutucu olan, Yes albümlerinin aynısının tıpkısını cover'layan çocuklardı. Şimdi geriye dönüp baksalar, son derece sıkıcı oldukları için insanların onlardan nefret ettiğini görürler. Tam mânâsıyla göt oldukları için herkes onlardan uzak dururdu.

İlk şarkınızı ne zaman yazdığınızı hatırlıyor musunuz?

13 yaşlarındaydım. İlk gitar öğrendiğinde insan ya başkalarının şarkılarını öğrenir ya da kendi şarkılarını yapmaya koyulur. Ben hiç "Stairway To Heaven"ın solosunu çalmak için ter dökmedim, hemen kendi şarkılarımı yazmaya giriştim. Radyodan duyduğum şarkıların bazı bölümlerini alıp sözler uyduruyordum. Annemlerin evinde, bodrumda kayıtlar yapıyordum. Mahalleden bir arkadaşım vardı, 17 yaşındaydı ve hamileydi, yetişkinlere özgü meselelerle boğuşup duruyordu, bir şarkımı ona çalmıştım. Gözlerinde hemen yaşlar birikmişti. Şarkımın hislerini tam olarak yansıttığını, hayatını ve erkek arkadaşıyla yaşadığı sorunları anlattığını söylemişti. Bir tür ayıp işlemişim gibi geldi bana. Şarkıda duygu filan yoktu aslında, bütün pop şarkılarında yer alabilecek, tatlı, yalaka sözleri vardı. Ona şarkıyı oynamıştım, o da benim özenti şarkıma kanmıştı. Başka birinin şarkısı beni etkilediğinde bu benim de oyuna katıldığım anlamına mı geliyordu? Ortada bir durum yokken insanlarda bir şeyleri tetiklemeye çalışmak istemiyordum, bu çok itici geliyordu bana. Bana gerçekten bir şey ifade etmeden bir daha şarkı yazmamaya karar vermiştim.

Aileniz müziğe düşkün müydü?

Babamın bir akustik gitarı vardı, zaman zaman ders alırdı. Blues'a ve soul'a bayılırdı. Edwin Starr'ın "War"unu çaldığında kardeşimle salonda hoplayıp zıplayıp dans ederdik. Küçükken bizi bir Ray Charles konserine götürdüğünü hatırlıyorum, babamın gözünden yaş geldiğini görmüştüm. Batı Virginia'lı bir adamdır, bir maden işçisi, hippilikle filan ilgisi yoktur. Bu kadar saygı duyduğum birinin müzikten böyle etkilenip ağlaması çok hoşuma gitmişti. Sonra inkâr etti tabii. *(gülüyor)*

O zaman da kardeşinizle bir grup kurmak istiyor muydunuz?

Hayır, hiç böyle bir şey düşünmemiştik. Ohio'da, Dayton'da genç bir kızsan, eğer elinde tef yoksa, kimse seninle bir şey çalmaya yanaşmaz. Ben de zaten o yüzden bir davul makinası almıştım kendime. *(gülüyor)* Kelley'le beraber bir folk ikilisi olarak çalmaya başladık bir süre sonra, Hank Williams, Everly Brothers, Elvis Costello şarkıları söylüyorduk, insanı ağlatan şeyler. Biraz da kendi şarkılarımızı çalıyorduk, sonradan kaydettiğimiz "Do You Love Me Now"ı mesela. Kamyoncu kılıklı iki adam sürekli otelin barına gelip bu şarkıyı istiyordu bizden. *(gülüyor)*

Pixies'e girişiniz nasıl oldu?

Yirmili yaşlarımıza geldiğimizde kardeşimle de yollarımız ayrılmış oldu. Ben ilk kocamla Boston'a taşındım, 1985'te Boston Phoenix'de bir ilan gördüm: Charles Thompson *(nam-ı diğer Black Francis veya Frank Black)* ve Joey Santiago, Pixies diye bir grup için basçı arıyordu. Buluştuk, sınavı geçtim ve Dayton'dan kendi basımı getirttim.

1992'de Kurt Cobain "keşke Kim daha çok şarkı yazsa, Pixies'in en iyi şarkısı 'Gigantic'i Kim yazdı" demişti, ama sen sadece o şarkıyla kaldın. Sebep Thompson'un yaratıcı hegemonyası mıydı?

ProTools'un kurdu olmuş biri varken grup kurma işi nasıl yürür, bilemem. Kıçından ter damlayana kadar çalışan insanların sesi pek duyulmayacak bundan böyle.

1980'lerde grupla turnedeyken, Ortabatılı bir plak şirketinden biri yanaşmıştı yanıma, "kendine güvenmen lâzım" demişti. Charles'ın bana şarkı söyletmediğine, yeteneklerimi kullandırtmadığına inanıyordu. Ama ben Pixies'de şarkı söylemek istemiyordum ki. Gruba katılmadan evvel yüzlerce şarkı yazmıştım zaten, artık sadece basla ilgilenmek istiyordum. Şarkı söylemek için izin istemeye de ihtiyacım yoktu ayrıca.

The Breeders aslında Pixies sürerken kuruldu, öyle değil mi?

Evet, 1989'da promosyon vazifeleri ağır gelince ara vermiş olduk. Throwing Muses'da da işler rölantiye bağlanmıştı, Kristin Hersh bir bebek bekliyordu çünkü. Gruptan arkadaşım Tanya Donelly'yle evlerimiz de birbirine yakındı. Hiçbir şey yapmadan başkalarını bekliyorduk sonuçta, boş durmaktan iyidir deyip The Breeders adıyla çalışmaya koyulduk, kısa sürede bir demo kaydettik, ilk albümümüz "Pod"un kaydı da bir haftadan kısa sürdü.

"Pod" da Kurt Cobain'in favori albümleri arasındaydı. Pixies dağılınca da ağırlığı iyice The Breeders'a vermiş oldunuz...

Evet, başta bir tür yan projeydi. Pixies'le iki albüm daha yaptık, ama 1993'ün ocak ayında faks makinasından Thompson'ın bir mesajı süzüldü, Pixies'in sona erdiğini yazıyordu. Tanya da Belly grubu için ayrılınca, Nirvana'nın önünde çaldığımız Avrupa turnesinde gitarları kardeşim Kelley üstlendi. "Last Splash" albümümüz de çok tuttu, önümüz hayli açıktı, çok büyüyebilirdik belki, ama bunun için çalışmak, bir büyük albüm daha yapmak gerekiyordu. Yapmadık. Zaten 1995'te de Kelley rehabilitasyon kliniğine yattı, madde

Kim Deal

bağımlılığı yüzünden. Sonraki yıllar da biraz karışık zaten. Ben The Amps diye bir grup kurdum, Kelley Smashing Pumpkins'den Jimmy Chamberlain ve Skid Row'dan Sebastian Bach'la ölü doğmuş bir grup oluşturdu, sonra internet üzerinden el yapımı çantalar yapmaya başladı. '90'larda hep bir araya gelmek istedik, ama bu 2002'de nasip oldu, "Title TK"yı yaptık. Doğu Los Angeles'a taşınmıştım, Hispanik mahallesinde yaşıyordum, oradan ahbaplar da eşlik etti bize.

"Cannonball" büyük bir hit olmuştu. Hiç bundan sıkıldığınız oldu mu?

Hayır. Bir ara indie rock'çularda bu tavır yaygındı. Birileri çıkıp da hakikaten bir şarkılarını sevdi mi, o şarkıdan nefret etmeye başlarlardı. Ben hiç böyle bir duruma düşmedim.

Şarkının başarısı başkalarını kıskandırdı mı sizce?

Stephen Malkmus'un bu aralar söyleşilerde çenesi düşmüş. Bir ara benim için "süprüntü gibi ağzı var" demiş. Ve eklemiş: "Pavement'ın da '90'ların başlarında 'Cut Your Hair'le çok büyük bir hiti olabilirdi, ama insanlar 'Cannonball'u tercih etti." Gerçi ben Pavement'ı severim. Ama benim hakkımda ileri geri konuşmaya devam ederse, plaklarına elimin gideceğini sanmam. "Cut Your Hair" de "Cannonball" kadar iyi bir şarkı değil işte, deşmesene daha fazla.

Teknolojiyle aranız nasıl?

Bir bilgisayarım bile yok, anlayın artık. Kelley'nin bir PC'si var, mail'lere, diğer işlere de o bakıyor.

Bir grup kurmaya kalksak, nasıl aşamalardan geçeriz?

Önce ekipman edinmemiz gerekir. Sonra ben bu akşamdan itibaren sizin eve kapağı atarım, çünkü annen garajda çalışmamıza izin vermiştir. Şarkıya doğru bir takım fikirlerimiz vardır, ara sıra buluşuruz. Sekiz ayın sonunda, çok da fena olmayan yarım saatlik bir müzik vardır artık elimizde. Bunu biliriz, çünkü eş-dost gelip fikir beyan ediyordur. Eğer güzel bir şeyin kıyısından geçmişsek, bize söylerler. Bir kaset doldururuz ve semtin kulübünün çarşamba gecesi müziğinden sorumlu şahsa iletiriz. Götün tekidir, ama gecenin başında biraz çalabileceğimizi söyler. Çok heyecanlanırız ve bütün arkadaşlarımızı davet ederiz. Kâfi miktarda bira içilir ve bu sefer diğer perşembe gecesi için çağrılırız. Artık afişe de adımız yazılmıştır, bu da bira tüketiminin arttığını gösterir. İsmimiz kulaktan kulağa yayılır, daha fazla insan bizi dinlemeye gelir. Grup kuracaksak, bu yolu tercih ederim. Ama bu yöntem, odasından çıkmayan, ProTools'un kurdu olmuş biri varken nasıl yürür, bilemem. Bu adam muhtemelen her şeyi herkesten iyi bildiğini düşünüyordur ve yarım saatlik müziği toparlamak için ancak 45 dakikasını harcar, aynı esnada da grubun adının ne olacağını düşünür. Ve internet sayesinde sadece bir günde bir milyon kişiye ulaşabilir. Yani benim gibilere yer yok artık bu âlemde. Kıçından ter damlayana kadar çalışan insanların sesi pek duyulmayacak bundan böyle.

Şarkı yazarken belli bir formülünüz var mı?

Sayılır. İşin zor tarafı şarkı yazmak değil aslında. Bu konu hakkında bir dolu kitap bile var, hazır kalıplar var. Bir defa, melodi lâzım, ama evvela giriş kısmı için yakalayıcı bir hazırlık melodisi gerekir. Sonra ilk kıta gelir, bu da bizi nakarata götürür. Dillere yerleşecek bir şey olmasına dikkat etmek lâzım. İkinci kıtanın ardından biraz daha yaratıcı olmaya izin var, burada enstrümantal numaralar yapılabilir. Sonra üçüncü, hatta belki dördüncü kıta gelir, ama enstrümanların gücünü artırarak bunlar daha dinamik bir şekilde okunur. Sonra sıkı bir nakarat tekrarıyla iş bitirilir, şarkının fade-out'la yavaş yavaş mı ya da bir anda mı bitirileceğine karar vermek kalır.

2003'te Pixies'le beraber turneye çıkmaya ikna oldunuz, ama yeni bir albümü kesin bir dille reddettiniz. Neden?

İstememem gerçekten de. Son Rolling Stones albümünün çok iyi olduğunu duydum, ama şimdiye kadar yaptıkları en iyi iş olsa da umurumda değil, oturup da dinlemem. Onları belli bir zamanın grubu olarak seviyorum çünkü.

Turne esnasında neden otobüsle gitmeyi reddettiniz, kendi aracınızı tercih ettiniz?

Grup arkadaşlarıma tahammül edemediğim için değil, ama bazen ihtiyaç anında turne menajerine otobüsü durdurtmak zor oluyor. Hem Kelley'le kocası da vardı beraberimde. Gitarlarımız yanımızdaydı, hep çalıyorduk, "Mountain Battles"ın şarkılarını da o turne esnasında çıkardık. Bakalım, şimdi önümüzdeki albümü çıkarmak da belki yıllarımızı alır. Belki ortalama şarkılardan ibaret bir albüm yapmalıyım, talebi karşılamak için. Klişelerden kaçmaya çalışıyorum. Sherly Crow'unkiler gibi nakaratın sürekli tekrarlandığı şarkılar yazamam, kusturur beni bu. Benim şarkılarımda da nakarat vardır, ama bazen doğru yerlerde, olmaları gereken yerlerde olmazlar. Tercihim böyle, doğrusu da böyleymiş gibi geliyor. Şarkı yazmak kolaydır, mesele iyi şarkı yazmakta.

The Breeders'ın Pixies'den daha fazla ilgi görmesini ister misiniz?

O açıdan düşünmüyorum aslında. "Anneni mi daha çok seversin, babanı mı" gibi bir soru bu. Her iki halde de kendimi büyük bir şey kazanmış gibi hissetmem.

2008'de Kim Deal olarak yaşamanın en sıkıntı verici yanı ne?

Kasımda sigarayı bıraktım, o gün bugündür delirmiş vaziyetteyim. Üç aydır Cantrix diye bir sakinleştirici alıyorum, nikotin arzusunun önüne geçmek için beyindeki sinirlere ket vuruyor. Sigarayı bırakmak galiba beynimde bir hasara yol açtı. Eskisinden çok daha canlı rüyalar görüyorum. Ayrıca daha az vicdan azabı çekiyorum, insanlara empatim de azaldı. Prozac'ın etkisinin de böyle olması beklenmez mi zaten?

Sherly Crow'unkiler gibi nakaratın sürekli tekrarlandığı şarkılar yazamam, kusturur beni bu. Bende de nakarat vardır, ama bazen olmaları gereken yerlerde olmazlar.

Siz uzun zaman uyuşturucu da kullandınız...

Evet, 13'ümden beri kullanıyordum, 1992'de rehabilitasyona yattım. Anlamıştım ki ben odasında uyuşturucu da bulunan bir müzisyen değildim, odasında müzik enstrümanları duran bir müptelâydım. Kullandığınız maddeye hâkim olabilirseniz, bedeniniz iflas etmediği ve sistem içinde yer bulabildiğiniz sürece sorun çıkmaz. Eroin müptelâlarının gayet yaratıcı olabilmesi ve sosyal ilişkilerini sürdürebilmeleri bana hep ilginç gelmiştir. Kokain ve speed'de böyle olmuyor, bunları kullananlar genellikle kaybediyor. Speed, sürekli birilerine yumruk atma arzusu uyandırıyor insanda. Bu hal saatler sürüyormuş gibi geliyor ve bu durum bir özgürlük duygusu vermiyor.

Sigarayı bırakmanıza üzülen hayranlarınız olabilir. Elinizde sigarayla sahneye çıktığınızda sizi Keith Richards'la Chrissie Hynde'ın karışımına benzetenler vardı...

O zaman belki sahte sigara içebilirim sahnede. *(gülüyor)* Sigaranın elime yakıştığını söylerler hakikaten, bu vasfımı yitirdiğime üzülüyorum. Ya da daha az ilginç biri olmayı hak ediyorumdur belki de.

Poison konserlerinde kadınlar sahneye sutyenlerini ve külotlarını atıyor. The Breeders konserlerinde ne atıyorlar?

Cıgaralık. Sigara. Grubun tişörtleri... Geçenlerde adamın teki "sena ne koyardım ah Kim" diye bağırdı. Hoştu doğrusu.

Çeviren: ***Merve Erol***

ISTANBUL NOT CONSTANTINOPLE

"Bang On", "Night Of Joy" gibi hipnotize edici indie parçaları, "Overglazed", "We're Gonna Rise", "It's The Love" gibi punk rock standartları, "German Studies", "Spark" gibi Can'vari deneysel şarkılar, "Walk It Off" gibi Pixies numaraları... Kulakta Cat Power gibi bir zarafet timsalinden tutun da, Dinosaur Jr. gibi bir gürültü makinesine kadar binbir çeşit tat bırakan üç dakikalık 13 şarkı... Basın ve davulun sürüklediği 36 küsur dakikada indie rock tarihinin şöyle bir özeti geçiliveriyor "Mountain Battles"da. Yirmi yıllık kariyerinde sadece dört stüdyo albümü çıkaran The Breeders, her zamanki gibi serinkanlı, her zamanki gibi iktisatlı. Fazladan tek nota çalmıyorlar, çıkan tek bir sesi arada kaynatmıyorlar. Prodüktör koltuğunda Steve Albini'nin oturması da önemli bir faktör elbette –"Last Splash" dışında Breeders'ın tüm albümlerinde bulunmuştu zaten. Bu arada, İspanyolca söyledikleri "Regalame Esta Noche" ile hayalî bir pembe diziye fon şarkısı yapmaktan da, "Here No More" gibi bildik bir Amerikan folk melodisiyle çok çok eskilere, "çağdaş" country'nin babası Hank Williams'a göz kırpmaktan da geri durmuyorlar. Bizim içinse albümün en güzel anları bir başka şarkıda saklı. Buralara geldiler mi? Methini mi duydular? Yoksa sadece egzantriklik olsun diye mi seçtiler? Vallahi albümün en güzel şarkılarından birine "Istanbul" adını vermişler. Belli belirsiz, saykodelik bir loop'un dönüp durduğu yavaş çekim parça, hem çok sade, hem de çok baştan çıkarıcı. "Nereye gidiyorsun? İstanbul kentine." Sahiden gelseler de, bir yüzlerini görsek! *İlker Aksoy*

Barışarock altı yaşında!

Rock'n Coke'a kontr çekerek yola çıkan Barışarock, bir anti-ticarî festival olarak rüştünü ispatladı. Sarıyer Mehmet Akif piknik alanında altıncısı düzenlenecek karşı festivalin programı hayli doyurucu. Ana ve alternatif sahnede cereyan edecek haftasonu programından öne çıkan isimler şunlar: Serap Yağız ve Suların Uğultusu, Zardanadam, Bajar/Vedat Yıldırım, Sakin, Mor Ve Ötesi, Gürcistan'dan Heavy Cross, Deli, Ayılar, Hariçten Gazelciler, DDR, Dinar Bandosu, Teneke Trampet, Marsis, Avustralya'dan Konguistador, Kramp, Sultan Tunç, Feryal Öney ve Gevende... Müzik ve muhalefet, örgütlenme ve genel ahlâk, çevre, küresel ısınma, milliyetçilik, Türkiye ve dünyanın gidişatı üzerine yapılacak söyleşiler de akademisyen, sanatçı ve gazetecilerin katılımıyla gerçekleşecek ve inşallah bir yol gü-

zergâhı bu toplamda belirlenecek. Belgesel film gösterimlerinin yanısıra atölye çalışmalarına da kucak açan Barışarock'ta, ikinci gün alternatif sahnede "Sultan Tunç hiphop atölyesi" kapsamında rap müsabakası tertiplenmiş. Konumuz: Dengeleri bozan "globalizm". Safların sıklaşacağı, müziğe doyacağımız şüphesiz 9-10 Ağustos'ta, ama mücadele ruhu da daim olsun!

Mor ve Ötesi

Sakin

Dinar Bandosu

Moğollar

Hayko Cepkin

Zeytinli Rock Festivali

Dalyan sahili, Zeytinli, Edremit. 14-15-16-17 Ağustos. Buz gibi deniz, ateş gibi kumsal, takılı jaklar, girla muhabbet... Dile kolay, dört gün dört gece. Adı üstünde, rock tatili. Hayko Cepkin, Alev, Gökçe, Zardanadam, Buz, Ehl-i Keyf, Pentagram, Catafalque, Soul Sacrifice, False In Truth, Nitro, Tiamat, Ogün Sanlısoy, Badem, Tibet Ağırtan, İhtiyaç Molası, Makine, Kurban, Moğollar, Nev, Yüksek Sadakat ve Rock Express sahnesinde genç gruplar ile Murat Meriç, Mete Sohtaoğlu, Çağlan Tekil'den mürekkep DJ kadrosu...

Chuck Berry

İlahların ilahı, rock'n'roll abidesi Chuck Berry bir kez daha İstanbul'a düşüyor! 15 Ağustos'ta Parkorman'a roll'lananlar, 82'lik delikanlının rock'n'roll repertuarında devleşmiş parçalarına, riff'lerine tanık olacak. Daha önce kaçıranlar "Johnny B. Goode", "Maybellene", "Roll Over Bethoven", "Sweet Little Sixteen"i canlı izleme fırsatını bir daha bulamayabilir. "It's only rock'n roll, but we like it!"

Global Gathering

Kilyos kumsalları elektronik dalgalara ev sahipliği yapmaya devam ediyor. FG 93.7, dünyanın pek çok yerinde düzenlenen Global Gathering festivalini doyurucu programıyla yineliyor. 8-9 Ağustos'ta 40'ı aşkın

Sasha

Dubfire

performansa ev sahipliği yapacak Seanergy Beach'te büyük DJ'ler kalabalıklarla, denizle ve plajla buluşacak. Kamp imkânı sağlayan etkinlikte elektronika camiasının nam salmış DJ'lerinden Sasha, Deep Dish'ten Dubfire, Eric Prydz, canlı setleriyle Calvin Harris ve Samim'le test sürüşüne çıkıp elektriğimizi boşaltalım şehrin dışına... (FG 93.7, 28 Temmuz'da başladığı Global Gathering özel radyo programına iki hafta boyunca, pazartesiden perşembeye 20:00 - 21:00 arasında devam edecek.)

Babylon Alaçatı

2 Ağustos, 23:45 **Forro In The Dark**
8 Ağustos, 23:45 **Duman** (konuk: İlhan Erşahin)
9 Ağustos, 23:45 **Wax Poetic**
14 Ağustos, 23:00 **İlhan Erşahin's Love Trio**
15 Ağustos, 23:45 **Tortured Soul + DJ Yakuza**
16 Ağustos, 23:45 **Rubin Steiner Neue Band**
20 Ağustos, 23:00 **Naim Dilmener** (Dört Mevsim Pop)
21 Ağustos, 23:00 **Bora Uzer** (starring Kangroove)
22 Ağustos, 23:45 **Free Hole Negro**
23 Ağustos, 23:45 **Karina + Bate Bumbo**
29 Ağustos, 23:45 **Shantel**

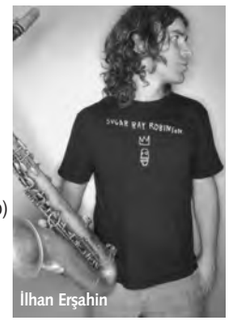
İlhan Erşahin

Nouvelle Vague

Lounge 102 – The Birthday

Chill-Out festivalinin yaratıcısı downtempo radyosu Lounge 102 FM, sezon finaline damga vuracak 12 saatlik bir parti düzenliyor. Nouvelle Vague, Sebastien Tellier, Figli di Madre Ignota ve Dzihan & Kamien'in 17 Ağustos'ta Parkorman'ı yıkacağı gün, bossa nova'dan trip-hop'a, Afro-beat'ten Balkanlara uzanan bir müzikal çeşitlilik sunuyor.

Scorpions

Humanity (insaniyet, merhamet) dünya turnesi kapsamında 40'ıncı sanat yılını kutlayan Almanyalı ekip, 15 yıl aradan sonra gelecekleri İstanbul'da, 22 Ağustos gecesi Parkorman sahnesinde çakmak yakılarak eşlik edilen unutulmaz baladlarını ve bir ağızdan söylenecek klasiklerini seslendirecek.

Best of Goran Bregoviç

Sadece memlekette değil, tüm dünyada esen 9/8'lik rüzgârın, bir Balkan rönesansının yaşanmasında emeği büyük, ürettiği kompozisyonların katkısı malûm. 5 Ağustos'ta Harbiye Açıkhava Tiyatrosu'nda senfoni orkestrası ve büyük koro eşliğinde diskografisinden en beğenilen parçaları seslendirecek ekiple sinematografik bir gece yaşattıracak Bregoviç. Oturabilene aşkolsun!

ŞENLİK

5. Karaburun Şenliği

"İzmir güzel, İstanbul boktan, gideceğim bu şehirden" diyordu İstanbul Blues Kumpanyası. Karaburun ikisinden de güzel. Gittik mi kök salmak istiyoruz. Telaşsız kasaba yaşantısını, yıldızları, yakamozları, Ege kefalinden tatmayı, keçi peynirlerini rakıya meze etmeyi fena özlüyoruz. Virajlı yolları sayesinde akınlardan korunageldi Karaburun, Çeşmelere benzemedi. Beş sene olmuş, bir başka güzelliği tecrübe ediyor kasaba şenliğiyle. Yine film gösterimi, sergi, panel (müzik ve toplum, karikatür ve toplum) var programında, yine konserler (Moğollar, Baba Zula, Muammer Ketencoğlu) yapılacak. Türk Yunan Dostluk konseri için Atina'dan, Midilli'den misafir sanatçılara Serap Tamay, Fulya Özlem ve Mastika Grubu, Salih Nâzım Peker eşlik edecek. En iyi üzüm yarışması olacak ve yine dönmek zor gelecek...

Muammer Ketencoğlu

YARIŞMA

Battle of Bands

Amatör grupların pişmelerine, müzik sahnesinde boy gösterebilmelerine, plak şirketleri temsilcileriyle irtibatlanmalarına zemin yaratan Radyo Boğaziçi'nin düzenlediği 10. Battle of Bands müzik yarışması 15 Eylül'e dek çalışmalarınızı bekliyor. Katılım şartları ve ayrıntılar için: www.radyobogazici.net

MEKAN

Atlas Axis Social Club

Farklı disiplinlerden bir araya gelen 14 tasarımcıdan oluşan bir proje topluluğu olan Anahtar Project'in müstakbel projelerine platform teşkil edecek Atlas Axis Social Club, bilindik kafe-bar-restoran alışkanlığını kırmayı murad eden yenice bir teras katı. Salacak'tan adalara uzanan ve tarihî yarımadayı içine alan baş döndürücü panoramik manzarasıyla, iyi müzikle ve üzerinde çalışılmış menüsüyle kahvaltıdan şafağa konuklarını ağırlayan mekânda sahne performansları, atölye çalışmaları ve vakıflaşma süreci bir arada yürüyor. 2010 Avrupa kültür başkenti geri sayımı içindeki İstanbul'un nabzının atacağı bir mekân olarak tassavvur edilen sosyal kulüp, Beyoğlu, Ayhan Işık Sokak No:11'de... Takipte fayda var! (www.atlasaxis.com)

SERGİ

Santralistanbul'da iki sergi

Silahtarağa'da hizmet veren Santralistanbul, 30 Ekim'e dek sürecek iki sergiye ev sahipliği yapıyor. Finlandiya ve İsveç'ten beş çağdaş sanatçının video ve fotoğraflarının görülebileceği "Gerilimli Sınırlar", kimlik politikalarına dikkat çekerken ve birbirlerine derinden bağlı "bölge" ve "baskınlık" kavramları üzerinde yoğunlaşırken, toplumsal/bireysel pratiklere, gündelik politikalara eğiliyor. İkinci sergi ise çağın "vakanüvis"i olarak nitelendirilen İngiliz fotoğrafçı Martin Parr'ın 156 parçalık retrospektif seçkisinden oluşuyor. Köklü bir belgesel fotoğraf geleneğine sahip Magnum Ajansı içinde ayrıksı bir yerde duran Parr'ın antropolojik fotoğraflarında insanın davranış biçimleri ve temayülleri, kapitalist toplumun doğasınının da ipuçları ironiyle aktarılıyor.

Balkan Naci İslimyeli

Fevziye Mektepleri bünyesinde faaliyete geçen Galeri Işık Teşvikiye, memleketin en üretken sanatkârlarından Balkan Naci İslimyeli'nin "Makas-Psikolaj" isimli sergisiyle kapılarını sanat dünyasına açtı.

Teşvikiye Caddesi No:152'de 31 Ağustos'a dek görülebilecek tual üzerine karışık teknikle işlenmiş otuz yeni yapıtta, İslimyeli "bilinçaltının tutkular, yasaklar, korkular ve umutlarla yoğrulmuş tarihsel karmaşasını bir seyir defteri gibi sunmuş".

İşgal İstanbul'u Mayıs 2008

Geçtiğimiz 1 Mayıs'ta maruz kaldığımız polis "terörünü" belgeleyen "İşgal İstanbul'u Mayıs 2008" fotoğrafları, 1 Mayıs 2009'a dek DİSK'in Şişli'deki genel merkezinde sergilenecek. Çağdaş Hukukçular Derneği İstanbul girişimiyle bir araya gelen 27 kişilik Red Foto Grup'un kareleri hafızayı diri tutmak için birebir...

ATÖLYE

Modern Müzik Akademisi

Pop, rock, blues, caz, ses teknolojileri ve müzik prodüksiyonu üzerine kapsamlı bir tedrisat sunan Modern Müzik Akademisi, yüksek teknik olanaklar ve ekipmanla donatılmış. Müzisyenler tarafından müzisyenler için kurulmuş MMA'da

2008-2009 eğitim sezonu sertifika programları için kayıtlar başladı. 13 Ekim'de başlayıp 28 hafta 600 saat sürecek program, aktif profesyonel bir müzisyen kadrosuyla yürütülüyor. Ayrıntılar için: www.mma.gen.tr...

İNTERNET

Gözel Radio

Pazarları 22:00'de Radyo Eksen'de (çarsambaları 22:00'de tekrarı) bilindik tarzıyla "bit pazarı nurundan en son marka müziklere kadar" çeşitli parçalara yer veren Serhat Köksal'ın (namdiğer 2/5 BZ) blog'unu favorilerimiz arasına dahil edelim: gozelradio.blogspot.com...

MEKTEP

Adatepe Taşmektep

Öğrenci azlığından dolayı kapatılıp kaderine terk edilen Çanakkale Küçükkuyu'daki Adatepe köyü ilkokulu, '90'ların sonundaki restorasyon çalışmaları neticesinde bugün felsefe, edebiyat, sanat ve sanat tarihi alanlarında seminerlerin yapıldığı, ayrıca değişik disiplinlerde çalışan sanatçıların serbest atölye çalışmaları yaptıkları bir mekân konumunda. Bilgi edinme geleneği oluşturmaya çalışan bir mekân olarak farklı konularda seminer ve atölyeler düzenleyen Adatepe Taşmektep'in bu ayki programı şöyle:

4-10 Ağustos: Resim Atölyesi (Cem Arslan)
7-10 Ağustos: Tarihin aynasında / Zamanın süzgecinde Komünist Manifesto (Ömer Laçiner)
18-24 Ağustos: Seramik Atölyesi (Kadir Demir)
28-31 Ağustos: Taşmektep Astronomi Etkinliği: Gökyüzünün Gizemi
Ayrıntılı bilgi için www.tasmektep.com...

SARABETH TUCEK

Alacakaranlık Dylan

Daha önce Smog'la yaptığı ortak çalışmayla dikkati çeken Amerikalı şarkı yazarı, kendi adını taşıyan ilk albümünü yayınladı.

2006'da bir Bob Dylan konseri açılışında sahneye çıktın. Onunla tanıştın mı?
Duşumu almış, sahne arkasına dönüyordum. Koru içinde, alacakaranlıkta, küçük bir bedenin turne otobüsüne dayandığını fark ettim. Gerçeküstü bir durumdu; 15 dakika kadar lafladık. Çok çekici, komik ve de tatlıydı. Sonra afallamış vaziyette karanlık korunun içine doğru yollandım. İnanamıyordum.

Temel esin kaynakların nelerdi büyürken?
Babam klasik müzik düşkünüydü, bizi konserlere götürdüğünü hatırlıyorum. Kendi paramla albüm satın alıncaya kadar evdekilerden geçindim. Hâlâ severek dinlediğim Dylan, Neil Young, Springsteen, Cat Stevens, Ravi Shankar, Beatles ve Steve Reich'la erken yaşta tanıştım... Ardından Clash, Stones, Who ve Velvet Underground dönemim geliyor. En çok hangisi tesir etti, bilmiyorum. Gun Club ve Wire'a epey sardırmıştım, ama müziğimde izlerini göremezsiniz. Big Star'a hayrandım; müziğimde daha fazla hissedilir olmasını isterdim. Dördüncü sınıfta bir piyano resitalinde elim ayağım dolandı ve arkama bakmadan kaçtım sahneden. 26 yaşıma gelene dek hiçbir enstrümana dokunmadım. Gitarı oldum olası sevmişimdir, ama somurtkan ve öfkeli bir çocuktum. Zavallı anneciğim...
Albüm hazırlığı neden uzun sürdü?
Şarkıların bazıları ilk yazdığım sözlerden oluşuyor. Şarkı yazımından albüm kaydına geçmek, güven kazanabilmek beş yılımı aldı.
The Cure için hazırlanan tribute albümde de yer aldın, değil mi?
Sene sonunda yayınlanacak bir çalışma. Ben "Three Imaginary Boys"u okudum.
Hatırından çıkmayan en özel konser deneyimin hangisi?
Galiba 15 sene önce seyrettiğim bir Dylan konseri. Tüm gece boyunca ağladığımı hatırlıyorum.
(Seatwaveblogs, Lineofbestfit, çev: Şahan Nuhoğlu)

MUDHONEY

Evim güzel evim

Grunge'ın babalarından Mudhoney yeni albümleri "The Lucky Ones"ı yayınladı. Şarkıcı Mark Arm geçmişten bugüne Seattle'ı anlatıyor...

Seattle sahnesine ilginin artışı olayların merkezinden nasıl görünüyordu?
Mark Arm: Daha ulusal dergilerde yer bulmamışken, fanzin seviyesindeyken bile çılgınca ve kontrol dışı duruyordu olay. Bundan şikâyetçi değildik. Daha önce Minneapolis, Austin ve Athens'in başına gelmişti bu ve şimdi sıra Seattle'daydı. Bu durumu biraz garipsemiştik, çünkü Seattle büyük grupların Amerika'yı turlarken es geçtiği alelade bir yerdi. Sub Pop ilk defa Lamefest'i düzenlediğinde biz, Nirvana ve TAD 1200 kişilik bir konser alanında çalacaktık. Tam bunun delilik olduğunu ve yürümeyeceğini düşündüğüm sırada biletlerin tükendiğini öğrendim. İşler çığrından çıkmaya başlamıştı.
Siz ve diğer Seattle'lı gruplar ortak bir estetik sahibi olarak algılandınız.
Geri dönüp baktığımda Seattle'daki grupların benzer sound'lara sahip olduğunu söyleyemiyorum. Birçoğunun tek ortak yönü fazla gürültülü oluşlarıydı. Ama kalın kıyafetler üzerine şort giymekten bahsediyorsanız, maalesef böyle bir estetik vardı. Özürlü bir duruştu bu. O dönem birçok marjinal grup anlaşmalar imzalamaya başladı. Lâkin durum hep böyledir. Yeni çıkan gruplar genellikle marjinaldir ve içlerinden yalnızca birkaçına piyango vurur.
Diğer birçok grubun aksine, sizi yirmi yıl boyunca bir arada tutan şey ne oldu?
Beklentisizlik. Tesadüfen, grubu kurduğumuzda bütün kazanımlarımızı eşit olarak bölüşmeye karar verdik. Galiba böylelikle birçok müzik grubunun yaşadığı çatışmaları engelledik.
Uzun bir aradan sonra Sub Pop'a geri döndünüz...
Sub Pop'un efsane yıllarından bir toplama albüm yapacağını duyduk. Bizim iki tane albümümüz, bir EP'miz ve birkaç single'ımız vardı, hepsinin bir CD'de toplanabileceğini düşündük. Böylece 2000'de ortaya "March To Fuzz" çıktı. Satmasak dahi albüm kaydetmemize izin verecek bir yer bulduğumuz için çok şanslıyız. Eviniz gibi hissettiğiniz bir yer bulmadığınız takdirde, bir grubu bu kadar uzun süre muhafaza edebilmek çok zor.
(Pitchfork, çev: V. Can Yazıcı)

JAMIE LIDELL

Venn diyagramı

İngiliz müzisyen, Warp'tan soul albümleri çıkarmaya son eseri "Jim" ile devam ediyor...

Artık bir grubun var. Bu nasıl bir his?
Hayatımda ilk defa yalnız değilim. Çevremde ağaçtan ve pirinçten yapılmış eşyalar, ilkel bagetler var. İlerleme dedikleri şey bu olsa gerek. Sadece şarkı söylüyorum. Bu, uyuşturucu alışkanlığından kurtulmak gibi bir şey. Mikrofonu yeniden elime almayı öğreniyorum. En başta kendimi fırtınadaki bir kuş tüyü gibi hissettiysem de, şimdi sadece rüzgârı seyrediyorum.
Grubu kurarken nelere dikkat ettin?
Yetenekli geleneksel müzisyenler yerine yenilikçi ve kendini ifade edebilen kişilerle çalışmaya karar verdim. Şanslıyım ki, bulduğum insanlar da çok yetenekliydi. Beni aşacak birçok müzisyen olduğunun farkındayım. Lâkin bunu kendi zayıflığım olarak görmektense tadını çıkarmayı tercih ediyorum.
"Jim" bir önceki albümün "Multiply"dan etkilendi mi?
Bu kez daha şarkı temelli bir iş yaptım; daha geniş bir kitleye hitap etmek istedim. Pop müziğe olan ilgim her geçen gün artıyordu ve bir önceki albümümde de bu mecraya doğru bir geçiş yapmaya başlamıştım.
Albümü pop doğrultusuna götüren başka neler oldu?
Glitch artık bende kaşıntı yapmaya başlamıştı. Son yirmi senedir elektronik müzik yapıyorum ve artık bu durumu düşünmek bile korkunç. Bu albümde popun ve sevdiğim şeylerin venn diyagramlarının kesişim kümesini almaya çalıştım. Glitch sevdiğim şeyler kümesinde yer alsa da, popun kümesinde yoktu. Dolayısıyla bu sefer onu dışarıda bırakmak durumunda kaldım.
Sesini kaybedersen ne yapacağını hiç düşündün mü?
Yakın zamanda kimi sorunlar yaşadım. Bir ses doktoruna dahi gittim. Bana dinlenmemi tembihledi. Ama dediklerinin hiçbirine kulak asmadım. Kafamda bununla alâkalı çok baskı var. Ses tellerimin yürüyüp gittiği kâbusunu sık sık görmeye başladım. Yürüyüp güneşe doğru gidiyorlar ve ben ses çıkaramadığımdan ağlayamıyorum.
(Earplug, L.A. Record, çev: V.C.Y.)

FRATELLIS

İskoç marşı

Glasgow'lu trio "Costello Music"in ardından ikinci albümü "Here We Stand"i yayınladı.

İki albümle İskoçya'nın en büyük grubu haline geldiniz. Tribünler sizin melodilerinize tezahürat yazıyor. Halinizden memnun musunuz?
Jon Lawler: Hayranlarını seçemezsin, değil mi? Yine de onlara minnettarız. İnsanlar bizi içip parti vermek için ideal bir grup olarak saydığında rock'n'roll'un aslında ne kadar demode olduğunu fark ediliyor. Bir pub grubu olarak lanse edildik, oysa pub demek rock'n'roll demektir. "Twist and Shout" sadece üç akordan ve "c'mon c'mon" lafından ibarettir, ama onu bu kadar etkili yapan da budur zaten.
Şarkılarınızın başarısının altında melodi mi yatıyor sence?
Melodi benim tutkum. İnsanlar melodiye güvenmiyor, oysa ben hep Beatles, Pink Floyd gibi melodi kullanan grupların hastası oldum. Dans müziğini ise anlamıyorum. Melodi her işin başıdır. Başarımızın altında yatan bu mu dersen, bilmiyorum. Bunun muhtemelen karmaşık bir cevabı vardır. Bence iyi bir grup eninde sonunda kendine dinleyici bulur. İlk bir araya gelip çaldığımızda bu işin yürüyeceği içime doğmuştu. Radyolarda o sırada Franz Ferdinand, Block Party çalıp duruyordu.
Nasıl bir araya geldiniz peki?
Çok basit. Glasgow'daki bir müzik dükkânına asılan bir ilanla!
Basınla aranız biraz limonîydi...
İlk birkaç ay basın etrafımızda dans etti. Ama aramızda elektrik oluşmadı hiçbir zaman. Zeppelin, Pink Floyd gibi bizim sevdiğimiz grupları basın sevmiyor. Biz de işin cılkını çıkardık, onlara uydurma hikâyeler anlattık. İki büyük günah işledik yani basına karşı: Onlarla dalga geçtik ve onlarla konuşmayı kestik.

Konserlerle aranız nasıl?
Ben kendimi söz yazmaya ve beste yapmaya vakfetmiş bir adam olarak görmeyi tercih ediyorum. Sahnede muhteşem olduğumu zannetmiyorum.
İlk albümle ikinci albüm arasında ne değişti peki?
Bugün "Costello Music"le ilgili söylenenlere ya da o zaman yaptığımız müziğe çok kafayı takmıyorum. İlk albümle ilgili eleştirilere kısmen katılıyorum. Bir pop tadı olduğu doğru, ama biz pop grubu değiliz, olmak da istemiyoruz. "Here We Stand" bizi daha iyi yansıtan bir albüm oldu. Prodüktör de kullanmadık, çünkü kendimizi en iyi kendimizin yansıtabileceğine inandık. Galiba bu albüm ilk albümün yarattığı birçok fikri değiştirecek.
(Guardian, Ripitup, çev: Ogan Güner)

BLACK KEYS

Beat atışmaları

Gitar ve vokalde Dan Auerbach, davulda Patrick Carney'den müteşekkil Ohio'lu iki kafadar beşinci albümleri "Attack & Release"i yayınladı...

Müziğinizi nasıl tarif ediyorsunuz?
Patrick: Rock'n'roll işte.
Neler dinlenirdi aile çevrenizde?
Dan: Kendi kendime gitar öğrenmeye çalışırken epey blues dinlemiştim. Erken dönem elektrikli blues, '50'lerin Howlin' Wolf'u ve o dönemin Sun Records albümleri en temel esin kaynaklarımızdan bazıları. Hâlâ country duygusu vardı o albümleri yaparlarken, ama fişi de takmışlardı bir kere. Delta ruhunu severim. Annemin kalabalık bir ailesi vardı, ne zaman bir araya gelinse bluegrass çalınıp söylenirdi.
Patrick: Evde babamın '60'lardan derlediği karışık kasetleri vardı. Zappa, Beatles, Rolling Stones... Altıncı sınıfta Hendrix'i dinlediğimde ampul yandı. Gitar çalmak, müzik yapmak istiyordum artık. Davula sonradan sardırdım.
Başından beri hep iki kişi miydiniz?
Dan: Sacayağı olacak kimselere denk gelmedik. Zamanla da iki kişilik duruma iyice alıştık. Pat blues sevmez. İşin daha başında rotamızı Wu Tang'a çevirdik. Belki beat atışmalarımız yüzünden melez bir dinleyici kitlemiz oldu. Cream ve Hendrix'çi ihtiyarlarla düşük belli rapçiler bir arada...
White Stripes'la karşılaştırılıyor olmak canınızı sıkıyor mu?
Patrick: Çok takmıyoruz. Ben onların hayranıyım zaten, ama iki kelimeden oluşan grup isimlerimiz ve personel sayısı dışında pek de benzer bir tarafımız olduğunu sanmıyorum.
Radiohead'e ön grup olmak nasıl bir duyguydu?
Patrick: Teklif geldiğinde biraz endişelendim. Yaptığımız müziğin Radiohead'le alâkası yok sonuçta. Korkunç bir gece olacağını sanıyordum, üstelik deplasmandaydık. Seyirciye ters gelebilirdi. Fakat gururumuzu okşayan bir tecrübe oldu. Açık kafalı bir kitleye çaldık ve her şey yolunda gitti.
Gruplar üzerindeki tasarrufun daha çok endüstrinin elinde olduğu görüşüne katılır mısınız?

Patrick: Tabii, ama ülkeden ülkeye de farklılıklar gösterebiliyor. Örneğin İngiltere'de en cool radyo programlarına imza atmış BBC gibi köklü bir kuruluş var. Tarihleri en baba grupların kayıtlarıyla dolu. John Peel diye bir adam vardı. DJ'leri de sevdikleri şeyleri çalıyor, karşılığında para ödendiği için çalmıyorlar. Gossip gibi bir grubun Amerika'da bir numaraya oturması gibi bir şey mümkün değil, ama İngiltere'de bu başarıyı kazanabiliyor.
Dan: İyi müzik yapmak için kolunu şirketlere kaptırmana gerek yok. Beş parasız albüm kaydeden gruplarda başka bir seda duyarsınız. Bizim sevdiğimiz de bu sound'dur.
(Pitchfork, Chicago Innerview, çev: Ş.N.)

MY MORNING JACKET

Biz emekçiyiz

Amerikan rock'unun bütün patikalarına uğrayan grup, beşinci albümlerin çıkardı.

Yeni albümünüzün adı "Şeytanî Dürtüler". Gruptakiler hangi dürtülere kanıyor?
Jim James: Şekerlemeleri çok seviyorlar. Bir de seksî iç çamaşırlarını. Benim olayımsa karamelli dondurma... Albüme bu adı koymamızın sebebi, insanların ahlâkî tercihlerini bulandıran dinsel yapılanmalara vurgu yapmaktı. İnsanlar bir şey ya iyidir ya da kötü diye düşünüyor, halbuki gerçeklik bundan daha karmaşık. İnsanlar sorularına cevaplar arıyor, birçok insan da bu cevapları dinde buluyor. Ama bu cevaplar dünyanın geri kalanı için yıkıcı da olabiliyor.
"Evil Urges"da r&b etkisi yoğun. Bir önceki albüm "Z"den nasıl farklılıklar var?
Her bir albüm bir anlamda öncekinin devamıdır, ama aynı zamanda ona bir tepkidir de. Kullandığınız ekipman, girdiğiniz stüdyo bile değişir bazen. Bu albümde müziğimizin daha gergin, daha sıkı örgülü olmasını istedim, davul ve bas daha çok rol yüklenecekti, ritm esas meseleydi. Bizim bütün albümlerimizde soul ve reggae etkisi hissedilebilir, bunu görmek için incelikli bir göz gerekir. Ben hep çok çeşitli müzikler dinlemişimdir: Metal, country, hiphop, r&b, rock, aklınıza ne gelirse. Önemli olan iyi olması.

Özellikle Sly Stone'u anıyorsunuz...
Her şeyin mümkün olduğunu, bütün müziklerin bir arada kullanılabileceğini göstermek için gönderilmiş bir elçi o. Son zamanlarda beni hareketlendiren müzikleri tercih ediyorum. Curtis Mayfield bu anlamda Buda gibidir: Aynı anda hem ağlatabilir, hem de dans ettirebilir. Folka garezim yok, tek gitarla vokal de yeter, ama bu aralar olayım bu değil.
My Morning Jacket'ı kategorize etmek hep zor oldu. Dinleyici kitleniz kim?
Hippiler için fazla sert kaçıyoruz, metalci gençlik için de yeterince sert değiliz. Kâfi miktarda indie de addedilmiyoruz. Ama umurumuzda da değil. Kendini bir etiketin altına yerleştirmeyen bir sürü insan var dışarıda. Beni saçlı sakallı görenler hippi olduğumu zannediyor, ama ben bir hippi değilim. Ne bok olduğumu bilmiyorum.
"Tamam, biz olduk" dediğiniz an oldu mu?
Gençler bir eşiği atladıktan sonra her şeyin yolunda gideceğini, bütün gün elde martini dolaşacaklarını zannediyorlar. Şahsen benim kafam hep karışık. Hayatta bir sürü şey var, müzik bunlardan sadece biri. Bir konserin ardından biraları devirirken de mutlu olabiliriz. Artık '80'lerde yaşamıyoruz, müzisyenler hep limuzinlerle dolaşıp kokain çekmiyor. Biz emekçi bir grubuz. Yarın bu işi bıraksak cebimizde birkaç ay idare edecek nakit kalır, sonra kendimizi bir takım başka işlerde buluruz.
(Spinner, mp3.com, çev: Merve Erol)

DAEDELUS

İkarus'un düşüşü

Los Angeles'lı IDM (intelligent dance music) prodüktörü Daedelus, yeni albümü "Love To Make Music To"yu yayınladı...

Albümün çıkış parçası "Hrs:Mins:Sesc"i ücretsiz yayınladın. Neden?
Alfred Darlington: Müziğin böylelikle olması gerektiği yere, insanların kulaklarına daha rahat ulaştığına inanıyorum. Şanslıyım ki, Ninja Tune bu fikrimi onaylayacak derecede ileri görüşlüydü. Önceki albümlerime ne kadar yakın durduğumu, onlardan ne kadar uzaklaştığımı dinleyicilerin görmesini istedim. Albüme başlarken, Ninja Tune tarihçesine, biraz kendimden, biraz da vokal-prodüktör çetemden bir şeyler eklemeyi umuyordum. Bitiş çizgisine geldiğimde elimde mümkün olduğunca duygulu, sahneye uygun ve albümün adını anlamlı kılan bir iş vardı.
Albümde en beğendiğin parça hangisi?
"I car(ry) us", albümün geri kalanıyla pek paralel olmasa da, hikâyesi gereği en beğendiğim parça. Icarus, Yunan mitolojisindeki mucit Daedelus'un oğlu. Şarkı biraz benim mitolojik bakış açımla ilintili; uçmakla, düşmekle, denizde kaybolmakla alâkalı.
"Make It So" gibi kimi parçalarda pop müziğe olan duyarlılığın öne çıkıyor...
Bütün müzik türlerinin çekirdeğinde, insanların o janr dahilinde müzik yapmaya devam etmelerini sağlayan bir güzellik olduğuna inanıyorum. Bu muhteşem şeylerden bazılarını ödünç alarak yeni karışımlar deniyorum. "Make It So"da pop müzikten melodi, diskodansa beat ödünç alarak yeni bir yöreye yolculuk yapmak istedim. Aslolan yolculuğun kendisiydi.
Kayıt sırasında canlı performansı mı, yoksa sekans ağırlıklı bir yaklaşımı mı tercih ediyorsun?
Değişiyor. Sahnede, izleyici tepkisine göre doğaçlama önemli. Şu ana kadar kayıtlarımda ve sahnede daha özgür hareket edebilmek için Monome adlı bir alet kullanıyordum. Bu albümdeyse stüdyoyu biraz şarkı söylemek, biraz da swing yapmak maksadıyla kullandım. Yine de kaydın genelinde sekans yerleştirme ve ses kaynağı manipülasyonunu tercih ettim. Teknik olarak daha zorsa da, bu iş biraz aşk işi.
(Ministry of Sound, çev: V.C.Y.)

DENGUE FEVER

Kayıp plaklar

Dengue Fever son albümü "Venus On Earth"ü, yine Uzakdoğuyla Uzakbatının komşuluğu üstüne bina etti...

Dengue Fever'ı tarif etmek kolay değil. Kamboçya usûlü sörf rock, bolca kullanılan bir tarif. Nasıl oldu bu garip çorba?
Zac Holtzman: Her şey 1997 yılında Kamboçya'ya giden abim ve grubumuzun orgçusu Ethan'ın getirdiği plaklarla başladı. Müzik tarihinin az bilinen türlerinden birini keşfetmişti abim orada. 1960'lı yıllarda, savaşın tüm hızıyla sürdüğü dönemde, Amerikan Silahlı Kuvvetler Radyosu'nun tüm bölgede bangır bangır çaldığı müziğin etkisiyle Kamboçya'da bir pop formatı hasıl olmuş. Elimizdeki plaklar bu furyanın ürünü. Kızıl Kmerlerin iktidara gelişine kadar serpilen bu müzik türü, Kmerlerden sonra bıçak gibi kesilmiş ve yok olmuş.
Sizin çıktığınız Los Angeles kenti de Amerika'daki en büyük Kamboçya nüfusunun olduğu yer.
Ve tabii ki diğer birçok ırkın ve dolayısıyla müziğin karıştığı bir yer. Her müziğin kendi kulüpleri var.
Şarkıcınız Chomm Nimol'ü de buralarda bir yerde buldunuz...
Evet. Nimol şarkıcı bir aileden geliyor. Yaptığımız şey ona çok ilginç gelmiş olmalı ki, hemen bizimle çalışmak istedi. Bizim derdimiz '60'ların Kamboçya popunu cover'lamak değildi, oradan yola çıkarak kendi müziğimizi yapmaktı. Ama ilk albümde Nimol'ün getirdiği ve seçtiği şarkılara bağlı kaldık. İkinci albümse daha bize özgü. Nimol artık İngilizce konusunda daha rahat. Daha önce birçok kişiyi denemiştik, ama Chomm zaten ülkesini terk ettiğinde bile tanınan bir şarkıcıymış. Rakipleri onun adını duyunca özür dileyip geri çekildiler büyük bir saygıyla.

İlk görücüye çıktığınızda tepki nasıldı?
Los Angeles'ın, özellikle underground çevrelerin dansla ilgileri pek yoktur, ama biz sahnedeyken millet çılgınlar gibi dans etmeye başladı. Ve doğru yolda olduğumuzu anladık.
Peter Gabriel'in Real World plak şirketiyle anlaşmalısınız ve İspanya'daki Womad festivaline katıldınız. Kendinizi dünya müziğinin bir parçası olarak görüyor musunuz?
Çok geniş ve felsefi bir açıdan bakarsanız, evet!
(Independent, Spinner, çev: O.G.)

Kara'coğlan der ki n'olup n'olayım
Akan sularınan ben de geleyim
akal seni makkabınan yolayım
Bir kız bana emmi dedi neyleyim
KARACAOĞLAN

Hikâyesi şöyledir: Karacaoğlan diyar diyar gezmektedir. Bu seyahatlerin birinde Elbistan'a yolu düşmüştür. Tabii ne kadar zamandır yollarda olduğu bilinmez, elbiseler perişan, saç-sakal uzamış, karışmış bir haldedir. Yoldan geçerken çeşmede su dolduran bir "güzel kız" görür ve konuşmaya bahane olsun diye "bana bir su verir misin?" diye sorar. Kız da bir tasla suyu alır ve üstüne başına haline bakıp yaşlı bir amca yargısına vardığı Karacaoğlan'a "buyur emmi" der. Bunun üzerine Karacaoğlan çok bozulur ve vay sen misin bana emmi diyen diye başlar yazmaya bu şiiri... **LIFEIS** *(Ekşi Sözlük'ten)*

Su toprağa karışırsa / ekin olur, ekmek olur, / kan küle karışırsa ne olur? **ÜLKÜ TAMER**

BECK
Modern Guilt
(XL)

Pop art'ın asitli renklerinden yoğrulmuş bir anne ve Cage'esque havalı sanat "happening"leriyle nam salmış bir dedenin torunu olan Beck'in esprili, ironik, eklektik, copy-paste mantığını güden işlerini şimdiye kadar çok gördük. Belki dedesi gibi bir Berlin çatısından piyano fırlatmadı, ama tuhaf tuhaf işleriyle müzik endüstrisinin tekdüze hallerini hareketlendirdiği kesin. Sekizinci albümünde müzikal zevki kendisiyle pek güzel örtüşen Gorillaz prodüktörü, Gnarls Barkley'nin asıl adamı Danger Mouse'la çalışacağını beyan edince heyecanlandık; geriye, bu karışımdan ne türlü tuzlar ve turtalar çıkacak diye tatmak kaldı. İlk degüstasyondan bir şey anlamıyorum derseniz, anlarız –Beck'in albümleri eğlenceli olmakla birlikte, çok kolay yutulan şeyler olmuyor. Yaptığı müzik, birkaç defa dinleyip atılabilir şeyler gibi geliyor insana. İşin güzel tarafı, Beck her yeni dinleyişte farklı renklere bürünebilen parçalar yarattığı için, sonraki dinleyişlere bir tortu bırakmadan taze taze yenebiliniyor. Bu da bir marifet. Müziği, plastik, pastel ve fosforlu renkler arasında gezen, kanatlanan cinsten.

Yarım saatlik albümümüz, genel olarak minör ve sakin melodilerle bezenmiş. Yine de Beck'in mülti-enstrümantalistliği ve farklı sound/sample'lara olan merakı sayesinde, durağan olmayan bir şeyler yaratmayı başarmış. "Orphans"la açılan albüm eytâm-ı felâketleri anlatıp dans ettirebilen türden. "Gamma Ray"de psychedelic bir dil ve zıplayan ritmlerle çevresel korkularını gagalamış Beck. "Chemtrails", lounge müziği gibi başlayıp gitarlarla çıldıran cinsten. Albüme ismini veren "Modern Guilt" ise albümün en eğlenceli ve en iyi şarkısı. Ne yazık ki, '80'lerden hortlamış gibi duran "Youths"la takip ediliyor. Stil ve sesleri karıştırmayı seven Beck'e de bu yakışır, tamam. Ama "Youths" ve "Replica" gibi şarkılar fazla planlanmış, programlanmış gibi geldiği için naçizane zevkimize pek hitap edemiyorlar... Albümün son parçasına geldiğimizde, kesik gitarlardan ve synthesizer'lardan sıyrılıp seriliyoruz. Sanki Seattle havzasından çıkma, Scott Weiland'ın kanepe şarkılarını andıran "Volcano"yla kapanan albüm hiç de Beck'in işi gibi durmuyor. Sample'ların arasına yaylılar da karışınca, bir sigara altlığı olarak kullanılabilir bir şarkıyla modern suçluluklarımıza dalmış oluyoruz. Bir Beck albümünün daha sonuna gelince, her parça birbirinden bu kadar ayrı tınıya, ruha sahip olduğundan, bir yorgunluk çökmüş oluyor insanın üstüne. Bir öneri: Halet-i ruhiyenize göre belli parçaları repeat'e takıp partiye hazırlanmaya ya da lavların kırmızı huzuru eşliğinde kuşluk vakti uykusuna dalmaya hazırlanabilirsiniz. Karışık paletlerin güzelliği de bu.

Pelin Batu

JAMES BLACKSHAW
Litany Of Echoes
(Tompkins Square)

"21. yüzyılın en büyük gitaristlerden" sözü James Blackshaw için ne kadar doğru olursa olsun, yine de fazla büyük, fazla soğutucu. Akla hemen ruhsuz bir virtüoziteyi getiren bu kalıpla, henüz 27 yaşındaki bir müzisyenin gitarıyla ne denli hipnotize edici bir ambient âlemi yaratabildiğini anlatmak zor. Bu derin uyku ya da rüya halinin tek müsebbibi, Blackshaw'un alâmet-i farikası 12 telli gitarına olan hakimiyetini sadelikle daha da derinleştirerek yarattığı sesler değil. İşin içinde duygu yükü de var...

John Fahey'nin, Robbie Basho'nun Takoma ekolü ve "finger-picking" gitar stilinden etkilense de, onların tam anlamıyla bir devamcısı değil Blackshaw. Gelenekler kadar güncel ambient-folk seslerle, hatta sessizliklerle olan ilişkisi de çok sıkı. Yarattığı zamandışı epik melodiler, en muhafazakâr country'ciden en seçkinci minimaliste kadar herkesi avucunun içine alabilecek güzellikte.

Az sayıda araçla mükemmel ifadesini bulmuş bir müzikte başkalaşabilme ya da ileriye gitme ihtimali pek akla gelmez. Blackshaw, "Litany of Echoes"la hâlâ keşfedebileceği yeni bahçeler, yeni yollar olduğunu gösterince bu yüzden ağzımızı açık bıraktı. Kendi içinde bir simetri taşıyan altı parçalık albümün açılış ve kapanışında onu ilk defa piyano çalarken duyuyoruz. Gitarın fiziksel sınırları içinde gidebileceği her yeri yoklayan Blackshaw'un piyanonun başına geçtiğinde de piyanonun olanaklarını sınayan Charlemagne Palestine'i akla getirmesi çok doğal bir bağlantı. Müziğe kimliğini verenin, enstrümanın ne olduğundan ziyade, o enstrümana yaklaşım olduğunun bir kanıtı belki de. Blackshaw'un yine bu sene küratörlüğünü yaptığı "The Garden Of Forking Paths" isimli albüme seçtiği isimlerin, ister koto, ister ud olsun, enstrümanlarıyla tek başına büyülü bir âlem kurabilen müzisyenler olması da bu yaklaşımla yakından ilgili. Piyano sürprizi bir yana, albümün kalanındaki malûm gitarlı parçalar da Blackshaw'un sadelikten hiçbir şey yitirmeden derdini anlatabileceği daha çok kanal açtığını hissettiriyor. Özellikle de Blackshaw'un müziğinde alışık olmadığımız yaylılarıyla ve duygularını neredeyse ağlak diyebileceğimiz bir yoğunlukla dile getirişiyle "Past Has Not Passed".

Ortak bir mükemmel tanımının olamayacağı gerçeğini bir an için es geçip müzikte mükemmelliği en doğru ifade araçlarını keşfetmek olarak tanımlarsak, zor yakalanır mükemmellikte bir albüme sahibiz 2008 itibariyle.

Seda Niğbolu

PARKA
Attack Of The Hundred Yard Hardman
(Jeepster)

Parka, grubun şarkı yazarı ve vokalisti Matt Thomson'un kişisel projesi sayılır. Thomson, 2004'ün sonlarında müzik okuduğu Perth Koleji'nden ayrılıp Glasgow'a yerleşiyor. Blur ve Eels en sevdiği iki grup, hiphop dinliyor, dans müziğinden de hoşlanıyor. Niyeti hepsini bir kaba koymak, çalkalayıp doya doya içmek! Kentin plak dükkânlarında, internette tanıştığı meraklılardan, eş-dostun tavsiye ettiği müzisyenlerden dört kişilik bir kadro toparlıyor: Neil Johnson davulda, Ian Alexander basta, Mark Hedges keyboard'da... Bir de saksofonda Mr X var ki, grubun gizli silahı işlevini görüyor: Klasik rock orkestrasına en yakışan çalgılardan biri saksofon; devreye az ama öz giriyor, zaten gümbür gümbür giden disko rock şarkılarına turbo gaz veriyor. Parka, kurulduğu günden bu yana "Disco Dancer" ve "If You Wanna?" adlı single'larıyla küçük çaplı hitler çıkarmıştı. Haberler iyi, her iki şarkıyı da içeren ilk albümleri "Attack Of The Hundred Yard Hardman", onlardan daha sarıp sarmalayıcı şarkılar da içeriyor: "Mr. Optimistic", The Pogues'un İrlanda türküsü "Streams Of Whiskey"den bayağı bir araklamasyon "I Don't Wanna Fight You Tonight" ve "Hoxton Hair" mesela... Tüm albümde sınıtan bir "Stay Away" oluyor galiba. Gitarlarda Larrikin Love'dan (onlar da The Pogues'dan az etkilenmemiştir) Micko Larkin'in olduğu şarkı çok fena sayılmasa da, arkadaki yaylı ve üflemeli aranjmanlarıyla MTV'nin bayıldığı "slow" pop-rock şarkılarına benziyor. Bu arada, plaktaki diğer önemli iki misafiri de atlamayalım: Bunlar "DJ In The Corner"daki düette Republica'dan Saffron ve "Mr. Optimistic"i birlikte yazdıkları aktör Tom Urie –Urie Mylo'nun "Destroy Rock and Roll"u gibi önemli bir albümde de vokal yapmıştı... Sonuca gelirsek, Parka içelim, sevinelim, dans edip delirelim müziği yapıyor. "İyi gün" müziğinin yaz sıcaklarında mahsuru yok, faydası var. Mevsim dönünce neye benzerler derseniz... Onu da o zaman düşünürüz. *İlker Aksoy*

Çingeneler, çalıştıkları yer neresi olursa olsun bir tören ateşi, sadece zevk için çıtırdayan neşeli bir göçebe ateşi yakarlar, çalı çırpılardan harlı bir ateş, bir çocuk gülüşüne, insan düşüncesinden daha eski bir sonsuzluk sembolüne benzeyen, sanki tanrının bağışladığı bedava bir ateş, dünya halinin derdine düşmüş gelip geçenlerin fark bile etmediği doğa güçlerinin canlı bir işareti, Prag sokaklarının çukurlarında, göçebelerin gözünü ve ruhunu ısıtsın diye yakılmış bir ateş. **BOHUMIL HRABAL**, Gürültülü Yalnızlık	Adil biri misin? Nazik? Kendine güveninin altında bu mu yatıyor? Herkes tarafından sevilmiş miydin? Şunu bil ki ben de... Gerçeği ve iyiliği sevdiğin için daha az acı çekeceğini mi düşünüyorsun? *(Terrence Malick'in "İnce Kırmızı Hat" filminden)* Ellerimi uzatsam fildişi bir tarak gibi / taramak için değil görmek için / saçlarında ıhlamur kokan geceyi **OKTAY RİFAT**

Carla Bruni
Comme si de rien n'était
(Naive)

Erotika Fransızlara ne kadar da uyar. Gainsbourg'un Brigitte Bardot'nun dolgun dudakları için yazdığı, akabinde Jane Birkin'le de söylediği "Je t'aime... moi non plus"yü bir düşünün. Yüz yıl önce Debussy dalgalarıyla ne yaptıysa, Birkin'in o kız sesiyle gelip gitmesi aynı sarışın/sarmalayan hisleri uyandırır insanın içinde... Bugünse Carla Bruni'miz var, "kırk yaşımdayım, otuz sevgiliden sonra hâlâ çocuk gibi hissediyorum" diye hışırdayan, "Afgan eroininden, Kolombiya beyazından daha beter" bir aşkın hikâyesini mırıldayıp Kolombiya hükümetini ayağa kaldıran. Üçüncü albümünde, Carla yine hafif, lirik, akışkan. Yeter bu kahve-zinciri müzikleri diye isyan edebilirsiniz tabii, ama Carla'mıza haksızlık etmeyelim, akustik gitarının eşliğinde tekerleme kıvamındaki aşk dolu sözleri, buzlu bir akşamüstü Baileys'i mahiyetinde alınabilinir pekâlâ. İlk albümü "Quelqu'un m'a dit" 2002'de çıktığında, '60'lı yılların cool şansonlarını anımsatan, manken-müzisyenlere karşı önyargıları yıkan bir şeyler olmuştu. Mahallenin en yakışıklılarının volta attığı albümü, Emily Dickinson, Yeats ve Dorothy Parker gibi şairlerden devşirme kelimelerle donatılmış bir İngilizce albüm takip etmişti. "No Promises" da kendi halinde, hoş, iddiasız bir çalışmaydı. Şimdiyse elimizde, son iki işten müziksel olarak pek farkı olmayan, ama Madame Sarkozy'nin elinin altından çıktığı için fazla didiklenen bir albüm var. Aslında Les Inrockuptibles'in tavrını takınıp "albümün eli yüzü düzgün, o yüzden doğru dürüst bir eleştiriyi hak ediyor" dememiz lâzım. Peki deyince ne oluyor? Karşımıza şöyle bir albüm portresi çıkıveriyor: Carla'nın İtalyan damarının aktığı "Il Vecchio e il Bambino" hariç (ki burada Jane Birkin arabesklerinin Badalamenti huzursuzluğuyla harmanlanmış olduğu film müziği-vari bir şarkı dinliyoruz), gayet sakin ve romantik bir albüm var. Gerçi, sözler sarayı hafif çapta sallamış vaziyette. "Ma came" yani "uyuşturucum" namlı şarkısındaki sözleri ("ben adamımı sarıp içerim") tam da bir first lady'ye yakışıyor, öyle değil mi?

"Ta Tienne"in nefeslileriyse Carla'yı Perulu yerlilerle raks ederken hayal etmemize neden oluyor. Burada Fransızca gramerini altüst edip "seninim" dese de, müzikler risksiz, fazla karamelize. Nerede Léo Ferré'nin kahkahaları, şeytanî personaları! Buna rağmen, buraya kadar, sorgusuz, sualsiz dinliyoruz. Heyhat, "Nil etekleri boyunca piramitleri seyret, şemsin doğuşunu tropik bir adada seyret, sen bana aitsin" sözlerini Bruni'den dinleyince, insanın aklında kötü sahneler canlanıveriyor. Filmimizin adı: "Carla ve Sarkozy –Luxore'un eşiğinde doğan bir aşk". Böylelikle, Dylan'ın "You Belong To Me" şarkısının rengi tamamen değişmiş oluyor. Tamam, belki doğru olanı, insanların işlerini kendilerinden ayırmak. Belki antipatik kişiliklerin de titrek kalpleri olabileceğini hatırlamak. Ama işte olmuyor. Elâlemin balayına burun sokmak gibi olmasın ama, Bruni'nin bu cover'ı kontrol edilmez bir soğuma hissini beraberinde getiriyor. İşbu şarkıyı "Natural Born Killers"ın arızalı âşıklarından dinleyince sorun olmuyor, ama ne yazık ki burada kendimizi tutamıyoruz. "I want a man with nuclear power" (Nükleer güce sahip bir erkek istiyorum) sözlerini sarfeden Bayan Sarkozy'yi bir tarafa bırakmamız zor. Yine de albümden elde edilen gelirler adı açıklanmayan bir hayır kuruluşuna devrediliyor diye kendimizi rahatlatabiliriz bir güzel! Yıllar önce Sarkozy bakanken, partisi "Fransızlar sömürgelerine iyi davrandılar" fiilini okul kitaplarına sokmaya kalktıkları için Sarkozy'nin elini sıkmayı reddeden Aimée Césaire'ın dediği gibi, "yalan söyleyen bir kadının yüzü kadar sakin" bir albümle karşı karşıyayız. Bu yüzden de, albümün adı gibi, hiçbir şey olmamış gibi davranıp Bruni'nin buğulu sesine dalabiliriz.

Temiz akorlar üzerine aynanın karşısında çırılçıplak söylenen şarkılarla yumuşamayı tercih edebiliriz. Önyargıları ve biyografik bilgileri bir tarafa bırakıp sarmış ipek kıvamındaki bir sesi dinlemek yaz sıcaklarına serinlik getirebilir. Yok, kalsın diyorsanız, pek bir şey de kaybetmemiş olursunuz. Yerine bir doz Anais Nin alabilirsiniz. *Pelin Batu*

Fleet Foxes
Fleet Foxes
(Sub Pop)

ABD'den dünyaya yansıyan imgeler pek iç açıcı değil. Dipsiz metropollerde para hırsıyla birbirinin üzerinde tepinen doyumsuzlar. Dünyayı umursamayan kaslı/yuvarlak vücutlu ve sahte gülüşlü aklıboşlar. Gücünü cahillikten alan bir kibir, temelsiz bir sahiplik hissi, ikiyüzlü bir muhafazakârlık. Bunların hepsi elbette mevcut, ancak bu imgelere indirgenmiş bir ABD resmi de fazla karikatürize. Mütevazı hayatlar süren, herkes gibi gelecek kaygıları yaşayan, dürüst bir hayat sürüp ailesini mutlu etmeye çalışan insanlar gözden kaçıyor genelde. Televizyon ve sinema ne kadar uç portreler çizerse çizsin, gücü elinde bulunduran şirketler ve onların maşası politikacılar ne kadar hıyanette bulunursa bulunsun, toplumun çoğunluğu bu insanlardan oluşuyor hatta. Ortalama bir ABD vatandaşı sabah kalkıp gökdelenlere ya da kumsallara değil, fabrikalara ve tarlalara koşuyor, zor kararlar arifesinde ahlâkî olarak doğru olan seçimleri yapmaya çalışıyor. Rock, country ve blues, bu hissiyatlardan doğmuş müzik türleri. Bob Dylan ve Neil Young, bu insanların hikâyelerini sahiplendikleri için ölümsüz. Bu girizgâhın sebebi, Seattle'lı beşli Fleet Foxes'ın da ilhamlarını bu sıradan insanların hayatlarında gizli güzelliklerden alması. Yaşam-ölüm döngüsünün içine sıkışmış mutlu ve acı detaylardan anlam damıtmaları. Kasabaların eteklerinde yükselen dağların, sabah doğan güneşin, dalgaların ve karbeyazının değerini bilmeleri. Elimizdeki albüm bu sene başında "Sun Giant EP" ile büyük beklentiler yaratan grubun ilk uzunçaları. Geçmişin, özellikle '60'ların mirası albüm boyunca kendini sürekli gösteriyor; Beach Boys ve Love'a benzetilen bir pop tavrı, temelinde folk, kilise müziği ve barok yatan şarkıların üzerini kaplıyor. Ama nostalji yaratmak için bilinçli bir çaba göstermiyor grup, zaten dünyayı algılayışları geçmişle etiketlenmiş değerlerden besleniyor. Band Of Horses ve My Morning Jacket gibi yüzlerini bugüne ve geleceğe çeviriyorlar, hayatı başka türlü algılamanın da mümkün olduğunu hatırlatıyorlar. The Shins ve Built To Spill gibi modern gruplara porselen bir kırılganlık katan produktör Phil Ek de şarkıların ana çizgilerini maharetle çinileyip Fleet Foxes'ın bel bağladığı nüansların kaybolmasına izin vermiyor. Aradan referans şarkı seçmek böyle bütünlüklü bir albüm için zor, ancak akustik gitar ve mandolinlerin sarmaladığı, az süslü "White Winter Hymnal", "Tiger Mountain Peasant Song" ve "He Doesn't Know Why" dupduru, alışılmadık samimiyette şarkılar. Fleet Foxes'a bu samimiyeti veren şeylerden belki de en baskını, her notadan damlayan insaniyet hissi. Robin Pecknold'ın sessizliği yaran ruhanî vokaline diğer üyelerin de sesleri bulanıyor sık sık ve şarkıları taşımak için ciğerlerindeki havadan başka hiçbir şeye gerek kalmıyor. "Sun Rises"la a capella başlayıp "Oliver James"le a capella biten albüm, müzik dahil hayatın her alanında basit güzelliklerden mutlu olmaya ne kadar hasret olduğumuzu hatırlatıyor. *Yiğit Atılgan*

Ben sana teşekkür ederim, beni sen öptün, / Ben uyurken benim alnımdan beni sen öptün; / Serinlik vurdun korulara, canlandı serçelerim; / Sen mavi bir tilkiydin, binmiştin mavi ata, / Ben belki dün ölmüştüm, belki de geçen hafta. **ÜLKÜ TAMER**

Geni meni boşver / Herkes kendine çeker **SÜREYYA BERFE**

Çok yeni bir şehre otuz yıllık bir ağaç dikmek, bu şehre biraz yaş katar veya yaşlıymış yanılsamasını uyandırır. İhtiyarlamak için aşırı sigara kullanan bir çocuk gibi. **ERIK ORSENNA**, Pamuk Ülkelerine Yolculuk

"Kaybedenler kaybedenleri arar, kazananlar kazananları, öyle mi?" diye sormuştum. "Genellikle öyle" diye yanıtlamıştı. "Ama daha çok yaşam arzusu dolu olanlar birbirlerini bulurlar. Âşık olmak isteyen biri her zaman aradığını bulup âşık olur." **KETIL BJØRNSTAD**, Müzik Uğruna

MY BRIGHTEST DIAMOND

A Thousand Shark's Teeth

(Asthmatic Kitty)

Müzikle içli dışlı bir aileye doğup küçük yaşta bol bol yer değiştirmek: Shara Worden'ın yolculuğu da bu tipik müzisyen öyküsüyle başlamış. Eğitimini klasik müzik ve opera üzerine yapan Worden, bir yandan da New York'un fokurdayan konser ortamlarında indie rock avcılığına soyunmuş. Solo projesine son ismini vermeden önce farklı mahlaslarla yaptığı kayıtlar, avant-folkçu Sufjan Stevens ve Clogs'dan tanınan kompozitör Padma Newsome'la yaptığı çalışmalar, Worden'ın hikâyesindeki diğer satırbaşları. Artık yeterince piştiğini düşünmüş olacak ki, aynı anda biri rock, diğeri orkestral temelli iki albüm üzerinde çalışmaya başlamış en parlak elmasımız. Daha rock tınlayan 2006 tarihli "Bring Me The Workhorse", müzisyenin bir şarkı yazarı olarak rüştünü ispat ettiği albüm. Worden'ın şarkıları her ne kadar el emeği göz nuru bir müzikal işçilik içerse de, kendisini esas özel kılan öğe, yaşadığı sevgilerde hissettiği coşkuyu ve kaybettiklerinin arkasından yaktığı ağıtları birbirine tutkallayan sesi. Eserlerini süsleyen orkestral dokunuşlar Joanna Newsom'ı getiriyor akla, ancak Worden'ın korkusuz ve ustaca anlattığı kişisel hikâyeler Kate Bush ve PJ Harvey gibi ikonaları da anımsatıyor...

"A Thousand Shark's Teeth", temeli yıllar önce atılan diğer albüm. İlk başta sadece bir yaylı dörtlüsüyle kaydedilen şarkılar Worden'ı tatmin etmemiş önce. Yaylılar ve biraz daha geriye yaslanan gitarlar etrafında detay çalışılmış, öyle ki albümün son halinde yirmi küsur farklı enstrüman ve birçok müzisyen arzı endam ediyor. Yaratıcısının duygusal dünyasını en ince ayrıntısına kadar işleyen, ışık tayfındaki her rengi haiz, hem müzikal hem de tematik olarak sayısız hazine gizleyen bir albüm. Worden sadece şarkı yazarı değil, bir performans sanatçısı, kendi albümlerinin prodüktörü, ses mühendisi, kontrol manyağı. Kısa zaman aralıklarına inatçılığı ve boşvermişliği sıkıştıran teatral sesiyle aşkı tanımlayan her türlü duyguya dokunuyor, astronomiden seçtiği imgelerle anlattığı iğne gibi sivri hikâyelere görkemli bir gerçekdışılık katıyor. "Inside A Boy" ve "The Ice & The Storm" aşka hâlâ inanç duyan şarkılar, hâlâ bir ihtimal var. Gündelik hayatın sıradanlığı ve sevme halinin sihri "If I Were A Queen"de kol kola giriyor. Ama Worden umudun da bir noktada bittiğinin bilincinde ve "To Pluto's Moon" bu dip noktası. Kaybediş hikâyesini usul usul anlatırken, suskun birer gitar ve piyano eşlik ediyor kendisine. Ancak yaylıların kapıdan girmesiyle isyan başlıyor, hissettiği acının etkisiyle kendini koyuveriyor Worden. Enstrümanlar da onun sıkışmışlığına kapılıp çıkmaz sokaklarda dolanıyorlar. "Neden gittin" gibi klişe bir soru bile Worden'ın vurgusuyla anlam kazanıyor. "Bass Player" da dinleme tecrübesi sonrası farklılaştıran, iz bırakan bir şarkı. Albümün tek kusuru son düzlükte biraz teklemesi, ama o kadar kusur müzisyen kızında da olur. Shara Worden, dinleyicilerinin bam teline dokunabilen özel bir yeteneğe sahip. Kendi hissettiklerini başkalarına da hissettirebilen, aynı şarkı içerisinde defalarca tüyleri diken diken edebilen bir müzisyen. Ağır, yoğun, yorucu ve tam da bu yüzden büyülü, bağımlılık yaratıcı. *Yiğit Atılgan*

DEUS

Vantage Point

(V2)

Çok sağlam olup yeraltında kalmayı başaran müzisyenler vardır, Weezer ve dEUS gibi. Yılanımsı hareketlerle arada bir bizi zehirler, sepetleri yırtıp dans edip ettirirler. Gereken patlamayı sağlamamaları anlaşılmaz gelir, ama bir taraftan da bu durumdan egoistçe hoşnut oluruz. Onlar "bizimdir" çünkü, büyük sürülerin değil. İnfilaklarının kapalı kapılar ardında, küçük kalabalıklar arasında olmasının getirdiği "aile ruhu" hissi belki daha bir uyuyordur onlara diye de kendimizi avuturuz. Neyse, psycho-hayranlık yapmayı kesip dEUS'un son meyvelerini soymanın vakti çoktan geldi, ne de olsa üç yıldır ses seda çıkmıyordu kendilerinden.

Grubumuzun müzik karakteri değişken ve edilgendir, beklenmedik çıkışlar yapan bir aslan burcu erkek çocuğu gibidir. Partilerde bir köşeye çekilen, utangaç bir adam gibi durup milletin üstünden sörf yaparak çıkabilir cinsten. Bunlar güneş tarafından hayal kırıklığına uğrayıp denizin altında bir barda içmeyi hayal etmiş, güllere en güzel ve kırıcı serenadı yazmış adamlar (bkz. "Disappointed In The Sun", "Roses": "In A Bar, Under The Sea"den, 1996). Aşk meşk işlerini tiye alıp bir taraftan da kırılganlıklarını göstermekten korkmamışlardır ("What We Talk About", "Include Me Out": "Pocket Revolution"dan, 2005). Tom Barman'in temiz sesi ve sözleri, kirli gitar riff'leriyle birleşince böyle şeyler oluyor işte. "Vantage Point", bu anlamda tam bir dEUS albümü. Ve başka bir şey...

Bu başka "şey" daha ilk parçadan hissediliyor. "When She Comes Down"la rap'imsi serzenişlerden James-vari chorus'lara geçince, enteresan bir karışımla karşı karşıya olduğumuzu anlıyoruz. Aynı şekilde "Oh Your God"da üst üste o kadar ses binmiş ki, Barman'in rapper hallerinin altındaki distorsiyonlar o kadar dağıtılmış ki, burada "güçlü" bir şeyler olduğunu hissetmekle birlikte, kararsız kalıyoruz. Şurası kesin, "Vantage Point" en "Rage Against The Machine" kokan dEUS albümü. "The Architect" albüme eksik olan funk'ı ve zıplatıcı unsuru, "Smokers Reflect" ise Keane'in yumuşak piyano ruhunu yansıtıyor. Yalnız kalpler için "Eternal Woman" ve "The Vanishing of Maria Schneider" gibi parçaları önerebiliriz. Hanım kızımızın dengeleyici back vokalinin ne kadar hoş bir kontrast oluşturduğunu de belirtelim. Sosyal mesaj arayışındaysanız, "Popular Culture"ın güftelerine bakmanız yeterlidir. Kısacası, herkes için bir şeyleri içinde barındıran işbu albüm, yer yer çok iyi, yer yer vasat. Ama bu bile çok büyük başarı –on parçanın sekizinin iyi olması, gayet iyi bir albümle karşı karşıyayız demektir. Küçük müşkülpesentliklerimizi ciddiye almayınız. Şımarmak yaza yakışır, güneşin işidir, işvesidir. Hadi yılanlar, kavrulmuş topraklardan sıvışan, hep bir ağızdan bir Pound lütfen: "beyaz ipekten bir yelpaze, ah / çim kanadındaki ayaz kadar berrak, / sen de bir tarafa bırakılacaksın eyvah." *Pelin Batu*

Hayvanlar kendilerine tatmin sağlayan şeylerle yetinmeyi bilirler. Toprağa altın gömen hiçbir aslan görülmemiştir. Tamahkârlığından ötürü dövüşen bir boğa var mıdır? Hangi panter tatmin edilmesi olanaksız arzulara sahip olmuştur? Yaban domuzu su içer, ama ancak susadığı zaman; avını mideye indiren kurt, gerekenden daha fazla gıda edinmenin peşine düşmez, ama insan, günler ve geceler boyunca şölenlerde tıkınmaktan kendini alıkoyamaz. Mevsimlerin kurallı düzeni, akıldan yoksun hayvanların cinsel arzularına gem vurur; ama insan şehvet sineği tarafından sürekli sokulmaktadır. **HIPPOKRATES**, Gülmeye ve Deliliğe Dair

Her yerde yazın bittiği söylenir, / Çürür çiçeklere yapışan kanlar; / Belki uzaktan iki atlı yaklaşır, / Belki yakından iki yaprak kalkar; / Akşamın örtüsü derelerde yıkanır, / Gökyüzünü görünce gecenin devi / Çıkarıp şapkasından yıldızlar saçar, / Cüceler bunu bilir, gürgenler bilir, / Aşkın uyumadığı her yerde söylenir. **ÜLKÜ TAMER**

PRIMAL SCREAM
Beautiful Future
(WEA)

Primal Scream adında iki ayrı grup var. Kurulduğu 1984'ten bu yana Primal Scream bu iki "farklı" orkestra arasında salınıyor. Bunların biri ilk albümlerinde, 1994 tarihli "Give Out But Don't Give Up"da ve "Beautiful Future"dan bir önceki uzunçalarları "Riot City Blues"da kendini gösteren Stoner orkestra. Diğeri, tüm dünyada tanındıkları üçüncü albümleri "Screamadelica"da, 1996'da çıkardıkları "Vanishing Point"de, 2000 tarihli "XTRMNTR"da ve iki yıl sonrasına gelen "Evil Heat"te elektronikayla punk'ı muazzam biçimde birleştiren, kimi zaman yumuşak, çoğu zaman sert, ama her daim karanlık işlere imza atan çete. Genellikle ilki ne denli yergi alırsa, diğeri de o denli övgü alıyor. Ancak eleştiriler bir yere kadar etkili oluyor, tenkit, ikaz fayda etmiyor. Elimizdeki son albümden anlaşılan o ki, ekibin pop sevdası sönecek yerde, alevleniyor.

"Beautiful Future"ı açan aynı adlı şarkı, "Different Class"dan fırlamış, tıpkısının aynısı bir Pulp şarkısı. Ancak sözlere biraz kulak kabartınca işin rengi değişiyor. Jarvis'in alaycı lirikleri burada yerlerini, gaz odalarından, ağaçlardan sarkan çıplak cesetlerden bahseden cehennemî dünya tasvirlerine bırakıyor. İşte bu noktada albüme ilk ağır eleştiriler de geliyor. İngiliz The Guardian gazetesi beş üzerinden iki verdiği albümle ilgili eleştiri yazısında Bobby Gillespie'ye sormuş: "Sen bunları lüks mahallenden akşamları takıldığın şık gece kulüplerine (Prens William'ın okul arkadaşının barıymış biri) giderken mi görüyorsun?" Ve grubun kapitalizmin nimetlerinden bol bol yararlanırken, "anti-kapitalist söylemlerini sürdürmelerinin" ne derece gerçekçi olduğunu sorguluyor. Aklımıza Seattle'daki küreselleşme karşıtı gösterilerde ayağında Nike'larıyla Nike tabelasını tekmeleyen gösterici geliyor. O hesaptan gidersek hepimiz içinde değil miyiz çemberin? Ardından gelen şarkı, ilk single olarak seçilen "Can't Go Back", sert bir elektro rock'n'roll melezi... Prodüktörlüğünü Bloc Party ve The Rakes'le de çalışan Paul Epworth'ün yaptığı parçada da Gillespie'nin "Koluma bir iğne sapladım / Onu bebeğimin kalbine sapladım / Öyle ateşli ve seksî gözüküyordu ki" sözlerine takılınmış daha çok: "Sen 46 yaşında değil misin?" Neyse ki devamında gelen şarkılarda bu derece sansasyon yok.

Adını anmadan geçmeyelim, gitarist Andrew Innes ne zaman sırası gelse acayip baştan çıkarıcı sololar atıyor. Hafta sonu şarkısı "Uptown" ve "Beautiful Summer", "Vanishing Point"in yavaş tempolu, cool şarkılarına nazire yapıyor. Gillespie, ardı ardına gelen iki şarkıda, "I Love To Hurt (You Love To Be Hurt)"de CSS'den Lovefoxxx'la, Fleetwood Mac cover'ı "Over and Over"da folk efsanesi Linda Thompson'la düet yapıyor. "Necro Hex Blues"a gitarıyla Queens Of The Stone Age'den Josh Homme misafir oluyor. "Glory Of Love" ve "Zombie Man" de neşede "Beautiful Future"ı aratmıyor. Hazır neşeden bahsetmişken, Primal Scream'in albümün bir bölümünü Stockholm'de, ABBA'nın "Dancing Queen" gibi kimi hitlerini kaydettiği stüdyoda kotardığını, bazı şarkılarda onların kullandığı enstrümanları kullandığını ekleyelim. Buna vesile, beş şarkının prodüksiyonunun Peter, Björn and John'dan Björn Yttling tarafından yapılması olmuş... Gillespie'nin "jiletli çiklet" diye tarif ettiği "Beautiful Future"ın grubun diskografisindeki önemli albümlerden olmayacağı kesin. Ancak Primal Scream'in retro ve pop yönleriyle alıp veremediğiniz yoksa, o özentileri olmasa mesela "XTRMNTR"ın da o derece güzel olmayacağını düşünüyorsanız, elinizde gayet dinlenebilir bir albüm olduğunu da unutmayın deriz.

İlker Aksoy

ESKOBAR
Death In Athens
(Sony BMG)

Indie müziğin yükselen ülkesi İsveç'ten çıkan, "Someone New"la tanıyıp takibe başladığımız Eskobar, dördüncü albümüyle karşımızda. Bundan bir öncekiyle hafif hayal kırıklığı yaşatmışlardı, ama derslerini çalışıp gelmiş olan üçlü, şu ana kadarki en iyi albümlerini piyasaya sürdü. 13 şarkıdan oluşan ve orkestral öğelerle şiddetli bir şekilde desteklenmiş bu pop-indie albümünü baştan sona kadar tek seferde dinleyip tekrar başa almak işten değil.

Solist Daniel Bellqvist'in büyülü sesiyle bizleri karşılayan giriş şarkısı "As The World Turns", güzel bir yolculuğun habercisi. Frederik Zäll'in gitar nağmeleriyle desteklenen vokaller, dört dakika boyunca bizleri tasalardan uzaklaştırıp baharı en güzel haliyle yaşatıyor: Hava güneşli, fakat yakmıyor, yüzümüz rüzgârı hissediyor, ama polenler havada uçuşmuyor...

"Hallelujah New World"le iki dakikalık bir es veriliyor, tango ritmli "Obvious" girince, oturduğumuz yerde başımızı hafifçe iki sağa iki sola sallamaya başlıyoruz. Piyano vuruşlarıyla, orkestral öğelerle desteklenen "Unique"in 1. dakika 52. saniyesindeki "düşüşsel" ve değişimsel harika vokal öyle bir ders veriyor ki, içinizde şarkı söyleme ya da grup hevesi varsa dakikasında sönüyor.

"Thinkin' About You"yu dinlerken şarkı listesine bakma ihtiyacı hissediyoruz, çünkü giriş yüzünden Lou Reed'in "Walk On The Wild Side"ı cover'ladıkları sanılabilir pekâlâ.

Akabinde, albümün en güzel parçalarından "You Can't Hear Me" başlıyor. Midtempo açılan şarkının ne yaşatacağından habersiz ilerliyoruz ve orkestralı, enerjik nakaratı duyuyoruz. İçimizi tarifsiz bir sevinç dalgası kaplıyor, ellerimizi yukarı kaldırıp anlamsız bir mutlulukla gülümsüyoruz...

Ve albümün üçüncü 45'liği "Flat Earth" geliyor. Nakaratı yüzünden 1954 yapımı "Scaramouche" filmini anımsatan bu tempolu, senfonik, güzel kaçış şarkısından sonraki parça, "Quiet World". Solist Daniel Bellqvist'in sihirli vokalinin, piyanonun ve gitarın gizli kahramanları oynadığı bu şarkı, ilkbahar havasını hâlâ kulağımızda hissetmemize yardımcı oluyor. "One Life" başladığında, güzellikleri tarifte kullandığımız kelimeleri bitirmiş durumdayız, fakat reggae vuruşlarıyla destekli bu şarkı başımızın içinde ahenkle dans ediyor ve bizi kelime aramaya zorluyor. Ardından, '60'lı yılların üstü açık arabalı film sahnelerinden kopmuş gibi, "Ready Or Not" giriyor. Yaylılarla açılan, sırasıyla flütlerin, uzak gitar dokunuşlarının eklendiği sahneye vokal çıkınca tüylerimizi ürperten şarkı, ikinci dakikadan sonra süzülerek aşağı inmemiz için bizi bırakıyor. Klasik bir Eskobar parçası olan "Poisonous Kiss", bu güzel yolculukta biraz dinlenmek için bir nefeslik yer açıyor. Dingin temposu ve gizli kemanlarıyla başka bir albümde öne çıkardı bu şarkı, ancak burada sanki görevini yapmakla yetiniyor. Albüm, perdelerini, hoşçakal şarkısı "Silver & Gold"la kapatıyor, kulağımızda tınılarla kalıyoruz, albümü tekrar baştan başlatıyoruz...

"Death In Athens"la Eskobar, en önemli sıkıntısı olan tempolu şarkı eksiğini aşmış ve duygusallığından ödün vermeden, orkestrayla popu çok güzel harmanladığı, zengin melodili bir albüm çıkarmış. Yorgun bedenlere şiddetle tavsiye edilir.

Adnan Uludağ

→53

Seyahat etmek devşirmektir. Uzaklardan dönünce sepetinizi açarsınız. Gözünüze boş görünürse endişelenmeyin. Devşirilen şeylerin çoğu gözle görünmez: Bunlar düş kırıklıkları veya hayranlıklar, kokular, müzikler, yüzler, manzaralardır. Ve de hikâyeler.
ERIK ORSENNA, Pamuk Ülkelerine Yolculuk

Ateşten çok yakıyor insanı hatıralar **MUSTAFA KAMİL GÖK**

Aşkın rengi çılgınlık, aşk unutuşun rengi. **LUIS CERNUDA**

Bilgelik, iyilikseverlikten etkilenmeyen soğukkanlılık sayesinde sürekli artar. **HIPPOKRATES**, Gülmeye ve Deliliğe Dair

kalan ne, bir hiç / bir yok çırılçıplak **OKTAY RİFAT**

Zeytine benzeriz biz, en iyi tarafımızı ancak ezilince veririz. *(Talmud'dan)*

Micah P. Hinson

Hinson And The Red Empire Orchestra

(Full Time Hobby)

Şarkıcı/şarkı yazarlarıyla kurulan ilişkinin her zaman mahrem bir yanı var. Acıların, deneyimlerin bir nevi değiş tokuşu çok kişisel olabiliyor. Hele bir de hikâyecinin derdi çok kişiye ulaşmayıp sizin küçük gizli sırrınız olarak kalmışsa. Teksaslı Micah P. Hinson sır olarak kalamayacak sayıda kişiye ulaştı belki, ama tüm bu familyanın içinde adı en az anılanlardan biri halen. İki yılda bir, tam unutmuşken varlığını hatırlatıp sevindiriyor. "Micah P. Hinson and the Gospel of Progress", ardından "Micah P. Hinson and The Opera Circuit" ve şimdiyse "Micah P. Hinson and The Red Empire Orchestra"yla hayatımıza dahil oldu. Bu yazı Hinson'ın tüm albümleri için olabilirdi. Hayatının aşkını bulup evlenmesi haricinde değişen bir şey yok zira. Hiçbir zaman hayal kırıklığına uğratmayacak, hiçbir zaman da şu anda olduğundan daha büyük olmayacak gibi. Ailenizin şarkı yazarı Micah P. Hinson... "Değeri sadeliğinde" denecek kadar sessiz parçalar yazmasa da, "orkestra" sözcüğü de aldatmasın. Yeri geldiğinde gitara biraz banjo, biraz Hammond org ve yaylılar eşlik ediyor, o kadar. 27 yaşındaki Hinson, kuşağının pek çok mensubu gibi eskimeyen bir türü modernize etmiyor, ama eski, yıpranmış ve tozlu da değil. En güzeli, daha "doğru" tınlamak adına yapılmış prodüksiyon hamlelerinin olmaması. Ne country/folk ne de alternatif country; albümdekiler, müzikal olarak olmasa da, karakter anlamında daha çok zamansız pop-rock parçaları gibiler. Bariton vokali, ilk duyduğumuzda yıllardır bu adamı dinliyormuşuz hissi uyandıracak kadar tanıdık ve yaptığı müziğe cuk oturuyor. Belki de erken yaşta gelen yorgunluğundandır, hiçbir şeye acelesi yok gibi anlatıyor olan biteni. İzole Teksas kenti Abilene'de kaykaylar ve bağımlılıkla geçen gençlik, henüz 20'lerine gelmemişken iflas, evsizlik ve yeniden görülen gün ışığı. Hâlâ yalnız kalmaktan, hatta yalnız rüya görmekten korkuyor; yolunu ve sahip olduklarını kaybetmekten bahsediyor, ama acılarını afişe edip yürek dağlamaktansa, akşamınıza ortak olmak istermiş gibi şarkı söylüyor. Bütün sıcak ve dokunaklı müzikler gibi Micah P. Hinson'ınki için de samimiyetsiz "şömine başı eşlikçisi" tabiri kullanılacaktır, ama albüm tadı en çok yaz akşamüstlerinde çıkacak kadar aydınlık ve umutlu... Resmini ilk gördüğümde şaşırmıştık. Gözlükleri, dar gömleği ve gençliğiyle ekibin ses teknisyeni gibi duruyordu daha çok. Hâlâ yaşlı bir folk şarkıcısı kadar bilge değil elbette, ama tüm indie duyarlılıklarından uzakta ikna edici ve içten. Abartılı övgüler sükûneti bozacak. Micah P. Hinson dinleyin, size o eşlik etsin; beyhude sözler değil. *Seda Niğbolu*

Natacha Atlas & The Mazeeka Ensemble

Ana Hina

(World Village)

Kökler, dinler, mezhepler ve kültürel aidiyetler konusunda Natacha Atlas'ın kafasında bin tilki dönüyor. İyi ki de dönüyor, çünkü bütün bu tilkiler bize, dünyanın halini ahvalini sorgulayan Natacha Atlas külliyatı olarak dönüyor. Londralı grup Transglobal Underground'la '90'lara güneş gibi doğarak yaptığı çıkışın ardından yoluna Jah Wobble'dan Jean Michel Jarre'a, Yasmin Levy'den Jocelyn Pook'a, Sinead O'Connor'dan Burhan Öçal'a pek çok müzisyenle yaptığı ortak çalışmalar ve solo albümlerle devam ediyor. Elimizdeki yedinci solo albümü "Ana Hina" ise kelimenin tam anlamıyla dev bir eser. Albüm, her fırsatta müzikal evrenini oluşturmada temel rolü üstlendiklerini ifade ettiği Rahbani Biraderler'e, Feyruz'a ve Abdel Halim Hafız'a derin bir saygı sunuyor. Natacha Atlas'a kulak verelim: "Bu albüm, Batılı dinleyicilere, Arap bestecilerin benden çok daha önce müzikte Doğu-Batı füzyonu işine girdiğini gösteriyor. Albümde Arap müzisyenler var, ama ayrıca Arap müziği çalan Batılı yaylı saz icracıları da var. Çünkü Rahbani müzik okulunun yaptığı tam da buydu." Atlas, bu sefer alışlageldiği üzere Arap müziğini elektronik ritmlerle birleştirmemiş, doğrudan akustik bir çalışma için kolları sıvamış. "Ana Hina"nın düzenlemeleri mülti-enstrümantalist İngiliz besteci Harvey Brough tarafından gerçekleştirilmiş. Brough ve Atlas ortaklığı bir süredir devam ediyor. Atlas, "Ana Hina"nın hazırlık sürecinde, daha önce Soul II Soul ve Terry Hall gibi müzisyenlerle de çalışan klasik ve caz kökenli besteciye bir dizi Rahbani Biraderler ve Feyruz albümü göndermiş ve Brough'un bu çok katmanlı müziği bu kadar maharetli biçimde deşifre edebilmesine hayli şaşırmış... "Ana Hina"nın açılış parçası "Ya Laure Hobouki", Assy ve Manour Rahbani biraderlerin Feyruz için yazdığı şarkılardan biri. Natacha Atlas'ın tüm albüm boyunca gamlar ve makamlar arasında sesini cömertçe gezdireceğini müjdeliyor. Atlas, 1997 tarihli "Halim" albümünü Brüksel ve Londra'da Arap mahallelerinde geçen ilkgençliğinde vurulduğu Abdel Halim Hafız'a adamıştı. "Ana Hina"nın ikinci şarkısı "Beny Ou Benak Eih" ile de Mısır'ın bu büyük sesine bir selâm daha çakıyor, hatta Hafız'ın ruhunu çağırıyor. Albüme adını veren üçüncü şarkı, Brough ve Atlas ortak yapımı; birileri "Batı Doğu'yla çatışır mı, çakışır mı" diye düşünedursun, Atlas cevabı hemen yapıştırıyor. Feyruz repertuarından gelen, Rahbani Biraderler'in bir diğer muzip füzyonu "La Shou El Haki" Atlas'ın sesiyle öyle bir buluşuyor ki, yerinde durabilene ya da kenarda duran darbukayı alıp eşlik etmeyene aşkolsun! Albümün sürpriz lerinden biri, tek İngilizce şarkı "Black Is The Colour". Ruhu şad olsun, Nina Simone da bu yorumu bir yerlerde dinleyip gülümsemiştir herhalde. Ekibin, albümün kartonetinde not düştüğü üzere, canlı çalmayı en sevdiği parçalardan biri "La Teetab Alayi", yine Rahbani Biraderler ve Feyruz imzalı bir şaheser. "La Vida Calla da", albümün en tuhaf şarkısı desek yeri. Şarkıda Natacha Atlas'a eşlik eden ve barok gitarları çalan Clara Sanabras'ın Frida Kahlo'nun şiirinden bestelediği şarkıda, ressamın "İki Frida" tablosu da esin perisi olmuş. Berberi meltemli "Hayati Inta Reprise", Atlas'ın "Mishmaoul" albümünden bildiğimiz şarkının –kartonetteki nottan aktaralım– Doors'un, Mingus'un, Miss Atlas'ın buluştuğu bir versiyonu. Mısırlı akordeon üstadı Gamal Al Kordy şarkının gücüne güç katıyor. "El Asil", big band swing'ini ve Arap ezgilerini buluşturan bir diğer Abdel Halim Hafız şarkısı. "Lammebada", kökü 15. yüzyıla dayanan, Radio Tarifa gibi başka müzisyenlerin de yorumladığı ve nicelerini Arap müziğine vurgun eden eski bir Arap şarkısı. Parça ney ile akordeon ikilisinin karşılıklı dertleşmesiyle başlıyor ve perde açılıyor! Atlas-Eagleton-Brough ortak çalışması "He Hesitated", ateş edip etmemek arasında gidip gelen bir askerin karmaşık duygularını anlatıyor. Kardeş Türküler'den de dinlemeyi arzu ettiğimiz, albümün son şarkısı "El Nowm", Atlas ve Brough tarafından yazılmış. "Ana Hina", her kütüphaneye gereken temel bir eser. *Çiğdem Öztürk*

15 YILIN ÖYKÜSÜ ÇIKTI

Kardeş Türküler, bu topraklarda yüzyıllarca bir arada yaşamış farklı kimlik ve kültürlerin arasından sesleniyor. Binalar, sokaklar, kaldırımlar, müzikler, masallar, deyimler, danslar, yemekler... Yüzyıllar öncesinden kök salmış ve bugüne kadar gelmiş "kültürel çoğulluk" gerçeğini görmezden gelip yok saymak mümkün değil!

İşte Kardeş Türküler'in yaptığı, bir hatırlatmadır...

İlkokulda, barış bize iki savaş arasında yapılan antlaşmalara atılan bir imza olarak öğretildi. Kardeşlik ise hep çocuklara özgüydü; büyüdükçe ne oluyorsa oluyor ve sözcük dağarcıklarından siliniveriyordu...

Kardeş Türküler, barış ve kardeşliğin sürekli kılınabileceğine olan inançtır...

Kardeşlik, geçmişte yaşanan güzel günlere bir gönderme olduğu kadar, geçmişi yanına alıp bütün kimlik ve kültürlerin eşit ifade hakkına sahip olduğu özgür yarınlara akan bir gelecek olmalıdır.

Kardeş Türküler, yarınlara yönelik bir arayıştır...

Kardeş Türküler 15 Yılın Öyküsü 4 farklı kapak rengiyle karton kapaklı; mavi kapak rengiyle hem karton hem sert kapaklı olarak basılmıştır. İçerik açısından aralarında bir fark yoktur.

Tel. 0212 251 19 21 www.bgst.org

bgst YAYINLARI

ONBEŞŞARKI

Born Ruffians Kurt Vonnegut
Brighton Port Authority & Iggy Pop He's Frank
Caetano Veloso Odeio
Dub Pistols & Terry Hall Peaches
Fanfare Ciocarlia & Mitsou Duj Duj
Firewater It's My Life
Francis Cabrel Les Cardinaux en costume
Georges Moustaki & Cali Sans la nommer
Mahmoud Ahmed Erè Mèla Mèla
Melihat Gülses Bitmemiş Gibi
Miss Platnum Mercedes Benz
Portishead The Rip
Snoop Dogg My Medicine
Vincent Vincent & The Villains Beast
Yazoo Don't Go

ROLL DİSKO OTUZ

ONBEŞALBÜM

Bonnie 'Prince' Billy Lie Down In The Light
Coldplay Viva la Vida or Death and All His Friends
Fuat Saka Lazutlar 2008
Gece İçinde Saklı
Joan As Police Woman To Survive
Juliet Turner People Have Names
Patti Smith & Kevin Shields The Coral Sea
Leila Blood, Looms and Blooms
Melingo Maldito Tango
Paul Weller 22 Dreams
Ry Cooder I, Flathead
Sun City Girls You're Never Alone With A Cigarette
Tricky Knowle West Boy
Vetiver Thing Of The Past
Walter Becker Circus Money

YABANCI ŞARKILARI

Ajda Pekkan İki Yabancı
Andy Williams Stranger On The Shore
Emmylou Harris Hello Stranger
Eurythmics Love Is A Stranger
Frank Sinatra Strangers In The Night
Gökalp Baykal Köprüler ve Yabancılar
Léo Ferré Les étrangers
Madonna Beautiful Stranger
Marianne Faithfull Sex With Strangers
Orhan Gencebay Hey Yabancı
Portishead Strangers
Rick Springfield Don't Talk To Strangers
Soft Cell Surrender To A Stranger
Supertramp Goodbye Stranger
Tom Waits I Never Talk To Strangers

DÖRT KERE DÖRT iki plakçı + iki bar

LALE PLAK / Beyoğlu
1. Cassandra Wilson Loverly
2. Musica Para Los Amigos Calle 54 Presents
3. Steve Kuhn Pavane For A...
4. Joel Grare Paris Istanbul Shangai

ZERO / Kadıköy
1. Death Cab For Cutie Narrow Stairs
2. Coldplay Viva La Vida
3. Tricky Knowle West Boy
4. Beck Modern Guilt

KARGA / Kadıköy
1. Beck Modern Guilt
2. Tricky Cross To Bear
3. David Bowie The Voyeur Of Utter Destruction
4. Thomas Brinkmann Meadow

ARAF / Beyoğlu
1. No Blues Last Train To Haifa
2. Rupa and April Fishes San Francisco
3. Gogol Bordello Super Taranta
4. Kolektifistanbul Damda

İNGİLTERE albüm

1. Basshunter Now You're Gone
2. Coldplay Viva La Vida
3. Sharleen Spiteri Melody
4. Duffy Rockferry
5. Abba Greatest Hits
6. Ting Tings We Started Nothing
7. Chris Brown Exclusive
8. Nickelback All The Right Reasons
9. "Piano Man" Billy Joel The Very Best Of...
10. Madonna Hard Candy

ABD albüm

1. Nas Untitled
2. Lil Wayne Tha Carter III
3. "Mamma Mia" (Soundtrack)
4. Coldplay Viva La Vida
5. "Camp Rock" (Soundtrack)
6. Kid Rock Rock'n'Roll Jesus
7. John Mellencamp Life Death Love...
8. David Banner Greatest Story Ever Told
9. Taylor Swift Beautiful Eyes
10. Rihanna Good Girl Gone Bad

FRANSA albüm

1. Carla Bruni Comme si de rien n'était
2. Coldplay Viva La Vida
3. Laurent Voulzy Recollection
4. Christophe Maé Mon Paradis
5. Francis Cabrel Des roses & des orties
6. Christophe Aimer ce que nous sommes
7. Julien Doré Ersatz
8. William Baldé En Corps Etranger
9. Mika Life In Cartoon Motion
10. Duffy Rockferry

ŞARKI DEĞİL TARİH!

Robert Wyatt Shipbuilding

Robert Wyatt'ın 1982 tarihli single'ı... Şarkının bestecisi prodüktör Clive Langer, söz yazarı ise Elvis Costello'ydu. Robert Wyatt kaydında geri vokal yapan Costello, ertesi yıl "Punch The Clock" albümü için şarkıyı yorumladı. Bu Costello yorumunda Chet Baker trompet çalıyordu... Stephen Frears'ın 2000 tarihinde Nick Hornby'nin romanından uyarladığı "High Fidelity" filminde, şarkının Costello yorumu çalındı... Şarkı yıllar içinde Suede (Bosnalı çocuklar yararına yapılan "Help" albümünde), Hue and Cry, Tasmin Archer, Mark Mulcahy, Graham Coxon, Julian Coryell ve Swan Arcade tarafından cover'landı... John Peel'ın en sevdiği şarkılar arasında yer alan "Shipbuilding", İngiltere'de bir tersane bölgesindeki işsizliği anlatarak, Falkland savaşı yıllarında Thatcher iktidarını topa tutuyordu.

Arama motoru

YouTube'un yokluğunda Ara

Moriarty (MORIARTY - VIDEO "JIMMY")
www.dailymotion.com

Clap Your Hands Say Yeah ("Lost and Found" by CYHSY)
http://vids.myspace.com/

Boogie Balagan (BOOLAMENTATION WALLOO - LE CLIP)
http://vids.myspace.com/

Mano Solo (Mano Solo - Allo Paris)
http://vids.myspace.com/

The Raconteurs (Salute Your Solution)
http://vids.myspace.com/

Rufus Wainwright (Rufus Wainwright - Going To A Town)
http://vids.myspace.com/

Santogold (Exclu! Santogold - L.E.S Artistes)
http://vids.myspace.com/

Claire Diterzi (CLAIRE DITERZI - TABLEAU DE CHASSE)
www.dailymotion.com

R.E.M. (REM - Hollowman)
http://vids.myspace.com/

Last Shadow Puppets (The Age Of The Understatement)
http://vids.myspace.com/

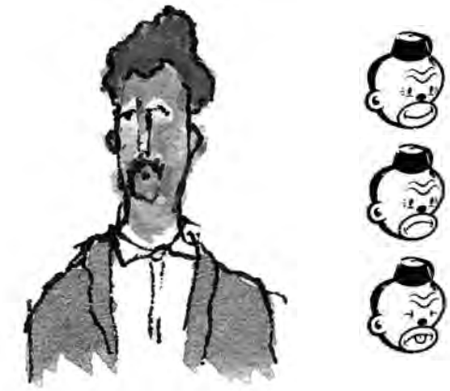

Dinleyici istekleri Ara

Alejandro Escovedo Chelsea Hotel '78
(Yeni albüm "Real Animal"dan)
www.myspace.com/alejandroescovedo

Derek Meins The Freud Song
("Famous Poet" albümünden şeytanî rock'n'roll şiirleri)
www.myspace.com/derekmeins

Micky Green Shoulda
(Avustralyalı sarışının "Oh!"dan sonraki single'ı)
www.myspace.com/mickygreenmusic

Bang Gang I Know You Sleep
(Yeni albüm "Ghosts From The Past"ten)
www.myspace.com/banggangband

Rubin Steiner Kiss Richard
(Yeni albüm: "Weird Hits, Two Covers & A Love Song")
www.myspace.com/rubinsteiner

Aimee Mann Ballantines
("@#%&! Smilers" albümünden Sean Hayes'la düet)*
www.myspace.com/aimeemann

Martina Topley-Bird Poison
(Tricky'nin eski kız arkadaşından yeni albüm: "Blue God")
www.myspace.com/martinatopleybird

CSS Beautiful Song
(Brezilyalıların yeni albümü "Donkey"den)
www.myspace.com/canseidesersexy

Operator Please Leave It Alone
(Avustralya'dan kemanlı jungle rock'n'roll)
www.myspace.com/operatorplease

Seun Kuti Many Things
(Fela Kuti'nin 24 yaşındaki oğlundan ilk albüm)
www.myspace.com/seunkuti

↑ baş tarafı 08'de

Nasıl bir gelecek bekler Çayırbaşı gençlerini?
Genellikle güvenlik görevlisi oluyorlar. Hatta beni de güvenlik görevlisi sananlar varmış. Geçen gün "sen nerede güvenliktin?" diye sordu mahalleden biri. Limanda Arkas diye bir firma var, çoğu kişi şimdi orada iş buluyor. Çayırbaşı'nda eskiden kibrit fabrikası vardı, mahalleyi kuranlar oranın işçileriymiş. Sabahattin Ali "Kürk Mantolu Madonna" kitabını bizim mahallenin fidanlığında askerken yazmış. Duyduğumda çok sevinmiştim, belki ben de yazar olurum diye. *(gülüyor)*

Abin kimdir, ne yapar?
Benden üç yaş büyük. Limanda çalışıyor. Gemi inşaat mühendisi olan benim, abimse maden mühendisi. İkimiz aynı işe başvurduk, onu aldılar, beni almadılar. İyi ki almamışlar. *(gülüyor)*

Neden mühendislik okudun?
Babam beni lisede zorla fen bölümüne yolladı. Mühendisliği bilerek tercih etmedim. Mezun olunca Tuzla'da mühendislik yaptım, sadece dört ay.

O yıllarda Leman'da en çok etkilendiğin kimdi?
Ahmet Yılmaz'ı seviyordum, çünkü çizdikleri bizim mahalledeki adamlara benziyordu. Cem Yılmaz'ı da seviyordum.

O günlerde Leman'a ilk karikatürlerini yollamışsın. Kaan Ertem cevaben şöyle yazmış: "Ahmet ve Cem Yılmaz'dan etkilendiğin açıkça belli. Kendi çizgini ve espri tarzını bulmak zorundasın. Kompozisyon eksiğin var, gereksiz yerlere siyah çizgiler koyarak bunu kapatmaya çalışıyorsun..."
Okuduğumda üzülmüştüm. Ama haklıydı, çok kötü çiziyordum. Yine de ismimi orada görünce heyecanlandım, muhatap alındığımı hissettim.

Atatürk'ü Bandırma Vapuru yanaşırken çizmiştim, o korkuyu yaşıyordu: "Ulan atlasam düşer miyim, yoksa iskeleyi beklesem mi?.." Bir sürü tehdit mail'i geldi.

Erkan Oğur & İ. Hakkı Demircioğlu
Mecnunum Leylamı Gördüm
(Gülün Kokusu Vardı)

Bende var bu albüm. Abim çok sever Erkan Oğur'u.

Aşık Veysel'in de söylediği, Aşık İzzeti'ye ait bir Sivas türküsü...
O kadarını bilmiyorum, ben bu albümde duydum. Bizim ailede böyle türküler hep vardır. Babam çok kötü saz çalar, telleri koptu da kurtulduk. *(gülüyor)* Ben Sivas, Divriği'de doğmuşum, bir yaşımdayken Sarıyer'e gelmişiz. Babam ilkokul öğretmeni, annem çorap fabrikasında işçiydi. Şimdi ikisi de emekli. Mahallenin galiba en okumuş ailesi biziz. Memur ailesi olduğumuz için bizimkiler biraz korkaktır. Aktif solcu da olmadık. Sülâlede öyle biri yok. "Kitabını okuyacaksan otur evinde oku" şeklinde. *(gülüyor)* Biraz da bireycidirler. Akrabalar bile gelmez eve. Kırk yılda bir biz akrabalara gideriz. Alevi dünyasına, köy yardımlaşma derneklerine filan hiç takılmazlar.

Liseyi Sarıyer'de mi okudun?
Yeni Levent Lisesi'nde. Adına bakma. Sanayi Mahallesi'yle 4. Levent arasında, demir kapılı bir devlet lisesi. Çoğu dersimiz boş geçerdi. Okulun etrafında subay lojmanları ve polis lojmanları vardı. Subay lojmanlarından gelen öğrenciler daha elitti, polis lojmanlarından gelenler ülkücü olurdu. Gitar çalan çocuklar da vardı, "Ocağa gelin" diyenler de vardı. "Ocağa gelin, çok güzel çay var Ocak'ta!" *(gülüyor)*

Nasıl bir öğrenciydin?
Pısırıktım. İlkokula erken başladığım için yaşım da küçüktü. Abisinden kalma büyük ceketle gezen bir çocuk! Abimin sınıfta kalmış arkadaşları beni himaye ediyordu: "Bu çocuğa dokunmayın!" *(gülüyor)* Ben aslında mahalledeki ticaret lisesine gitmek istiyordum, ama babam göndermedi, iyi ki de göndermemiş. Tutucu bir mahalle değildir bizimki. Genelde Karadenizliler vardır. Evlerde falan çok bira içilir. Aşağıdaki Çingene mahallesinde ise birahaneler vardır, ama ben hiç gitmezdim.

Sen nerede bira içerdin?
İlk kez üniversitede içtim. Ondan evvel içmiyordum, çünkü lise sonda ailenin dincisi olmuştum. Bütün arkadaşlarım FEM'e gidiyordu, bizim sınıfta Millî Gençlik Vakfı'na da gidenler vardı. Ailem beni FEM'e yollamamıştı, beynimi yıkarlar diye. *(gülüyor)* Yine de ben inanıyordum, "abim niye inanmıyor" diye kafaya takıyordum. Üniversitede bir gün çocuklar "bara gidiyoruz" diye beni de aldılar yanlarına. Gitar Bar'a gittik. Çok korktum, bira içmemem lâzım, ama yanımızda kızlar da var! Kendimle çeliştim, ama içtim. Ne yapsaydım? *(gülüyor)*

Erkan Oğur'a dönelim. Bu müziğe etnik müzik denmesi seni rahatsız ediyor galiba. Bir yazında "kırk yıllık bağlamanın adı nasıl etnik müzik olur" diye kızıyorsun. Bir karikatüründe de Malatya Ethnic Band isimli uydurma bir grubu Babylon'da sahneye çıkarıyorsun.
Kendi müziğimize niye etnik diyelim ki? Bu oryantalist bakış açısı çok kötü. Herkeste Avrupa'ya tutunma çabası var. "Biz Girit'ten göçmüşüz" lafı gururla söyleniyor. "Ulan keşke Batum'dan göçseydik" diye ben de bir ara çok düşünmüştüm, ama Sivas işte, n'apacaksın! *(gülüyor)* "Komşu"

dediğimiz zaman hep Yunanistan akla geliyor. Aslında İran da komşumuz. "Akdeniz insanıyız" derken kendini İtalyanla özdeşleştiriyor, öbür tarafta Faslı, Akdenizli olduğu halde ortada kalakalıyor... Fakirler ve çirkinler kimse tarafından sevilmiyor. İnsan doğasında olan bir şey belki. Koca koca kara adamlar mavi gözlü zengin turist çocuğunu çok seviyorlar, hop hop hoplatıyorlar, etrafında pervane olup ona yalakalık yapıyorlar. Bunu gördüğümde çok üzülmüştüm. Kendi çocuklarına bile o kadar coşmazlar. *(gülüyor)*

Cem Yılmaz'ın "10 Derste Anadolu Rock" skecini seyrettin mi?

Hayır, ama çok kişi bahsetti. *(DVD'den birlikte seyrediyoruz)* Çok komikmiş valla. Aslında kızdığı, Cem Karaca sesli şarkıcılar herhalde. Bir sürü var onlardan. Az inandırıcı tipler. Parayı bulunca hemen Karacaoğlan'ı filan satacaklarmış gibi. *(gülüyor)* Mesela türkü barlar da beni geriyor. Daracık yerde zım zım diye davul çalıyorlar, herkes sinirle halay çekiyor. Zaten bara gitmiyorum, türkü bara hiç gitmiyorum. Oturulup muhabbet edilecek yerleri tercih ediyorum, müzik dinlemeye bara gitmeyi sevmiyorum.

Alevi kimliği açısından bakıldığında, kültürel bir ihtiyacı karşılamıyor mu türkü barlar?

İyi mi oldu, kötü mü oldu, bilmiyorum, belki de iyice karıştı kafalar. Onların da mafyası oluştu. Bir köşede saz çalınıyor, bir köşede silahlar konuşuyor. Sadece Alevilerin değil, Kürtlerin de kafası karışık, zaten herkesin kafası karışık. AKP iyi yakaladı bu kafa karışıklığını.

AKP'nin işine mi geldi bu kafa karışıklığı?

AKP, Türkiye'ye çok benziyor, o yüzden Tayyip Erdoğan çok seviliyor. Cüneyt Özdemir "Başbakan'ın Bir Günü" diye bir röportaj yapmıştı. Uçakta konuşuyorlardı, Tayyip fındık yiyordu. Cüneyt Özdemir "Kitap okuyor musunuz" diye sordu, "arkadaşlar okuyorlar, bana özet çıkarıyorlar" dedi. Herkes gibi biri işte. Adnan Şenses'i çok seviyor. Adnan Şenses'i seven bir başbakanımız var. *(gülüyor)* Millet Deniz Baykal'a zorla oy verdi. Ama Tayyip Erdoğan'a verenler isteyerek verdi. İslâmcı olmayan, rakıcı adamlar bile "Tayyip kral adam" diyor, "bakma, bunlar dinci minci ama, belediye iyi çalışıyor!" *(gülüyor)*

Anadolu rock'un iyisi var mı sence?

Gitarla bağlamanın yan yana gelmesiyle pek ilgili değilim. Ayrı olsunlar bence. Sentez denen şeyi sevmiyorum.

Genelde ne dinliyorsun?

Dönem dönem değişiyor. Bu dönem Modest Mouse, Stereo Total dinliyorum. Daft Punk'ı, Clash'i severim. Üniversitede bir dönem, solcularla oturup kalkarken türkü dinlerdik, Ahmet Kaya, Grup Yorum filan... Benim arkadaşlarım eğlenceli tiplerdi. Zaten sinirli solcuların arasında tutunamadık. O sinirli abilerden birine bir gün "partiye girince size boğazlı kazak mı veriyorlar?" demiştim de, çok sinirlenmişti. *(gülüyor)*

En sevdiğin Ahmet Kaya şarkısı ne?

"Ay Karanlık" galiba. "Düşüncelerini değil, ama müziğini severim": Bazıları böyle diyor. Tersanedeki patronum ülkücüydü, çok seviyordu Ahmet Kaya'yı. Dinlerken küfür ediyordu, "şerefsiz" diyordu. *(gülüyor)* Ahmet Kaya aklına geleni söyleyen bir adamdı, ondan yandı. Tabii Serdar Ortaç yaktı onu. Bir sürü taklidi çıktı, ama hiçbiri onun gibi olamadı, Fatih Kısaparmak "Kilim" diye diye mahvoldu gitti. *(gülüyor)*

Cem Karaca'yı sevmez misin?

Severim, ama aşırı sevmem. Sonlara doğru nerelere gitti, güzel ölmedi. Anadolu rock'çılar sonradan gidiyorlar. Kafa yanıyor herhalde bağlama-gitar sentezinden. *(gülüyor)* Erkin Koray'ın bir röportajını okudum, her sabah kalkınca bir tencere ayran içiyormuş. Hatta bir aralar mandırası varmış. Acaba John Lennon'ın mandırası var mıydı? *(gülüyor)*

R.E.M. - Losing My Religion *(Out Of Time)*

İngilizce bilmeden, herkes bu şarkının sözlerini baştan sona sallardı. "Ooo lay, zpigir, zpigir denyu..." *(gülüyor)* Ekimde konsere geldiklerinde, seyirciler arasında sözleri bildiğini göstermeye çalışanlar olacak, onlar daha çok bağıracak.

Konserlere gider misin?

Hayır, hiç sevmiyorum kalabalık ortamları.

Dergi ortamlarına kolay alışabildin mi?

Çok çekingendim ilk zamanlar. Ama oradaki insanlar halden anlıyorlar. Giriyorsun, sonra da hiç çıkmak istemiyorsun.

Yazdıklarınıza çizdiklerinize birbirinizi fazlasıyla

Üniversitelerde izdiham oluyor, bizi çok merak ediyorlar, ama görünce hayal kırıklığına uğruyorlar. Bir öğrenci ODTÜ'de "solu Umut Sarıkaya birleştirecek" demiş.

konu ediyorsunuz. Neden böyle?

Çünkü herkesten çok birbirimizi görüyoruz. Ben kız arkadaşımdan çok Emrah Ablak'ı görüyorum, kıllı mıllı bir adam. Öyle bir hayat ki, başka arkadaşımız da kalmadı dış dünyadan. Çok kapalıyız.

Uykusuz çetesinin dışından, eski kuşaktan düzenli görüştüğün mizahçılar var mı?

Engin Ergönültaş'ı tanıdığım için çok mutluyum. Emrah Ablak'la, Ahmet Yılmaz'la muhabbet edebilmek hâlâ şaşırtıyor beni. Hayran olduğum adamlar şimdi arkadaşım. Bob Dylan'la arkadaş olmak gibi. Belki de onları çok büyütmüşüz gözümüzde. Dylan'ı düşünceli görürsen, "kim bilir aklından neler geçiyor" dersin, belki "şurdan peynir alıp eve gitsem" diye düşünüyordur.

Sen peynirli bir Kurt Cobain karikatürü çizmiştin: "Merhaba, ben Kurt Cobain. Benim bile peynir öven akrabam var. Peki ya sizin? Konuş kirve." Akrabası da şöyle diyordu: "Lokum yahu, peynir kendini yediriyor. Hayvan kekikle besleniyor tabii, buralar gibi değil iklimi!"

Bir kız bu karikatüre çok sinirlenmiş, mektup yazdı, "peynirle Kurt Cobain'i nasıl bir araya getirirsiniz" diye. *(gülüyor)*

Karikatürlerinde her zaman sanatçının, yazarın etrafındaki büyüyü yırtmaya çalışıyorsun...

Büyü diye bir şey yok ki. Hepsi normal adamlar. Herkesteki zaaflar, sanatçıda da var. İnsanlar karşılarında hep özgürlük savaşçısı görmek istiyor.

Dergideki arkadaşlarının müzik zevkine etkisi oldu mu?

Memo (Tembelçizer), Cengiz (Üstün) ve Bülent (Üstün) müzikal olarak beni etkilemiş insanlardır. Punk kültürü bana onlardan geldi. Bülent'in Ramones, Clash, Sex Pistols kasetlerini dinliyordum dergide.

Clash'ta ne buluyorsun mesela?

Valla her şeyleri güzel, ama ilk dönemleri daha çok hoşuma gidiyor. "Sandinista"yı pek sevmiyorum, Manu Chao tarzına yakın şeyler yapmışlar.

Sentez gibi mi geliyor sana?

Evet, çok anlam yüklenmiş şeyleri sevmiyorum. Bilmemek daha güzel. Benim karikatürüm de biraz öyle. Bilmeden girişmeyi seviyorum. Çok sinirli, ama bir şey bilmeyen adamlar çok komik oluyor. Clash'ta politik tavır da sağlam. Joe Strummer punk grupları arasındaki en dertli adammış demek ki.

Clash'ın müziğine sentez deyip geçebilir miyiz? Adam mahallesinde Jamaikalılarla yaşıyorsa, Ankara'da doğup Kahire'de, Meksika'da büyümüşse neden beyaz gitar müziğiyle yetinsin ki?

Bakarız, ona da bakarız. *(gülüyor)* Yalçın Küçük'ü bir röportajda çok sıkıştırdılar, "bakarız, ona da bakarız, ben bunu araştırırım" deyip kapattı konuyu. Ayşe Arman'la bir röportajında da iyice köşeye sıkışınca kalkmış, "ben bir çay koyup geleyim" demiş. "Durun, bekleyin, şu soruyu cevaplayın" deyince, "çay beklemez" deyip gitmiş. *(gülüyor)* Yalçın Küçük'ün evinde kendi büstü varmış. Böyle sinirli, bağırıp çağıran adamları seviyorum. Bu tipler her duyguyu büyük büyük yaşıyor, nefret ettiğinden çok nefret ediyor, sevdiğini çok seviyor. Bilgili sinirli adam tipi de çok komik. "Binlerce belgem var" diye çıkarıp gösteriyor, hepsini de sahiden okumuş. Görüşlerini, daha sonra yatakta tavana bakarak düşünüp tartarsın, ama o anki sinir çok güzel. Yalçın Küçük'le tanışıp geyik yapmak isterdim. Yahudi olduğumu hemen ispatlardı. *(gülüyor)*

Pink Floyd - Another Brick In The Wall *(The Wall)*

Üniversiteye kadar hiç Pink Floyd dinlememiştim. Pink Floyd deyince hafif duyarlı durumlar, "insanlar neden böyle" diye düşüncelere dalmalar aklıma geliyor.

Bu mudur Pink Floyd'un sendeki karşılığı?

HBR Maymun dergisine '99'da gittiğimde, orada çok dinleniyordu. O sıralar Aksak Kurbağa da çıkıyordu. Aksak Kurbağa zaten Pink Floyd gibi bir dergiydi.

Yani?

Solcu, ama buralı solcuları çok sevmeyen bir dergiydi sanki. İngiliz hükümetine karşı! *(gülüyor)* Böyle bir solcu kesim var Türkiye'de: Keşke İngiliz olsaydık da, dayak yemeden gösterilere katılıp solculuğun keyfini çıkarsaydık!

Pink Floyd'u beyaz ve uslu mu buluyorsun?

Türkiye'yle pek alâkalı bir müzik yaptıklarını sanmıyorum. Buradaki solcular can derdinde, oradakiler özgürlükleri genişletmek derdinde. İki ortam birbirinden çok farklı... Ben böyle zalim genellemeler yapabilirim, siz bana bakmayın. *(gülüyor)*

Pink Floyd dinlemek Türkiyeli solculara fazla sirayet etmedi mi sence?

Şehirli solcularda belki bir hayranlık vardır, ama

köy kökenlilerde yoktur. Babam bilmez mesela. Pink Floyd'u, sonradan Ege kasabasına yerleşecek tipte şehirli solcular dinler ancak.

Karikatüründe David Gilmour'a "biz aslında eğitime karşı değildik, orta 1'e karşıydık" gibi bir lafı nasıl söylettin?

Her zamanki gibi, muhabbet sırasında aklıma geldi işte.

Ne muhabbeti ediyordunuz? Pink Floyd muhabbeti mi, ortaokul muhabbeti mi?

Ortaokuldan bahsediyorduk. "Orta 1 hiçbir işe yaramıyor, ilkokulun tekrarı" demiştim. Oradan çıktı.

Sonuçta kafası karışık bir Pink Floyd portresi çizmiş oldun. Halbuki gayet net bir şekilde "eğitime ihtiyacımız yok" diyorlar.

(gülüyor) Vardır bir kafa karışıklığı. Sonuçta insanoğlu... Syd Barrett yandı asıl. Ona yazık oldu.

Bülent Ortaçgil
Olmalı mı Olmamalı mı? *(Eski Defterler)*

Ortaçgil. *(gülüyor)* Bülent Ortaçgil kendinden bahsederken "Ortaçgil" diyor. Kendinden başka biri olarak bahsetmek, kendini yüceltmek demek değil midir? Çok kıl olmuyorum ama, belli ki megaloman. Üniversitede dinlerdim. Bülent Ortaçgil de Ege kasabasına yerleşecek tiplerden. Zaten yerleşti bile.

Hangi şarkılarını seversin?

"Mavi Kuş" çok güzel şarkı. "Light" albümünü severim. Daha eskilerden de "Bu İş Zor Yonca"yı.

Neden karikatürlerinde müzisyenlerin, yönetmenlerin, yazarların, ünlülerin sayısı bu kadar fazla?

Çok da riskli bir şey. Biri beni dövecek diye çok korkuyorum.

En çok kimden korkuyorsun? Bülent Ortaçgil'den mi?

Aslında çizerken, hep Feridun Düzağaç gibi birebir kavgada dövebileceğim adamları seçiyorum. *(gülüyor)*

Hiç bozulan, bozulduğunu belli eden oluyor mu?

Yok. Bir arkadaşım Feridun Düzağaç'a göstermiş. Kötü bir şey dememiş, sadece gülmüş.

Nietzsche'ler, Kafka'lar da cirit atıyor karikatürlerinde...

Bir imza gününde, bir çocuk Kafka'nın "Dönüşüm" kitabını bana imzalattı. *(gülüyor)* "Kafka'yı senden öğrendim, dergide görüp aldım, çok beğendim" dedi. Kafka'yı, Dostoyevski'yi, Marx'ı gündemde tutmak güzel bir şey.

Gençleri böyle etkiliyor olmak seni nasıl etkiliyor? Vapurda, otobüste birilerinin elinde Uykusuz gördüğünde heyecanlanıyor musun?

Eskiden heyecanlanıyordum, ama artık alıştım. Karşısında oturduğum adamın benim sayfamı okuması, ama beni görünce tanımaması çok güzel, kafam rahat. Etrafımızda büyük bir ün yok. Ama üniversitelere gittiğimizde izdiham oluyor, çünkü çok merak ediyorlar, görünce de hayal kırıklığına uğruyorlar. *(gülüyor)* Engin (Ergönültaş) abinin kapalılığı, gizemi bence en iyisi. Biz Uykusuz olarak her yere çok gitmeye başladık. Facebook da yaktı bizi, hepimizin imza günlerinde çekilmiş fotoğrafları orada duruyor. Çok göz önündeyiz eskiye göre. ODTÜ'deki söyleşiye ben gidememiştim, "solu Umut Sarıkaya birleştirecek" demiş öğrencilerden biri. *(gülüyor)*

Askerde solcu bir çocuk vardı. Penguen'de çizer olduğumu öğrenince, "Marx çizen bir dangalak var, tanıyor musun?" dedi. Zamanla alıştılar. Böyle tanrılaştırmalar çok kötü.

Eski mizahın daha siyasî olduğu, şimdiki mizahınsa absürde kaçtığı, siyasi tavır almakta çok zorlandığı söyleniyor. Bu tespit doğru mu?

Doğru, ama Gırgır zamanlarında insanlar 12 Eylül'den çıkmışlardı, '90'larda da doğuda çok çatışmalar vardı. Herkes çok daha politikti. Şimdi çok bulaşmak istemiyor kimse. Çizerler de öyle. Ama biz yine de Penguen gibi değiliz. Onlara oranla daha sokak mizahı yapıyoruz. Penguen'de konuşan hayvan ve süper kahraman ağırlığı var. Bazı çizerlerin dünyası legolardan, gameboy'lardan ibaret. Mizah gittikçe oraya doğru gidiyor. Biz son eski kafalılar gibiyiz.

Bunu Leman etkisine mi bağlayalım?

Benim için her şey Leman'la başladı. Benim Gırgır'ım Leman'dır. Uykusuz'da o tadı korumaya çalıştık: Daha çok çizgi, daha çok insan, uzun yazılar. Uzun yazılara okur kızıyor aslında. Okumak istemiyorlar.

En uzun yazılar da seninkiler. Sen zaten karikatürlerini değil, "Benim de Söyleyeceklerim Var" adıyla yazılarını kitaplaştırdın.

Karikatür albümü yapmayacağım galiba. Eski karikatürlerime bakınca çok içim sıkılıyor. Onları kıymetli gibi göstermeyi sevmiyorum. Yazı daha kıymetli. Derdimi yazarak daha iyi anlatıyorum.

Bir aralar, '90'lı yıllarda, siyasî ve toplumsal içerikli mizaha reddiyeler düzmek çok revaçtaydı.

O da geldi geçti. Cem Yılmaz meşhur olunca, karikatüre olan inanç gitmişti. Çünkü birebir karikatür adam sahnedeydi ve daha çok insanı güldürüyordu. L-Manyak çıkınca çizerlerin yılgınlığı geçti. L-Manyak'ta çizgiye çok güvenildi ve dergi o haliyle çok sevildi. Mizahta böyle dalgalar, trendler oluyor.

Cem Yılmaz'ın gösterilerini izliyor musun?

Sahnede hiç izlemedim.

Konser fobin yüzünden mi?

Evet, evet... Leman'da gösteri yaptığı ilk zamanlar seyretmeyi çok istemiştim. Abime "gitsek mi?" dedim, "yeter, bütün parayı Leman'a mı vereceğiz" dedi. *(gülüyor)*

Mizah deyince sadece mizah dergileri mi geliyor aklına? Mesela Aziz Nesin'le aran var mı?

Bir-iki kitabını okudum, ama o iki kitapla karar veremem. Babam seviyordu.

Cem Yılmaz bir televizyon programında Aziz Nesin okumamakla övünmüştü.

Kitap okumamakla övünülüyor artık. "Samimiyim ve bunu söylüyorum" deyince her şey halloluyor! Samimiyet keşfedilince cehalet meşrulaştı. Halbuki bir şeyi bilmemek, okumamak büyük ayıp. Ben aslında Aziz Nesin'den biraz korkuyorum. "İyi Kötü ve Çirkin" filmini küçükken izleyip çok beğenmiştim, ama büyüyünce bir daha izlediğimde "eyvah" dedim, "o döneme ait bir şeymiş meğer". Aziz Nesin konusunda da aynı şeyi hissediyorum galiba. O orada iyi bir yazar olarak kalsın. Şimdi okursam bana komik ve iyi gelmeyebilir. Aslında Aziz Nesin'i sevmemekten korkuyorum.

Serge Utgé-Royo - La Makhnovtchina
(Contrechants de ma mémoire)

Ben bu şarkıyı yeni dergi projesinin tanıtım klibinde, internet sitesinde, Kızılordu Korosu'ndan çalıyorum. Klipteki çizgiler de Rus propaganda grafikleri... Şarkıyı "Komün Şarkıları" kasetinden hatırlıyorum.

Naber dergisi, klipte bu şarkı eşliğinde güneş gibi doğuyor. Nereden esti Naber? Nasıl bir dergi olacak?

Fanzin rahatlığında, biraz daha kara bir dergi olacak. Periyodlu mu yapacağız, yoksa aklımıza estiğinde mi yayınlayacağız, bilmiyoruz. Bir-iki sayı çıksa yeter. Edebiyata daha yakın duracağız, ama yazı dergisi gibi değil. Birazcık daha entelektüel bir çizgi-anlatı.

Sloganınız çok güzel: "Gülemeyeceksiniz bile".

Kendi aramızda "ilginçlikler dergisi" diyoruz. Amerikalı çizer Robert Crumb'dan hepimiz çok etkilendik. Onun çıkardığı dergilere, mesela Weirdo'ya benzeyecek birazcık. "Yeni Başlayanlar İçin Kafka" kitabındaki çizimler de ona ait. Onun dergileri gibi, mizah mı, değil mi belli olmayan bir tatta olursa çok güzel olacak.

Siyasî bir tarafı olacak mı derginin?
Yine bizim kadar olur: Tutarsız bir anarşist gibi. Ama siyasî gündemle alâkalı şeyler çizmeyeceğiz.
Ama Uykusuz'da siyasî gündeme önem veriyorsunuz...
Bizim dergi okurunun çoğu gazete falan okumuyor. Haberleri, gündemi, siyasî gelişmeleri Uykusuz'dan öğreniyorlar. Hatta "Bişeyler Duydum" sayfasına küçük haberler yapıyoruz. Mesela basında hiç yer almayan grevleri de oraya yazıyoruz. Dünyaya Hürriyet gazetesi gözüyle bakmıyoruz. Ama bizim dergilerin satışı, eskisi gibi insanları etkileyecek çapta değil. Uykusuz ve Penguen 60 bin satıyor, Leman 30 bin satıyor.
Bir zamanlar Sarıkaya muhalif mizah dergisi adıyla bir dergi çıkarmıştın, ona neden gerek duymuştun?
Kemik'in içindeki bir fanzindi. Evde can sıkıntısından sekiz sayfalık bir fanzin yapmıştım, öylesine dergiye getirmiştim, "bunu fotokopiyle çoğaltsam mı" diye millete soruyordum. Bahadır (Baruter) gördü, "bunu basalım" dedi. Dergi içinde, dergiye muhalif bir dergi gibiydi.
"Muhalif" vurgusuyla nasıl bir muhalefeti kastediyordun?
Çok sinirli bir dergiydi. Zaten hızla yapıyordum dergiyi. Anarşist, punk ve çok tırt. Bu da aslında kendimin bir savunma mekanizmasıydı. Söyleyeceğin çok şeyin varken niye tırt bir şey yapasın ki? Ama "kendimle çelişiyorum" diye baştan kabullenince, kimse bir şey diyemiyor. Bu bir akım haline gelirse çok kötü olur. İnşallah çelişme trend olmaz. *(gülüyor)* Ama ben harbiden öyle bir insanım.
Marx-Engels-Lenin üçlüsü çizimlerini Sarıkaya muhalif mizah dergisinde mi başlattın?
Evet, aşağı yukarı. Ama ilk Solak dergisine çizmiştim. İlk espri şöyleydi: Marx meğerse yıllardır gizli gizli namaz kılıyormuş, sonra da cennete gidiyormuş. *(gülüyor)*
Bir tanesinde de, bir kadın çıkıp "yavrum iyi güzel söylüyorsunuz da, o kadar insan işveren sayesinde ekmek yiyor" diyordu bu üçüne.
Annemdi o. Biz abimle evde tartışırken, "Sabancı'ya neden kızıyorsun oğlum, çok kişiye ekmek veriyor" demişti. *(gülüyor)*
Bu karikatürleri solcular nasıl karşıladı?
Başlarda çok kızdılar. Askerde solcu bir çocuk vardı. Benim Penguen'de çizer olduğumu öğrenince, "orada Marx çizen bir dangalak var, tanıyor musun?" dedi. "Benim" dedim, "pardon" dedi. *(gülüyor)* Zamanla alıştılar. Böyle tanrılaştırmalar çok kötü. Herkes, her şey çizilebilir, ne olacak ki?
Atatürk çizmeyi düşünür müsün?
Penguen'de Bandırma Vapuru karikatürleri çizdim zaten.
Nasıl şeylerdi?
Vapur yanaşırken "acaba atlasam mı, yoksa iskele verilmesini mi beklesem" diye tereddüt edersin ya, Atatürk de Bandırma Vapuru'nda o korkuyu yaşıyordu. "Ulan atlasam düşer miyim, yoksa beklesem mi?.." Bir tanesinde de "bu sigarayı şimdi yakmayayım da vapurda içerim" diyordu. Bunlara çok kızmışlardı, bir sürü tehdit mail'i geldi. Uykusuz'da Atatürk'ü kapak da yaptık, üstelik Atatürkçü denilebilecek bir kapaktı. Atatürk'ün reklamlarda kullanılmasını eleştiriyorduk. Aynı Haluk Bilginer'li reklamdaki gibi, bir çocuğu karşısına almış, şöyle diyordu: "Ben senin yaşındayken karga kovalıyordum, sen reklam işi kovalıyorsun." Buna da kızdı Atatürkçüler. Herhalde benim çizgilerime kızdılar. Çünkü birebir insan çizemiyorum hâlâ. *(gülüyor)*

Murat Belge neden Osman Yağmurdereli'nin milletvekili olduğu partiyi destekliyor? Gençliğimizi FEM dershaneleriyle mahvettiler. Demokrasi adına onlarla mı yürüyeceğiz?

Baba Zula - Pırasa
(Duble Oryantal)

Baba Zula mı? Ben de bundan korkuyordum. *(gülüyor)*
Bir barda bir adam sahnedeki Baba Zula'ya yanaşıp şöyle diyor: "Biz sana niye saygı duyuyoruz ki lan? Manalı gibi, değil gibi, anlamsız şarkılar filan. Ne lan senin tılsımın?" Neden çizdin bu karikatürü?
Sinir olduğum için çizdim, ama eskiden, özellikle "Tabutta Rövaşata"nın müziklerini çok severdim. Yıllarca dinledim ve bir noktada, galiba tam da "Pırasa"yı dinlerken, "ya, acaba biz kandırılıyor muyuz?" dedim içimden.
Neden kandırılıyor olalım?
Hep muallakta kalıyorsun Baba Zula hakkında: Acaba hiçbir şey bilmiyor mu, yoksa çok şey bilip söylemiyor mu bu grup? Belki de biz bazı şeylere çok anlam yüklemek istiyoruz. Adam bir şey yaptığına göre iyi bir nedeni vardır sanıyoruz. Suat Gönülay'ın bir öyküsü vardı, "Kaptan İntikam" adında: Pilot, uçakta yolcular arasında sevdiği kızı görüyor. Yıllar önce bu kız tarafından terk edilmiş. Şimdi tekrar görünce deliye dönmüş, "uçağı düşürürüm" diye anonsla tehdit ediyor. Yolcular arasındaki yaşlı bir adam çok felsefi, uzun bir konuşma yapıyor. Pilot ikna oluyor... Ben o yaşlı adamı Sartre zannettim. Yıllar sonra Suat abiyle tanıştığımızda, "o Sartre mıydı?" diye sordum, "yoo" dedi, "o Tenten'in yaşlılığıydı". *(gülüyor)* Belki bu da Baba Zula'nın değil, dinleyicilerin hatasıdır. Karikatür, Baba Zula'dan çok, onların yaptığında büyük bir anlam arayan güruhla alâkalıydı. Aslında iyi bir karikatür değildi benim için. Bir mevzu yoktu, sadece konuşan sinirli bir adam vardı. Keşke çizmeseydim…
Mizah dergileri birkaç kuşaktır bunca genci etkilemesine rağmen, son dönemde şarkı sözlerinde mizahın mumla aranır olması bizi çok şaşırtıp rahatsız ediyor. Baba Zula, bu anlamda, şarkılarında mizaha yer veren nadir gruplardan biri. "Pırasa" sence komik değil mi?
Komik, ama ben Grup Vitamin'den sonra yandım. Bir daha komik şarkı istemiyorum hayatımda. *(gülüyor)*
"U Can't Touch This"in de Grup Vitamin versiyonu vardı, "Dokundur" diye, hatırlıyor musun?
Biliyorum, çocukken dinliyordum o kaseti... Bence Türkçe punk yapan gruplarda mizah var.
Mesela?
L.e.s.s. grubunu beğeniyorum. Emrah Ablak onlara klip yaptı, internette görebilirsin. Dengesiz Herifler, Kilink, Cemiyette Pişiyorum... Bu grupları seviyorum. Sesleri kötü, ama güzel. *(gülüyor)* Fikret Kızılok "Why High One Why" diye çok fena bir şarkı yapmıştı. Unutmak istediğimiz şarkılardan.

Belki komik diyebilirsin, ama faşist bir şarkı. “Adidas’la tekkelere gidersin, baklavayla viskileri içersin” diye bir şey olabilir mi? İçer, niye içmesin?.. Yolda gören herkes bu insanlara “hayvan” diyordu, bari şarkıcılar demesin. Üstelik bir çözüm de sunmuyorsun…

Fikret Kızılok’un “Why high one why”ına aksedenden o dışlayıcı söylem, aslında Gırgır, Limon gibi mizah dergilerinde kendine fazlasıyla yer buldu. Maganda, zonta gibi laflar bu dergilerle yayıldı.

Tabii, o dönemler öyleydi. “Muhsin Bey”i izleyin: “Kebapçı dükkânına çevirdiler İstanbul’u” diyor orada. Ne var, n’olmuş? Altı üstü yemek yani. Lahmacun bayağı ayıp bir şeydi bir dönem İstanbul’da. Ama şimdi elitlerin gittiği süper lahmacuncular açıldı. Laila’nın, Reina’nın içinde bile var. En çok kızan adamlar en önden koştu. En güzelini yaptırdılar, içine girip yiyorlar şimdi.

Fikret Kızılok, bir yönüyle Kemalist kimliği gitgide daha fazla benimseyen, elit tabakadan bir müzisyendi. Oysa mizah dergisindekiler, senin tabirinle “Girit göçmeni” filan değil, Anadolulu, yoksul insanlardı ve kendi ana-babasıyla, yakın akrabasıyla dalga geçiyor gibiydiler... Fikret Kızılok’un teşhisleriyle onlarınkiler pekâlâ örtüşebilmişti.

Şimdi benim yaptığım da aynı aslında. Kendi yakınlarımı çiziyorum. Ama biz o kuşak değiliz. Kıllı maganda çizmiyoruz. Kıllı adam magandadır diye bir şey olabilir mi? Adamın yapısı öyle, ne yapsın? Zaten şimdi durum ‘80’lerdeki gibi değil. Her şey biribirine daha çok girdi. Eskiden maganda dediğimiz çocuklar şimdi küpe takıyor. İyice karıştı kafalar. Ben hep öyle adamlarla takıldım. O adam duygusal bir adam aynı zamanda. Uykusuz’da birebir yargılayan karikatürler yapmıyoruz. İç dünyalarla daha çok ilgiliyiz. O adamın da kendine göre bir derdi vardır diye düşünüyoruz. Kendimizi onun yerine koyuyoruz. Yazılarımda, hayvanlık yapan adam hep ben oluyorum.

Suavi Karaibrahimgil - Müzikomani
(Sene ‘965 / Biz Sizi Ararız)

Suavi Karaibrahimgil mi? Nil Karaibrahimgil’in babası. TRT’de, Pazar ‘89’da çıkmıştı, oradan hatırlıyorum…

Herkes Nil’in babasının hangi Suavi olduğunu tartışadursun, sen olaya tersinden bakıp sakallı Suavi’ye şöyle dedirtmişsin: “Ben hangi Suavi’ydim ya, Nil’in babası olan mı?”

Senin istediğin mizahî müziği Nil iyi yapıyor herhalde.

Ama bir şarkıcı gibi değil, reklamcı gibi yapıyor.

Doğrusu biz de reklam işinde çalışıyoruz. Mizahçılar böyle işlere koşarlar. Çok tutarlı adamlar değiller. Amaçları bira içmek, para kazanmak ve kızlarla takılmak. Kendilerini sanatçı olarak görmüyorlar, çizgilerine iş diyorlar, eser demiyorlar. O yüzden reklam işi çıkınca haldır haldır gidiyoruz, “yaparız abi” diyoruz. Ayıp bir şey, ama böyleyiz.

Janis Joplin - Move Over
(Pearl)

Janis Joplin.

Ku Klux Klan bir beyazı yakmaya çalışıyor, adam “ben zenci değilim ki” diye itiraz edince, “olsun sende de zenci gırtlağı var” diyorlar. Janis Joplin’de zenci gırtlağı var mıydı?

Zerrin Özer’de de var. *(gülüyor)* Zenci gırtlağı nasıl bir şey ki? O da bir klişe işte. Şimdilerde zencilerle ilgili karikatür çiziyoruz, ama ilk çizdiğimde

Leman’da Tuncay Akgün bana çok kızmıştı. Çünkü ırkçılık gibi algılanmasından korkuyordu. Fransa’da çok sayıda ırkçı çizer varmış. Bir çizerin ırkçı olması çok garip.

Fransa’da özellikle çizgi romancılar arasında vardır öyleleri. Senin çizgi romana ilgin var mı? Veya animasyon filmler bir çizer olarak hoşuna gidiyor mu?

Animasyon sevmiyorum, zaten bir şeyi uzun uzun izlemeyi de sevmiyorum. Hele işin içine fantastik girince yanıyorum. FRP dünyası, “Yüzüklerin Efendisi” filan hiç anlamadığım ve sevmediğim şeyler. Türkiye’deki çizgi romancıların çoğu fantastiği seviyor. Ben yaratıklardan, canavarlardan tiksiniyorum. Olmayan bir dünya üzerine tartışmalar, çeşitli yaratıklar, elfler melfler... Çocuklar bazen dergiye iş getiriyorlar. Bir tane yaratığı çok güzel çizmiş, bir tane de kolu kesilen adam çizmiş, o da güzel olmuş, “hemen dergiye başla” diyorlar. Çocuk başlıyor, ama anlatacak hikâyesi yok. Çizgi romancı her şeyden önce romancıdır, bir hikâye anlatması lazım. Yıllarca canavarın damarlarını çize çize hikâye kısmını es geçmiş. *(gülüyor)*

Bazen dergiye iş getiriyorlar. Bir tane yaratığı çok güzel çizmiş, bir tane de kolu kesilen adam. Ama anlatacak hikâyesi yok. Çizgi romancı her şeyden önce romancıdır.

Genel olarak sinemayı da mı sevmiyorsun?

Film seyrederken sıkılıyorum. Bir kıza asılıyordum, bir DVD vermişti bana. İlişkinin ilk başlarında verilen DVD’nin izlenmesi gerekir! Ama izleyemedim, sıkıldım. Aslında normal, güzel bir filmdi. Sonra gittim, Ekşi Sözlük’ten konusuna baktım, kıza “haa, ne güzel filmdi” dedim. *(gülüyor)*

Oysa David Lynch’li, Nuri Bilge Ceylan’lı karikatürler çiziyorsun. Ekşi Sözlük’te senin için şöyle yazılmış: “Zannımca bu yönetmenlere hayran, ama Sivaslılığına yediremediği icin tiye alıyor”.

(gülüyor) Nuri Bilge Ceylan’ın filmlerini çok seviyorum. Pek film izlemediğim halde onunkilere gidiyorum. Zaten birçok espriyi o kişiyi sevdiğimden yapıyorum. Hani bir kızı sevdiğin zaman, hep ondan bahsetmek istersin ya, onun gibi bir şey. Duman, Erkin Koray, Bülent Ortaçgil... Aslında içten içe sevdiğim, iz bırakan şeyler hayatımda. Sevmediğim adamı hiç çizmiyorum. Bazen Fethullah Gülen’i çiziyorum, ama o da komik biri bence. Belki o ağlamasını seviyor olabilirim. Sempatiyle çiziyorum bütün karikatürlerimi. Hiç hırsla masaya oturmadım. Çok sinirliyim aslında, ama sinirlenince küfür ederim, karikatür çizmem.

AKP’nin kapatılması ve Ergenekon davalarında, dergi olarak yön belirlemekte zorluk çektiniz galiba.

Parti kapatmalara karşı demokrasiyi savunmaktan da, Ergenekon operasyonuna umut bağlamaktan da korktuğumuzu yazdık. İslâmcılarda da, Kemalistlerde de aynı muhafazakârlık hâkim. Niye bu iki şekle girelim ki? İkisi de birbirinden beter. Murat Belge neden Osman Yağmurdereli’nin milletvekili olduğu partiyi destekliyor? Demokrasi adına, az bıyıklı Fethullahçıları savunmamızı neden istiyorlar? Bütün gençlik çağımızı FEM dershaneleriyle mahvettiler. Şimdi demokrasi adına onlarla kol kola mı yürüyeceğiz?

Manu Chao - La Vida Tombola
(La Radiolina)

Seviyorum, ama çok dinlediğim için sıkıldım galiba. Dergide Fırat (Yaşa) Manu Chao’yu çok dinliyordu, bir noktada “yeter artık” dedim.

Şarkı Maradona’dan bahsediyor.

Maradona sevilir, çünkü dan dun konuşan bir adam. Ahmet Kaya’ya benziyor. Hepsinde bir delilik var. Çok seversin, ama eve çağırmazsın bazılarını. *(gülüyor)* Chavez’e sempatim var, çoğu kişi sevmiyor halbuki. O da öyle deli biri. Yolda yürüyemezsin, bir numara yapar, rezil eder seni; eline para versen hemen çarçur eder. *(gülüyor)*

Futbolla ilgili misin?

Beşiktaşlıyım, ama soğudum. İlgim azalıyor gitgide. Üniversitede maçlara hep giderdim.

Konsere gitmeyen adam maça nasıl gidiyor?

Ama maç bambaşka. *(gülüyor)* Tribün çok güzel bir şey, konserden daha eğlenceli olduğuna eminim. Biz Nouma zamanında gidiyorduk, çok coşkuluydu.

En ünlü karikatürlerinden biri, Sen Benua - Çeliktepe Cengizhan Lisesi maçındaki tribün tezahüratları. Bu karikatürü Beşiktaş tribününe mi borçlusun?

Hayır, eskiden bizim lisenin yakınında, Seyrantepe’de Kanal 6 vardı. Güruh halinde okuldan çıkıp Simoviç’in “Gol Şov”una giderdik. Hani makinayla gol atılan bir program vardı ya. İşte arkadaki o seyirciler, o bağıran çocuklar bizdik. *(gülüyor)*

Söyleşi: ***Derya Bengi***

C→

CRUMB, ROBERT

(1943, Philadelphia) Amerikalı çizgi edebiyatçısı Robert Dennis Crumb, ‘60’ların en önemli karşıkültür dinamikleri arasında sayılan “underground comix” hareketinin kurucusuydu. Sonradan Amerikan çizgi dünyasındaki belli başlı akımları oluşturacak sanatçıların birçoğunun gençlik dönemine damgasını vuran bu hareket, Crumb’ın 1968’de San Francisco’da yayınlamaya başladığı Zap Comix dergisiyle sesini buldu. Mizah sokağa inmiş, Amerika’nın daha önce tanık olmadığı bir muhalefet başlamıştı...

Üç kapak: Janis Joplin-Big Brother and the Holding Company’nin “Cheap Thrills” albümü, Weirdo dergisinin bir sayısı ve dünyanın her yanından bizzat derlediği taş plak kayıtlarından oluşan “Hot Women”

Hiciv ustası Crumb, sivri dilli, kavgacı, anarşist mizahı kadar, 20. yüzyılın erken dönemindeki primitif çizgi anlayışına sadakatiyle de tanındı. Mad dergisinin yaratıcısı Harvey Kurtzman idolüydü ve şansı yaver giden Crumb onun çırağı olmayı başardı. Kurtzman’ın “Fritz The Cat” çizgi maceralarını resimledi, birlikte kısa ömürlü Help! dergisini çıkardılar. Crumb, 1967’de yeni esinler bulmak umuduyla entelektüellerin beşiği San Fransisco’ya yerleşti. Burada beatnik yazar Charles Plymell ile ahbap oldu. Plymell, LSD’nin patladığı yıllarda Allen Ginsberg ve Neal Cassady ile aynı evi paylaşmış bir çetin cevizdi. Crumb’ın fikirlerine tam destek verip Zap Comix’in yayıncılığını üstlendi. Kurulu düzenle dalga geçen, cinsel tabuları hiçe sayan, pervasızca asit trip atmosferinde dolaşan, deneye açık bir mecra böylece oluştu. Yazar Bhob Stewart’ın deyişiyle “James Joyce’un çizgi versiyonu” olan “underground comix” hareketi, Crumb’ın popüler karakteri Mr. Natural’ın şahsında ifadesini buldu...
Zap Comix çıktıktan sonra ülke çapında üne kavuşan Robert Crumb, aynı yıl arkadaşı Janis Joplin’in Big Brother and The Holding Company ile yaptığı “Cheap Thrills” albümünün kapağına da imza attı. Joplin’in albüm kapağı için önerdiği, bütün grup üyelerini yatakta çırılçıplak gösteren bir fotoğraf çekilmesi fikri plak şirketini çileden çıkarınca, küçük burjuva değerleri topa tutma işi Crumb’a kalmıştı... Sonraki yıllarda, asla güven telkin etmeyen mistik guru Mr. Natural, nevrotik müridi Flakey Foont, insanın evrensel ahmaklığının simgesi Shuman, fettan dilber Devil Girl ve diğerleriyle okurun karşısına çıkmayı sürdürdü.
‘80’lere girildiğinde artık yeni bir şeyler yapmak istiyordu. Ne yapmalı sorusunun cevabını, gene bu soruyla yola çıkan iki “underground comix” mensubunun, Art Spiegelman ve Françoise Mouly’nin çıkardığı RAW (1980-1991) adlı periyodik çizgi antolojisinde buldu. “Hayır, bunu yapmamalı” diyerek RAW’da neşredilen seçkin, rafine, “yüksek sanat” ürünü işlere karşı çıktı. Crumb tam tersini savunuyor, ucuz, sıradan, düşük profilli, illüstrasyona değil, karikatüre dayanan bir mecra arıyordu.
1981’de yayınlanmaya başlanan Weirdo (Ucube) dergisi RAW’un anti-teziydi ve punk hareketinin sarsıcı etkisini yaşamakta olan genç kesimde geniş yankı buldu.
1994’te hayatını konu alan “Crumb” adlı belgesel film Sundance Film Festivali’nde büyük ödülü alınca bir kez daha gündeme geldi. Crumb’ın sanatını edebiyattan Rabelais, Jonathan Swift ve Mark Twain, klasiklerden Albrecht Dürer, Brueghel ve Francisco Goya, modernlerden George Grosz, Otto Dix ve Max Beckman’le kıyaslayan akademik çalışmalar yayınlandı. Ustalığın zirvesine ulaşan Crumb, ABD’de bu pâyeyi veren en prestijli kurum olan The New Yorker dergisinin çizerleri arasına katılmıştı. Yaşamını Fransa’nın güneyindeki küçük bir kasabada sürdüren Crumb, hâlâ çiziyor.

h→

HALKA YOL GÖSTEREN ÖZGÜRLÜK

Eugène Delacroix’nın “Halka Yol Gösteren Özgürlük” tablosuyla ilgili, 22 Ekim 2006’da, Umur Talu’nun Sabah gazetesinde yazdıkları:
Haber şöyleydi: Milli Eğitim, Vatandaşlık ve İnsan Hakları 7. sınıf kitabında yıllardır yer alan tabloyu, kadının göğsü açık gerekçesiyle çıkarttırmıştı. Delacroix’nın “Halka Yol Gösteren Özgürlük” tablosu, “Fransız İhtilali’nin simgesi”ydi.
Önce tabloyu düzeltelim; yamuk durmuş:
1. 1789’daki Fransız İhtilali’nin simgesi filan değil, “Üç zafer günü” denen 27-29 Temmuz 1830 Temmuz Devrimi’nin resmidir. Eldeki tüfekler bile 1816 modeldir.
2. Temmuz Devrimi, 1789’u ketenpereye getiren restorasyon yönetimlerinden birini deviren “halk ayaklanması”dır; daha doğrusu, bir kez daha “burjuva devrimi”dir.
3. “Anayasa ihlali”ne karşı yoksul halk ile devrimci burjuvazi ayaklanmış, Kral 10’uncu Charles’ı devirmiş, Bourbon Hanedanlığı’na son vermiş, yerine Orleans Dükü Louis Philippe “vekil” sıfatıyla geçmiştir.
4. Çıplak kadın özgürlüğü simgeler. Delacroix’nın klasiklere inat bu simgeyi seçtiği söylenir. (Fransızca “özgürlük” kelimesi dişildir.) Kadının bir yanındaki halk çocuğu otuz yıl sonra Victor Hugo’nun “Sefiller”inde yeniden doğar. Diğer yanında şapkalı bir burjuva bulunur. Bizzat ressamın kendisi olduğu sanılır. Barikatta çarpışmamış olsa da, “halkın cesareti ve değerlerinden heyecanlandığını, ülkesi için en azından resim yapacağını” söyler.
5. Delacroix’nın 1874’ten beri Louvre’da sergilenen üç metrelik tablosu, aynı “Temmuz Devrimi”nin kısa sürede “Temmuz Monarşisi”ne dönüşmesi gibi, “burjuva ihaneti”ne uğrar. Otuz küsur yıl halktan saklanır.
6. Çünkü, halkın hakikaten özgürlük ve hak için ayaklanmasından hep korkulmuştur. Fransa’da da, burada da. Nitekim, 1830 devriminin uyutulmasının ardından, 1831, 32, 34’tekiler, özellikle Lyon dokumacılarınınki şiddetle, kanla bastırılır. 1848 devrimleri, 1871 Komün’ü de.
AKP iktidarı bilhassa “göğüsler”e takılmıştır belki. Belki, diğerleri gibi devrimden, ihtilalden, ayaklanmadan, halk eyleminden, özgürlük ve hak için mücadeleden de hoşlanmaz. Halt etmiştir; Vatandaş-

“Halka Yol Gösteren Özgürlük”, Eugène Delacroix, 1830

lık ve İnsan Hakları kitabında tabloyu yok ederek. Lâkin, bu ülkede hangi iktidar, hangi burjuvazi, kaç medya gediklisi bu “tablo”yu hakikaten sevmiştir ki? Göğüslere yahut renklere bakanlar, takdir filan edenlerin çoğu yıllarca “mânâ”yı bizzat kirletenler, tablonun sesini susturanlar, “özgürlük” halka yol göstermesin diye karartma yapanlar değil midir? Adam bu tabloyu devrimin içinde yapmıştır. Sıcağı sıcağına. “Devrim” ise cızdır. Söylemesi acı ama, bilirsiniz, Cumhuriyet’in ve Mustafa Kemal’in “Fransız devrimi ve fikriyatı”ndan etkilendiği söylenir. Yine bilirsiniz, o mirasın düşünce dünyasını ve temsilcilerini boğan en sıkı darbeler de bizzat Cumhuriyetçi, Atatürkçü olduğunu iddia edenlerden gelmiştir.
Bir şey daha: “Devrim ve Özgürlük Kadın”ın memesine takan sözde özgürlükçü bir iktidar var. Öyle. Lâkin Vatandaşlık ve İnsan Hakları Dersi namına “Özgürlük Kadın”ı muhakkak savunan öteki cenahta ise, daha kendi genç kızlarının başı bağlı olanlarını üniversiteye sokmayan bir “vatandaşlık, insan hakları, özgürlük, devrim” anlayışı var.
Oysa, tablodaki kadının göğsü de açık, başı da bağlı! Bizim buralarda deveye sormuşlar, neren eğri diye!
“Halka Yol Gösteren Özgürlük”ten yola çıkarak Zeki Faik İzer’in yaptığı “İnkılap Yolunda” tablosuyla ilgili, Sibel Bozdoğan’ın “Modernizm ve Ulusun İnşası –Erken Cumhuriyet Türkiyesi’nde Mimari Kültür” kitabında yer alan yorumu:
Kemalist inkılâbın devrimci özbilinci en açık, kendisini Fransız Devrimi imgesiyle temsil etmiş olmasında görülür. Aydınlanma’nın laik ve bilimsel bakış açısı, daha cumhuriyetçi reformcular sahneye çıkmadan önce bile, genelde Türk modernleşmecileri için en önemli ilham kaynağı olmuştur. (...) Yine de, 1923’te laik cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte, Fransız Devrimi’nin ilham gücü çok daha belirginleşmiştir. Bunun dikkate değer sanatsal ifadelerinden biri, dönemin önde gelen modernist sanatçılarından olan (kendisi Paris’te kübizmden ve diğer avangard akımlardan etkilenmişti) Zeki Faik İzer’in 1931 tarihli “İnkılap Yolunda” adlı tablosudur. Delacroix’nın 1930 tarihli ünlü “Halka Yol Gösteren Özgürlük” resminden uyarla-

"Fesli Maymun", Gary Taxali (2000)

nan bu tablo, cumhuriyetin devrimci ethosunun alegorik bir ifadesidir. İnkılabı, Türk halkının, bizzat Mustafa Kemal'in önderliğinde, Türkiye'nin eski rejiminin karanlığına ve anakronizmine karşı ayaklanması olarak resmeder: Bilimsel bilgi ve gençliğin enerjisi (kitaplar, meşale ışığı, Batılı giysiler içindeki gençler) ile donatılmış şiddetli bir ayaklanmadır bu (askerler, süngüler, bayraklar). Diğer Batıdışı bağlamların çoğundaki modernleşme hareketleri gibi, Türkiye'nin modernleşmesi de paternalist bir devletin reformist elitleri tarafından yukarıdan uygulanacak resmî bir programdı. Sanayileşmiş Batı'nın "muasır medeniyet"in doruklarına ulaşmasını sağlayan hiçbir tarihsel koşulun bulunmadığı

"İnkılap Yolunda", Zeki Faik İzer, 1931

apaçık olan bir ortamda, Kemalizm kahramanca bir sıçrayışla "bazı safhaları atlama" arzusuna kapılmıştı. (...) 1930'lardaki Kemalist programın benzersiz yanı, şeylerin biçimini değiştirmeye yatırılan haddinden fazla zaman ve enerji ile cumhuriyete özgü görsel bir modernlik kültürünün resmen üretilmesi, denetlenmesi ve yayılmasıydı.

i→

İKARUS'UN DÜŞÜŞÜ

Azra Erhat'ın "Mitoloji Sözlüğü"ne başvuralım: "Giritli mimar Daidalos'un oğlu İkarus, dünyada ilk uçan adam olarak ün bırakmıştır. Baba-oğul kral Minos'un emriyle Labyrinthos'a kapatılınca, Daidalos oradan çıkmak ve kaçıp kurtulmak çarelerini aramış. Kendisi ve oğlu için birer çift kanat yapmış ve onları balmumuyla omuzlarına yapıştırmış. Uçmadan önce de İkarus'a ne çok alçaktan uçmasını, ne de fazla yükselip güneşin ışınlarına yakın gelmesini salık vermiş. Ne var ki havalandıktan sonra İkarus babasının bu sözünü unutmuş, başarısından dolayı gurura kapılmış ya da hava sarhoşluğuna tutularak yükseldikçe yükselmiş, güneşin ışınlarına aldırmamış, giderek doğayı yenmek, özgürlüğe kavuşmak sevinciyle Helios'u hor görme suçunu da işlemiş. Güneş tanrı onun kanatlarını tutan balmumunu eritmiş, İkarus da tepetaklak denize düşmüş ve boğulmuş. Ege'de Sisam adasının çevresindeki denize İkarus denizi denmiştir bundan böyle..."

"İkarus'un Düşüşü" Pieter Bruegel, 1558

İkarus'un hikâyesi, başta Bruegel'in meşhur resmi olmak üzere, yüzyıllar boyunca çeşitli kültür eserlerinde kendini gösterdi. Faith No More'un "Just A Man", A Perfect Circle'ın "Gravity", Queen'in Freddie Mercury'ye tribute'ü "No-One but You (Only the Good Die Young)", Joni Mitchell'in "Amelia", Third Eye Blind'ın "Blinded", Counting Crows'un "Insignificant", Regina Spektor'un "Lacrimosa" şarkıları İkarus'a göndermelerle doldu, Malmsteen "Icarus' Dream Suite Op.4", Iron Maiden "Flight of Icarus" şarkılarını yazdı...

m→

MAKHNOVTCHINA

Sovyet devriminden kalma halk marşlarından özellikle biri anarşistler tarafından da el üstünde tutulur. Güzel epik ezgisiyle "Makhnovtchina", yani "Makhnovistler", Makhno'nun yoldaşlarını anlatır. Onları ve mücadelelerini anlamak için, Nestor Makhno'yu tanıyalım...

Ukraynalı anarşist devrimci, anarşizm tarihindeki az sayıda özyönetim deneyiminin lokomotif isimlerinden biriydi. Ukrayna'da sadece köylülerin ve işçilerin inisiyatifine ve doğrudan demokrasisine bağlı anarşist bir sovyet oluşturabilmek adına, Beyaz Ordu'yla olduğu kadar, Kızıl Ordu'yla da savaşmak zorunda kaldı, mücadelesi ve bütün kazanımları Bolşeviklerin merkezî otoritesi altında ezildi...

Nestor Ivanovich Mikhailenko, 1888'de Ukrayna'da, Hulyai Pole'de doğdu. Yoksul bir köylü ailesinin beşinci çocuğuydu. On aylıkken babasını kaybetti, 12 yaşında okulu bırakıp ırgat olarak çalıştı, daha sonra boyacılık, demircilik gibi işlere girip çıktı. Çar rejiminin 1905 devriminin ardından yarattığı terörürün yanında, yıllar boyu sürdürdüğü çalışma hayatında gördüğü büyük adaletsizlikler, devrimci fikirlerle tanışmasına yol açtı. 1906'da anarşistlerle içli dışlı olmaya başlamıştı. 1910'daki tevkifatın ardından önce idama, sonra ağır iş koşuluyla ömür boyu hapis cezasına mahkûm oldu. Gönderildiği Moskova'daki hapishanede anarşist Piotr Arshinov'la tanıştı. Fazla kitabî biri olmayan Makhno'nun anarşist fikriyatını esas olarak Arshinov besleyecek, Makhnovist hareketin şeceresini de o tutacaktı...

Rusya'da narodniklerden itibaren gelişen devrimci mücadele geleneği içinde, Bakunin, Kropotkin, Tolstoy gibi isimleri yetiştirmesine rağmen, anarşizm köklü bir akım olarak gelişemedi. 1905 devrimiyle birlikte kendini gösteren anarşist örgütlenmeler, daha o tarihten, Lenin, Troçki gibi Bolşevikler tarafından topa tutuluyordu. 1917'ye gelindiğinde, devrimin başlangıcından itibaren iktidar kavramının en büyük eleştirisini anarşistler geliştiriyordu. "Bütün iktidar sovyetlere" sloganının "bütün iktidar parti önderliğine" sloganına dönüşeceğini bu tarihten itibaren vurgulayan anarşistler, devrimin olgunlaşma aşamasında, Bolşeviklerin dilini ve davranışlarını da etkileyebildiler. Lenin, "Devlet ve Devrim" kitabında, anarşistleri toptan reddedemiyor, sovyet iktidarının onların eleştirileriyle şekillenmek durumunda kalacağını yazıyordu. Ama giderek burjuva direnişini kırmak için geçici proletarya iktidarının şart olduğu yolundaki Bolşevik önerme, anarşistlerin karar mekanizmalarından tasfiye edilmesine yol açtı. 1918-21 arasında bütün anarşist birikim Bolşeviklerce dağıtıldı, bu tarihte sadece Ukrayna'daki Makhno, Moskova'nın başını ağrıtıyordu...

Devrimle birlikte ilan edilen genel afla hapisten çıkan Makhno memleketine döndü ve hemen anarşist mücadelenin tohumlarını attı, köylüleri örgütlemeye başladı. 1918'de yeni Sovyet hükümetinin Almanya ve Avusturya-Macaristan'la imzaladığı Brest-Litovsk antlaşması sonucunda, birkaç koldan savaşmak zorunda kaldı: Alman ve Avusturya-Macaristan işgali yanında, Beyaz Ordu da gücünü hâlâ koruyor, devrimci örgütlenmeler karşısında tehdit oluşturuyordu. Kızıl Ordu'yla da zaman zaman karşı karşıya kalan Makhnovistler, yine de, bu iki güce karşı Kızıl Ordu'yla işbirliği yaptılar. Makhno bu esnada savaş taktisyenliğiyle şöhret kazanırken, Ukrayna sathında Bolşevik uygulamaların hepsi reddediliyor, Kazak köylü geleneğinin tarihsel deneyimiyle şekillenen bir anarşist pratik yerleşiyordu: Evlerin ve işliklerin işgali ve kullanımı, işin tanımı ve süresi tamamen köylülerin ve işçilerin ortak kararına ve planlanmasına bırakılıyor, basın, ifade ve gösteri özgürlüğünün önündeki engeller kaldırılıyordu. Devletin baskıcı aygıtlarına başından beri karşı çıkan Makhnovistler, aynı zamanda, Ukrayna milliyetçiliği fikriyle de uzlaşmaksızın çatışıyorlardı. Lenin'le yapılan görüşmelerde bir sonuca varılamadı. 1920 sonlarına gelindiğinde Lenin, Makhnovistlerin tutuklanmasını ve adi suçlular olarak yargılanmalarını istedi. Bazı Makhnovist birliklerin

kurşuna dizilmesinin ardından aylarca direnen, Kızıl Ordu'ya karşı savaşan Nestor Makhno 1921 ağustosunda sürgüne gönderildi, Paris'te bir grup anarşist sürgünle karşılaşan Makhno, anarşizm üzerine düşüncelerini geliştirmeye, tartışmaya devam etti. Duvarcı ustası, Renault fabrikasında işçi ve Paris operasında sahne görevlisi olarak uzun yıllar çalışan Makhno, son yıllarını alkolün pençesinde ve yoksulluk içinde geçirdi. 1934'te veremden öldü. Üç gün boyunca yakılan cesedinin külleri ve anıt mezarı, bugün Père-Lachaise mezarlığında...

MOLINA, ANTONIO

Copla şarkılarının billur sesli icracısı, İspanyol televizyonunun siyah-beyaz döneminin yıldızı. Antonio Molina, 1928 yılında Málaga'da dünyaya geldi. Dönemin yoksulluktan kırılan Endülüs'ünde sütçülük, çobanlık, komilik yaptı. Madrid'de İspanyol Radyosu'nun açtığı ses yarışmasında ödülü kazanınca ünü yayıldı. 1953 yılında "El Pescador de Coplas" adlı ilk filmiyle beyazperdede boy gösterdi. Filmde Amerika kıtasına doğru yol alırken söylediği "Adiós mi España" adlı şarkı, İspanya tarihinin unutulmazları arasında yer alıyor. 1940'lı yıllarda Endülüs'te doğan copla tarzı şarkılara kendine has bir yorum getirdi, flamenko ve copla'yı harmanladı. Madrid'de 1992 yılında hayatını kaybeden Antonio Molina'nın sekiz çocuğu arasında İspanya kültür-sanat hayatının önde gelen isimleri yer alıyor. Bunlardan biri de şarkıcı kızı Monica Molina.

"Viva La Vida", Frida Kahlo, 1954

Bu karpuz / Çok kırmızı / Bölüşmek şart

Bedri Rahmi Eyüboğlu